

แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา
ธันวาคม 2559

แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา

ธันวาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา
ธันวาคม 2559

สุภาพร บุญเทียมยิ่ง. (2559). *แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารและการจัดการ
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการ ที่
ปรึกษา: อาจารย์ ดร.สุมนิตย์ เกิดหนูวงศ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการ
ประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและนำเสนอ
คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย 3 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดการเรียนการสอน (2) การบริหารจัดการ (3) ด้านการประกัน
คุณภาพการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ คือ ผู้อำนวยการ ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกัน
คุณภาพ ของ กศน.เขตห้วยขวาง และ กศน.เขตบางคอแหลม รวมทั้งสิ้น 6 คน รวมทั้งการสนทนา
กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการ หรือครู กศน. หรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่
ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 3 ด้าน และสนทนากลุ่มตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำไปใช้คู่มือ
ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้รูปแบบแนวปฏิบัติที่ดี TADEMERD Model คือ (1)
กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (Targeted Learning: T)(2) วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล (Analyze
Individual Learners: A) (3) ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (Design of Learning: D)(4) จัด
บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ (Environment of Learning: E) (5) สื่อในการจัดการเรียนการสอน
(Media for Learning: M) (6) วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation of Learning: E) (7) นำ
ผลที่ได้มาปรับปรุงและสอนเสริมผู้เรียน (Results to Improve Teaching and Learning Support:
R) (8) พัฒนาการจัดการเรียนการสอน (Development of Teaching: D)

ด้านการบริหารจัดการ ได้รูปแบบแนวปฏิบัติที่ดี PSR Model คือ (1) การเตรียมความ
พร้อมการบริหารจัดการ (Preparation Management: P)(2) ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การบริหารเชิง
ระบบ (System Approach: S) (3) รายงานผลการดำเนินการ (Report of the operation: R)

ด้านการประกันคุณภาพ ได้รูปแบบแนวปฏิบัติที่ดี SPIPAMIModel คือ (1) สถานศึกษามี
การตั้งมาตรฐานงานสูงและนำไปปฏิบัติได้จริง (Standard High and Practical: S) (2) จัดทำ
แผนการประกันคุณภาพสอดคล้องตามแบบวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) (Planning with a range
of quality: P) (3) จัดเก็บเอกสารสม่ำเสมอและรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
(Information Storage and Reporting Activities: I) (4) การเตรียมตัวการตอบคำถามของบุคลากร
(Preparing for questions from personnel: P) (5) แต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบงานประกันคุณภาพ
(Appoint personnel responsible for quality assurance: A) (6) ศึกษาคู่มือการดำเนินงานประกัน
คุณภาพการศึกษา (Manual operation for quality assurance: M) (7) บุคลากรให้ความสนใจและ
เสนอแนวคิดเพื่อเตรียมรับการประกันคุณภาพการศึกษา (Interest and Concept to prepare
quality assurance education: I)

BEST PRACTICE OF THE QUALITY ASSESSMENT
OF NON-FORMAL EDUCATION AND INFORMAL EDUCATION CENTRE

Present in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Department of Educational Administration and Management
at Srinakharinwirot University
December 2016

Supaporn Boontiemying. (2016). *Best practice of the Quality Assessment of Non-formal Education and Informal Education Centre*. Master's thesis. M.Ed.Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr.Sumolnit Kerdnoonwong.

This study was the qualitative research. The purposes of the study were to identify the best practices of the quality assessment of Non-formal Education and Informal Education Centre. At present, the regulations for best practice guide regarding of the External Quality Assessment manual was in three areas: (1) Teaching (2) Management (3) Quality assurance. The sample used in this research included the director, teachers and teachers responsible for quality assurance at theHhawkhong District Non-formal Education and Informal Education Centre and the Bangkholaem District Non-formal Education and Informal Education Centre. The population consisted of a total of six people,as well as a focus group discussion including directors, teachers, or anyone responsible for quality assurance of a total of eight people. The tools used included in-depth interviews and focus group discussions and were used to the three investigate the possibility of applying the manual.

The results were as follows:

For Teaching, the model of best practice is the TADEMERD Model: (1) Targeted Learning: T (2) Analyze Individual Learners: A (3) Design of Learning: D (4) Environment of Learning: E (5) Media for Learning: M (6) Evaluation of Learning: E (7) Results to Improve Teaching and Learning Support: R (8) Development of Teaching: D

For Management, the model of best practice is the PSR Model: (1) Preparation of Management: P (2) System Approach: S (3) Report of the Operation: R

In terms of quality assurance, the model of best practice is the SPIPAMI Model: (1) Standard High and Practical: S (2) Planning with a range of quality: P (3) Information Storage and Reporting Activities: I (4) Preparation for questions from personnel: P (5) Appoint personnel responsible for quality assurance: A (6) Manual operation for quality assurance: M (7) Interest and Concept to prepare quality assurance education: I

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ของ
สุภาพร บุญเทียมยิ่ง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์.....คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุมนิตย์ เกิดหนูวงศ์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐไชย สุขสะอาด)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุมนิตย์ เกิดหนูวงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชไมพร ดิสถาพร)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษา คือ อาจารย์ ดร.สมลนิตย์ เกิดหนู วงศ์ ในการแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ และติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐไชย สุขสอาด หัวหน้าภาควิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประธานกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ชไมพร ดิสถาพร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข และให้แนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์กับปริญญานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณ นายทศพล ทิพย์ไพฑูรย์ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตจอมทอง นางนันทพร นามแสง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนานาชาติ คินเดอร์เบร์ธคาเดมีนางภคินันท์ เสาเงิน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าข้าม และนางวีรยา ตระราช ครูชำนาญการพิเศษ คศ.3 โรงเรียนวัดท่าข้าม ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจทาน แก้ไข พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณ ดร.คมกฤช จันทรจักร ผู้อำนวยการสถาบันการศึกษาทางไกล นาย เจริญ เทวะเวชพงษ์ ที่ปรึกษาโรงเรียนฐานเทคโนโลยี นางพรทิพย์ ศิริแดง ผู้อำนวยการศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาษีเจริญ กทม. และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ที่ ให้ความอนุเคราะห์ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ข้าราชการ คณะครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยเขตบางคอแหลม ที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ ผู้ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวชื่อนามได้ทั้งหมดในที่นี้

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณ นายทองสุข บุญเทียมยิ่ง นางสง่า บุญเทียมยิ่ง นางพิทยา ศิริสิมะ รวมทั้งญาติ พี่น้อง และหลาน ๆ ทุกคนในครอบครัว ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนมาโดยตลอด

สำหรับคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบบูชาพระคุณบิดา มารดา คุณครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุภาพร บุญเทียมยิ่ง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การศึกษานอกระบบ	9
การประกันคุณภาพการศึกษา	29
แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	63
การจัดทำหรือพัฒนาคู่มือ	68
องค์ประกอบคู่มือแนวปฏิบัติที่ดี	77
บริบทของสถานศึกษา	79
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	86
3 วิธีดำเนินการวิจัย	94
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	94
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	95
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	95
การเก็บรวบรวมข้อมูล	97
การวิเคราะห์ข้อมูล	98
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	99
ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์และวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพ การศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	99

สารบัญ

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ส่วนที่ 2 ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ของผู้อำนวยการ สถานศึกษา หรือครู กศน. หรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา..	143
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	147
สรุปผลงานวิจัย	147
อภิปรายผล	152
ข้อเสนอแนะ	163
บรรณานุกรม	165
ภาคผนวก	170
ภาคผนวก ก	171
ภาคผนวก ข	173
ภาคผนวก ค	176
ภาคผนวก ง	178
ภาคผนวก จ	188
ภาคผนวก ฉ	214
ภาคผนวก ช	221
ภาคผนวก ซ	223
ประวัติย่อผู้วิจัย	265

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	14
2 แบบฟอร์มของสัญญาการเรียนรู้	20
3 การประเมินในระดับตัวบ่งชี้ ให้พิจารณาจากร้อยละเฉลี่ยตามเกณฑ์พิจารณาในแต่ละตัวบ่งชี้	51
4 การประเมินในระดับมาตรฐาน ให้พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน	52
5 มิติในการพิจารณา พัฒนาการของคุณภาพการศึกษาและการบรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา	52
6 ระดับของมาตรฐานและคะแนนของการสรุปผลการประเมินอิงสถานศึกษา	53
7 ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายในตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง และมาตรฐานการศึกษาชาติ (พ.ศ.2549 - 2553)	54
8 แนวคิดและทิศทางของ สมศ. ในการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งสองรอบการประเมิน	60
9 รายละเอียดปัญหาในการประเมินคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย อิตาลี	91
10 ผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอน	100
11 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา	109
12 ผลการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา	132
13 สรุปผลการรวมการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ด้าน ของผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา	137
14 สรุปผลการสนทนากลุ่มของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา	144
15 สรุปผลการรวมการสนทนากลุ่มของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา	146

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 วงจรควบคุมการประกันคุณภาพภายใน	34
2 ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน	35
3 โครงสร้างสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)	38
4 กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	42
5 ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา	47
6 ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา	48
7 ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา	50
8 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานและตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ในลักษณะห่วงโซ่แห่งคุณภาพ	59
9 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก	61
10 กระบวนการการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยกระบวนการ STSS	60
11 แนวปฏิบัติที่ด้านการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบของ TADEMERD Model	155
12 แนวปฏิบัติที่ด้านการบริหารจัดการ ในรูปแบบของ PSR Model	159
13 แนวปฏิบัติที่ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในรูปแบบของ SPIPAMI Model...	162

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความเข้าใจความสามารถในการก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ ซึ่งสอดคล้องตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 - 2559) เป็นแผนระยะยาวภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีแนวนโยบายพัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐานและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาสถานศึกษาทุกระดับ และประเภทให้มีคุณภาพและมาตรฐานได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559), 2555)

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสร้างความมั่นใจ (assure) ได้ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและที่สังคมต้องการ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เรียกโดยย่อว่า “สมศ.” มีฐานะเป็นองค์การมหาชน เป็นหน่วยงานกลางในการประเมินคุณภาพภายนอก ที่มีกลไกในการตรวจสอบอย่างจริงจัง รวมทั้งกระตุ้นให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชาติ ถึงหน่วยงานที่เล็กที่สุด คือสถานศึกษาและภายในห้องเรียนต้องมีการประเมินตนเองเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554)

ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ระบุไว้ในมาตรา 20 ว่า “ให้สำนักงานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นระบบการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับ

กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายใน โดยได้รับความร่วมมือ ส่งเสริม และสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายและสำนักงานระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายใน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”(พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551, 2551)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้ชื่อย่อว่า สำนักงาน กศน. จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ได้ประกาศและมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2551อยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องผู้เรียนได้รับความรู้ และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้และได้เรียนรู้ในสาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิตและยังเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นมาตรการจูงใจให้กับภาคสังคมอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551, 2551)

ตามมาตรา 17 ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดทุกจังหวัด ดังนี้คือ ในกรุงเทพมหานคร ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครใช้ชื่อย่อว่า สำนักงาน กศน.กทม.เป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเป็นหน่วยงานการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร และมีอำนาจหน้าที่บริหารการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดอื่น ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดทุกจังหวัด ใช้ชื่อย่อว่า สำนักงาน กศน.จังหวัด เป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเป็นหน่วยงานการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่บริหารการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในจังหวัด (พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551, 2551)

ส่วนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร (สำนักงาน กศน.กทม.) ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาภายใต้การบังคับบัญชา 40แห่ง50 เขตโดยมีจุดแข็งและโอกาสทางการศึกษามากกว่าในต่างจังหวัด แต่ละด้านได้ดังนี้ (1) ด้านกายภาพ กรุงเทพมหานคร มีฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 ตลอดจนกฎหมาย

อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีฐานะเป็นเมืองหลวงของประเทศ (2) ด้านการจัดการศึกษาร้อยละของนักเรียนต่อประชากรในวัยเรียนพื้นที่กรุงเทพมหานครของเกือบทุกระดับการศึกษา สูงกว่าร้อยละ 100 เนื่องจากมีนักเรียนจากต่างจังหวัดเข้ามาเรียนในกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก จึงทำให้จำนวนนักเรียนมากกว่าประชากรในวัยเรียน โดยเฉพาะระดับปริญญาตรี และ (3) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในปี พ.ศ.2554 มีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ได้รับการประเมินประกันคุณภาพภายนอกเป็นครั้งแรก ทั้ง 40 แห่ง โดยผ่านการรับรองคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) แล้วจำนวน 40 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 ประกอบด้วยศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 101 แห่ง(กลุ่มข้อมูลและสารสนเทศ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2556)

ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพการศึกษา จึงเป็นสิ่งที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จะต้องดำเนินการเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาว่าดำเนินการพัฒนาเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดแล้วหรือไม่ หากพบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานก็จะนำไปสู่การส่งเสริม ในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและได้ผ่านการรับรองคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับรองต่อไป ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรา 47ถึงมาตรา 50 กล่าวถึงการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก และสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 หมวด 3 การประกันคุณภาพภายนอก หมวด 3 การประกันคุณภาพภายนอกข้อ 38 ในการประกันคุณภาพภายนอก ให้สำนักงานทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่อง มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในในกรณีที่มีความจำเป็นต้องทำการประเมินคุณภาพภายนอกจากมาตรฐานอื่นเพิ่มเติมจากมาตรฐานที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานประกาศกำหนดมาตรฐานอื่นได้โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีซึ่งผู้วิจัยศึกษาผลการประเมินประกันคุณภาพภายนอกของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ปี 2554 เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ได้รับผลการประเมินปี 2554มีผลดีมากในทุกมาตรฐาน และนำผลการศึกษาดังกล่าวมาพัฒนาเป็นคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นแนวทางเตรียมความพร้อมรับการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาได้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เพื่อนำเสนอคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และบุคลากรที่เกี่ยวข้องศึกษาคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
2. เพื่อให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาครู กศน. และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นำองค์ประกอบในคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาผลการประเมินการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อนำผลการประเมินประกันคุณภาพภายนอกเป็นแนวทางสู่การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต และนำเสนอแนวทางในรูปแบบคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยศึกษาว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษามีแนวทางปฏิบัติที่ดีในการดำเนินการประเมินการประกันคุณภาพภายนอกอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีครั้งนี้ เป็นผู้อำนวยการ ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ที่ได้ผลการประเมินการประกันคุณภาพภายนอก ปี 2554 มีผลรวมคะแนนอยู่ในระดับดีมากทั้ง 5 มาตรฐานที่ สมศ. กำหนด จำนวน 2 แห่ง คือ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง(กศน.เขตห้วยขวาง) และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม (กศน.เขตบางคอแหลม)

2. ประชากรที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ได้แก่ ผู้อำนวยการ กศน. หรือ ครู กศน. หรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานใน กศน.เขตห้วยขวาง และ กศน.เขตบางคอแหลม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล (Key informants) ในการวิจัยครั้งนี้เป็น ผู้อำนวยการ ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของ กศน.เขตห้วยขวาง กศน.เขตบางคอแหลม กศน.เขตจอมทอง กศน.เขตภาษีเจริญ กศน.เขตราษฎร์บูรณะ และ กศน.เขตบางบอน จำนวน 14 คน โดยกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีครั้งนี้ โดยการสัมภาษณ์ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้อำนวยการ กศน.เขตห้วยขวาง จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการ กศน.เขตบางคอแหลม จำนวน 1 คน ครู กศน.เขตห้วยขวาง จำนวน 1 คน และครู กศน.เขตบางคอแหลม จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา กศน.เขตห้วยขวาง จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา กศน.เขตบางคอแหลม จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้แก่ ผู้อำนวยการ กศน. จำนวน 3 คน ครู กศน. จำนวน 3 คน และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตหมายถึง สถานศึกษาที่เข้ารับการประเมินการประกันคุณภาพภายนอกในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครจำนวน 50 เขตและจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ให้กับประชาชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษา ขาดโอกาสทางการศึกษาและด้อยโอกาสทางการศึกษา

2. การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติภารกิจหลักอย่างมีระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) จนทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพและมาตรฐานของดัชนี ชีววัดระบบและกระบวนการผลิต ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

3. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

4. การประเมินคุณภาพภายนอกหมายถึง กระบวนการติดตาม ตรวจสอบ ระบบ ประเมิน กลไกและการดำเนินงานการประกันคุณภาพ เพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษา โดยผู้ประเมินจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.ผู้ประเมิน ภายนอกมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง ไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้ง การประเมินคุณภาพภายนอกจะ นำไปสู่การเข้าถึงคุณภาพการศึกษาด้วยความเป็นกลาง เพื่อสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง

5. แนวปฏิบัติที่ (Best Practice) หมายถึง วิธีปฏิบัติที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จภายใต้เงื่อนไขหรือสภาพแวดล้อมที่สถานศึกษาเผชิญอยู่โดยการศึกษาผลการประเมิน ประกันคุณภาพสถานศึกษาปี 2554 แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ (1)ด้านการจัดการเรียนการสอน(2)ด้าน การบริหารจัดการและ(3)ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

5.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนหมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับ ผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วม ในการเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะอาดจัด ประสพการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน

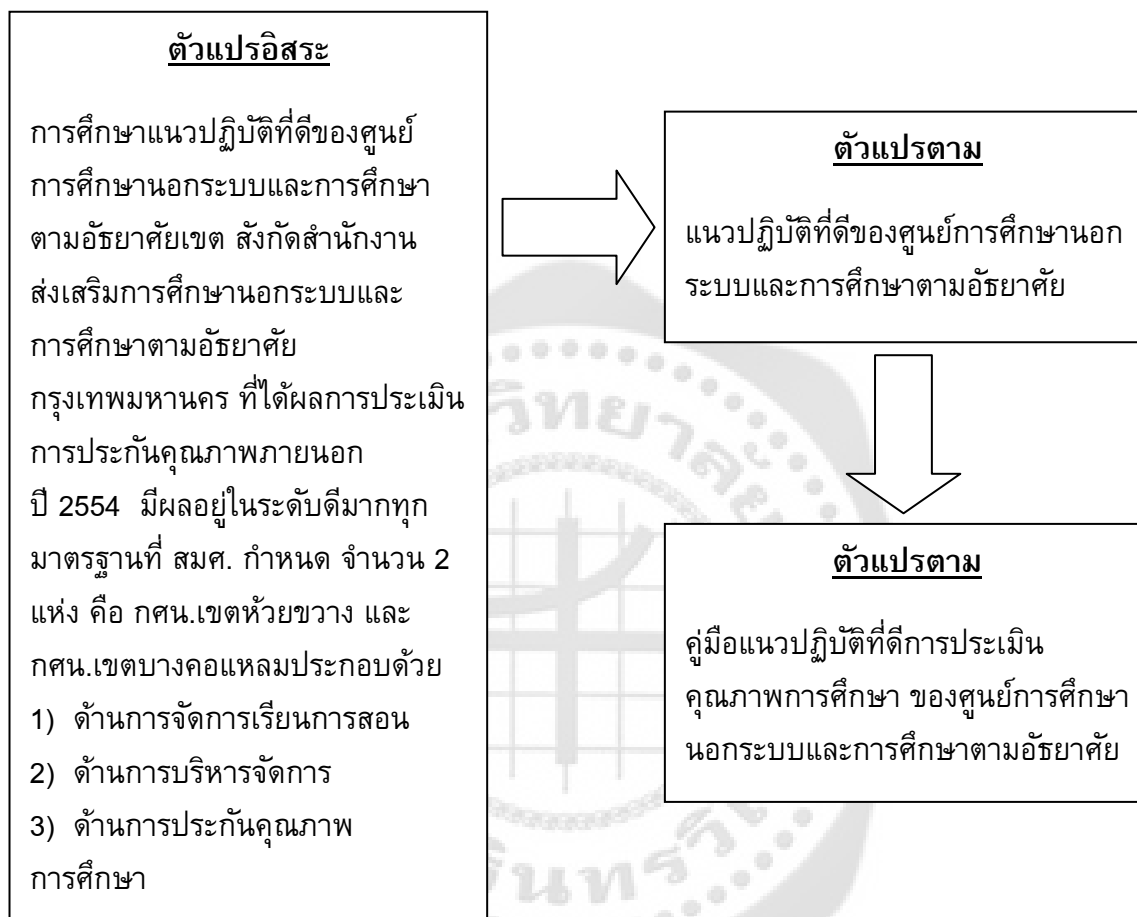
5.2 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึงการดำเนินงานขององค์กรที่ต้องมีคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำปัจจัยทางการบริหารจัดการ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการมาใช้อย่างกระบวนการโดยผ่านหน้าที่หลัก คือ การบริหารงานวิชาการ การงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้การทำงาน บรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติภารกิจ หลักอย่างมีระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การ ตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) จนทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพและมาตรฐานของดัชนีชี้วัด ระบบและกระบวนการผลิต ผลผลิตและ ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ประกอบด้วยการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพ ภายนอก

6. คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยหมายถึงคู่มือเสนอแนะที่ได้จาก กศน.เขตห้วยขวาง และ กศน.เขตบาง คอแหลม ที่ได้ผลการประเมินการประกันคุณภาพภายนอก ปี 2554 มีผลรวมคะแนนอยู่ในระดับดี มากทั้ง 5 มาตรฐานที่ สมศ. กำหนด เพื่อเตรียมการประกันคุณภาพภายนอก ตามองค์ประกอบของ

คู่มือเรื่องแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพ แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา และ
แนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รู้เข้าใจ มีข้อมูลคุณภาพ
การดำเนินงานของสถานศึกษา และศึกษาคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อใช้ประกอบการวางแผนการปฏิบัติงาน
ประจำปีของสถานศึกษา

2. ผลการวิจัยที่ได้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และบุคลากรที่
เกี่ยวข้อง สามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการประกัน
คุณภาพการศึกษา ไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานและพัฒนาการประเมินคุณภาพของ
สถานศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ โดยนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การศึกษานอกระบบ

1.1 ความหมายการศึกษานอกระบบ

1.2 การจัดการศึกษานอกระบบ

1.2.1 ความสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบ

1.2.2 หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551

1.2.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

พุทธศักราช 2551

1.2.4 กลุ่มเป้าหมาย

1.2.5 โครงสร้างหลักสูตร

1.2.6 สารและมาตรฐานการเรียนรู้

1.3 วิธีการจัดการเรียนรู้

1.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้

1.5 สื่อการเรียนรู้

1.6 การเทียบโอน

1.7 การวัดและประเมินผลการเรียน

1.8 การจบหลักสูตร

1.9 เอกสารหลักฐานการศึกษา

1.10 กิจกรรมการศึกษานอกระบบ

2. การประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 การประกันคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ

2.3 ระบบและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

2.4 เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก

2.6 แนวคิดและทิศทางการประกันคุณภาพภายนอก: ระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
 - 3.1 ความหมายของแนวปฏิบัติที่ดี
 - 3.2 การนำแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สู่การประเมินคุณภาพการศึกษา
4. การจัดทำหรือพัฒนาคู่มือ
 - 4.1 ความหมายของคู่มือ
 - 4.2 ความสำคัญของคู่มือ
 - 4.3 แนวทางการจัดทำคู่มือ
 - 4.4 เทคนิคการจัดทำคู่มือ
5. องค์ประกอบคู่มือแนวปฏิบัติที่ดี
 - 5.1 องค์ประกอบของคู่มือ
 - 5.2 ส่วนประกอบของรูปเล่มคู่มือ
6. บริบทของสถานศึกษา
 - 6.1 บริบทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง
 - 6.2 บริบทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม
7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษานอกระบบ

1.1 ความหมายการศึกษานอกระบบ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) หมวด 3 ระบบการศึกษา ในมาตรา 15 ระบุว่า การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มการศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ระบุว่า การศึกษานอกระบบหมายความว่ากิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจนมีรูปแบบหลักสูตรวิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

อุ้นตา นพคุณ (2556: 10) และอุดม เขยกิจวงศ์ (2551: 12) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบเป็นกิจกรรมหรือโปรแกรมที่สถาบันต่างๆ ในสังคมจัดขึ้น ให้กับกลุ่มเป้าหมายอย่างมีวัตถุประสงค์ชัดเจน ในรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัด ระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรม มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย

ตามสภาพความต้องการ และมีการวัดผลและการประเมินการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรองรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ ทั้งนี้การศึกษานอกระบบมีหลักสำคัญที่จะให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการได้เรียนรู้และรับประสบการณ์ต่างๆ เพื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน กิจกรรมการศึกษาจึงให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกชุมชน และทุกระดับการศึกษา ได้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี สามารถแก้ปัญหาของกลุ่มและชุมชนได้

Coombs (1973: 12-13. กล่าวว่า เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดไว้ นอกเหนือจากการจัดการศึกษาในระบบปกติที่ดำเนินการอยู่ โดยอาจแยกออกไปต่างหาก หรือจัดให้เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของกิจกรรมที่ใหญ่กว่า ทั้งนี้มีเพื่อสนองความต้องการและความสนใจในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย

David; & Keehn (1971: 13. กล่าวว่า เป็นการศึกษาที่เรียกได้หลายแบบ เช่น การศึกษานอกระบบ การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาตลอดชีวิต หรือการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกเพื่อช่วยเปิดช่องทางให้กับประชากรได้เข้ารับบริการจากระบบการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ เป็นวิธีการที่ยืดหยุ่นได้ง่าย

Knowles (1984: 127. กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้ใหญ่ได้เรียนรู้ต่อไปจากที่ได้ออกจากโรงเรียนภาคปกติไปแล้ว และเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้ใหญ่ โดยสถาบันต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ

ดังนั้น จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่าการศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาซึ่งจัดขึ้นนอกระบบปกติ ที่จัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่มีการจำกัดพื้นฐานการศึกษาอาชีพ ประสบการณ์หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต ความรู้ทางด้านทักษะ การประกอบอาชีพและความรู้ด้านอื่นๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเงื่อนไข การสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีตามเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

1.2 การจัดการศึกษานอกระบบ

1.2.1 ความสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และมาตรา 80 ได้กำหนดเป็นนโยบายด้านการศึกษาว่า ต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ ซึ่งกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ กำหนดให้มีการส่งเสริมการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่

2. พ.ศ.2545 มาตรา 15 กำหนดนิยามการศึกษาจากระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลา ของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้ง กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ.2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนอง อุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งสร้าง พื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และพัฒนาความสามารถเพื่อการทำงานที่มี คุณภาพ โดยให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและพึงพา ตนเองได้

ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ ของบุคคลที่อยู่นอกโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์จากการทำงานและการประกอบ อาชีพ โดยกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ให้ ความสำคัญกับการพัฒนาด้านจิตใจ ให้มีคุณธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ สร้างภูมิคุ้มกัน สามารถจัดการกับองค์ความรู้ ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียน สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สร้างภูมิคุ้มกันตามแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน และ สอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและ การสื่อสาร

1.2.2 หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยึดปรัชญา “คิดเป็น” มาใช้ในการจัดการศึกษา ปรัชญา”คิดเป็น” อยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า ความต้องการ ของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน แต่ทุกคนมีจุดรวมของความต้องการที่เหมือนกัน คือ **ทุกคนต้องการ ความสุข**คนเราจะมีมีความสุขเมื่อตัวเรา ความรู้ทางวิชาการ สังคมและสิ่งแวดล้อม ผสมกลมกลืนกัน ได้ก็จะมีมีความสุข โดยคิดแบบพอเพียง พอประมาณ ไม่มากไม่น้อย เป็นทางสายกลาง สามารถ อธิบายได้ด้วยเหตุผล

กระบวนการเรียนรู้ ตามปรัชญา “คิดเป็น” มีผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยครูจะเป็นเพียงผู้จัด โอกาส กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ ปัญหาหรือความต้องการ มีการเรียนรู้จากข้อมูลจริงและ ตัดสินใจบนฐานข้อมูลที่เพียงพอและเชื่อถือได้ คือ ข้อมูลตนเอง วิชาการ ชุมชน สังคมและ สิ่งแวดล้อม ถ้าหากสามารถทำให้ปัญหาหายไป กระบวนการก็ยุติลง ถ้ายังไม่พอใจแสดงว่ายังมี

ปัญหาอยู่ ก็จะเริ่มกระบวนการพิจารณาทางเลือกใหม่อีกครั้ง กระบวนการนี้ก็จะยุติลงเมื่อบุคคลพอใจและมีความสุข

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดหลักการไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล และชุมชน สังคม
2. ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ
4. ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.2.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการประกอบอาชีพและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ จึงกำหนดจุดหมายดังต่อไปนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงามและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข
2. มีความรู้พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต และการเรียนรู้ต่อเนื่อง
3. มีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและตามทันความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
4. มีทักษะการดำเนินชีวิตที่ดี และสามารถจัดการกับชีวิตชุมชน สังคมได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. มีความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย โดยเฉพาะ ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
6. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และบูรณาการความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

1.2.4 กลุ่มเป้าหมาย

1. ประชาชนที่อายุ 16 ปีขึ้นไป
2. ประชาชนที่ออกจากระบบโรงเรียนกลางคันในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. ประชาชนที่นำผลการเรียนจากระบบโรงเรียนมาเทียบโอน

1.2.5 โครงสร้างหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีแนวปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้

1. ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ระดับประถมศึกษา
 - 1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 - 1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 สาระ ดังนี้
 - 2.1 สาระทักษะการเรียนรู้ เป็นสาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดการความรู้ การคิดเป็นและการวิจัยอย่างง่าย
 - 2.2 สาระความรู้พื้นฐานเป็นสาระเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - 2.3 สาระการประกอบอาชีพเป็นสาระเกี่ยวกับการมองเห็นช่องทางและการตัดสินใจประกอบอาชีพ ทักษะในอาชีพ การจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรมและการพัฒนาอาชีพให้มั่นคง
 - 2.4 สาระทักษะการดำเนินชีวิตเป็นสาระเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ศิลปะและสุนทรียภาพ
 - 2.5 สาระการพัฒนาสังคม เป็นสาระที่เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี หน้าที่พลเมือง และการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม
3. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม
4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนเรียนจบหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละระดับ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

5. เวลาเรียน

ในแต่ละระดับใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน ยกเว้นกรณีที่มีการเทียบโอนผลการเรียนทั้งนี้ ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ภาคเรียน

6. หน่วยกิต

เวลาเรียน 40 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

7. โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตาราง 1 โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

	สาระการเรียนรู้	จำนวนหน่วยกิต					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก
1	สาระทักษะการเรียนรู้	5	12	5	16	5	32
2	สาระความรู้พื้นฐาน	12		16		20	
3	สาระการประกอบอาชีพ	8		8		8	
4	สาระทักษะการดำเนินชีวิต	5		5		5	
5	สาระการพัฒนาสังคม	6		6		6	
รวม		36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		200 ชั่วโมง		200 ชั่วโมง		200 ชั่วโมง	

หมายเหตุ: วิชาเลือกในแต่ละระดับ สถานศึกษาต้องจัดให้กับผู้เรียน เรียนรู้จากการทำโครงการ จำนวนอย่างน้อย 3 หน่วยกิต

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย

1. สารการเรียนรู้ 5 สารคือ ทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม
2. จำนวนหน่วยกิตในแต่ละระดับ ดังนี้
 - 2.1 ระดับประถมศึกษา ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาบังคับ 36 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต
 - 2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาบังคับ 40 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 16 หน่วยกิต
 - 2.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาบังคับ 44 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 32 หน่วยกิต
3. ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับละไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง

1.2.6 สารและมาตรฐานการเรียนรู้

สารและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยสารและมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

1. สารทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน
 - มาตรฐานที่ 1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - มาตรฐานที่ 1.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการใช้แหล่งเรียนรู้
 - มาตรฐานที่ 1.3 มีความรู้ ความเข้าใจทักษะและเจตคติที่ดีต่อการจัดการความรู้
 - มาตรฐานที่ 1.4 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการคิดเป็น
 - มาตรฐานที่ 1.5 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการวิจัยอย่างง่าย
2. สารความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ดังนี้
 - มาตรฐานที่ 2.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร
 - มาตรฐานที่ 2.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. สารการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้
 - มาตรฐานที่ 3.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในงานอาชีพ มองเห็นช่องทางและตัดสินใจประกอบอาชีพได้ตามความต้องการ และศักยภาพของตนเอง
 - มาตรฐานที่ 3.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในอาชีพที่ตัดสินใจเลือก
 - มาตรฐานที่ 3.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรม
 - มาตรฐานที่ 3.4 มีความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง

4. สาระทักษะการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 4.1 มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 4.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการดูแล ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

มาตรฐานที่ 4.3 มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียภาพ

5. สาระการพัฒนาสังคม ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 5.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์การเมืองการปกครอง สามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต

มาตรฐานที่ 5.2 มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและสืบทอดศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐานที่ 5.3 ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีจิตสาธารณะ เพื่อความสงบสุขของสังคม

มาตรฐานที่ 5.4 มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของหลักการพัฒนา และสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัวชุมชนหรือสังคม

หมายเหตุ: สาระการเรียนรู้ความรู้พื้นฐาน มาตรฐานที่ 2.1 มีความรู้ความเข้าใจทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร ซึ่งภาษาในมาตรฐานนี้หมายถึง ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

1.3 วิธีการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยึดหลักการ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2.

พ.ศ.2545

2. พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551

3. หลักปรัชญา “คิดเป็น”

วิธีเรียน กศน. เป็นวิธีเรียนที่ผู้เรียน ต้องฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ในสถานการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับเนื้อหาสาระในแต่ละรายวิชา รวมทั้งการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามสภาพความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนโดยมีครูเป็นผู้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร พร้อมทั้งมีการให้บริการแนะแนวหรือระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ด้วยการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำและร่วมกับผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน ซึ่งวิธีการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการ

ศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่กล่าวมาแล้วเรียกว่า “วิธีเรียน กศน.” ซึ่งสามารถจัดการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ โดยพิจารณาจากปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. ความพร้อม ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน
2. ความพร้อมในการบริหารจัดการของสถานศึกษา
3. ความพร้อมและศักยภาพของครูผู้สอน
4. ความยากง่ายของเนื้อหาวิชา

การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญา “คิดเป็น” และยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนแต่ละคนมีธรรมชาติที่แตกต่างกัน ทั้งด้านวัย วุฒิภาวะ ความถนัด ความสนใจ วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนมีการดำเนินชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพที่มีอยู่ และเรียนรู้อย่างมีความสุขซึ่งมี **ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้** ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การแนะแนว

การแนะแนวเป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญ สถานศึกษาต้องจัดบริการแนะแนว เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพราะเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับ วิธีเรียน กศน. ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกเรียนได้ และจะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจบหลักสูตรการศึกษา การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ การเทียบโอนผลการเรียน ที่ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียน หรือนำประสบการณ์ มาขอเทียบโอนความรู้ตามหลักสูตรฯ และเรียนเพิ่มเติมบางสาระที่ไม่สามารถเทียบโอนได้ สถานศึกษาจะต้องจัดบริการแนะแนวให้กับกลุ่มเป้าหมายได้เข้าใจแต่เริ่มต้น เพื่อเขาจะได้ตัดสินใจเลือกเรียนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 การรับสมัครผู้เรียน และการตรวจสอบหลักฐานการศึกษา

การรับสมัครผู้เรียน และการตรวจสอบหลักฐานการศึกษา สถานศึกษาจะต้องตรวจสอบหลักฐานการสมัครให้ถูกต้องครบถ้วน เช่น การกรอกใบสมัครเป็นนักศึกษา กศน. วุฒิการศึกษา สำเนาทะเบียนบ้านผู้สมัครที่มีชื่อบิดามารดา บัตรประจำตัวประชาชน ใบเปลี่ยนชื่อ - ชื่อสกุล หรือ ใบทะเบียนสมรส ใบหย่า รูปถ่ายหน้าตรงไม่สวมแว่นตาและไม่สวมหมวก เป็นต้น เมื่อตรวจสอบ

หลักฐานและใบสมัครเป็นนักศึกษา กศน. ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้กรอกใบลงทะเบียนเรียน การลงทะเบียนเรียนนั้น นักศึกษาต้องยื่นขอลงทะเบียนเรียนตามสาระรายวิชาที่สถานศึกษาเปิดสอน และตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้ลงทะเบียนได้ตามวันเวลาที่กำหนด

- ระดับประถมศึกษา ลงทะเบียนเรียนได้ภาคเรียนละ 14 หน่วยกิต
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ลงทะเบียนเรียนได้ภาคเรียนละ 18 หน่วยกิต
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ลงทะเบียนเรียนได้ภาคเรียนละ 23 หน่วยกิต

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาที่เปิดให้ลงทะเบียน

ขั้นตอนที่ 3 การปฐมนิเทศ และการวางแผนการเรียน

การปฐมนิเทศและการวางแผนการเรียน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากสำหรับผู้เรียน สถานศึกษาต้องชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับวิธีเรียน กศน. การวัดผลและประเมินผล ตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนได้เลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตามความต้องการ สอดคล้องกับวิถีชีวิต และการทำงานของ ผู้เรียน

การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายดังนี้

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียน กำหนดแผนการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับรายวิชาที่ลงทะเบียน โดยระบุขั้นตอนการเรียนรู้ ตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งมีครูเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ภูมิปัญญา ผู้รู้ แหล่งการเรียนรู้ และสื่อต่างๆ

ลักษณะของผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

1. สมารถใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ได้เกิดจากการบังคับ
2. ผู้เรียนเป็นแหล่งข้อมูล คือสามารถบอกได้ว่าตนเองจะเรียนเรื่องอะไร มีทักษะและข้อมูลอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมายได้ บอกวิธีการรวบรวมข้อมูลได้ บอกวิธีการประเมินผล การเรียนได้ รู้ถึงความสามารถของตนเอง ตัดสินใจได้ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และเป็นผู้เรียนรู้ที่ดี
3. รู้ “วิธีการที่จะเรียน” คือรู้ขั้นตอนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ว่าจะต้องทำกิจกรรมอะไรบ้างจึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้
4. มีความคิดเชิงบวก มีแรงจูงใจ และสามารถเรียนแบบร่วมมือกับเพื่อนหรือบุคคลอื่น
5. มีระบบการเรียน รู้จักประยุกต์การเรียน และสนุกกับการเรียน
6. มีการเรียนรู้จากข้อผิดพลาดและความสำเร็จ มีการประเมินผลเองและเข้าใจถึงศักยภาพของตนเอง

7. มีความพยายามหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อหาคำตอบรู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้กับสถานการณ์จริง และหาโอกาสในการพัฒนาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา
8. สามารถแสดงความคิดเห็นและอภิปรายในกลุ่มเรียนอย่างสร้างสรรค์
9. การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นสามารถเก็บข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการเรียน

วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1. การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการ ผู้เรียนวิเคราะห์และกำหนดความต้องการในการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความต้องการและความสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ต้องการเรียน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่มีความเป็นไปได้และสามารถปฏิบัติได้จริง โดยศึกษาจุดมุ่งหมายของรายวิชา แล้วเขียนจุดมุ่งหมายในการเรียน และระบุพฤติกรรมที่คาดหวังหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่สามารถวัดได้
3. การวางแผนการเรียน ผู้เรียนกำหนดแนวทางในการเรียนของตนเอง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา กำหนดเวลาเรียน คือกำหนดจำนวนชั่วโมง และจำนวนครั้ง ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำกิจกรรมกลุ่ม พบครูเพื่อขอคำปรึกษา แนะนำ สอนเสริม และกำหนดเวลาที่สิ้นสุดการเรียนของตนเอง
4. การเลือกรูปแบบการเรียน คือผู้เรียนเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้แก่แหล่งวิทยาการผู้รู้ แหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด วัด สถานื่อนามัย และสื่อในการเรียน เช่นหนังสือเรียน วีซีดี สื่อคอมพิวเตอร์
5. การกำหนดบทบาทผู้ช่วยเหลือในการเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาสาระและเกิดทักษะยิ่งขึ้น และประสบผลสำเร็จในการเรียน เช่นมีเพื่อนร่วมเรียนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
6. การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน ครูและผู้เรียน ควรร่วมกันกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผล เช่น กำหนดเครื่องมือวัดผลได้แก่แบบทดสอบต่างๆ หรือชิ้นงาน เป็นต้น

การทำสัญญาการเรียนรู้

ในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมาย ผู้เรียนแต่ละคนจะต้องมีการจัดทำข้อตกลงการเรียนหรือสัญญาการเรียนรู้นี้กับครู เพื่อครูจะได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

สัญญาการเรียนรู้ (Learning Contact) คือ ข้อตกลงที่ผู้เรียนได้ทำไว้กับครูว่าผู้เรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรในการเรียน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยผู้เรียนจะเป็นผู้เขียนสัญญาการเรียนรู้ ระบุว่าเรียนรู้อะไร จะวัดผลด้วยวิธีใด จะมีหลักฐานการเรียนรู้อะไรบ้าง และผลการ

เรียนควรเป็นอย่างไร เมื่อเขียนเสร็จแล้วจัดทำสำเนาให้ครู 1 ชุด เพื่อครูจะได้ติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน

ตาราง 2 แบบฟอร์มของสัญญาการเรียนรู้

จุดมุ่งหมาย	แหล่งวิทยาการ/ วิธีการ	หลักฐาน	การประเมินผล
ระบุว่าผู้เรียนต้องการเรียนรู้เรื่องอะไร และระบุผลสำเร็จของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการ	ระบุว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ อย่างไร จากแหล่ง ความรู้ใด	ระบุหลักฐานการเรียนรู้ที่ เป็นรูปธรรม สามารถ นำมาอ้างอิงได้ โดยเก็บ รวบรวมเป็นแฟ้มสะสม งาน	ระบุว่าผู้เรียนจะ สามารถมีผลของการ เรียนรู้ในระดับใด

2. การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม

การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้ผู้เรียนมาพบกันโดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาข้อสรุปร่วมกัน ทุกสัปดาห์ครูจะต้องจัดให้มีการพบกลุ่มอย่างน้อยสัปดาห์ละ 9 ชั่วโมง

หลักการในการจัดการเรียนรู้แบบพบกลุ่ม มีดังนี้

1. จัดพบกลุ่มในรายวิชาที่ยากปานกลาง
2. เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับครู
3. ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการศึกษาค้นคว้า เป็นรายบุคคล เป็นกลุ่ม และการทำโครงการ
4. จัดกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดแทรกกระบวนการ “คิดเป็น” ให้ผู้เรียน

ได้ฝึก คิดวิเคราะห์ในแต่ละรายวิชาที่เชื่อมโยงสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและอาจสอนเพิ่มเติมในบางเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการ

5. มีการทดสอบย่อย (QUIZ)
6. จัดพบกลุ่มอย่างน้อยสัปดาห์ละ 9 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบพบกลุ่ม มีดังนี้

1. การนำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้า ครูให้ผู้เรียนนำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรืองานกลุ่ม ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายจากการพบกลุ่มสัปดาห์ที่ผ่านมา ครูจะต้องทำหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ครูและผู้เรียนสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน

2. การจัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ ครูจัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ที่ได้วางแผนการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนไว้ โดยครูจัดกระบวนการเรียนรู้เพิ่มเติมความรู้ใน

เนื้อหาสาระที่สำคัญ ที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจและต้องการจะเรียนรู้ โดยครูสอนเพิ่มเติมบางเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการ หรือจัดสอนเสริมนอกเหนือจากเวลาพบกลุ่ม ในเนื้อหาวิชาที่ยาก ที่ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

3. การนำเสนอโครงงาน โดยให้ผู้เรียนนำเสนอความคิด และความก้าวหน้าในการทำโครงงานต่อกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ผู้เรียนคนอื่นและครูช่วยกันวิเคราะห์ ชักถาม ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการต่อยอดหรือพัฒนาความคิดและนำไปสู่การพัฒนาโครงงานในสัปดาห์ต่อไป การนำเสนอโครงงานดังกล่าวจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่พบกลุ่มจนสิ้นสุดภาคเรียน

4. การสอบย่อย (QUIZ) เป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ โดยครูและสถานศึกษาเป็นผู้จัดทำข้อสอบย่อย ในลักษณะ ถาม - ตอบ (QUIZ) ให้ผู้เรียนตอบคำถามสั้นๆ ในลักษณะสรุปความคิดรวบยอด ที่เป็นความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในรายวิชานั้นๆ ของผู้เรียนเอง

5. การฝึกกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ “คิดเป็น” ให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อ เช่น สถานการณ์ ข่าว หนังสือพิมพ์ บทความ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่กำลังเรียน ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้น เสริมแรง ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้ผู้เรียนทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตลอดช่วงเวลาพบกลุ่ม โดยครูตั้งประเด็นคำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนได้ร่วมคิด ร่วมอภิปรายเพื่อหาคำตอบ และพยายามเชื่อมโยงเรื่องที่เรียนรู้อาจจากรายวิชานั้นเข้าสู่วิถีชีวิตของผู้เรียนได้มองเห็นประโยชน์จากการพบกลุ่ม

6. ฝึกให้ผู้เรียนแสดงออก เพื่อให้สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริงได้ เช่น การนำเสนองานประกอบการใช้สื่อ การฝึกพูดในโอกาสต่างๆ การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง การฟังและจับประเด็นสำคัญ การพูดและการเขียนเพื่อสรุปใจความสำคัญ

7. การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง คือการที่ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดและนัดหมายการทำกิจกรรมต่างๆ ระหว่างสัปดาห์ รวมทั้งเรื่อง πουผู้เรียนจะต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองตามแผนการเรียนรู้ที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ และครูจะต้องกำหนดตัวผู้เรียนที่จะมานำเสนองานต่อกลุ่มในสัปดาห์ต่อไป และกำหนดการทำกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนคนอื่น ด้วย

8. การติดตามและช่วยเหลือผู้เรียน ครูติดตามช่วยเหลือผู้เรียน เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษาในการเรียน ครูอาจใช้วิธี “เพื่อนช่วยเพื่อน” คือให้เพื่อน หรือกลุ่มเพื่อนของผู้เรียน คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำคำปรึกษาในการเรียน

3. การเรียนรู้แบบทางไกล เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้จากสื่อต่างๆ โดยที่ผู้เรียนและครูจะสื่อสารกันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่ เช่น การเรียนรู้แบบ E - Learning ฯลฯ หรือถ้ามีความจำเป็นอาจพบกันเป็นครั้งคราว

หลักในการเรียนรู้แบบทางไกล

1. ผู้เรียนต้องมีเครื่องมือที่สามารถสื่อสาร และใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ฯลฯ
 2. ผู้เรียนต้องมีเวลาสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์กับครูตามเวลาที่ได้ตกลงร่วมกันกับครู เช่น Chat room, E - mail, Web board, Blog, Facebook, Line ฯลฯ
 3. สถานศึกษาและครู มีบทบาทในการจัดเตรียมสื่อทางไกล และอำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แบบทางไกลได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย
- วิธีการเรียนรู้แบบทางไกล มีดังนี้
1. การศึกษาแนวทางการเรียนรู้แบบทางไกลจากสื่อต่างๆ
 2. การเรียนรู้จากสื่อทางไกลตามที่สถานศึกษากำหนด
 3. การประเมินความรู้ก่อนเรียน คือผู้เรียนประเมินความรู้ของตนเองก่อนเรียน
 4. ศึกษาเนื้อหาสาระจากสื่อต่างๆ และส่งงานที่ครูมอบหมายตามกำหนด
 5. การสื่อสารกับครูตามเวลาที่กำหนด เพื่อขอคำแนะนำ คำปรึกษา และนัดหมายการทำกิจกรรมการเรียนรู้
 6. การประเมินความรู้หลังเรียน คือผู้เรียนประเมินความรู้ของตนเองหลังเรียน

4. การเรียนรู้แบบชั้นเรียน

เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดรายวิชา เวลาเรียน และสถานที่ที่ชัดเจน ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีเวลามาเข้าชั้นเรียน

หลักในการเรียนรู้แบบชั้นเรียน

1. สถานศึกษากำหนดสถานที่เรียนและตารางเรียนที่เหมาะสม
 2. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์การเรียนรู้แบบชั้นเรียน เกี่ยวกับสถานที่ วัน เวลาที่เรียนและครูผู้รับผิดชอบให้ผู้เรียนทราบอย่างทั่วถึง
 3. สถานศึกษาจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น เครื่องมือ - อุปกรณ์ทดลอง วิทยาศาสตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ และสื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพ
 4. ผู้เรียนจะต้องมีเวลามาเรียนตามที่กำหนดไว้ในตารางเรียน
- วิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้
1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครู ผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา นั้นๆ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะให้กับผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชักถาม แสดงความคิดเห็นและลงมือฝึกปฏิบัติจริง และครูควรจัดเวลาในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน
 2. การจัดกระบวนการปฏิสัมพันธ์ เป็นการจัดกระบวนการที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมกลุ่ม การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม

3. การจัดให้มีการปรับบทบาทผู้เรียนเช่น การแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ และมอบหมายงานให้ปฏิบัติ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูจะจัดกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

- การให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง
- การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง
- การสะท้อนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู

4. การติดตาม และช่วยเหลือผู้เรียนเช่น จัดบริการแนะแนว จัดบริการให้คำปรึกษา จัดให้มีผู้ช่วยสอน และการติดตามช่วยเหลือโดยเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อน

5. การเรียนรู้ตามอัธยาศัย

เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ และความสนใจ จากสื่อเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือจากการฝึกปฏิบัติตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แล้วนำความรู้และประสบการณ์มาเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

6. การเรียนรู้จากการทำโครงการ

เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำหนดเรื่องโดยสมัครใจ ตามความสนใจ ความต้องการ หรือสภาพปัญหา ที่จะนำไปสู่การศึกษาค้นคว้า ทดลอง ลงมือปฏิบัติจริง และมีการสรุปผลการดำเนินการตามโครงการ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และกระตุ้นเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้

7. การเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ

สถานศึกษาสามารถออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ได้ตามความต้องการของผู้เรียน

วิธีการจัดการเรียนรู้อย่างกว้างๆ สถานศึกษาและผู้เรียนจะร่วมกันกำหนดว่าในแต่ละรายวิชาจะเรียนรู้แบบใด ซึ่งขึ้นอยู่กับความยากง่ายของเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชานั้นๆ โดยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน และขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดสอนเสริมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นสถานศึกษาสามารถออกแบบการเรียนรู้แบบอื่นๆ ได้ตามความต้องการของผู้เรียนและความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553).

ขั้นตอนที่ 4 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีเป้าหมายสำคัญเพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรหรือนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนโดยตรง และนำไปปรับปรุงแก้ไขการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียน การวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มี 2 ลักษณะดังนี้

1. การวัดและประเมินผลการเรียน

- 1.1 การวัดและประเมินผลการเรียนรายวิชา
- 1.2 การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 1.3 การประเมินคุณธรรม

2. การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ

สถานศึกษาต้องจัดทำระเบียบการประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา รวมทั้งจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาให้ชัดเจนเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

1.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสู่ความเป็นคน “คิดเป็น” โดยเน้นพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ และสร้างองค์ความรู้สำหรับตนเอง และชุมชน สังคม ซึ่งกำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ กศน. หรือ ONIEMODEL ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบตามปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพ ปัญหา ความต้องการในการเรียนรู้ (O: Orientation)
- ขั้นที่ 2 แสวงหาข้อมูลและจัดการเรียนรู้ (N: New ways of learning)
- ขั้นที่ 3 ปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้ (I: Implementation)
- ขั้นที่ 4 ประเมินผลการเรียนรู้ (E: Evaluation)

ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา ความต้องการในการเรียนรู้ (O: Orientation)

เป็นการเรียนรู้จากสภาพ ปัญหา หรือความต้องการของผู้เรียน และชุมชน สังคม โดยให้เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร
ขั้นตอนการเรียนรู้

1. ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดสภาพปัญหา ความต้องการในการเรียนรู้ ซึ่งอาจจะได้มาจากสถานการณ์ในขณะนั้น หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง หรือเป็นประเด็นที่กำลังขัดแย้ง และกำลังอยู่ในความสนใจของชุมชน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะหาทางออกของปัญหา หรือความต้องการนั้นๆ

2. ทำความเข้าใจกับสภาพ ปัญหา ความต้องการในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ โดยดึงความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เน้นการมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนความคิดและอภิปรายโดยให้เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่

3. วางแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดสามารถมองเห็นแนวทางในการค้นพบความรู้หรือคำตอบได้ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 2 แสวงหาข้อมูลและจัดการเรียนรู้ (N: New ways of learning)

การแสวงหาข้อมูล และจัดการเรียนรู้ โดยศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และรวบรวมข้อมูลของตนเอง ข้อมูลของชุมชน สังคม และข้อมูลทางวิชาการ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมีการระดมความคิดเห็น วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปเป็นความรู้

ขั้นตอนการเรียนรู้

1. ผู้เรียนแสวงหาความรู้ตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ กระบวนการกลุ่ม ศึกษาจากผู้รู้ /ภูมิปัญญาและวิธีอื่นๆ ที่เหมาะสม

2. ครูและผู้เรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปความรู้เบื้องต้น โดยใช้คำถามปลายเปิดในการชวนคิด ชวนคุย เป็นเครื่องมือ ด้วยกระบวนการการระดมสมอง สะท้อนความคิด และอภิปราย

3. ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อประเมินความเป็นไปได้โดยวิธีต่างๆ เช่น การทดลอง การทดสอบ การตรวจสอบกับผู้รู้

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้ (I: Implementation)

นำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เหมาะสมกับวัฒนธรรมและสังคม

ขั้นตอนการเรียนรู้ ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน โดยสังเกตปรากฏการณ์ จดบันทึก และสรุปผล เก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มสะสมงาน ระหว่างดำเนินการต้องมีการตรวจสอบหาข้อบกพร่อง และรวบรวมไว้ในแฟ้มสะสมงาน

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้ (E: Evaluation)

ประเมิน ทบทวน แก้ไขข้อบกพร่อง ผลจากการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้แล้วสรุปเป็นความรู้ใหม่ พร้อมกับเผยแพร่ผลงาน

ขั้นตอนการเรียนรู้ ครู และผู้เรียนนำแฟ้มสะสมงาน และผลงานที่ได้จากการปฏิบัติมาใช้เป็นสารสนเทศในการประเมินคุณภาพการเรียนรู้

1. ครูและผู้เรียนร่วมกันสร้างเกณฑ์การประเมินคุณภาพการเรียนรู้

2. ครู ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมิน พัฒนาการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้ง 4 ขั้นตอนเป็นวงจรของกระบวนการเรียนรู้ ตามปรัชญาคิด เป็น ซึ่งสถานศึกษาสามารถปรับใช้ ขั้นตอนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามสภาพของรายวิชา หรือเงื่อนไขอื่นๆ ตามความต้องการของผู้เรียน

1.5 สื่อการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อบุคคลภูมิปัญญาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ผู้เรียนและครูสามารถพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อที่มีอยู่ใกล้ตัวและข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อต่างๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่าย เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา

1.6 การเทียบโอน

สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียน หรือเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยสถานศึกษาต้องจัดทำระเบียบหรือแนวปฏิบัติการเทียบโอนให้สอดคล้องกับแนวทางการเทียบโอนที่สำนักงาน กศน.กำหนด

1.7 การวัดและประเมินผลการเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียน เป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงการพัฒนาความก้าวหน้าความสำเร็จ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ เกิดทักษะกระบวนการและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน

1. การวัดและประเมินผลรายวิชา เป็นการประเมินผลการเรียนรายวิชา สถานศึกษาต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์อันเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพียงใด และต้องมีการประเมินผลรวมเพื่อทราบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงต้องใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการประเมินสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม โดยพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรม และผลจากการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. การประเมินคุณธรรม เป็นการประเมินสิ่งที่ต้องการปลูกฝังในตัวผู้เรียน โดยประเมินจากกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาตน การพัฒนางาน การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การพัฒนาคุณภาพชีวิต การเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ และกิจกรรมในลักษณะอื่นๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

4. การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนเข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ ในภาคเรียนสุดท้ายของทุกระดับการศึกษา ในสาระการเรียนรู้ที่สำนักงาน กศน.กำหนด การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลการเรียนของผู้เรียนสำหรับนำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบต่อไป การประเมินดังกล่าวไม่มีผลต่อการได้หรือตกของผู้เรียน

1.8 การจบหลักสูตร

ผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในแต่ละระดับการศึกษาต้องผ่านเกณฑ์การจบหลักสูตร ดังนี้

1. ผ่านการประเมินและได้รับผลการตัดสินการเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดทั้ง 5 สาระการเรียนรู้ และได้ตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดตามโครงสร้างหลักสูตร
2. ผ่านกระบวนการประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง
3. ผ่านกระบวนการประเมินคุณธรรม
4. เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ

1.9 เอกสารหลักฐานการศึกษา

เอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด สถานศึกษาทุกแห่งต้องใช้เอกสารหลักฐานการศึกษาเหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการสื่อความเข้าใจที่ตรงกันและการส่งต่อได้แก่

1. ระเบียบแสดงผลการเรียน
2. หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษา(ประกาศนียบัตร)
3. แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา

เอกสารหลักฐานการศึกษาอื่นๆ สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเพื่อใช้ประกอบการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามที่เห็นสมควร เช่น แบบประเมินผลกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

1.10 กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

1. กิจกรรมการศึกษา กศน.ขั้นพื้นฐาน

เป็นกิจกรรมที่เน้นจัดการเรียนรู้ การบริการความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และเพื่อการศึกษาต่อแบบมีระดับชั้น โดยมีหลักสูตรการเรียนรู้ มีการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนชัดเจน ได้แก่

- 1.1 การส่งเสริมการรู้หนังสือ
- 1.2 การจัดการศึกษา กศน.พื้นฐานระดับประถมศึกษา
- 1.3 การจัดการศึกษา กศน.พื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 1.4 การจัดการศึกษา กศน.พื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 1.5 การจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

2. กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

เป็นการจัดการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาแบบมีระดับชั้น เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการเกิดทักษะความรู้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการพัฒนาตนเอง ซึ่งมีกิจกรรมดังนี้

2.1 กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพ เพื่อให้สามารถเข้าสู่อาชีพ ประกอบอาชีพ หรือพัฒนาอาชีพของตนเองได้ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพ ให้เกิดกระบวนการคิด สามารถลดรายจ่ายหรือเพิ่มรายได้

2.2 กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เป็นกิจกรรมที่ให้บริการตามความสนใจ และตามความต้องการที่ผู้รับบริการต้องการศึกษาเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน และเป็นประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ หรือเป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชน โดยใช้ระยะเวลาเรียนสั้นๆ เนื้อหาหลักสูตรจบในตัวเอง

2.3 กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อบูรณาการความรู้ และทักษะที่มีอยู่ หรือได้รับจากการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยแล้วนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครอบครัว สังคม และชุมชน เนื้อหาสาระมุ่งพัฒนาสังคมและชุมชน เช่น ประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม วิสาหกิจชุมชน ความสงบสุขในชุมชน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนเหตุการณ์ปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อชุมชนและสังคม ฯลฯ

3. กิจกรรมการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้ และประสบการณ์

เป็นบริการที่ส่งเสริมให้ผู้ที่ออกกลางคันจากสถานศึกษาในระบบ หรือผู้รับบริการ กิจกรรม หรือหลักสูตร กศน.อื่นๆ นำความรู้มาเทียบโอนได้หรือนำมาเทียบโอนประสบการณ์ ให้ได้ตามระดับชั้นหรือประกาศเกียรติบัตร ตามหลักเกณฑ์ที่ กศน.กำหนด

4. กิจกรรมศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกิจกรรมที่จัดไว้บริการผู้ที่สนใจและต้องการศึกษาค้นคว้า ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ตลอดจนความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาต่างๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนี้

4.1 ห้องสมุดประชาชน เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ค้นคว้า ศึกษา หาความรู้ ของประชาชนทุกเพศ ทุกวัย มีโครงการหมุนเวียนสื่อสู่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในทุกตำบล เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ทันต่อเหตุการณ์ ปรับตัวเข้ากับสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.2 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ การถ่ายทอด และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์วิทยาการ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

4.3 แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวที่ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้จากของจริง ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม หรือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ พัฒนาทักษะชีวิต ตลอดจนพัฒนาครอบครัว ชุมชนและสังคม ทั้งนี้หน่วยงานต่างๆได้รวบรวมไว้

4.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่ผู้เรียนหรือผู้สนใจสามารถศึกษาค้นคว้าทั้งจากผู้รู้ ผู้ทรงภูมิปัญญา หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆที่มีอยู่ในชุมชนหรือนอกชุมชน

4.5 กิจกรรมการศึกษาชุมชนอื่นๆเช่น การสำรวจชุมชน การทำแผนแม่บทชุมชน การรับบริจาคหนังสือชุมชนบท การทำเวทีชาวบ้าน กิจกรรมส่งเสริมผู้สูงอายุ ผู้พิการ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมในงานประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดประสบการณ์ เกิดองค์ความรู้ สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2. การประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 81 กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 49 ได้กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา เรียกโดยย่อว่า "สมศ." มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 117 ตอนที่ 99ก เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2543 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 พฤศจิกายน 2543 โดยให้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์ และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนและจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2. พ.ศ.2545: มาตรา 47. ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม

นิติธร บิลวาสน์ (2556) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติการหลักอย่างเป็นระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) จนทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพ และมาตรฐานของดัชนีชี้วัดระบบและกระบวนการผลิตผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (2555) กล่าวถึงความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม

Liston (1999: 159) ให้ความเห็นว่า การประกันคุณภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารคุณภาพองค์กร (Quality management) ที่มีการวางแผน มีระบบบริหารจัดการ มีกระบวนการ มีกิจกรรม และมีผู้รับบริการซึ่งมีความเชื่อมั่นในองค์กรว่า มีมาตรฐานในกระบวนการที่มั่นใจได้ในผลผลิต ซึ่งเป็นไปตามข้อเรียกร้อง และความคาดหวังของลูกค้าอย่างต่อเนื่องยั่งยืน

Harper (1999: Online) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพว่า หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการทั้งหมดที่เป็นระบบและมีการวางแผนล่วงหน้า ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะสร้างความมั่นใจในระดับหนึ่งว่า สินค้าหรือบริการหนึ่ง ๆ จะมีคุณภาพตามข้อกำหนดที่วางไว้ โดยกล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality assurance) เป็นศัพท์ทางวิชาการที่วงการศึกษายืมมาจากวงการธุรกิจและอุตสาหกรรม เป็นการนำแนวคิดเชิงคุณภาพเข้ามาใช้เพื่อการบริหารจัดการเชิงคุณภาพขององค์กรทางการศึกษา และให้อธิบายถึงวิวัฒนาการของการบริหารจัดการเชิงคุณภาพ

ในทางอุตสาหกรรม ด้วยการแบ่งประเภทกิจกรรมการบริหารจัดการออกเป็น 2 ประเภทคือ แบบที่เน้นการตรวจจับ (Detection) ได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพ (Quality inspection) และการควบคุมคุณภาพ (Quality control) ทั้งสองกิจกรรมนี้ เน้นความแม่นยำของเครื่องมือและประสิทธิภาพของเทคนิคที่ใช้ในการตรวจจับความผิดที่เกิดขึ้น จุดอ่อนของการบริหารจัดการเชิงคุณภาพนี้คือ การลงมือกระทำหลังจากข้อผิดพลาดได้เกิดขึ้นแล้ว หรือปัญหาได้เกิดขึ้นแล้ว (Retrospective หรือ reactive) การบริหารจัดการเชิงคุณภาพแบบที่สอง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสองทศวรรษหลังนี้ มีลักษณะที่เน้นการป้องกัน ก่อนที่ความผิดจะเกิดขึ้น

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึงการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ข้อมูลคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและได้ผู้เรียนที่มีคุณภาพดำเนินการให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของครูในระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก รวมทั้งสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน/ผู้รับบริการการศึกษา

2.2 การประกันคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545, 2545)

1. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาซึ่งหลักปฏิบัติทั่วไปจะกำหนดโดยองค์คณะบุคคล ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีประสบการณ์ ในระบบการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545กำหนดให้กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นผู้กำหนดมาตรฐานการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545: มาตรา 31.โดยมีสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้พิจารณาเสนอตามลำดับสายงาน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545: มาตรา 34.

2. กระบวนการตรวจสอบและประเมินการดำเนินการจัดการศึกษาว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงไรพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545: มาตรา 48) และให้มีการประเมินคุณภาพภายนอก ของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545: มาตรา 49)

2.3 ระบบและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 47 ประกอบด้วย 2 ระบบคือระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก

กระบวนการประกันคุณภาพภายใน

ระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ระบบการประเมินผล และการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น(สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. 2554)

สถานศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการดังต่อไปนี้

1. หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามี 3 ประการคือ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

1.1 จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหน้า โดย เป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

1.2 การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1.1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนใน สถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษาโดย สถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผนตรวจสอบ ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนา คุณภาพการทำงาน

1.3 การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่นผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้ สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของ ผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

2. กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประกันคุณภาพ มี 3 ขั้นตอนคือ

2.1 การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2.3 การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในระดับเขตพื้นที่การศึกษาฯ และระดับกระทรวง

3. กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของหลักการบริหารที่เป็นกระบวนการครบวงจร (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

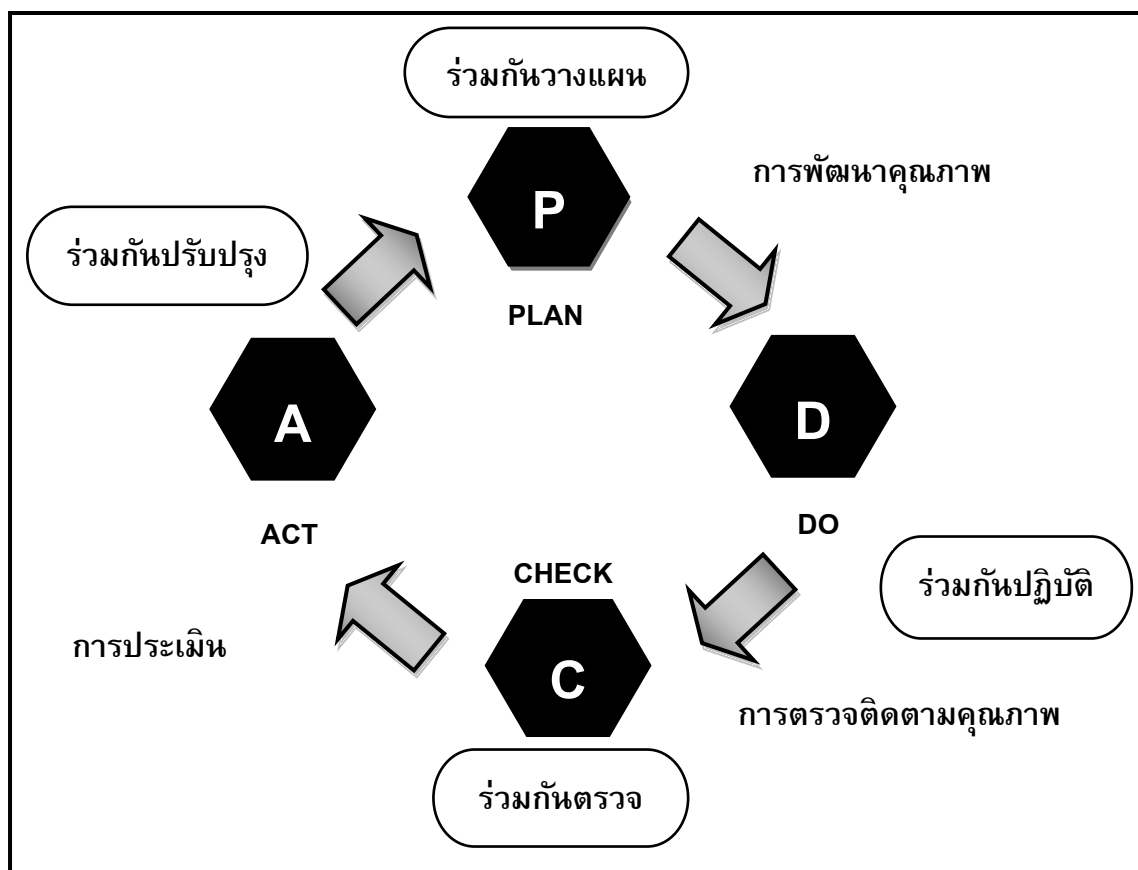
3.1 การร่วมกันวางแผน (Planning)

3.2 การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Doing)

3.3 การร่วมกันตรวจสอบ (Checking)

3.4 การร่วมกันปรับปรุง (Action)

เมื่อพิจารณากระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประเมินคุณภาพและแนวคิดของการบริหารแบบครบวงจรจะเห็นว่ามีความสอดคล้องกัน ดังนี้ (สำนักทดสอบทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. 2554)

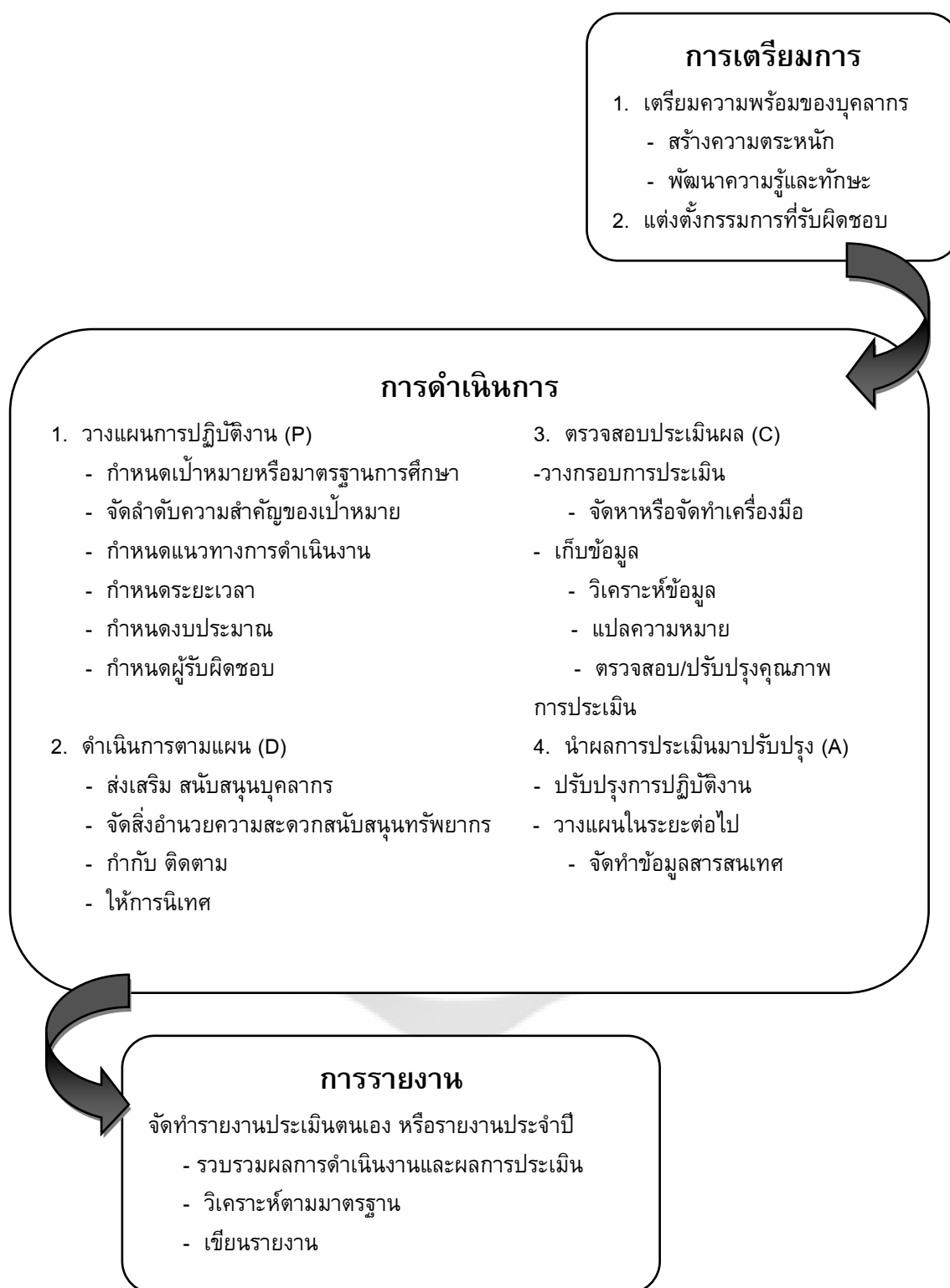

ภาพประกอบ 1 วงจรควบคุมการประกันคุณภาพภายใน

จากภาพ การควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพคือกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาเมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้วหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตามและประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความภูมิใจ และเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ

4. ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามกระบวนการที่กล่าวมาแล้ว มีแนวทางและขั้นตอน ดังแผนภาพต่อไปนี้ (สำนักทดสอบทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2554).

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน

ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ขั้นการเตรียมการ ซึ่งการเตรียมการที่มีความสำคัญ คือ

4.1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยต้องสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะจัดทำการศึกษาทำความเข้าใจโดยใช้บุคลากรภายในสถานศึกษาหรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบพร้อมกัน และต้องพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในให้บุคลากรทุกคนเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการในแต่ละปี ต่อมาเน้นเนื้อหาการกำหนดกรอบและแผนการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมินและการรวบรวมข้อมูล ในช่วงท้ายเน้นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมินและการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Study Report)

4.1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแลช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงเป็นทีม โดยการตั้งคณะกรรมการพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหารซึ่งฝ่ายที่รับผิดชอบงานใดควรเป็นกรรมการรับผิดชอบการพัฒนาและประเมินคุณภาพงานนั้น

4.2 ขั้นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน

4.2.1 การวางแผน จะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้ สำหรับแผนต่างๆ ที่ควรจัดทำคือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพและแผนงบประมาณ เป็นต้น

4.2.2 การปฏิบัติตามแผน ซึ่งในขณะดำเนินการต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาและผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานทั้งระดับบุคลากร ายกลุ่ม ายหมวด และให้การนิเทศ

4.2.3 การตรวจสอบประเมินผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่าการดำเนินงานที่ผ่านมามีบรรลุเป้าหมายเพียงใด โดยการประเมินต้องจัดวางกรอบการประเมิน จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความข้อมูล และการตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

4.2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เมื่อแต่ละฝ่ายประเมินผลเสร็จแล้วจะส่งผลให้คณะกรรมการผู้รับผิดชอบนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และแปลผลแล้วนำเสนอผลต่อ

ผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร นำไปวางแผนในระยะต่อไป และจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศหรือการเขียนรายงานประเมินตนเอง

4.3 ขั้นตอนการจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

เมื่อสถานศึกษาดำเนินการประเมินผลภายในเสร็จแล้วจะจัดทำรายงาน โดยเริ่มจากรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษาและเขียนรายงาน

5. บทบาทหน้าที่ของครูในการประกันคุณภาพภายในควรเป็นดังนี้

5.1 มีการเตรียมความพร้อมของตนเอง โดยทำการศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ ขั้นตอนในการประเมินผลภายใน รวมทั้งพยายามสร้างเจตคติที่ดีต่อการประเมินภายใน

5.2 ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการให้ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปที่คณะกรรมการประเมินผลภายในต้องการ

5.3 ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของการประเมินผลภายใน เช่น เข้าร่วมพิจารณาจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานด้านการประเมินผลภายในสถานศึกษา ร่วมกันพิจารณาจัดสร้างเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลลักษณะต่างๆ ในกระบวนการประเมินผลภายใน ร่วมกันทำการสำรวจเก็บข้อมูลที่คณะกรรมการสำรวจ ร่วมกันทำการวิเคราะห์ข้อมูล (หากมีความรู้ด้านการวิเคราะห์) ร่วมกันสรุปผลการประเมินเป็นต้น

5.4 ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา ในการร่วมกันกำหนดจุดประสงค์ กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินด้านต่างๆ ของสถานศึกษาเอง และร่วมกันกำหนดเกณฑ์การตัดสินมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในด้านต่างๆ

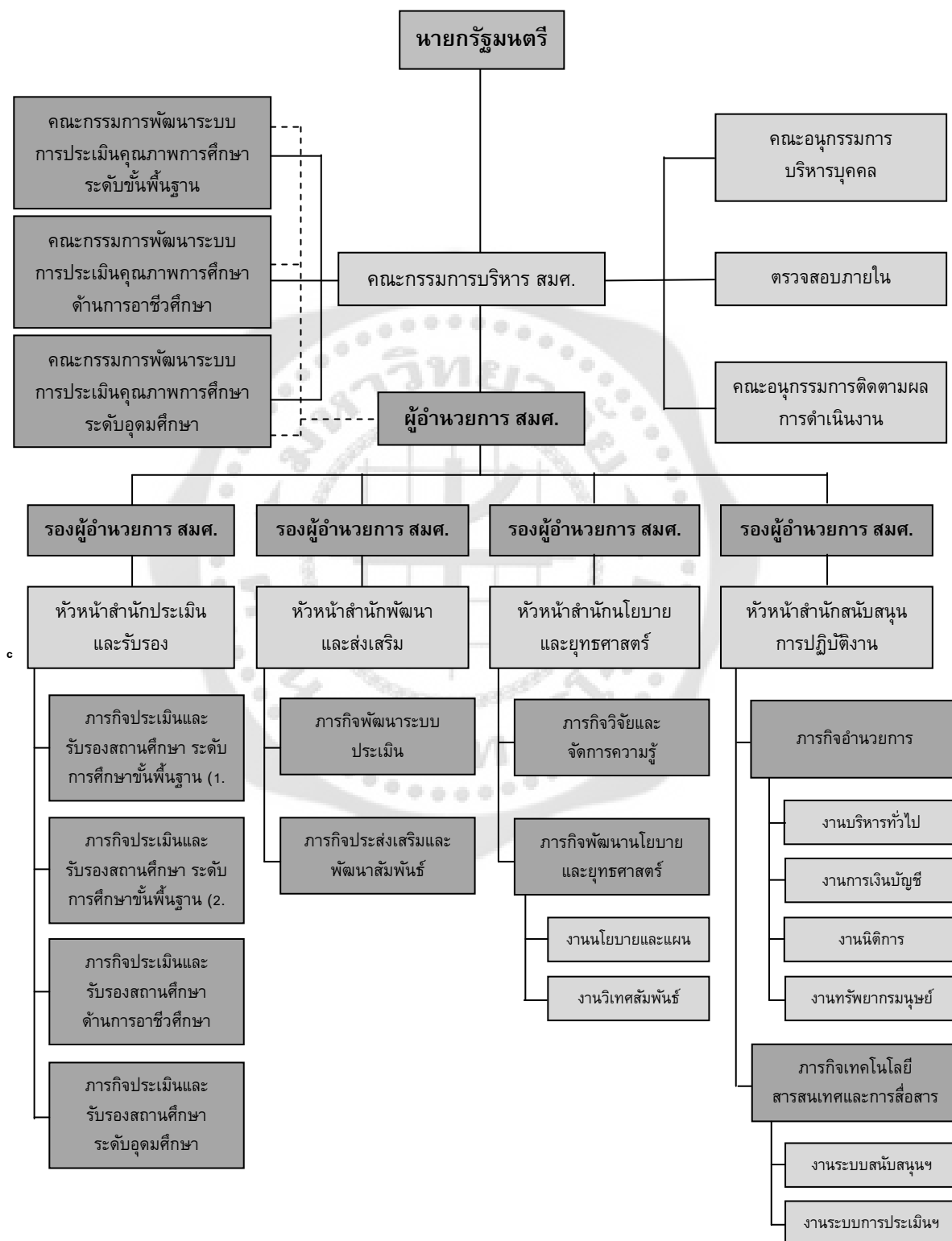
5.5 ปฏิบัติหน้าที่หลักหรือหน้าที่ประจำที่รับผิดชอบอย่างมีระบบ ตามกระบวนการและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา เช่น ในหน้าที่การสอนต้องมีการพัฒนาหลักสูตรและแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดเตรียมเนื้อหาสาระที่ถูกต้องเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนการสอน จัดทำสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพตรงตามจุดประสงค์การเรียนการสอน จัดกิจกรรม วิธีการเรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าหาความรู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เลือกวิธีการประเมินผลการเรียนหลากหลายและเหมาะสมรวบรวมผลสรุปผล ประเมินการเรียนการสอน พฤติกรรมของผู้เรียน นำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

การประเมินคุณภาพภายนอก

1. ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอก คือ การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาการติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของ โดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) หรือ สมศ.เพื่อมุ่งให้มี

คุณภาพดียิ่งขึ้น ผู้ประเมินภายนอกหรือคุณหมอโรงเรียนมีความเป็นอิสระ และเป็นกลาง ไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับการประเมินคุณภาพภายนอกจะนำไปสู่การเข้าถึงคุณภาพการศึกษาด้วยความ เป็นกลาง เพื่อสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

2. แนวคิดและหลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินภายนอกของ สมศ. เป็นการประเมินโดยใช้รูปแบบ "กัลยาณมิตรประเมิน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2548)

2.1 เพื่อตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2.2 เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น-จุดด้อยของสถานศึกษา เงื่อนไขของความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา

2.3 เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด

2.4 เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

2.5 เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมศ. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามรูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน

1. ส่งเสริมและพัฒนา เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งบูรณาการกับการปฏิบัติงานปกติที่มุ่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีความเข้าใจที่ถูกต้องว่าการประเมินคุณภาพภายนอกมุ่งยืนยันสภาพจริงและเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาเป็นสำคัญ เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการประเมินคุณภาพภายนอก โดยการจัดประชุมสัมมนาทุกรูปแบบ การเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ตลอดจนการพิมพ์เอกสารเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และแก้ไขปัญหาคความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่างๆ เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก

2. สร้างศรัทธาต่อหมอโรงเรียน (School Doctor) เป็นการรับรองผู้ประเมินภายนอกสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดให้มีหลักสูตรอบรมพัฒนาผู้สนใจเป็นผู้ประเมินภายนอก เป็นหลักสูตร 7 วัน ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี 4 วัน และภาคปฏิบัติ 3 วัน ผู้ได้รับการอบรมและผ่านเกณฑ์ประเมิน 5 ข้อ จะได้รับรองเป็นผู้ประเมินภายนอกในระยะ 3 ปี ซึ่งสามารถต่ออายุได้ ผู้ประเมินเหล่านี้สังกัดนิติบุคคลที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือสมาคมที่จัดตั้งขึ้นเป็นองค์การที่ไม่หวังกำไรเป็นหลักและมีวัตถุประสงค์เดียวคือการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขณะนี้มีหน่วยประเมินที่เป็นนิติบุคคลประเภทนี้ประมาณ 121 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีผู้ประเมินภายนอก สังกัดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 43 แห่ง ที่ส่งคณาจารย์ดำเนินการประเมิน

คุณภาพภายนอก รวมทั้งมีผู้ประเมินภายนอกที่เป็นคณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริหารสมศ. เพื่อทำหน้าที่ประเมินสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษต่างๆ เช่น โรงเรียนวิทยาศาสตร์ โรงเรียนกีฬา โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนดนตรี เป็นต้นผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจะเป็นผู้แทนของ สมศ. ในการประเมินการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมศ. พยายามอย่างยิ่งที่จะพัฒนาคัดสรร และรับรองผู้ประเมินภายนอกที่เป็นกัลยาณมิตร และเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยถือว่าผู้ประเมินภายนอกที่ สมศ. รับรองจะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการประเมินคุณภาพภายนอก ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

3. เพียรประเมินอย่างกัลยาณมิตร เป็นการประเมินยืนยันทศนาความจริง เพื่อพัฒนาสู่มาตรฐาน โดยการบูรณาการการประเมินหลากหลายรูปแบบและหลายวิธีการ ซึ่งได้แก่ การประเมินตนเอง การประเมิน 52 เทียบมาตรฐาน การประเมินสภาพจริง การประเมินเสริมพลัง และการประเมินเชิงคุณภาพสำหรับกระบวนการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา มีดังนี้

3.1 จัดอบรมและคัดเลือกผู้ประเมินภายนอก

3.2 ดำเนินการให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกตามโครงการจัดจ้างประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 หน่วยประเมินดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกตามสภาพจริงในนาม สมศ. โดยเข้าไปตรวจเยี่ยมสถานศึกษาแบบกัลยาณมิตร 3 วัน

3.4 หน่วยประเมินจัดทำร่างรายงานประเมินคุณภาพภายนอก ส่งให้สถานศึกษาให้ความเห็นโต้แย้ง ในกรณีข้อมูลไม่สมบูรณ์ หรือผลประเมินไม่ตรงกับสภาพจริง

3.5 หน่วยประเมินนำเสนอร่างรายงานประเมินคุณภาพภายนอกให้ สมศ. เพื่อพิจารณารับรองและเผยแพร่ต่อต้านสังคมและสาธารณะต่อไป

4. ชี้นำและเสริมแรงพัฒนา เป็นการแนะนำช่วยเหลือสถานศึกษาอย่างจริงจัง และให้แรงเสริมจากต้นสังกัด สมศ. และภาคีอื่นที่เกี่ยวข้องทำให้สถานศึกษาเกิดพลังในการนำผลประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา โดยการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน และปฏิรูปการบริหารให้ทันสมัยได้มาตรฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545)ได้กำหนดบทบาท ชี้นำและเสริมแรงพัฒนาของ สมศ. ไว้ในมาตรา 518 ความว่า “ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดให้สมศ. จัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด” ในขั้นตอนของการประเมินได้กำหนดให้ผู้ประเมินรายงานผลการประเมินด้วยวาจาในวันสุดท้ายของการประเมิน ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้ให้สถานศึกษาใช้ในการพัฒนาตนเอง หลังจากนั้นเมื่อผู้ประเมินทำรายงานและจัดส่งรายงานให้สถานศึกษารับรอง ก็เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่สถานศึกษาจะใช้ข้อมูลผลการประเมินทั้งในส่วนข้อเสนอแนะและทิศทางการพัฒนาไปใช้พัฒนาสถานศึกษาได้อย่าง และเมื่อ สมศ. ให้การรับรองรายงานแล้ว ได้จัดส่งเล่มรายงานให้สถานศึกษาและต้นสังกัด เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและต้นสังกัดในการพัฒนาสถานศึกษา สรุปด้านการติดตามผล คือ สถานศึกษามีกระบวนการกำกับติดตาม นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกใช้เป็น

ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาความก้าวหน้าของบุคลากรและพัฒนาสถานศึกษา ให้พัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา และมีการจัดทำแผนการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นการสร้างที่เชื่อมโยงไปสู่การประเมินตนเองและการประเมินภายนอก

3. ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก

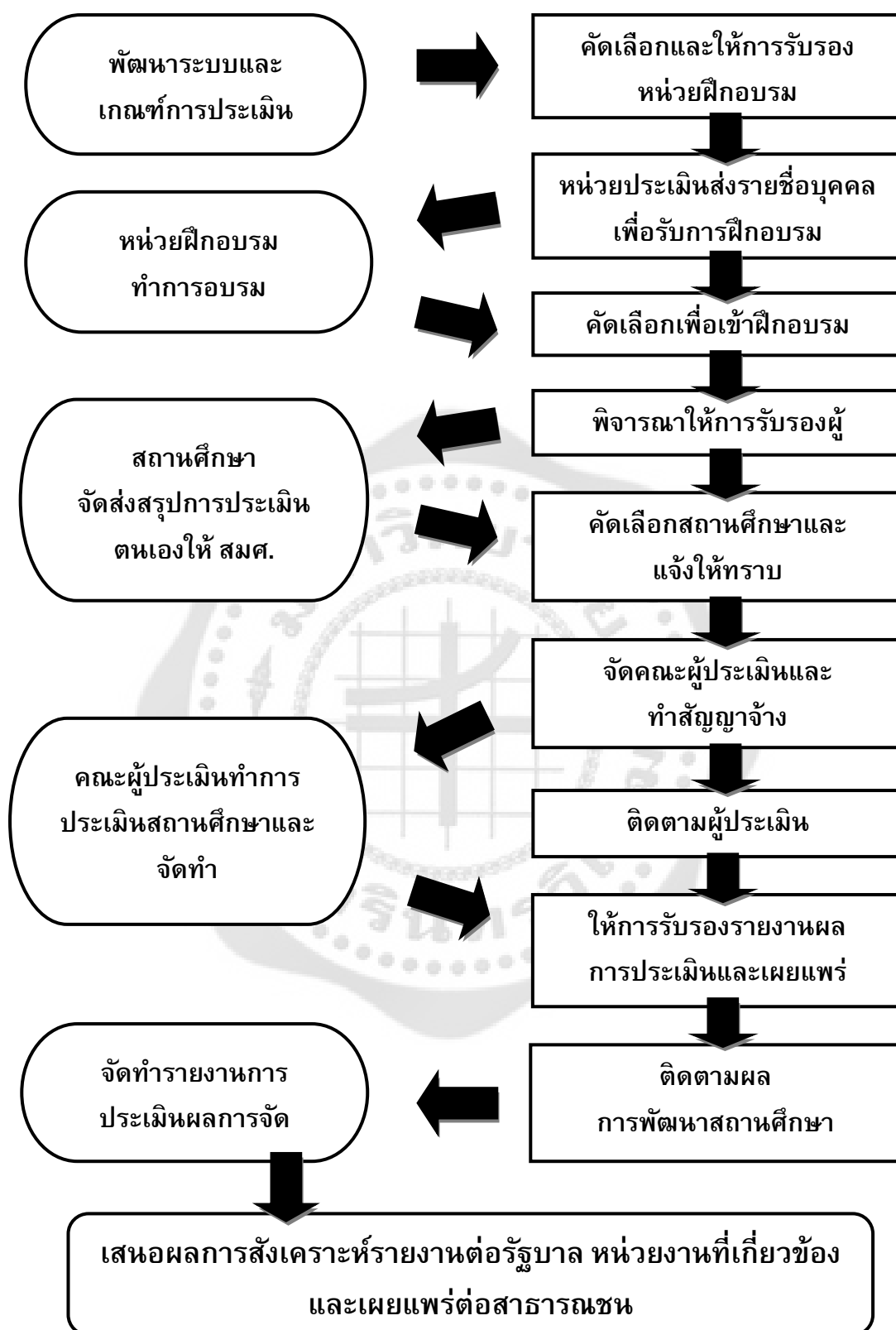
การประเมินคุณภาพภายนอก มีความสำคัญและมีความหมายต่อสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานและพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

ประการที่ 2 เพิ่มความมั่นใจและคุ้มครองประโยชน์ให้ผู้รับบริการทางการศึกษาว่าสถานศึกษาได้จัดการศึกษามุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุขเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ประการที่ 3 สถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่นมีข้อมูลที่จะช่วยตัดสินใจในการวางแผนและดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

ประการที่ 4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายมีข้อมูลสำคัญในภาพรวมเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวนโยบายทางการศึกษาและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพประกอบ 4 กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. การพัฒนาระบบและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554.

4.1 ความหมายของผู้ประเมินภายนอก

ผู้ประเมินภายนอก หมายถึง บุคคลทั้งที่เป็นนักวิชาการ/วิชาชีพ หรือผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชนที่มีคุณสมบัติตามที่ สมศ. กำหนด และได้รับการรับรองจาก สมศ.ให้ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ผู้ประเมินภายนอก คือ คุณหมอโรงเรียนนั่นเอง

4.2 คุณสมบัติของผู้ประเมินภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกอย่างสร้างสรรค์เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญหรือคุณวุฒิ พร้อมทั้งบุคลิกภาพและเจตคติที่เหมาะสมของผู้ประเมินภายนอก สมศ. จึงกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้น และคุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ที่จะได้รับการรับรองและแต่งตั้งเป็นผู้ประเมินภายนอกดังนี้

4.2.1 คุณสมบัติเบื้องต้น

- อายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์ แต่ต้องไม่เกิน 65 ปี ในวันที่ยื่นใบสมัคร
- มีสัญชาติไทย
- สามารถปฏิบัติงานได้เต็มเวลา
- มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์การทำงานที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพเป็นที่ยอมรับและไม่เคยถูกลงโทษทางจริยธรรม
- ในกรณีที่เป็นการข้าราชการต้องได้รับหนังสืออนุญาตจากผู้บังคับบัญชา ระดับกรมขึ้นไป ให้สามารถเป็นผู้ประเมินภายนอกและทำการประเมินภายนอกได้
- มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมาย หลักการ แนวการจัดการศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ
- มีความรู้ และมีทักษะด้านการประเมินผล ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปและให้ข้อเสนอแนะ และการเขียนรายงาน
- มีทักษะในการสื่อสารด้วยวาจา
- มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ รอบคอบและสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- มีบุคลิกภาพ สุภาพเรียบร้อย
- มีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา เป็นกัลยาณมิตร มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความสามารถในการประสานงาน

4.2.2 ผู้ประเมินต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- เป็นผู้มียาเสพติดหรือจิตบกพร่องอันเป็นเหตุให้เป็นผู้หย่อนสมรรถภาพในการเป็นผู้ประเมินภายนอก
- เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
- อยู่ในระหว่างลงโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- ในกรณีของผู้ที่เคยรับราชการต้องไม่เคยได้รับโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

4.2.3 คุณสมบัติเฉพาะ

- สำเร็จหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอกของสำนักงาน ผ่านการทดสอบและการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด และได้รับการรับรองให้เป็นผู้ประเมินภายนอก
- มีคุณสมบัติอื่นๆ ตามที่สำนักงานกำหนด

4.2.4 จรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอก

ผู้ประเมินภายนอกต้องปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้โดยยึดจรรยาบรรณต่อไปนี้เป็นหลัก

- มีความเที่ยงตรง เป็นกลาง โปร่งใส มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ รายงานสิ่งที่ค้นพบตามความเป็นจริงอย่างชัดเจน มีเหตุผล มีหลักฐานสนับสนุนและมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ยอมให้อิทธิพลใดเบี่ยงเบนผลการประเมินให้ผิดไปจากความเป็นจริง การรายงานโดยปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรต้องแจ้ง ถือเป็นการรายงานเท็จด้วย
- ต้องไม่ประพฤติให้เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของตนหรือแก่ชื่อเสียงของสำนักงาน
- รักษาความลับของข้อมูลสารสนเทศส่วนบุคคลและสถานศึกษาที่ได้รับระหว่างการตรวจเยี่ยมและการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างเคร่งครัด
- ไม่รับและไม่เรียกร้องในสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา เช่น ไม่รับอำมิสสินจ้าง รางวัล ของขวัญ ของกำนัล การต้อนรับ การรับรอง และการอำนวยความสะดวกจากสถานศึกษาที่เกินความจำเป็น
- ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้ตัวเองหรือผู้อื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมโดยใช้ข้อมูลใดๆ ซึ่งสำนักงานยังไม่ได้เผยแพร่ต่อสาธารณะ และไม่ดำเนินการใดๆ ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ต่อสำนักงาน
- ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่สำนักงานกำหนด

- ผู้ประเมินภายนอกต้องไม่นำบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกเข้าไปในสถานศึกษาที่ทำการประเมิน
- ผู้ประเมินต้องไม่เป็นที่ปรึกษาหรือวิทยากรให้กับสถานศึกษาเนื่องจากอาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

4.2.5 บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก

ในการประเมินคุณภาพภายนอก ผู้ประเมินภายนอกจะต้องปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพโดยยึดถือบทบาทในลักษณะ “เพื่อนร่วมวิชาชีพ” และเป็น “กัลยาณมิตร” กับสถานศึกษา และชุมชนที่ต่างฝ่ายต่างเรียนรู้จากกันและกัน หน้าที่สำคัญของคณะผู้ประเมินภายนอก มีดังนี้

- ตรวจเยี่ยมสถานศึกษา สร้างความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพ ให้กับบุคลากรของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง
- รวบรวมข้อมูลและตรวจสอบหลักฐานข้อมูลเพื่อยืนยันสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่สถานศึกษาได้รายงานไว้ในรายงานการประเมินตนเอง และตามหลักฐานที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงที่ไม่ได้อยู่ในรายงานการประเมินตนเอง
- ตรวจสอบกระบวนการและวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการได้มาซึ่งข้อมูล รวมทั้งหลักฐานที่ระบุในรายงานการประเมินตนเองมีความเหมาะสม ครบคลุม และน่าเชื่อถือเพียงใด
- ตรวจสอบผลการพัฒนาเทียบกับเป้าหมาย/แผนพัฒนาของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาที่ สมศ. กำหนดเพื่อการประเมินภายนอก รวมทั้งตรวจสอบเป้าหมาย/แผนพัฒนาที่สถานศึกษาจะดำเนินการต่อไป เพื่อดูความสอดคล้องกับผลการประเมิน
- ประมวล วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานประเมินภายนอก พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
- รายงานผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาต่อ สมศ.

4.2.6 บทบาทของครูในการรับการตรวจสอบและประเมินจากภายนอก

การประกันคุณภาพภายนอกเป็นงานที่ต้องเนื่องจากการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปี เพื่อเสนอสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2544: 7. บทบาทของครูในการรับการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพจากภายนอก มี 3บทบาท คือ

- ร่วมจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง (SAR) ของสถานศึกษา
- รับการตรวจเยี่ยมของผู้ประเมินจากภายนอก
- รับข้อเสนอแนะจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามาดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนสำคัญสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก เนื่องจากผู้ประเมินภายนอกต้องตรวจสอบและค้นหาร่องรอย หลักฐานเพื่อยืนยันการปฏิบัติงานของสถานศึกษาตามสภาพจริง ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่เหมาะสมที่สุด น่าเสนอสำหรับเก็บข้อมูล ประกอบด้วยวิธีการเก็บข้อมูลแบบ 3 วิธีหลักคือ

5.1 การศึกษาจากเอกสารแหล่งข้อมูลเอกสาร ได้แก่ รายงานการประเมินตนเอง รายงานประจำปีของสถานศึกษา รายงานการประเมินคุณภาพภายใน รายงานการประชุม รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับสถานศึกษานั้นๆ เอกสารที่รายงานเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน เป็นต้น ทั้งนี้อาจรวมถึงป้ายกระดาน แผนที่ เทปบันทึกเสียง วีดิทัศน์ ในการศึกษาเอกสารควรมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องเก็บและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเอกสารอย่างระมัดระวัง และควรอ่านอย่างมีวิจารณญาณและอย่างมีจิตวิพากษ์และมีการเปรียบเทียบข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่นิยมใช้กัน คือ การอ่าน เช่น อ่านจากรายงานการประเมินตนเอง รายงานการประเมินคุณภาพภายใน รายงานการประชุม ป้ายประกาศ เป็นต้นถ้าแหล่งข้อมูลเอกสารเป็นในรูปแบบอื่น เช่น ถ้าเป็นแผนที่ให้เก็บข้อมูลโดยการอ่านและการดู ถ้าเป็นวีซีดีให้เก็บข้อมูลโดยการดู และการฟัง ถ้าเป็นเทปบันทึกเสียง ให้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการฟัง เป็นต้น

5.2 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้ประเมินภายนอกดำเนินการสอบถามจากบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และบันทึกผลการสัมภาษณ์ โดยบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย หมายถึง บุคลากรทางการศึกษา และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง เป็นต้น แหล่งข้อมูลที่มีจำนวนมาก คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องพิจารณาว่าจะเลือกรูปแบบเก็บรวบรวมข้อมูลจากใครจึงจะได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากที่สุด ซึ่งการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์มีหลายรูปแบบ เช่น การสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การสัมภาษณ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นต้น

5.3 การสังเกตเป็นวิธีเก็บข้อมูลโดยตรงจากปฏิบัติการทำทางของกลุ่มเป้าหมาย หรือเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในขณะใดขณะหนึ่ง และจดบันทึกไว้โดยไม่มี การสัมภาษณ์เช่น แหล่งข้อมูลด้านกายภาพของสถานศึกษา แหล่งข้อมูลทางสังคมรอบๆ สถานศึกษา หรืออาจจะเป็นการสังเกตการจัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เป็นต้น โดยแหล่งข้อมูลประเภทนี้คณะผู้ประเมินภายนอกสามารถเก็บรวบรวมได้ในระยะเวลาอันสั้น ในช่วงของการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาทั้งนี้ก่อนที่จะเข้าทำการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ผู้ประเมินภายนอกจะต้องทำแบบสังเกตไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องสังเกตอะไรบ้าง สังเกตที่ไหน ซึ่งจะทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกตทำได้รวดเร็วขึ้น

6. วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นกระบวนการที่คณะผู้ประเมินภายนอกจะรวบรวมและศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาซึ่งเสนอต่อสำนักงาน

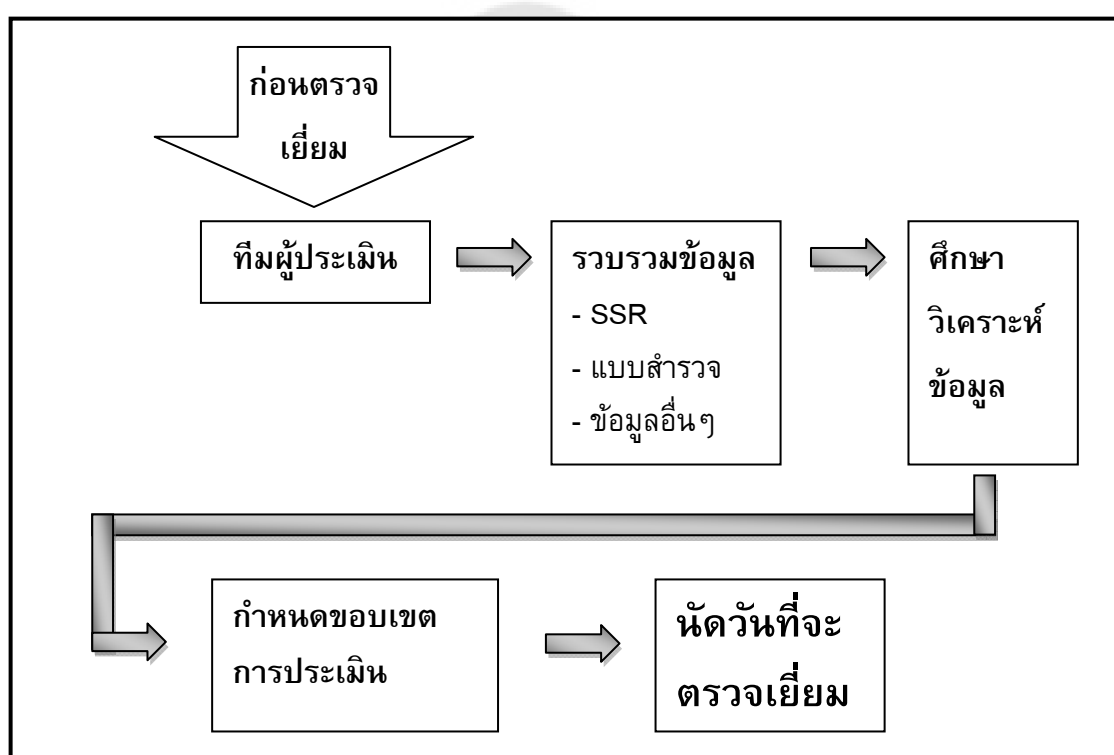
รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) แล้วเข้าไปตรวจสอบและประเมินคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประเมินเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานผลการประเมินเผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน การประเมินคุณภาพภายนอกประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ

6.1 ขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

6.2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

6.3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

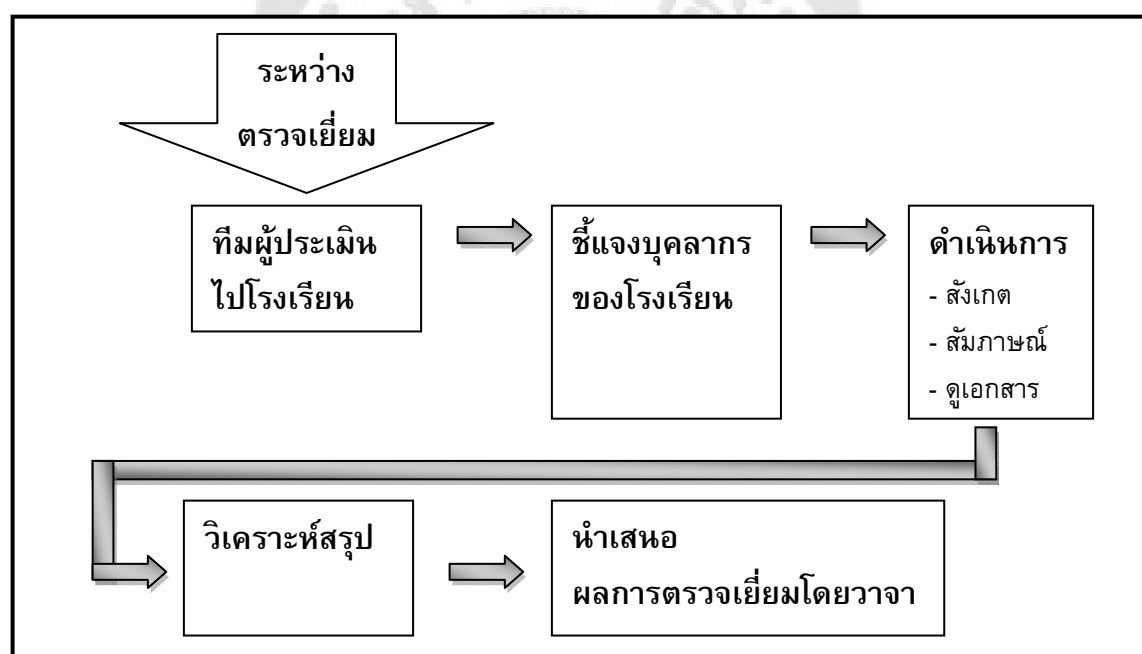
ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

เมื่อคณะผู้ประเมินภายนอกได้รับมอบหมายให้ประเมินสถานศึกษาแต่ละแห่งจะทำการศึกษารายงานการประเมินตนเอง (SSR, SAR) ของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจัดส่งมาให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ล่วงหน้า แล้วนัดวันที่จะไปตรวจเยี่ยมและแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษาพร้อมทั้งขอเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมในกรณีรายงานการประเมินตนเองไม่ชัดเจนหรือไม่สมบูรณ์แล้วส่งคืนเมื่อศึกษาข้อมูลเสร็จแล้ว

คณะผู้ประเมินภายนอกทำการศึกษาและวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและเอกสารข้อมูลอื่นๆ ประกอบแล้วกำหนดประเด็นและรายการข้อมูลที่จะตรวจสอบ

โดยใช้มาตรฐานเพื่อการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นกรอบเพื่อกำหนดว่าระหว่างการตรวจเยี่ยมจะต้องรวบรวมข้อมูลอะไรบ้าง จากแหล่งใด ด้วยวิธีอะไรเพื่อให้มีหลักฐานครบถ้วนเพียงพอในการสรุปผลการประเมินอย่างถูกต้องชัดเจน

หลังจากนั้นร่วมกันวางแผนการตรวจเยี่ยมและแผนการประเมิน กำหนดตารางการปฏิบัติงานและมอบหมายภาระงานให้ผู้ประเมินภายนอกแต่ละคนให้ชัดเจน แล้วแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษาอย่างน้อย 2 สัปดาห์ล่วงหน้า โดยขอให้สถานศึกษาช่วยเตรียมสถานที่ในสถานศึกษาที่คณะผู้ประเมินภายนอกจะสามารถทำงานและมีโอกาสประชุมปรึกษาหารือกันอย่างเป็นอิสระและไม่รบกวนผู้อื่นในระหว่างตรวจเยี่ยม รวมทั้งจัดเตรียมเอกสารต่างๆ ทั้งในส่วนที่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าและส่วนที่อาจขอเพิ่มเติมตลอดจนนัดหมายผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน เพื่อให้คณะผู้ประเมินภายนอกได้พบปะหรือสัมภาษณ์ตามกำหนดการในตารางการปฏิบัติงานของคณะผู้ประเมินภายนอก

ภาพประกอบ 6 ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

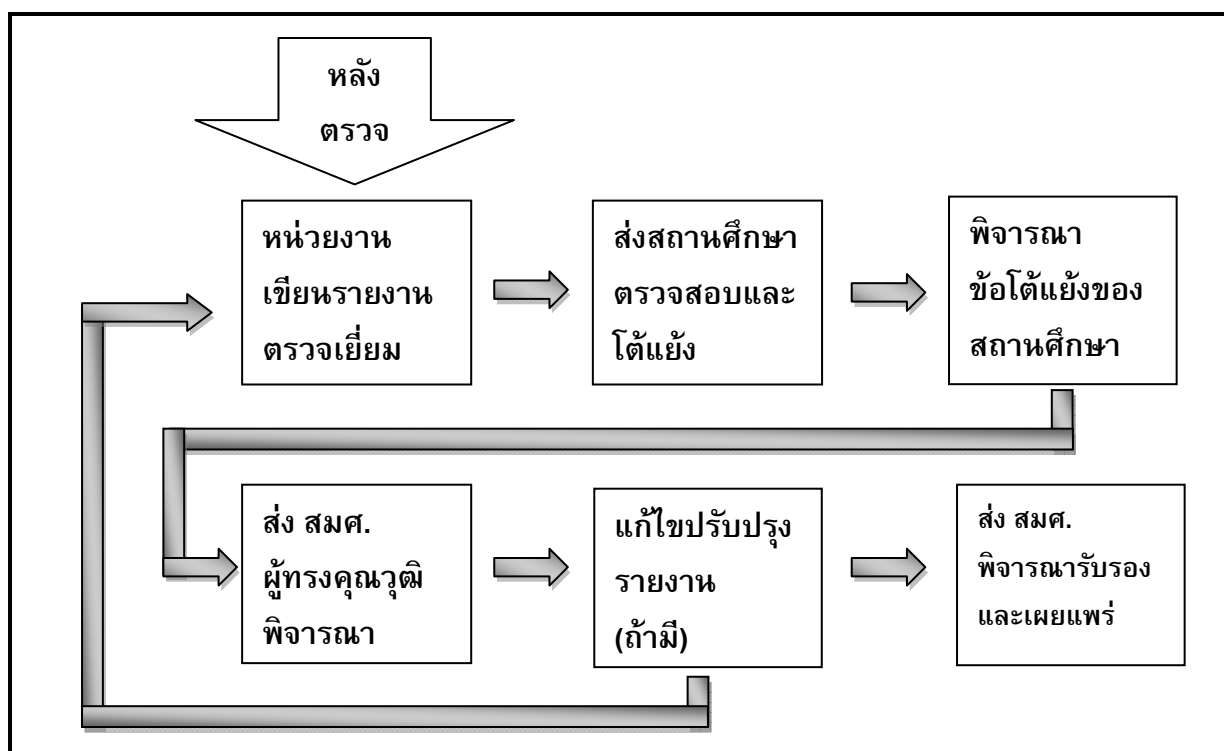
ระหว่างการตรวจเยี่ยมซึ่งมีกำหนดเวลาประมาณ 3 วันคณะผู้ประเมินภายนอกจะทำการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอนและอื่นๆ ตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้การตรวจเยี่ยมมิใช่การสร้างแรงกดดันให้กับสถานศึกษา คณะผู้ประเมินจะเข้าไปยังสถานศึกษาในลักษณะผู้ร่วมงานกับสถานศึกษาในการค้นหาสภาพความเป็นจริงของการพัฒนา รวมทั้งให้คำแนะนำมากกว่าที่จะเข้าไปในลักษณะผู้ตัดสิน

ชี้ขาดสิ่งที่คณะผู้ประเมินตรวจสอบไม่ใช่สิ่งที่เป็นความลับของสถานศึกษา เนื่องจากจะใช้รายงานการประเมินตนเองที่สถานศึกษาส่งให้ สมศ. เป็นเอกสารหลักในการตรวจเยี่ยมตลอดเวลา

ในระหว่างที่คณะผู้ประเมินอยู่ที่สถานศึกษา สถานศึกษาจะจัดเตรียมห้องให้ 1 ห้องเป็นห้องทำงานของคณะประเมิน รวมทั้งจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าและส่วนที่ขอเพิ่มเติม ตลอดจนจะต้องให้โอกาสแก่คณะประเมินในการพบปะหรือสัมภาษณ์บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุป การไปตรวจเยี่ยมของคณะผู้ประเมินภายนอกเป็นการไปทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. สร้างความเข้าใจในการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มในสถานศึกษา ได้แก่ คณะผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง/สมาคมผู้ปกครองและครู นักเรียน/สภานักเรียน พนักงาน เจ้าหน้าที่/บุคลากรสนับสนุนของสถานศึกษา
2. ตรวจสอบหลักฐานเพื่อยืนยันสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาตามที่สถานศึกษาได้รายงานการประเมินตนเอง รวมทั้งหลักฐานที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงที่ไม่ได้อยู่ในรายงานการประเมินตนเอง
3. ตรวจสอบกระบวนการและวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการได้มาซึ่งข้อมูลหลักฐานว่าได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม น่าเชื่อถือ ครอบคลุมเพียงพอ
4. ตรวจสอบผลการพัฒนาเทียบกับแผนของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาที่สมศ. กำหนดเพื่อการพัฒนา และตรวจสอบจุดที่สถานศึกษาจะพัฒนาต่อไป เพื่อดูความสอดคล้องของแผนกับผลการประเมิน
5. ประมวลและสรุปผลการตรวจเยี่ยมและให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น

ภาพประกอบ 7 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

เมื่อเสร็จภารกิจในการไปตรวจเยี่ยมสถานศึกษาแล้ว คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องร่วมกันจัดทำร่างรายงานผลการประเมินสถานศึกษา โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาเขียนให้ตรงตามหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้และตรงตามที่รายงานให้สถานศึกษาทราบด้วยวาจา ไม่ใช่จากความรู้สึกหรือความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ประเมินแล้วจัดส่งให้สถานศึกษาตรวจสอบและโต้แย้งภายใน 15 วันนับจากวันที่ได้รับร่างรายงานฯ ผู้ประเมินพิจารณาแล้วอาจมีการปรับปรุงแก้ไขหรือยืนยันตามรายงานแล้วแต่กรณี เมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนนี้แล้วจึงนำเสนอต่อสำนักงาน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งจากสมศ. พิจารณาความถูกต้อง ชัดเจน ครบถ้วนสาระที่กำหนดในแต่ละมาตรฐาน ครบถ้วน และมีความเชื่อถือได้ หากรายงานยังขาดคุณภาพให้ผู้ประเมินทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและส่งให้สถานศึกษาพิจารณาตรวจสอบโต้แย้งอีกครั้งหนึ่ง ตามระยะเวลาที่กำหนดเมื่อทั้งหมดเรียบร้อยแล้วสมศ. จึงให้การรับรองและเผยแพร่ต่อไป

2.4 เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง(พ.ศ.2549 - 2553. ของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต

ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 กำหนดให้ สมศ. ต้องจัดทำข้อเสนอแนะต่อต้นสังกัดในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของ

สถานศึกษาไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด คณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงพิจารณาวิธีการและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2549 - 2553 เพื่อการจำแนกผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าได้มาตรฐานหรือไม่ โดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหาร สมศ. โดยให้พิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2546)

1. การประเมินอิงเกณฑ์ ให้พิจารณาตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาที่ สมศ.กำหนด โดยจะมีการสรุปผลทั้งในระดับตัวบ่งชี้และระดับมาตรฐาน

2. การประเมินอิงสถานศึกษา ให้พิจารณาจากการที่สถานศึกษาดำเนินการตามข้อเสนอของ สมศ.และพัฒนาการของคุณภาพของสถานศึกษา ตลอดจนมีผลการดำเนินงานบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผนงานของสถานศึกษา รวมทั้งการมีความตระหนักในสำคัญและความพยายามในการพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา

ซึ่งมีวิธีการประเมินในแต่ละแบบดังนี้

1. การประเมินแบบอิงเกณฑ์ มีการประเมิน2ระดับ คือ การประเมินในระดับตัวบ่งชี้และการประเมินในระดับมาตรฐาน ได้แก่

1.1 การประเมินในระดับตัวบ่งชี้ ให้พิจารณาจากร้อยละเฉลี่ยตามเกณฑ์พิจารณาในแต่ละตัวบ่งชี้เป็น 4 ระดับ คือ

ตาราง 3 การประเมินในระดับตัวบ่งชี้ ให้พิจารณาจากร้อยละเฉลี่ยตามเกณฑ์พิจารณาในแต่ละตัวบ่งชี้

เกณฑ์การพิจารณา	ระดับคุณภาพ
ร้อยละเฉลี่ยตามเกณฑ์พิจารณาน้อยกว่า ร้อยละ 50	ปรับปรุง
ร้อยละเฉลี่ยตามเกณฑ์พิจารณาระหว่าง ร้อยละ 50- 75	พอใช้
ร้อยละเฉลี่ยตามเกณฑ์พิจารณาระหว่าง ร้อยละ 75 - 89	ดี
ร้อยละเฉลี่ยตามเกณฑ์พิจารณาตั้งแต่ ร้อยละ 90 ขึ้นไป	ดีมาก

1.2 การประเมินในระดับมาตรฐาน ให้พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานเป็น 4 ระดับคือ

ตาราง 4 การประเมินในระดับมาตรฐาน ให้พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน

เกณฑ์การพิจารณา	ระดับคุณภาพ
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1.74	ปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ระหว่าง 1.75 - 2.74	พอใช้
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ระหว่าง 2.75 - 3.49	ดี
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ระหว่าง 3.50 - 4.00	ดีมาก

2. การประเมินองค์สถานศึกษาประกอบด้วยการพิจารณาพัฒนาการของคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและการบรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายของสถานศึกษา โดยมีมิติในการพิจารณาและการสรุปผลการพิจารณาดังนี้

2.1 มิติในการพิจารณา พัฒนาการของคุณภาพการศึกษาและการบรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษาดังนี้

ตาราง 5 มิติในการพิจารณา พัฒนาการของคุณภาพการศึกษาและการบรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา

พัฒนาการของคุณภาพการศึกษา	บรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา	
	บรรลุ	ไม่บรรลุ
มี	ดีมาก (4.	ดี (3.+ มีความตระหนักและความพยายาม
		พอใช้ (2. ไม่มีความตระหนัก/ความพยายาม
ไม่มี	พอใช้ (2.	ปรับปรุง (1.

2.2 วิธีการพิจารณา ได้ให้ความหมายของพัฒนาการ และการบรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา ดังนี้

มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ สมศ. และผลการประเมินในรอบที่สอง (เฉพาะผลการประเมินแบบอิงเกณฑ์) สูงกว่าการประเมินรอบแรก หรือมีผลประเมินทั้งในรอบแรกและรอบสองไม่ต่ำกว่าระดับดี

ไม่มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาไม่ได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ สมศ. และผลการประเมินในรอบที่สอง(เฉพาะผลการประเมินแบบ

อิงเกณฑ์) ต่ำกว่าผลประเมินรอบแรก หรือผลประเมินในรอบแรกและรอบที่สองซึ่งต่ำกว่าระดับดี และไม่แตกต่างกัน

บรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผน หมายถึง สถานศึกษามีความสำเร็จในการปฏิบัติสามารถบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายของแผนพัฒนาสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนหรือครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษาในแต่ละมาตรฐาน โดยนำผลประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรกไปใช้วางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และมีหลักฐานแสดงความตระหนักใน ความสำคัญและความพยายามในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา

ไม่บรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผน หมายถึง สถานศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติ ไม่สามารถบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายของแผนพัฒนาสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนหรือครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษาในแต่ละมาตรฐาน โดยไม่คำนึงถึงความตระหนักใน ความสำคัญ และความพยายามในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา

2.3 การสรุปผลการประเมินอิงสถานศึกษา มีระดับของมาตรฐานและคะแนนดังนี้

ตาราง 6 ระดับของมาตรฐานและคะแนนของการสรุปผลการประเมินอิงสถานศึกษา

คำอธิบาย	ระดับ	คะแนน
ไม่มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษาและไม่บรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผน	ปรับปรุง	1 คะแนน
ไม่มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษาแต่บรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผน หรือ มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษาแต่ไม่บรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผน และหลักฐานแสดงความตระหนักใน ความสำคัญและความพยายามในการปฏิบัติอย่างไม่เด่นชัด	พอใช้	2 คะแนน
มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษาและมีหลักฐานแสดงความตระหนักใน ความสำคัญและความพยายามในการปฏิบัติอย่างเด่นชัด แต่ไม่บรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผน	ดี	3 คะแนน
มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษา และบรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผน	ดีมาก	4 คะแนน

ตาราง 7 ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายในการประเมินคุณภาพ
ภายนอกกรอบสอง และมาตรฐานการศึกษาชาติ (พ.ศ.2546 - 2553).

การประเมินคุณภาพภายใน มาตรฐานและตัวบ่งชี้ (6 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้)	การประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ สมศ. (5 มาตรฐาน 21 ตัวบ่งชี้)	มาตรฐานการศึกษา ชาติ
มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา (3ตัวบ่งชี้)	มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา วัตถุประสงค์ กลยุทธ์และแผน จัดการศึกษา (3ตัวบ่งชี้)	
1.1 ปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ การ ดำเนินงานสอดคล้องกัน	1.1 สถานศึกษามีการกำหนด ปรัชญา วัตถุประสงค์และกลยุทธ์	
1.2 แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุมทุกพันธกิจ	1.2 สถานศึกษามีแผนการจัด การศึกษา รวมทั้งมีการกำหนดตัว บ่งชี้ความสำเร็จของการ ดำเนินงานตามแผนอย่างครบถ้วน	
1.3 การกำกับ ติดตามการ ดำเนินงานเป็นไปตามแผนและนำ ผลไปใช้ในการพัฒนา	1.3 สถานศึกษาดำเนินงานบรรลุ เป้าหมายตามแผนปฏิบัติการ ประจำปี	
2.1 การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	2.1คุณภาพของหลักสูตร	2.1การจัดหลักสูตรการ เรียนรู้และ สภาพแวดล้อมที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
2.2 สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับหลักสูตรและกิจกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน		
2.3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	2.4 คุณภาพของการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	

ตาราง 7 (ต่อ)

การประเมินคุณภาพภายใน มาตรฐานและตัวบ่งชี้ (6 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้)	การประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ สมศ. (5 มาตรฐาน 21 ตัวบ่งชี้)	มาตรฐานการศึกษา ชาติ
2.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสามารถในการจัดการ เรียนรู้ตามหลักการจัดการศึกษา นอกระบบ	2.3 ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการ จัดกระบวนการเรียนรู้ของครู	
2.5 คุณภาพครูและบุคลากร ทางการศึกษา	2.2 คุณภาพของครู	2.2 มีการพัฒนา ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีคุณภาพ
2.6 ความรู้ ความสามารถของ ผู้สำเร็จการศึกษานอกระบบ	2.5 คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา 2.6 ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาตาม เกณฑ์	
มาตรฐานที่ 3 การพัฒนา หลักสูตรและโปรแกรมการ เรียนรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ ทักษะชีวิตและพัฒนาสังคมและ ชุมชน(5ตัวบ่งชี้)	มาตรฐานที่ 3 การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพและทักษะชีวิต (4ตัวบ่งชี้)	
3.1การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความต้องการ ของท้องถิ่น	3.1 คุณภาพของหลักสูตรการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและ ทักษะชีวิต	2.1 การจัดหลักสูตรการ เรียนรู้และ สภาพแวดล้อมที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
3.2สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับหลักสูตรและกิจกรรม การเรียนรู้		

ตาราง 7 (ต่อ)

การประเมินคุณภาพภายใน มาตรฐานและตัวบ่งชี้ (6 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้)	การประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ สมศ. (5 มาตรฐาน 21 ตัวบ่งชี้)	มาตรฐานการศึกษา ชาติ
3.3 ครูและบุคลากร มี ความสามารถในการจัด กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร		
3.4 ครูและผู้สอนมีคุณลักษณะที่ เหมาะสม		
3.5 คุณภาพของผู้เรียน/ ผู้รับบริการ	3.2 ผู้เข้ารับบริการเพื่อพัฒนา อาชีพและทักษะชีวิตเป็นไปตาม เป้าหมาย 3.3 ผู้เข้ารับบริการมีความพึง พอใจในการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาอาชีพและทักษะชีวิต	มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคน ไทยที่พึงประสงค์ ทั้ง ในฐานะพลเมืองและ พลโลก
มาตรฐานที่ 4 การจัดการศึกษา ตามอรรถาธิบาย (1 ตัวบ่งชี้)		
4.1 คุณภาพของการจัดการศึกษา ตามอรรถาธิบาย	3.4 คุณภาพของการจัดการศึกษา ตามอรรถาธิบายเพื่อการพัฒนาตนเอง และส่งเสริมการเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่อง	
มาตรฐานที่ 5 การบริหาร จัดการ (5 ตัวบ่งชี้)	มาตรฐานที่ 4 การบริหาร จัดการ (4 ตัวบ่งชี้)	
5.1 คุณภาพของการพัฒนา บุคลากร	4.1 คุณภาพของแผนพัฒนา บุคลากร	
5.2 การจัดระบบข้อมูลเพื่อการ บริหารจัดการ	4.2 คุณภาพของระบบฐานข้อมูล เพื่อการบริหารจัดการ	
5.3 ผู้บริหารมีสมรรถนะในการ บริหารองค์กร	4.3 ความสำเร็จในการบริหาร จัดการแบบมีส่วนร่วม	
5.4 คุณภาพของการบริหารจัดการ	4.4 คุณภาพของการบริหารจัดการ	

ตาราง 7 (ต่อ)

การประเมินคุณภาพภายใน มาตรฐานและตัวบ่งชี้ (6 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้)	การประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ สมศ. (5 มาตรฐาน 21 ตัวบ่งชี้)	มาตรฐานการศึกษา ชาติ
5.5 มีระบบประกันคุณภาพภายใน	มาตรฐานที่ 5 การประกัน คุณภาพภายใน (4 ตัวบ่งชี้) 5.1 การมีระบบและกลไกการ ประกันคุณภาพอย่างครบถ้วน เป็นรูปธรรม และนำสู่การปฏิบัติ จริงอย่างต่อเนื่อง 5.2 คุณภาพของรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานประเมินตนเอง 5.3 การบรรลุเป้าหมายตามตัว บ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษานอก โรงเรียน 5.4 สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพ อย่างต่อเนื่องและดำเนินการอย่าง ประกันคุณภาพ	
มาตรฐานที่ 6 การทำงาน ร่วมกับภาคีเครือข่าย (2 ตัวบ่งชี้)		มาตรฐานที่ 3 แนว ทางการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้/สังคม แห่งความรู้ (3 ตัวบ่งชี้)
6.1 การมีส่วนร่วมของภาคี เครือข่ายในการจัดการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย		3.1 การบริการวิชาการ และสร้างความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษากับ ชุมชนให้เป็นสังคมแห่ง การเรียนรู้/สังคมแห่ง ความรู้

ตาราง 7 (ต่อ)

การประเมินคุณภาพภายใน มาตรฐานและตัวบ่งชี้ (6 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้)	การประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ สมศ. (5 มาตรฐาน 21 ตัวบ่งชี้)	มาตรฐานการศึกษา ชาติ
6.2 การสนับสนุนให้ภาคีเครือข่าย จัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย		3.2 การศึกษาวิจัย สร้าง เสริม สนับสนุนแหล่ง การเรียนรู้ และกลไก การเรียนรู้ 3.3 การสร้างและการ จัดการความรู้ในทุก ระดับทุกมิติของสังคม

**มาตรฐานตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกัน
คุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553**

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน หมายถึงกลุ่มตัวบ่งชี้ที่ประเมินภายใต้ภารกิจของสถานศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินบนพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและปฏิบัติได้ซึ่งสามารถ
ชี้ผลลัพธ์และผลกระทบได้ดีและมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน

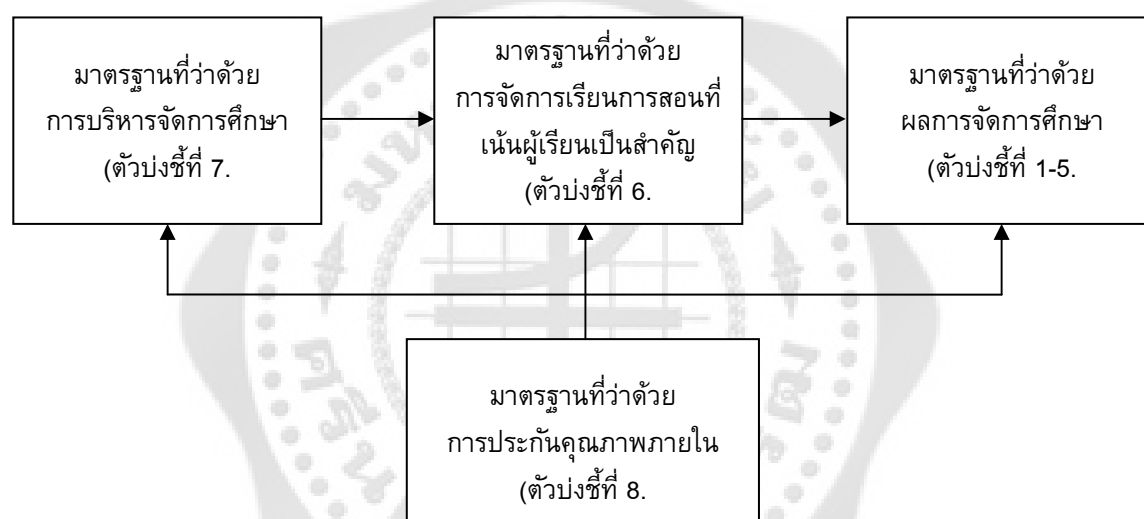
กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ หมายถึงกลุ่มตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลผลิตตามปรัชญา
ปณิธาน/วิสัยทัศน์พันธกิจและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษารวมถึงความสำเร็จตามจุดเน้น
และจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษาโดยได้รับความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการสถานศึกษา

กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม หมายถึงกลุ่มตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลการดำเนินงาน
ของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางพัฒนา เพื่อร่วมกันชี้แนะป้องกันและแก้ไข
ปัญหาสังคมตามนโยบายของรัฐ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตามกาลเวลาและปัญหาสังคมที่เปลี่ยนไป
โดยมีเป้าหมายที่แสดงถึงความเป็นผู้นำสังคมได้แก่การรักษาดีการบำรุงศาสนาและเทิดทูน
พระมหากษัตริย์การส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริน้อมนำหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติเป็นแบบอย่างการสร้างสังคมสันติสุขและความปรองดองการ
ส่งเสริมความร่วมมือในกรอบประชาคมอาเซียนการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมพลังงานเศรษฐกิจ
สุขภาพค่านิยมจิตสาธารณะและความประหยักรวมทั้งการแก้ปัญหาสังคม ได้แก่ความขัดแย้ง
อุบัติเหตุและสิ่งเสพติด เป็นต้น

ข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ใช้ประกอบการพิจารณา

ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม(พ.ศ.2554 - 2558.ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานเฉลี่ย3ปีการศึกษา ย้อนหลังก่อนการประเมิน (กรณีสถานศึกษาเปิดใหม่ที่มีการดำเนินงานไม่ครบ 3 ปีการศึกษาให้ใช้ ข้อมูลผลการดำเนินงานเฉลี่ย 2ปีการศึกษาล่าสุดหรือหากมีการดำเนินงานไม่ครบ 2ปีการศึกษาให้ใช้ ข้อมูลผลการดำเนินงาน1ปีการศึกษาล่าสุดก่อนการประเมิน) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554)

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐานมีความสอดคล้องกับมาตรฐานตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ต่างๆ ในลักษณะห่วงโซ่แห่งคุณภาพดังนี้

ภาพประกอบ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานและตัวบ่งชี้ต่างๆ ในลักษณะห่วงโซ่แห่งคุณภาพ

2.4 การรับรองมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษา สถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ สมศ. ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558. จะต้องมีการประเมิน ดังนี้

2.4.1 มีผลรวมคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกระดับสถานศึกษา ตั้งแต่ 80 คะแนนขึ้นไป

2.4.2 มีตัวบ่งชี้อย่างน้อย 10 ตัวบ่งชี้ จากทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ที่มีระดับคุณภาพแต่ละตัวบ่งชี้ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป

2.4.3 ต้องไม่มีตัวบ่งชี้ใดอยู่ในระดับคุณภาพต้องปรับปรุงหรือต้องปรับปรุงเร่งด่วน

ตาราง 8 แนวคิดและทิศทางของ สมศ. ในการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาทั้งสองรอบการประเมิน

ประเมิน	แนวคิดและทิศทาง
รอบสอง (พ.ศ.2549 - 2553.)	ให้การรับรองมาตรฐานสถานศึกษา และปฏิบัติตามมาตรา 51 การประเมินอิง เกณฑ์ และการประเมินอิงสถานศึกษาเน้นในเรื่องการจัดระบบบริหารและ สารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงาน คุณภาพการศึกษาประจำปี การผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2549.
รอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558.)	จะเน้นมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตร (ประเมินทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้) นำหนักในการประเมินร้อยละ 20 รับรองมาตรฐานและพัฒนา คุณภาพการศึกษาทั้งระบบ โดยใช้รูปแบบการวิจัยในการให้ความรู้ในเชิง เหตุผลและปัจจัย บูรณาการกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาบริบทและ กลไกต่างๆ ที่ก่อให้เกิดผลการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เน้นในเรื่อง กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา จัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาของสถานศึกษา จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในจัดให้มีการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง(สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554.

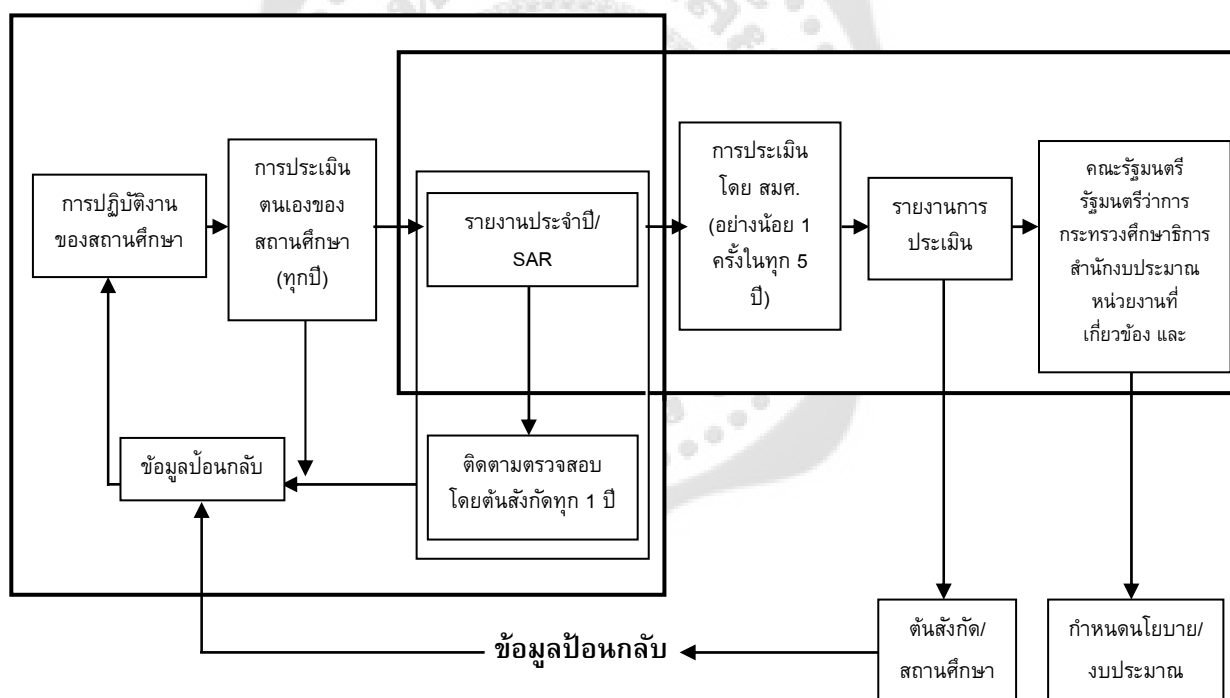
หมายเหตุ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) เข้ารับการประเมินครั้งแรกในการประเมินของ สมศ. รอบสอง

2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพ ภายนอก

ตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2. พ.ศ.2545)ระบุว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” ขณะที่มาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันระบุถึงการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ว่า “ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา”

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาปกติที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ระบบการประกันคุณภาพภายในจึงต้องดูแลทั้งปัจจัยนำเข้ากระบวนการและผลผลิตหรือผลลัพธ์ ซึ่งต่างจากการประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินผลการจัดการศึกษา ดังนั้นความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอกจึงเป็นสิ่งจำเป็นได้แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงตามภาพประกอบ 9 ดังนี้

ภาพประกอบ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก

จากภาพประกอบ 9 จะเห็นว่าเมื่อสถานศึกษา มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในแล้ว จำเป็นต้องจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในซึ่งเป็นผลจากการประกันคุณภาพภายในหรือเรียกว่ารายงานการประเมินตนเอง (SAR) เพื่อนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เอกสารดังกล่าวจะ

เป็นเอกสารเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาการติดตามตรวจสอบโดยหน่วยงานต้นสังกัดและการประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่มีความลุ่มลึกสะท้อนภาพที่แท้จริงของสถานศึกษาในทุกองค์ประกอบคุณภาพ

สรุปได้ว่าระบบการประกันคุณภาพภายในกับระบบการประกันคุณภาพภายนอก มีความแตกต่างและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจะต้องดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาแล้วจัดทำรายงานประจำปีเสนอผู้เกี่ยวข้อง ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกเป็นงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายใน เป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโดยหน่วยงานภายนอกเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอกจึงสัมพันธ์เชื่อมโยงกันด้วยมาตรฐานการศึกษาโดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ คือ เอกภาพเชิงนโยบาย ความหลากหลายในทางปฏิบัติและมุ่งส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากกว่าการควบคุมหรือการให้คะแนนให้โทษ

2.6 แนวคิดและทิศทางการประกันคุณภาพภายนอก: ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 หมวด 1 บททั่วไป ข้อ 4 ระบบประกันคุณภาพภายนอกเพื่อรับรองมาตรฐานและมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วย

1. การประเมินคุณภาพภายนอก
2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

หมวด 3 การประกันคุณภาพภายนอก ข้อ 38 ในการประกันคุณภาพภายนอกให้สำนักงานทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานที่วัดด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา
2. มาตรฐานที่วัดด้วยการบริหารจัดการศึกษา
3. มาตรฐานที่วัดด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. มาตรฐานที่วัดด้วยการประกันคุณภาพภายใน

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องทำการประเมินคุณภาพภายนอกจากมาตรฐานอื่นเพิ่มเติมจากมาตรฐานที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานประกาศกำหนดมาตรฐานอื่นได้โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

3. แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

3.1 ความหมายของแนวปฏิบัติที่ดี

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2550) กล่าวว่า กรณีศึกษาที่ดีเลิศ (Best Practices) คือ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ซึ่งเป็นผลมาจากการนำความรู้ไปปฏิบัติจริง แล้วสรุปความรู้และประสบการณ์นั้น เป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดของตนเอง

วิจารณ์ พานิช (วันทนา เมืองจันทร์ และเต็มจิต จันทคา. 2548: 12; อ้างอิงจาก วิจารณ์ พานิช. ม.ป.ป.) กล่าวว่า วิธีการจัดการความรู้อย่างง่าย คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากวิธีการทำงานแบบ Best Practice องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการจัดการความรู้ คือ การมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของหน่วยงานต่างๆ ที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับในด้านต่างๆ (เช่น ด้านแนวคิด กระบวนการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผล และการมีส่วนร่วมของชุมชน) โดยมีการเผยแพร่วิธีปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ เพื่อให้หน่วยงานอื่นได้นำไปปรับใช้ ซึ่งเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ในมาตรา 11 ระบุว่า “ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ”

American Productivity and Quality Center (1996) ให้นิยาม Best Practice ไว้ว่า เป็นวิธีการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของชุมชน ผู้ปกครอง และนำมาสู่ความเป็นเลิศในการดำเนินการสรุปได้ว่า **แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices)** เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่อง ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกงานหรือทุกหน่วยงาน เกิดจากหลายช่องทาง ทั้งตัวผู้นำ ผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือภาวะปัญหาและการริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาที่มีขั้นตอนในหน่วยงานทางการศึกษา อาจจะมีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) อยู่แล้วทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประกันคุณภาพ หรือด้านอื่นๆ การจะพิจารณาว่าเป็นวิธีปฏิบัติที่ดีหรือไม่ มีข้อควรคำนึง เช่น ภารกิจที่แท้จริง การลดเวลา ค่าใช้จ่าย ได้ผลผลิตเท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้น ใช้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติเกิดความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีการบันทึกเขียนรายงานเพื่อการศึกษาพัฒนาและเผยแพร่ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการ การเรียนการสอน และอาจนำไปสู่การตอบแทนหรือให้รางวัลในลักษณะต่างๆ ได้

3.2 การนำแนวปฏิบัติที่ดี(Best Practice) สู่การประเมินประกันคุณภาพการศึกษา

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2550) วิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่จะเรียกได้ว่าเป็น **Best Practices** นั้น มีแนวทางการพิจารณา 6 ข้อดังนี้

1. วิธีปฏิบัตินั้นดำเนินการบรรลุผลได้สอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชนหรือผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษาหรือเป็นวิธีปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจให้กับทุกคนในสถานศึกษาได้

2. วิธีปฏิบัตินั้นผ่านกระบวนการนำไปใช้อย่างเป็นวงจร จนเห็นผลอย่างชัดเจนว่าทำให้เกิดคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือวิธีปฏิบัตินั้นมีกระบวนการ PDCA จนเห็นแนวโน้มของตัวชี้วัดความสำเร็จที่ดีขึ้น

3. สถานศึกษาสามารถบอกเล่าถึงวิธีปฏิบัตินั้นได้ว่า “ทำอะไร” (what) “อย่างไร” (how) และ “ทำไมจึงทำ หรือ ทำไมจึงไม่ทำ” (why)

4. ผลลัพธ์จากวิธีปฏิบัตินั้น เป็นไปตามองค์ประกอบข้อกำหนดของการพัฒนาคุณภาพเชิงระบบ

5. วิธีปฏิบัตินั้น สามารถระบุได้ว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญที่ชัดเจนและปัจจัยนั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติที่และยั่งยืน

6. วิธีปฏิบัตินั้นใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM) เช่นการเล่าเรื่อง (Storytelling) ในการถอดบทเรียนจากการดำเนินการ

งานประกันคุณภาพการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ (2556) คู่มือแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ พ.ศ.2556 ได้กล่าวถึง แนวปฏิบัติที่ดี หมายถึง วิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จนำไปสู่ ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้นๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จ ปรากฏชัดเจนโดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอน ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ที่ได้บันทึกเป็นเอกสารและเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

แนวปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา

1. กำหนดเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายการบริหารงานของคณะศิลปศาสตร์
2. กำหนดผู้รับผิดชอบในภาพรวม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา
3. กำหนดผู้รับผิดชอบ กำกับดูแล การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเป็นการเฉพาะ โดยมีการมอบหมายอย่างชัดเจน

4. พัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับพันธกิจ วิสัยทัศน์ และอัตลักษณ์ของหน่วยงาน

5. จัดให้มีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานภายใน เพื่อเตรียมการตรวจสอบและประเมินคุณภาพจากกรรมการภายนอก

6. จัดให้มีการประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจกับบุคลากร ชี้แจงขั้นตอนแนวปฏิบัติอื่นที่ชัดเจน เพื่อสร้างเป็นวัฒนธรรมในการทำงาน เกิดความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกระดับ

7. จัดให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยบุคลากรคณะศิลปศาสตร์ เพื่อตรวจสอบและประเมินการ ดำเนินงานภายในหน่วยงาน

8. นำผลการประเมินภายในมาปรับแก้ไข จัดทำรายงานการประเมินตนเองเสนอมหาวิทยาลัย

9. จัดกิจกรรมหาแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับงานประกันคุณภาพการศึกษา

สรุปขั้นตอนระบบประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศิลปศาสตร์ เพื่อให้ภารกิจในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาหลัก ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะศิลปศาสตร์จึงได้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ระบบการควบคุมคุณภาพของคณะจะประกันว่ามีการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการควบคุมปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ ที่จะส่งผลต่อคุณภาพ จัดทำเกณฑ์ มาตรฐาน ตัวชี้วัด ความสำเร็จของปัจจัยคุณภาพดังกล่าวเน้นที่ระบบการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation system) ในระดับบุคคล ระดับภาคและระดับคณะ

2. การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) หมายถึง การตรวจสอบในระดับ คณะ ระดับภาค ทั้งการตรวจสอบด้วยตนเองและการตรวจสอบจากภายนอกเน้นที่กระบวนการประกันคุณภาพ (Quality Control) ได้แก่ การกำหนด นโยบาย กฎระเบียบ การสนับสนุนช่วยเหลือ และหลักฐานต่างๆ วิธีการที่ใช้ คือการตรวจสอบ หลักฐานหรือรายงาน การสัมภาษณ์ ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานและนักศึกษา

3. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) หมายถึง การประเมินค่าระดับคุณภาพของกิจกรรมเฉพาะอย่างในหน่วยงาน เช่น คุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพของงานวิจัย คุณภาพของการสอน เป็นต้น โดยมีจุดเน้นที่คณะและสาขาวิชา ภาควิชา การประเมินจะใช้วิธีการศึกษาดูตนเอง คณะศิลปศาสตร์จะใช้ทฤษฎีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้ทุกหน่วยงานมีระบบควบคุมคุณภาพ โดยใช้วงจรเดมมิง (Deming Cycle): PDCA (Plan-Do-Check-Act) ระบบ PDCA เป็นเครื่องมือในการควบคุมและพัฒนาคุณภาพที่มุ่งหวัง เน้นการมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่ายในคณะในการดำเนินงานตามระบบคุณภาพ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่พัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีระบบติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานการควบคุมคุณภาพการดำเนินงานอย่าง เป็นระบบและต่อเนื่อง

3. ผู้บริหารและบุคลากรมีความร่วมมือ กระตือรือร้นในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

4. บุคลากรทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

แนวทางการขยายผลหรือเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีให้หน่วยงานอื่น

1. ทำเล่มแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในคณะศิลปศาสตร์ ปีการศึกษา 2556

2. แจกเวียนเพื่อเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดี ผ่านทางเว็บไซต์งานประกันคุณภาพการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ Website www.fla.rmutk.ac.th/qa

สรุปได้ว่า การจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพนั้นเพื่อเป็นวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้คณะประสบความสำเร็จหรือสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับ

ในทางราชการหรืออาชีพนั้น มีหลักฐานความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือ ขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ มีคู่มือและตัวอย่าง เป็นเอกสาร เพื่อเผยแพร่ ให้หน่วยงานอื่นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

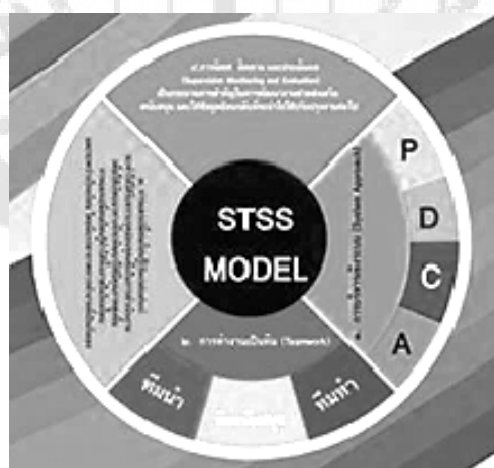
3. โรงเรียนบ้านสะเอะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 (2556: บทความ) การบริหารจัดการโรงเรียนด้วยกระบวนการ STSS (System Approach, Teamwork, Socialization, Supervision Monitoring and Evaluation) กล่าวถึง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
2. เพื่อให้โรงเรียนมีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบบริหารงาน และพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบ

3. เพื่อให้โรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กิจกรรม/วิธีการ/ขั้นตอนสำคัญ

กิจกรรมสำคัญและวิธีการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) จัดระบบการดำเนินงานโดยใช้วงจรการบริหารคุณภาพของ เดมมิ่ง P D C A (Plan Do Check Action) เน้นการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล มาทำกับดูแลการบริหารงาน บูรณาการ กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยกระบวนการ STSS ดังนี้

ภาพประกอบ 10 กระบวนการการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยกระบวนการ STSS

1. การบริหารเชิงระบบ (System Approach)

การวางแผน (plan) เป็นการวางระบบ ซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและการบันทึกการทำงานเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากบันทึก

นี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อยส่งผลถึงคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบ

การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติร่วมกันของทุกคนโดยใช้กระบวนการ วิธีการ และบันทึก บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่างๆ จะปฏิบัติและบันทึกต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเอง ร่วมกันประเมิน หรือผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายในระหว่างบุคคล ระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนา ซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการปัจจัยหรือการบันทึกให้ดีขึ้นจนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2. การทำงานเป็นทีม (Teamwork)

ทีม นำ ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับติดตาม และสนับสนุน เสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทีมสนับสนุน เป็นทีมหลักในการสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการและอื่นๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นกับการพัฒนาระบบว่าจะเน้นที่ระบบใดเช่น ทีมสนับสนุนของระบบการบริหารงานวิชาการ หัวหน้าทีมคือหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ เป็นต้น ทีมทำ เป็นทีมสมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือทีมระดับชั้น ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา มีหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดอ่อนจุดแข็งในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ใช้การสั่งการหรือบังคับบัญชาทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึกที่ดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการประเมินตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

4. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล (Supervision Monitoring and Evaluation)

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางานช่วยส่งเสริม สนับสนุน และให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไป

ผลสำเร็จผลการปฏิบัติงานที่เป็นผลสำเร็จ โรงเรียนบ้านสะเอะ มีระบบการทำงานที่เป็นเลิศ ครูมีความสามารถในการวางแผน วิเคราะห์หลักสูตร และวิเคราะห์ผู้เรียน สามารถแก้ปัญหาการเรียนรู้ของเด็ก ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) การทำงานมีความคล่องตัวเพิ่มขึ้น การประสานงานรวดเร็วขึ้น และทำให้เกิดระบบในการทำงาน มีขั้นตอนและมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน สามารถกระจายงานได้อย่างทั่วถึง ส่งผลถึงคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบ ครูมีความสามารถทำงานเป็นทีม ส่งผลให้ครูมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ทุกคนมีส่วนร่วม สามารถตรวจสอบประเมินตนเอง และให้ผู้อื่นตรวจสอบได้สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อย โรงเรียนสามารถสร้างองค์การแห่ง

การเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ (KM) และระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล (Supervision Monitoring and Evaluation) ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้โรงเรียนสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียนให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด

ผลการได้ยอมรับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรชุมชน มีความมั่นใจต่อการจัดการศึกษา จน เกิดความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการ มีความภาคภูมิใจต่อผลงานต่างๆ ของนักเรียน และ โรงเรียนที่สามารถสร้างชื่อเสียง ได้รับรางวัลผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้าน ต่างๆ เช่น ปีการศึกษา 2556 รางวัลผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการแสดงผล งานวิชาการ “Lab School Symposium 2013” ระดับประเทศ รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 รูปแบบการ บริหารและจัดการเรียนรู้ที่ดี (Best Practices) ระดับปฐมวัย รางวัลดีเด่นอันดับ 3 รางวัล “เพชรสมา ยะลา เขต 1” ประเภทครูผู้สอนระดับปฐมวัย รางวัลชนะเลิศระดับภาค โครงการ/ผลงานนักเรียนที่ เกิดจากการเรียนรู้ Best Practice เป็นต้น

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการโรงเรียนด้วยกระบวนการ STSS (System Approach, Teamwork, Socialization, Supervision Monitoring and Evaluation) ของโรงเรียนบ้านสะเอะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 เป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สู่การบริหารจัดการและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ซึ่งเป็น ตัวอย่างหนึ่งที่ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิง ในการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานของสถานศึกษานั้น

4. การจัดทำหรือพัฒนาคู่มือ

4.1 ความหมายของคู่มือ

ซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายความหมายของคู่มือไว้ดังนี้

ปรีชา ช่างขวัญยืน(บรรณาธิการ) (2551) กล่าวว่า คู่มือเป็นหนังสือที่ใช้ควบคุมคู่ไปกับการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำให้แนวทางปฏิบัติกับผู้สามารถกระทำสิ่งนั้นให้บรรลุตามเป้าหมายใน ทำนองเดียวกัน

เรืองชัย จรุงศิริวัฒน์ (2554) กล่าวว่าคู่มือการปฏิบัติงาน หมายถึง เอกสารแต่ละหน่วยงาน สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้น และใช้เป็นคู่มือสำหรับศึกษาการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงาน อีกทั้งยังสามารถปรับปรุงให้สอดคล้องกับระเบียบวิธีและ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปในอนาคต

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 51) กล่าวว่า คู่มือเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ครู หรือผู้ใช้ได้ศึกษาเข้าใจง่ายและง่ายต่อการปฏิบัติตาม เพื่อส่งเสริมและประกอบการเรียนรู้ให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

อำนาจ เกาตระกูล (2541: 8) กล่าวว่า คู่มือเป็นเอกสารที่มีรายละเอียดเสนอแนะแก่ผู้ใช้ให้สามารถเข้าใจแนวทางการใช้และข้อพึงปฏิบัติที่จะช่วยให้การนำเรื่องนั้นใช้งานได้ตรงตามเจตนารมณ์

อนุชิต เชิงจำเนียร (2545: 22) กล่าวว่า คู่มือเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจ และง่ายต่อการปฏิบัติตามได้ในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด และทำให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ความสามารถและทักษะที่ใกล้เคียงกัน

สรุปได้ว่า คู่มือเป็นเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้ใช้โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้เข้าใจและสามารถเนินการในเรื่องนั้นด้วยตนเองอย่างถูกต้อง

4.2 ความสำคัญของคู่มือ

ธนวิชัย จินดาประดิษฐ์ และจารุวรรณ ณ ยอดระฆัง (2552) กล่าวว่า คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) เปรียบเสมือนแผนที่บอกเส้นทางการทำงาน ที่มีจุดเริ่มต้น และจุดสิ้นสุดของกระบวนการ ระบุถึงขั้นตอนและรายละเอียดของกระบวนการต่างๆ มักจัดทำขึ้นสำหรับงานที่มีความซับซ้อน หลายขั้นตอน และเกี่ยวกับหลายคน สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเมื่อการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานไว้ใช้อย่างอิงในความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) ได้กล่าวว่า วิธีปฏิบัติงาน/วิธีการทำงาน (Work Instruction) เป็นเอกสารที่มีรายละเอียดวิธีการทำงานเฉพาะหรือแต่ละขั้นตอนย่อยของกระบวนการ เป็นข้อมูลเฉพาะมีคำแนะนำในการทำงานรวมทั้งวิธีที่องค์กรใช้ในการปฏิบัติงานโดยละเอียด

ความสำคัญของคู่มือการปฏิบัติงาน นอกจากจะเป็นผลงานที่แสดงความเป็นผู้ชำนาญการผู้เชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญพิเศษแล้ว ยังแสดงให้เห็นประจักษ์ว่าเป็นผู้สั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise) ที่ชวนชวนสนใจใฝ่รู้เพื่อสังคม พัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติราชการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งรู้จักพัฒนาปรับปรุง ประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการ และเทคโนโลยีต่างๆ เข้ากับการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2552) ให้ความสำคัญกับการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และประโยชน์ของการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การปฏิบัติงานในปัจจุบันเป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. ผู้ปฏิบัติงานทราบและเข้าใจว่าควรทำอะไรก่อนและหลัง
3. ผู้ปฏิบัติงานทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อใดกับใคร
4. เพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายขององค์กร
5. เพื่อให้ผู้บริหารติดตามงานได้ทุกขั้นตอน

6. เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรม
7. ใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการทำงาน
8. ใช้เป็นสื่อในการประสานงาน
9. ได้งานที่มีคุณภาพตามกำหนด
10. ผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดความสับสน
11. แต่ละหน่วยงานรู้งานซึ่งกันและกัน
12. บุคลากร หรือเจ้าหน้าที่สามารถทำงานแทนกันได้
13. สามารถเริ่มปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เมื่อมีการโยกย้ายตำแหน่งงาน
14. ลดขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อน
15. ลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ
16. ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงาน
17. ช่วยให้เกิดความสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน
18. ช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในการทำงาน
19. ช่วยลดการตอบคำถาม
20. ช่วยลดเวลาสอนงาน
21. ช่วยให้การงานเป็นมืออาชีพ
22. ช่วยในการออกแบบระบบงานใหม่และปรับปรุงงาน
23. ผู้ปฏิบัติงานทราบรายละเอียด และทำงานได้อย่างถูกต้อง
24. ทราบถึงตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ
25. ทราบถึงเทคนิคในการทำงาน

ลักษณะของคู่มือ

คู่มือการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1. คู่มือที่เขียนให้ผู้เขียนเองถือเป็นแนวปฏิบัติ
2. คู่มือที่เขียนให้ผู้ปฏิบัติงานอื่นถือเป็นแนวปฏิบัติ
3. คู่มือที่เขียนให้ผู้รับบริการถือเป็นแนวปฏิบัติ

ระดับของคู่มือ

คู่มือการปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. Manual Book เป็นคู่มือที่นำเอา กฎ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ระเบียบข้อบังคับ ประกาศ หนังสือเวียน มติ หนังสือตอบข้อหารือที่เกี่ยวข้อง มารวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่แล้วทำเป็นรูปเล่ม

2. Cook Book เป็นคู่มือที่มีลักษณะเหมือน ระดับ Manual Book แต่ต้องเพิ่มเติมขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงาน

3. Tip Book เป็นคู่มือที่มีลักษณะเดียวกับ Manual Book และ Cook Book แต่ต้องเพิ่มเทคนิค ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพ และหรือนำเทคโนโลยีมาใช้และหรือประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

4.3 แนวทางการจัดทำคู่มือ

เพื่อให้การจัดการทำคู่มือมีความถูกต้อง ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ได้มีการศึกษาแนวทางการจัดทำคู่มือไว้ดังนี้

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธุ์ (2543) กำหนดลักษณะคู่มือที่ดีไว้ 3 ด้าน คือ

1. ด้านเนื้อหา

1.1 เนื้อหาสาระหรือรายละเอียดในคู่มือควรตรงกับเรื่องที่ศึกษา และไม่ยากเกินไปจนทำให้ไม่มีผู้สนใจที่จะหยิบอ่าน

1.2 การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมกับความรู้ของผู้ที่จะศึกษา

1.3 ข้อมูลที่มีในคู่มือ ผู้อ่านสามารถประยุกต์ใช้ได้

1.4 เนื้อหาควรเหมาะสมที่จะนำไปอ้างอิงได้

1.5 ควรมีกรณีตัวอย่างประกอบบางเรื่อง เพื่อทำความเข้าใจได้ง่าย

1.6 ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือให้ทันสมัยเสมอ

2. ด้านรูปแบบ

2.1 ตัวอักษรที่ใช้ควรมีตัวโต และมีรูปแบบที่ชัดเจนอ่านง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้คู่มือ

2.2 ควรมีภาพหรือตัวอย่างประกอบเนื้อหา

2.3 ลักษณะการจัดรูปแบบ ควรทำให้น่าสนใจ

2.4 การใช้ภาษาควรเข้าใจง่าย เหมาะสมกับผู้ใช้คู่มือ

2.5 ระบบการนำเสนอ ควรเป็นระบบจากง่ายไปยาก หรือเป็นเรื่องๆ ให้ชัดเจน

3. ด้านการนำไปใช้

3.1 ควรระบุขั้นตอน วิธีการให้ชัดเจน

3.2 มีแผนภูมิตาราง ตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3.3 มีข้อมูลเพื่อสามารถใช้ประสานงานต่างๆ ได้สะดวกรวดเร็ว

3.4 บอกสิทธิประโยชน์ และข้อควรปฏิบัติให้เข้าใจง่าย

นฤติ รุ่งสว่าง (2543) กล่าวว่า การพัฒนาคู่มือจำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะของคู่มือเป็นสำคัญ ซึ่งผู้ที่ใช้หรือศึกษาคู่มือนั้นจะให้ความสนใจหรือไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะของคู่มือที่ดีประกอบด้วย

1. ด้านเนื้อหา

1.1 เนื้อหาสาระหรือรายละเอียดในคู่มือควรตรงกับเรื่องที่ศึกษา และไม่ยากจนเกินไปจนทำให้ไม่มีผู้สนใจที่จะหยิบอ่าน

1.2 การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมกับพื้นความรู้ของผู้ที่จะศึกษา

1.3 ข้อมูลที่มีในคู่มือ ผู้อ่านสามารถประยุกต์ใช้ได้

1.4 เนื้อหาควรเหมาะสมที่จะนำไปอ้างอิงได้

1.5 ควรมีกรณีตัวอย่างประกอบในบางเรื่อง เพื่อจะได้ทำความเข้าใจง่าย

1.6 ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือให้ทันสมัยเสมอ

2. ด้านรูปแบบ

2.1 ตัวอักษรที่ใช้ควรมีตัวโตและมีรูปแบบที่ชัดเจนอ่านง่ายเหมาะกับผู้ใช้คู่มือ

2.2 ควรมีภาพหรือตัวอย่างประกอบเนื้อหา

2.3 ลักษณะการจัดรูปแบบควรทำให้น่าสนใจ

2.4 การใช้ภาษาควรเข้าใจง่าย เหมาะสมกับผู้ใช้คู่มือ

2.5 ระบบการนำเสนอควรเป็นระบบจากง่ายไปยากหรือเป็นเรื่องๆ ให้ชัดเจน

3. ด้านการนำไปใช้

3.1 ควรระบุขั้นตอนวิธีการใช้ให้ชัดเจน

3.2 มีแผนภูมิ ตาราง ตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3.3 มีข้อมูลเพื่อสามารถใช้และประสานงานต่างๆ ได้สะดวกรวดเร็ว

3.4 บอกข้อควรปฏิบัติให้เข้าใจง่าย

4. ด้านความเที่ยงตรงในการใช้งาน

ผู้เชี่ยวชาญอ่านแล้วเห็นว่า เนื้อหาถูกต้องมีความเหมาะสม

5. ด้านความเชื่อมั่นในการใช้งาน

5.1 ครูทุกคนศึกษาคู่มือแล้วปฏิบัติได้จริง

5.2 ครูทุกคนอ่านคู่มือแล้วเข้าใจตรงกัน

ปรีชา ช่างขวัญยืน (บรรณารักษ์) (2551) กล่าวว่า การเขียนคู่มือนั้นจะต้องเป็นแนวปฏิบัติเป็นสำคัญ ส่วนวิธีการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องเขียนให้ละเอียดที่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ และควรแสดงแผนภาพ แผนภูมิ แผนผัง เพื่อช่วยให้ครูปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ได้ง่าย การเขียนคู่มือ ผู้อ่านได้รับความรู้ทางภาษาเขียน แต่ไม่มีโอกาสซักถาม ผู้เขียนในประเด็นที่สงสัยได้ คู่มือจึงต้องมีความชัดเจนและมีรายละเอียดครอบคลุมประเด็นที่น่าสงสัยไว้ทั้งหมด เพื่อที่ผู้อ่านจะได้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน การเขียนคู่มือครอบคลุมประเด็นดังนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่า คู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ต้องการให้ผู้ใช้ได้อะไรบ้าง
3. คู่มือควรมีส่วนจะช่วยผู้ใช้ได้อย่างไร มีประโยชน์อะไรบ้าง

4. ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้เครื่องมือ เพื่อให้การใช้เครื่องมือมีประสิทธิภาพสูงสุด

5. มีส่วนที่แนะนำให้ผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัว เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งที่จำเป็นตามคู่มือแนะนำ

6. ควรมีส่วนให้คำแนะนำผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

7. เนื้อหาสาระควรมีความถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้ใช้เครื่องมือทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ ได้แก่

7.1 มีข้อมูลรายละเอียดที่เพียงพอจะช่วยให้ผู้สามารถในการทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ

7.2 ต้องเรียงลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสมจึงจะช่วยให้ผู้ใช้ทำสิ่งนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ประหยัด

7.3 สามารถใช้ภาษาสื่อให้ผู้ใช้เข้าใจตรงกับผู้เขียน ไม่คลุมเครือหรือทำให้เกิดการเข้าใจผิด ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หากสิ่งใดยุ่งยากซับซ้อนควรใช้เทคนิคอื่นๆ เช่น ภาพ ตารางการยกตัวอย่าง การใช้สีจำแนก เป็นต้น

7.4 ควรแนะนำเคล็ดลับหรือเทคนิควิธีต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้ใช้กระทำสิ่งนั้นๆ ได้ ซึ่งข้อมูลนี้จะมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน

7.5 ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้เครื่องมือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจจากการอ่านหรือปฏิบัติตามขั้นตอนที่เสนอแนะ

8. ควรใช้เทคนิคต่างๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้เครื่องมือได้สะดวก เช่น การจัดรูปเล่ม ขนาดการเลือก ตัวอักษร ขนาดตัวอักษร การใช้ตัวดำ การใช้สี การใช้ภาพ การใช้การตีกรอบเน้นข้อความบางตอน เป็นต้น

9. ควรใช้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นบรรณานุกรม รายชื่อ ชมรม รายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

เสถียร คามีสักดิ์ (2553) ได้กล่าวถึง แนวทางการเขียนคู่มือการปฏิบัติงาน 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์งานที่ปฏิบัติ

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์แนวทางแก้ไข

ขั้นที่ 4 ขั้ววางแผนกำหนดโครงสร้าง (Outline)

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์งานที่ปฏิบัติ

1. นำเอางานที่ได้รับมอบหมายมาพิจารณาว่ามีงานอะไรบ้าง แยกออกเป็นงาน งานอะไรเป็นงานหลัก งานอะไรเป็นงานรอง เพื่อให้เห็นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็นรูปธรรม

2. นำเอางานที่แยกไว้แล้วตามข้อ 1 มาเขียนเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Flow chart) ว่าต้องมีขั้นตอนอย่างไร ก็ขั้นตอน ต้องผ่านการพิจารณาตัดสินใจจากใครบ้าง จนถึงการส่งมอบงานให้ผู้รับบริการหรือลูกค้า

3. ปัจจัยที่ใช้ในการทำงานแต่ละขั้นตอน (Input) พิจารณาได้ว่า แต่ละขั้นตอนต้องใช้ปัจจัยการผลิตผลงานอะไร กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือเวียน มติ ทั้งกำหนดจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง หรือที่กำหนดขึ้นภายในหน่วยงานเองแยกแยะปัจจัยในการผลิตงานแต่ละขั้นงานให้ชัดเจนที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 3.1 มีหลักเกณฑ์กำหนดไว้อย่างไร
- 3.2 มีวิธีการกำหนดไว้อย่างไร
- 3.3 มีเงื่อนไขอะไรบ้าง

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ

วิเคราะห์หาปัญหาในการปฏิบัติมีอะไรบ้าง แล้วนำเอาปัญหามาจัดหมวดหมู่ว่าปัญหาเหล่านี้เกิดจากตรงไหน โดยแยกปัญหาออกเป็นขั้นเป็นตอน ดำเนินการ 3 ขั้น ดังนี้

1. แยกปัญหาออกเป็น 2 ระดับ คือ ปัญหาที่เกิดจากระดับคน (ผู้ปฏิบัติ ผู้รับบริการ ผู้มีอำนาจ หรือองค์กรคณะ) หรือปัญหาที่เกิดจากกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือเวียน
2. นำเอาปัญหาที่แยกออกตามข้อ (1. มาแยกจัดระดับของปัญหาออกเป็น 2 ระดับ อีก 1 รอบว่าจะอะไรเป็นปัญหาที่มาจากภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ หรือปัญหาอะไรที่เกิดจากภายในที่สามารถบริหารจัดการได้
3. นำเอาปัญหาที่แยกจัดระดับของปัญหาตามข้อ (2. มาแยกย่อยออกเป็น 4 เงื่อนไข เป็นรอบที่ 3 ว่า
 - 3.1 อะไรคือปัญหาของขั้นตอน
 - 3.2 อะไรคือปัญหาของหลักเกณฑ์
 - 3.3 อะไรคือปัญหาของวิธีการ
 - 3.4 อะไรคือปัญหาของเงื่อนไข

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์แนวทางแก้ไข

เมื่อเรารู้ ชัดเจนจากการวิเคราะห์ แต่ละขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นว่า

1. ปัญหามีอะไร
2. ปัญหาเกิดจากคนหรือกฎ ระเบียบฯ
3. ปัญหามาจากภายนอกหรือภายใน
4. ปัญหาเกิดตรงไหนเป็นอะไร
 - 4.1 ขั้นตอน
 - 4.2 หลักเกณฑ์
 - 4.3 วิธีการ
 - 4.4 เงื่อนไข

การวิเคราะห์เสนอแนวทางแก้ไขต้องเสนอวิธีการแก้ไขตามหัวข้อ (4. ก่อน แล้วจึงแยกออก ถ้าเป็นกฎระเบียบฯ ภายในจะแก้ไขอย่างไรและถ้าเป็นคนภายนอกจะแก้ไขอย่างไร ถ้าเป็นกฎระเบียบฯ ภายนอกจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

ทั้งนี้การเสนอวิธีการแก้ไข ต้องระลึกละเอียดว่าจะใช้เทคนิควิชาชีพเฉพาะอย่างไร หรือจะพัฒนาคุณภาพของการปฏิบัติงานอย่างไร หรือจะพัฒนางานในหน้าที่อย่างไร หรือจะพัฒนาเชิงระบบอย่างไร หรือจะประยุกต์นวัตกรรมมาใช้แก้ไขปัญหาอย่างไร หรือจะต้องใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างผสมผสานกัน เพื่อแสดงความเป็นผู้ชำนาญการ และผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 4 ขั้ววางแผนกำหนดโครงร่าง (Outline)

1. จัดทำสารบัญวางโครงร่าง

2. สอดแทรกเนื้อหาสาระ 7 ประการ

เมื่อวางโครงร่างได้แล้ว การค้นหาข้อมูลประกอบการเขียน และการเขียนต้องระลึกละเอียดตลอดเวลาว่าต้องให้มีสาระใน 7 ประการ ดังนี้

1. ความถูกต้องและความทันสมัยของเนื้อหา หมายถึง ต้องถูกต้องตามหลักวิชา หลักการปฏิบัติงานของสาขานั้น และความถูกต้องนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่าถูกต้องในปัจจุบัน

2. ความสมบูรณ์และความลึก หมายถึง ความครบถ้วนของเนื้อหา หรือเรื่องที่ถือว่าเป็นขอบข่ายของคู่มือการปฏิบัติงาน แต่ละบทแต่ละตอน ประกอบด้วย รายละเอียดซึ่งเป็นหลักวิชา หลักการปฏิบัติงานของสาขานั้นๆ มีคำอธิบายและยกตัวอย่างเพื่อขยายหลักวิชา หลักการปฏิบัติงานอย่างละเอียดถี่ถ้วน มีการนำเสนอกฎหมาย พระราชบัญญัติ หนังสือเวียน มติต่างๆ ตำรา งานวิจัย เอกสารอื่นๆ ที่ช่วยให้ผู้อ่านมีความสามารถสืบค้นเพิ่มเติมได้อย่างกว้างขวาง

3. รูปแบบ หมายถึง การมีส่วนประกอบที่สำคัญของคู่มือการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่การอ่าน การค้นหาในโอกาสต่อไป มีการอ้างอิงแหล่งวิชาการที่ถูกต้อง และมีแบบแผนในการเขียนส่วนประกอบของการจัดทำรูปเล่มอ้างอิง จัดทำบรรณานุกรม และภาคผนวกตามแบบสากล

4. การจัดเรียงลำดับเนื้อหา หมายถึง ลำดับขั้นตอนในการเสนอเนื้อหาเพื่อความเข้าใจง่ายของผู้อ่าน

5. ความเหมาะสมและความถูกต้องในการใช้ภาษาหมายถึงการใช้สำนวนในการเขียนเป็นแบบแผนของภาษาเขียนที่ถูกต้อง ใช้ศัพท์ที่เหมาะสมและสื่อความหมายได้ดี

6. การเสนอแนวคิดของตนเอง หมายถึง การเสนอแทรกความคิด ความเห็นเพิ่มเติม อาจจะเป็นข้อวิพากษ์วิจารณ์ คำสรุป หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

7. คุณค่าของคู่มือการปฏิบัติงานหมายถึง ประโยชน์ ความสำคัญ และความเชื่อถือได้ในการที่นำคู่มือการปฏิบัติงานไปใช้ประกอบการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นสื่อในการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม และใช้อ้างอิง

4.4 เทคนิคการจัดทำคู่มือ

เสถียร คามิศักดิ์ (2553) ได้กล่าวถึงเทคนิคการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้น่าสนใจดังนี้

1. การใช้แบบฟอร์ม มีข้อดี คือ มีความชัดเจนในปฏิบัติงานได้ตามขั้นตอนไม่ผิด ขั้นตอนเก็บรายละเอียดได้ครบ มีความสมบูรณ์เป็นเอกสารอ้างอิงในการพิจารณา มีความยืดหยุ่นในการแก้ไข แต่มีข้อด้อย คือ หากไม่มีการชี้แจงให้เข้าใจอาจผิดพลาดได้ แก้ไขได้ยาก หากพิมพ์จากโรงพิมพ์ ไม่มีรายละเอียดวิธีการใช้

2. การใช้ภาพการ์ตูน มีข้อดี คือ มีสีสัน สะดุดตาน่าสนใจ เข้าใจได้ง่ายทุกระดับ แต่มีข้อจำกัดอยู่ที่ว่าดูไม่เป็นทางการ ลงรายละเอียดได้ไม่ครบถ้วน และหากคนมีฝีมือทำภาพการ์ตูนได้ค่อนข้างยาก

3. การใช้ภาพถ่าย มีข้อดี คือ เข้าใจง่าย ประหยัดเนื้อที่ ดูเป็นรูปธรรม และสนใจให้เกิดการปฏิบัติตามได้ง่าย แต่มีข้อด้อยคือ การหาภาพที่เหมาะสม ความสามารถในการถ่ายภาพความพร้อมของอุปกรณ์และเทคนิคถ่ายภาพ

4. การใช้ Multi Media ข้อดีคือ มีความทันสมัย มีพร้อมทั้งภาพและเสียง น่าสนใจ น่าติดตาม มีประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจ สะดวกต่อการเผยแพร่ จัดเก็บ แต่มีข้อจำกัด คือ เสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ความสามารถของผู้ใช้งาน ความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์และสถานที่

5. การทดสอบหรือทดลองใช้ปฏิบัติ โดยการให้เพื่อนร่วมงานในสาขาวิชาชีพและผู้ที่เกี่ยวข้องอ่านและทดลองปฏิบัติ บันทึกหาจุดเด่นจุดด้อย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานโดยตรงกับสาขาวิชาชีพ อ่านและให้ข้อเสนอแนะว่าตรงไหนที่เข้าใจยากหรือไม่เข้าใจ ไม่ชัดเจน ควรเพิ่มเติมอะไร ทางไหน หรือตรงไหน สับสน วกวนเกินไป หรือซ้ำซ้อน เป็นต้น แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาอีกครั้ง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของการจัดทำคู่มือ ดังนี้

1. เนื้อหากระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย เนื่องจากมีไว้ใช้ในการปฏิบัติงาน มิใช่เพื่อค้นคว้าศึกษา วิจัย ที่ต้องใช้เวลาในการอ่านค่อนข้างนาน คือมีการปฏิบัติงานที่ดีต้องจดจำได้ง่าย และค้นหาขั้นตอนที่ต้องการทราบได้สะดวกและรวดเร็ว

2. เป็นประโยชน์สำหรับการทำงานและฝึกอบรม เพราะเมื่อจัดทำขึ้นมาแล้วต้องใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า บางครั้งคู่มือที่เราทำขึ้นเอง เราอาจเข้าใจคนเดียว ดังนั้นต้องคำนึงถึงผู้อ่านที่เป็นผู้ปฏิบัติงานใหม่ด้วย

3. เหมาะสมกับองค์กรและผู้ใช้งานแต่ละกลุ่ม ทั้งด้านรูปแบบ ภาษา และการเข้าถึง

4. มีความน่าสนใจ น่าติดตาม โดยอาจใช้เทคนิคต่างๆ เช่น ตาราง รูปภาพ แผนภูมิ หรือผังงาน (Flow chart)

5. มีความเป็นปัจจุบัน (Update) ไม่ล้าสมัย โดยการทบทวนและปรับเปลี่ยนขั้นตอนหรือรายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญ ต้องมีความยืดหยุ่นโดยการไม่ระบุข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงลงไป เช่น วันที่ จำนวน ชื่อบุคคล ซึ่งอาจใช้ได้ไม่นานแต่ล้าสมัยได้ง่าย

6. แสดงหน่วยงานที่จัดทำ วันที่บังคับใช้ เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นเอกสารของหน่วยงานใด ล้าสมัยหรือยัง

7. มีตัวอย่างประกอบ เพื่อเพิ่มความเข้าใจ และป้องกันความเข้าใจที่คาดเคลื่อน

5. องค์ประกอบคู่มือแนวปฏิบัติที่ดี

5.1 องค์ประกอบของคู่มือ

การจัดทำคู่มือนั้นมีส่วนประกอบที่สำคัญๆ ที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้ ซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือไว้ดังนี้

ปรีชา ช่างขวัญยืน (บรรณาธิการ) (2551) กล่าวว่า องค์ประกอบการจัดทำคู่มือว่าต้องประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระการเตรียมการสอน กระบวนการวิธีการและกิจกรรม การเขียนคู่มือต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ การคาดคะเนล่วงหน้าว่าผู้ใช้นั้นจะประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอะไร แล้วจัดทำข้อมูลที่จะช่วยเสริมความรู้ อันทำให้ผู้ใช้สามารถแก้ปัญหาได้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหาโดยปกติผู้เขียนคู่มือควรเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องที่เขียนมากพอสมควร ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าการดำเนินการในเรื่องนั้นๆ มักจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง และจุดอ่อนมีอะไรบ้าง ผู้เขียนคู่มือสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันวิธีแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้อ่านหรือผู้ใช้คู่มือได้ คู่มือที่ดีควรให้แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านหรือผู้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ (Objectives) ขอบเขต (Scope) คำจำกัดความ (Definition) ความรับผิดชอบ (Responsibilities) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Procedure) เอกสารอ้างอิง (Reference Document) แบบฟอร์มที่ใช้ (Form) และเอกสารบันทึก (Record)

เอกราช ไกรมาก (2541: 54) กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือว่าจะประกอบด้วยคำชี้แจงการใช้คู่มือ เนื้อหาที่จะสอน การเตรียมการสอน กระบวนการ วิธีการ และกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ความรู้เสริมปัญญา คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหา แหล่งข้อมูล และแหล่งอ้างอิง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของคู่มือที่ดีนั้นต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้นำไปใช้ช่วยต่อการทำความเข้าใจ โดยประกอบด้วย คำชี้แจงในการใช้คู่มือ เนื้อหาเหมาะสมกับการใช้งาน กระบวนการ วิธีการวิธีนำไปใช้ การป้องกัน การแก้ปัญหา และการแนะนำแหล่งความรู้อ้างอิงต่างๆ ตลอดจนการเสนอข้อมูลจริงที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ครอบคลุมทุกด้าน

5.2 ส่วนประกอบของคู่มือ

เรื่องชัย จรุงศิริวัฒน์ (2554) กล่าวว่า การเขียนคู่มือการปฏิบัติงาน ไม่มีโครงสร้างและรูป และที่ชัดเจนเป็นมาตรฐาน สามารถเขียนได้หลายลักษณะตามรูปแบบของคู่มือการปฏิบัติงาน ควรเขียนให้เข้าใจง่าย ยืดหยุ่น และรัดกุม ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับผู้ใช้งาน ได้แก่ บทนำโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงาน (กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ ข้อบังคับ มติ เกณฑ์มาตรฐาน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง)เทคนิคการปฏิบัติงาน/กรณีตัวอย่างศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะบรรณานุกรมภาคผนวก และประวัติผู้เขียน

เสถียร คามิศักดิ์ (2553) ได้กล่าวถึง ส่วนประกอบของคู่มือ ได้ดังนี้

1. ส่วนประกอบตอนต้น ได้แก่ปกนอกปกในคำนำสารบัญชิตาราง/บัญชีภาพประกอบ (ถ้ามี)

2. ส่วนเนื้อหา คือส่วนที่เป็นเนื้อหาตามที่ทำโครงร่าง โดยต้องปรับปรุงให้เป็นสารบัญที่แบ่งเป็นบทๆ ควรนำเสนอแต่ละบทว่ามีแนวคิดโดยย่ออย่างไร แนวคิดเมื่อนำไปปฏิบัติอย่างไร แล้วจึงเริ่มที่เนื้อหา ซึ่งอาจจะมีทั้ง อัญประกาศ และเชิงอรรถ ที่อ้างอิงในเนื้อหาสาระ หรือตารางภาพประกอบ (ถ้ามี)

3. ส่วนประกอบตอนท้ายได้แก่บรรณานุกรมภาคผนวกประวัติย่อผู้เขียน

สรุปว่า ผู้วิจัยได้นำแนวทางการจัดทำคู่มือของนักวิชาการหลายคนเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการจัดทำคู่มือ โดยนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อความครอบคลุมรายละเอียดของเนื้อหาในคู่มือและทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันได้โดยมีองค์ประกอบของคู่มือ ดังนี้

1. ปกนอก
2. ปกใน
3. คำนำ
4. สารบัญ
5. บัญชิตาราง/บัญชีภาพประกอบ

6. เนื้อหาเป็นส่วนประกอบเพื่อการใช้งาน3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1แนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาและส่วนที่ 3แนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเองและแบบการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)

7. บรรณานุกรม
8. ภาคผนวก
9. ผู้จัดทำคู่มือ

6. บริบทของสถานศึกษา

6.1 บริบทของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง
(ที่มา: สำนักงานเขตห้วยขวาง. (2559) ข้อมูลทั่วไปในพื้นที่และแผนปฏิบัติการ ปี 2559. จาก
เว็บไซต์:<http://www.bangkok.go.th/huaikhwang>)

ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง ประกาศจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2540 ในนามศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตห้วยขวาง ระยะแรกตั้งสำนักงานชั่วคราวอยู่ที่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 3 ต่อมาปี พ.ศ.2541 จึงได้ย้ายที่ทำการจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 3 มาอยู่ที่สำนักงานเขตห้วยขวาง ชั้น 6 ปี พ.ศ.2551 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเปลี่ยนชื่อสถานศึกษาจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตห้วยขวาง เป็นศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยในปี พ.ศ.2552 ได้จัดสรรงบประมาณเป็นค่าเช่าสำนักงาน ปัจจุบันศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง จึงได้ย้ายที่ทำการมาอยู่ที่ เลขที่ 723 หมู่บ้านรัชดานิเวศน์ ถนนประชาอุทิศ แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

อาณาเขต การแบ่งเขตการปกครอง ประกอบด้วยพื้นที่เขตการปกครอง 3 แขวง ได้แก่ แขวงสามเสนนอก แขวงบางกะปิ และแขวงห้วยขวาง

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตจตุจักร เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวขอบทางของถนนรัชดาภิเษก ด้านตะวันออกกับคลองน้ำแก้วฝั่งเหนือ ไปทางทิศตะวันออกตามคลอง น้ำแก้วฝั่งเหนือ บรรจบกับคลองน้ำแก้วฝั่งตะวันออก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตบางกะปิ เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างคลองน้ำแก้วฝั่งเหนือ กับคลองลาดพร้าวฝั่งตะวันออกไปทางทิศใต้ตามคลองแสนแสบฝั่งตะวันออก ถึงแนวคลองแสนแสบฝั่งเหนือที่ปากคลองตัน

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตคลองเตย เริ่มต้นจากคลองแสนแสบฝั่งเหนือที่ปากคลองตันไป ทางทิศตะวันตกตามแนวคลองแสนแสบฝั่งเหนือบรรจบแนวขอบทางของถนนอโศก - ดินแดง ด้านตะวันออก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตราชเทวีและเขตดินแดง เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่าง คลองแสนแสบฝั่งเหนือ กับแนวขอบทางถนนอโศก - ดินแดง และถนนรัชดาภิเษก ด้านตะวันออกบรรจบกับคลองน้ำแก้วฝั่งเหนือ

สภาพชุมชน สภาพทั่วไป ปัจจุบันพื้นที่เขตห้วยขวาง มีเขตการปกครอง 3 แขวง คือ แขวงห้วยขวาง แขวงบางกะปิ และแขวงสามเสนนอก เนื้อที่ประมาณ 15,010 ตารางกิโลเมตร ชุมชนแออัดและมีบ้านจัดสรรจำนวนมาก มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีคลองน้ำแก้ว คลองลาดพร้าว และคลองแสนแสบ ถนนอโศก - ดินแดง ถนนรัชดาภิเษกเป็นเส้นกั้นอาณาเขต ปัจจุบันเป็นเขตที่มี

อัตราขยายตัวในด้านการก่อสร้างและประชากรอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ย่านการค้า ธุรกิจและบริการจำนวนมาก สภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี ประกอบกับยังมีพื้นที่ว่างสามารถรองรับการเจริญเติบโตได้อีกจำนวนมาก ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นทุกปี

ประชากร มีจำนวนประชากร รวมทั้งสิ้น จำนวน 79,814 คน จำแนกตามแขวงได้ดังนี้ แขวงห้วยขวาง จำนวน 23,909 คน แขวงสามเสนนอก จำนวน 16,917 คน และแขวงบางกะปิ จำนวน 38,988คน

จำนวนบ้าน มีบ้านที่พักอาศัย รวมทั้งสิ้น จำนวน 64,957 หลังคาเรือน จำแนกตามแขวงได้ดังนี้แขวงห้วยขวาง จำนวน 24,400 หลังคาเรือน แขวงสามเสนนอก จำนวน 17,961 หลังคาเรือน และแขวงบางกะปิ จำนวน 22,596 หลังคาเรือน

ชุมชนในพื้นที่ ชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 ชุมชน ดังนี้ แขวงห้วยขวาง จำนวน 1 ชุมชน ประกอบด้วยชุมชนหมู่บ้านสุนทรศิริแขวงสามเสนนอก จำนวน 11 ชุมชนประกอบด้วย ชุมชนลาดพร้าว 80 ชุมชนริมคลองลาดพร้าวประชาอุทิศ ชุมชนริมคลองบางซื่อรัชดาภิเษก ชุมชนริมคลองบางซื่อลาดพร้าว 34 ชุมชนริมคลองบางซื่อลาดพร้าว 42 - 44 ชุมชนริมคลองบางซื่อลาดพร้าว 46 ชุมชนร่วมใจพิบูล 2 ชุมชนซอยพัทลุง ชุมชนรุ่งเรืองตอนปลาย ชุมชนลาดพร้าว 45และชุมชนหมู่บ้านประสิทธิ์ แขวงบางกะปิจำนวน12 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนบึงพระราม 9ชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนา ชุมชนหลังสมาคมโรงเรียนไทย - ญี่ปุ่น ชุมชนเพชรบุรี 40ชุมชนหมู่บ้านศรีนคร ชุมชนโรงปูนฝั่งเหนือ ชุมชนโรงปูนฝั่งใต้ ชุมชนเพชรพระรามชุมชน ส. พัทยา ชุมชนอามานะฮ์พัฒนา ชุมชนแฟลต สน. มักกะสัน และชุมชนทับแก้ว

สถานที่สำคัญในพื้นที่เขตห้วยขวาง

สถานที่ราชการจำนวน 6 แห่ง ดังนี้ กรมการผังเมือง สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาห้วยขวาง สำนักงานสรรพากรพื้นที่ 7และสำนักงานสรรพากรพื้นที่ สาขาห้วยขวาง 1

สถานศึกษา

1. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 แห่งคือโรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ โรงเรียนพระราม9 กาญจนาภิเษกและโรงเรียนวัดใหม่ช่องลม
2. โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 2 แห่งคือ โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา
3. โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 แห่งคือ โรงเรียนปิณฑุอุปถัมภ์ และโรงเรียนวัดอุทัยธาราม
4. โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 17 แห่งคือ โรงเรียนดลวิทยา โรงเรียนนานาชาติเกคินี โรงเรียนนานาชาติ เดอะรีเจนท์โรงเรียนอนุบาล

นานาชาติเพรพ โรงเรียนอนุบาลบุญรักษ์ โรงเรียนอนุบาลสีชมพู โรงเรียนอนุบาลโชคชัย สาขา 1
โรงเรียนอนุบาลวัฒนานิเวศน์ โรงเรียนอนุบาลสมฤทัย โรงเรียนอนุบาลทรงวิทย์ โรงเรียนอนุบาล 3
ภาษา บ้านต้นไม้ โรงเรียนกุลมาศวิทยา โรงเรียนบางกอกทวิวิทย์ โรงเรียนสิริเทพ โรงเรียนสมาคม
ไทย - ญี่ปุ่น โรงเรียนอันวารุ์อิสลามและโรงเรียนสอนศาสนาอิมาร่อตุ้ดดีน

ศาสนสถาน

วัด จำนวน 3 แห่งคือวัดอุทัยธารามวัดใหม่ช่องลม และวัดพระราม 9 กาญจนภิเษก

มัสยิด จำนวน 1 แห่ง คือ มัสยิดอิมาร่อตุ้ดดีน (สุเหร่าลาดพร้าว)

ฌาปนกิจสงเคราะห์ จำนวน 2 แห่งคือ ฌาปนกิจสงเคราะห์พนักงานเสริมสุข และ
ฌาปนกิจสงเคราะห์บริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ

สถานีตำรวจ จำนวน 2 แห่ง คือสถานีตำรวจนครบาลมักกะสัน และสถานีตำรวจทางด่วน 2

สถานีดับเพลิง จำนวน 1 แห่ง คือ สถานีตำรวจดับเพลิงบางกะปิ

สถานพยาบาล จำนวน 2 แห่ง คือศูนย์บริการสาธารณสุข 25 (ห้วยขวาง) และ
ศูนย์บริการสาธารณสุข 15 (ภาวนา)

โรงพยาบาล จำนวน 6 แห่ง คือโรงพยาบาลปิยะเวท โรงพยาบาลพระราม 9โรงพยาบาล
เพชรเวช โรงพยาบาลคลองตัน โรงพยาบาลกรุงเทพ และโรงพยาบาลเซนต์คาลอส

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 7 แห่ง คือสวนราษฎรบำเพ็ญ สวนหย่อมข้าง
โรงแรมชั้นรุท สวนพรรณภิรมย์ สวนหย่อมหน้าศูนย์วัฒนธรรมฯ สวนหย่อมหน้าโตคิว สวนสมเด็จพระ
สรายุทธราชบุรีมณเฑียร และสวนสุขภาพ

ลานกีฬา จำนวน 23 แห่ง คือลานกีฬาชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนา ลานกีฬาชุมชนบึง
พระราม 9 พัฒนา ลานกีฬาหมู่บ้านวัฒนานิเวศน์4ลานกีฬาริมคลองลาดพร้าวประชาธิปไตย ลานกีฬา
ชุมชนบางซื่อ ซอยลาดพร้าว 34 ลานกีฬาสวนราษฎรบำเพ็ญ ลานกีฬาโรงเรียนพระราชราษฎร
บำเพ็ญ ลานกีฬาโรงเรียนพระราม 9 กาญจนภิเษก ลานกีฬาริมถนนประชาธิปไตย ลานกีฬาธรรม
รักษา ลานกีฬาใต้ทางด่วนต่างระดับรามอินทรา-อาจณรงค์ (สวนสรายุทธราชบุรีมณเฑียร)ลานกีฬา
ซอยมีสุขสัมพันธ์ ลานกีฬาโรงเรียนจันทร์หุนบำเพ็ญ ลานกีฬานารายณ์ร่วมพิพัฒน์ ลานกีฬาชุมชน
ส. พัทยา ลานกีฬาริมทางรถไฟโค้งอโศกลานกีฬาหน้า สน. มักกะสัน ลานกีฬาชุมชนเพชรพระราม
ลานกีฬาโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ลานกีฬาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา ลานกีฬา
สำนักงานที่ดินห้วยขวาง ลานกีฬาชุมชนริมคลองบางซื่อลาดพร้าว 42-44 และสนามกีฬาประติษฐ์
มุนธรรม ถนนกำแพงเพชร 7

สถานประกอบการ

โรงแรม จำนวน 17 แห่ง คือโรงแรมบางกอกชฎาโรงแรมรัชดาซิตี้โรงแรมเดอะแกรนด์
กรุงเทพโรงแรมปิปปินโฮเต็ลโรงแรมราชาพาเลซโรงแรมสยามโฮเต็ลโรงแรมมรกตโรงแรมอมารีเอเท

ริยมโรงแรมมิตร เอวันโรงแรมสวิสโฮเต็ล เลอคองคอร์ด กรุงเทพโรงแรมเอวัน กรุ๊ป จำกัดโรงแรม 558โรงแรมเรดิสันโรงแรมรอยัลแปซิฟิกพลาซ่าโฮเต็ลโรงแรมยูเรเชียกรุงเทพโรงแรมไทอาร์ซีโฮเต็ล และโรงแรมแม็กซ์2000

โรงภาพยนตร์ จำนวน 1 แห่งคือ โรงภาพยนตร์ยูเอ็มจี อาร์.ซี.เอ

โครงข่ายสาธารณูปโภคหลักของเขตห้วยขวาง

ปัจจุบันเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญของเขตห้วยขวาง คือถนนภายในพื้นที่เขตมีทั้ง ถนนสายหลัก ถนนซอย ตลอดจนทางด่วนพิเศษ และมีแนวโครงการระบบขนส่งมวลชนภายในพื้นที่ เขต

ถนนสายหลัก

1. ถนนรัชดาภิเษก เป็นถนนสายหลักที่มีความสำคัญ มีลักษณะเป็นวงแหวนรอบนอก ที่เป็นแนวเขตระหว่างเขตห้วยขวางกับเขตดินแดงและเขตราชเทวี และเป็นแนวเส้นทางรถไฟฟ้า มหานคร
2. ถนนพระราม 9 เป็นถนนสายสำคัญที่ผ่านภายในพื้นที่เขต โดยมีจุดเริ่มต้นที่บริเวณสี่แยก อสมท. ไปสิ้นสุดที่ถนนศรีนครินทร์ เป็นถนนสายที่มีการจราจรคับคั่งตลอดเวลา และมีเส้นทางที่เป็นถนนสายรองและซอยเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายในเขต
3. ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เป็นถนนสายสำคัญอีกสายหนึ่ง ที่มีอาคารพาณิชย์ สำนักงาน ร้านค้าตั้งอยู่อย่างหนาแน่น และมีการจราจรคับคั่ง มีจุดเริ่มต้นบริเวณจุดตัดกับถนนอโศก-ดินแดง สิ้นสุดที่คลองแสนแสบ
4. ถนนลาดพร้าว เป็นถนนสายหลักที่สำคัญที่ผ่านภายในพื้นที่เขตและมีเส้นทางที่เป็น ถนนสายรองและซอยเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายในเขต โดยมีจุดเริ่มต้นที่ถนนพหลโยธิน ไปสิ้นสุดที่ บริเวณสี่แยกบางกะปิ

ถนนสายรอง

เป็นถนนที่เชื่อมต่อระหว่างถนนสายหลักและถนนสายรองด้วยกันภายในพื้นที่เขต ทำให้มีโครงข่ายการให้บริการทั่วถึงยิ่งขึ้น ถนนสายรองในปัจจุบันจะใช้เป็นทางลัดได้ ทำให้มีการเชื่อมต่อเป็นโครงข่ายที่สมบูรณ์ จำนวน 8 ถนน คือ ถนนสุทธิสารวินิจฉัยถนนประชากราษฎร์บำเพ็ญถนน เทียมร่วมมิตรถนนวัฒนธรรมถนนประชาอุทิศถนนเพชรพระรามถนนเพชรอุทัยและถนนประดิษฐ์ มนุธรรม (ถนนเลียบทางด่วนเอกมัย-รามอินทรา)

สรุปบริบทของเขตห้วยขวางเป็นแหล่งการค้า การบริการ ศูนย์คมนาคม และแหล่งที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ส่งผลให้ เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต เช่น ปัญหาคอนgestionของชุมชนแออัด หมู่บ้านจัดสรร ปัญหายาเสพติด ปัญหาขยะ ตกค้าง ปัญหาการจราจรติดขัด พื้นที่สี

เขียว (สวนสาธารณะ) ไม่เพียงพอ เป็นต้น นอกจากนี้ ในปี พ.ศ.2559การที่ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) โดยพื้นที่เขตห้วยขวางเป็นศูนย์การคมนาคมเชื่อมต่อที่สำคัญแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร คือ รถไฟฟ้าใต้ดิน MRT, รถตุ๊กสาธารณะ และรถโดยสารขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ทำให้ต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการสัญจร ให้มีความสะดวกและปลอดภัยจากสภาพการณดังกล่าว เป็นปัจจัยให้สำนักงานเขตห้วยขวางให้ความสำคัญกับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในพื้นที่ โดยเน้นการส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชน การป้องกันไม่ให้เกิดเหตุไม่พึงประสงค์และเตรียมความพร้อมในการรับมือหากเกิดเหตุไม่พึงประสงค์ รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในพื้นที่ และปรับปรุง/ซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยและกรุงเทพมหานคร

6.2 บริบทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม (ที่มา: สำนักงานเขตบางคอแหลม. (2559) ข้อมูลทั่วไปในพื้นที่และแผนปฏิบัติราชการ ปี 2559.ค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2559. จากเว็บไซต์:<http://www.bangkok.go.th/bangkholaeam>)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม ตั้งอยู่เลขที่ 2010/25วัดวรจรยาวาส ซอยเจริญกรุง 72 ถนนเจริญกรุง แขวงวัดพระยาไกร เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร 10120 เบอร์โทรศัพท์: 02291 2038, 02291 2054 เบอร์โทรสาร: 02291 2015 E-mail ติดต่อ: bangkholaem@bkk1.nfe.go.th หรือ Website: [krumanambkl@facebook.com](https://www.facebook.com/krumanambkl)สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม ได้รับการประกาศจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ.2540 สถานที่ทำการตั้งร่วมกับโรงเรียนวัดราชสิงขร (สำนักงานเก่า) ต่อมาย้ายจากโรงเรียนวัดราชสิงขรไปอยู่ซอยกิ่งจันทร์ ถนนจันทร์ เมื่อปี พ.ศ.2545 และในปีเดียวกันย้ายจากซอยกิ่งจันทร์ มาอยู่ในวัดวรจรยาวาสจนถึงปัจจุบัน โดยได้รับความอนุเคราะห์ให้ใช้อาคารของวัดเป็นที่ทำการสถานศึกษาและเป็นศูนย์การเรียนชุมชนตั้งอยู่ริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา

อาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตสาทร มีคลองกรวย ถนนไฟเงิน (ซอยจันทร์ 43. วัดไฟเงินและซอยสาธุประดิษฐ์ 12 (ทวีสิน) เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตยานนาวา มีถนนสาธุประดิษฐ์ ถนนรัชดาภิเษก และคลองบางมะนาว เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตราชบุรีบูรณะ มีแนวกึ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตธนบุรีและเขตคลองสาน มีแนวกึ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นแบ่งเขต

สภาพชุมชน สภาพทั่วไป ปัจจุบันพื้นที่เขตห้วยขวาง มีเขตการปกครอง 3 แขวง คือ แขวงบางคอแหลม แขวงวัดพระยาไกร และแขวงบางโคล่เนื้อที่ประมาณ 9.02ตารางกิโลเมตร

ชุมชนแออัดและมีอาคารพาณิชย์ใหญ่ มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแนวกิ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนไผ่เงิน (ซอยจันทน์ 43, วัดไผ่เงิน ถนนสารบุรีประดิษฐ์และถนนรัชดาภิเษกเป็นเส้นกั้นอาณาเขต ปัจจุบันเป็นเขตพื้นที่ย่านการค้า ธุรกิจ และบริการจำนวนมาก สภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี

คลองต่าง ๆ ในพื้นที่เขตบางคอแหลม จำนวน 18 คลอง คือคลองบางคอแหลม คลองสวน คลองสวนหลวงคลองบ้านใหม่ คลองมะนาว คลองบางโคล่ใหญ่ คลองบางโคล่น้อย คลองบางโคล่สาร คลองบางโคล่วัด คลองวัดไทรคลองวัดไผ่เงินคลองวัดจันทรีใน คลองกรวย คลองขวาง 3 คลองขวางสะพานเตี้ย คลองตาเหล็ก คลองข้างหมู่บ้านกักตี่ และคลองโรงฆ่าสัตว์

ประชากร มีจำนวนประชากร รวมทั้งสิ้น จำนวน 91,341 คน จำแนกตามแขวงได้ดังนี้ แขวงบางคอแหลม จำนวน 25,614 คน แขวงวัดพระยาไกร จำนวน 27,525 คน และแขวงบางโคล่ จำนวน 38,202 คน

จำนวนบ้าน มีบ้านที่พักอาศัย รวมทั้งสิ้น จำนวน 37,921 หลังคาเรือน จำแนกตามแขวงได้ดังนี้แขวงบางคอแหลม จำนวน 10,275 หลังคาเรือน แขวงวัดพระยาไกร จำนวน 9,895 หลังคาเรือน และแขวงบางโคล่ จำนวน 17,751 หลังคาเรือน

ชุมชนในพื้นที่ ชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานคร จำนวน 29 ชุมชน ดังนี้แขวงบางคอแหลม จำนวน 10 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนซอยวัดอินทร์บรรจง ชุมชนเชิงสะพานกรุงเทพ ชุมชนหลังโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ชุมชนสวนหลวง 1ชุมชนมาตานุสรณ์ ชุมชนวัดจันทรีใน ชุมชนบางคอแหลม ชุมชนเซ่งกี้ ชุมชนวัดลาดบัวขาว และชุมชนอาคารสงเคราะห์ แขวงวัดพระยาไกร จำนวน 13 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนซอยเจริญกรุง 66 ชุมชนสวนหลวง 2 / วัดราชสิงขร 1ชุมชนบาหยัน ชุมชนเจริญกรุง 89 ชุมชนมิตรสัมพันธ์ ชุมชนบางอุทิศ ชุมชนศาลเจ้าแดง ชุมชนหลังตลาดเก่าวัดพระยาไกร ชุมชนศาลเจ้าแม่ตะเคียนทอง ชุมชนหลังสามร้อยห้อง ชุมชนซอยโรงเจ ชุมชนวัดพระยาไกรระยะ 3 และชุมชนร่วมใจพัฒนา แขวงบางโคล่ จำนวน 6 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนบุญประทานพร ชุมชนวัดไผ่เงิน ชุมชนห้องเย็น ชุมชนโรงแก้ว ชุมชนเมืองอยู่ดี และชุมชนบางโคล่

สถานที่สำคัญในพื้นที่เขตบางคอแหลม

สถานที่ราชการ/รัฐวิสาหกิจ

การไฟฟ้านครหลวง จำนวน 1 แห่ง คือ การไฟฟ้านครหลวง เขตยานนาวา

ที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน 2 แห่ง คือ ที่ทำการไปรษณีย์บางคอแหลม และที่ทำการไปรษณีย์วัดพระยาไกร

สถานศึกษาในเขตบางคอแหลม มีสถานศึกษา จำนวน 7 แห่ง คือโรงเรียนวัดราชสิงขร โรงเรียนวัดไทรโรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนารามโรงเรียนวัดลาดบัวขาวโรงเรียนวัดจันทรีในโรงเรียนวัดจันทร์นอกและโรงเรียนวัดบางโคล่นอก

ศาสนสถาน

วัด จำนวน 10 แห่ง คือ วัดราชสิงขร วัดไทร วัดไผ่เงินโชตนาราม วัดลาดบัวขาว วัดจันทร์ใน วัดจันทร์นอก วัดบางโคล่นอก วัดวรจรยาวาส วัดเรืองยศสุทธาราม และวัดอินทร์บรรจง ทรงวาดราษฎร์บำรุง

มัสยิดจำนวน 7 แห่ง คือ มัสยิดอัลละฟียะฮ์ มัสยิดอัล-อติก มัสยิดบางอุทิศ มัสยิดญามิอุลค็อยร็อด มัสยิดบาหยัน มัสยิดดาร์ลุลาบีดีน และมัสยิดอมันนุหมิต

โบสถ์คริสต์จำนวน 3 แห่งคือ คริสตจักรเจริญกรุงไมตรีจิตคริสตจักรซีโอน และวัดนักบุญยอแซฟ

สถานีตำรวจ จำนวน 1 แห่ง คือสถานีตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร

สถานพยาบาลจำนวน 3 แห่ง คือศูนย์บริการสาธารณสุข 12 (จันทร์เที่ยง เนตรวิเศษ) ศูนย์บริการสาธารณสุข 14 (แก้ว สีนุญเรือง) และศูนย์บริการสาธารณสุข 18 (มงคล-วอน วังตาล)

โรงพยาบาล จำนวน 1 แห่ง คือโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ สังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร

ลานกีฬา จำนวน 14 แห่ง คือลานกีฬาโรงเรียนวัดจันทร์ใน ลานกีฬาโรงเรียนวัดราชสิงขร ลานกีฬาโรงเรียนวัดไผ่เงินฯ ลานกีฬาโรงเรียนวัดบางโคล่นอก ลานกีฬาชุมชนเมืองอยู่ดี ลานกีฬา วัดอินทร์บรรจง ลานกีฬาสำนักงานเขตบางคอแหลม ลานกีฬาโรงเรียนวัดจันทร์นอก ลานกีฬาโรงเรียนวัดลาดบัวขาว ลานกีฬาโรงเรียนวัดไทร ลานกีฬากองวัณโรค ลานกีฬาชุมชนวัดไผ่เงิน ลานกีฬาอาคารสงเคราะห์เขตบางคอแหลม และลานกีฬากรุงเทพแข็งแรง (ใต้ทางด่วนแยกต่างระดับ บางโคล่)

สถานประกอบการ จำนวน 1 แห่ง คือ เอเซียทีเคเดอะ รีเวอร์ฟรอนท์

โรงแรม จำนวน 3 แห่ง คือโรงแรมทองธารา ริเวอร์วิว โรงแรมชาเทรียม เรสซิเดนซ์ สาทร บางกอก โรงแรมกามา บางกอก

โครงข่ายสาธารณูปโภคหลักของเขตบางคอแหลม

ปัจจุบันเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญของเขตบางคอแหลม

ถนนสายหลัก จำนวน 8 แห่ง คือ ถนนเจริญกรุง ถนนพระรามที่ 3 ถนนรัชดาภิเษก ถนนจันทร์ ถนนเจริญราษฎร์ (ถนนเหนือ-ใต้) ถนนมไหสวรรย์ถนนสาธุประดิษฐ์ ทางพิเศษศรีรัช

ถนนสายรอง จำนวน 8 แห่ง คือถนนสุดประเสริฐถนนแจ่มนิมิตรซอยเจริญกรุง 79/ซอยสุดประเสริฐ 11 (บางขวาง)ซอยเจริญกรุง 85/ซอยสุดประเสริฐ 9 (บ้านใหม่)ซอยเจริญกรุง 107/ซอยเจริญราษฎร์ 7/ซอยเจริญราษฎร์ 10 (ประตู)ซอยเจริญราษฎร์ 5/ซอยเจริญราษฎร์ 5 แยก 4/ซอยเจริญราษฎร์ 7 แยก 7/ซอยเจริญราษฎร์ 8 (อยู่ดี)ซอยเจริญราษฎร์ 7 แยก 35 (ราษฎร์อุทิศ 1.ซอยจันทร์ 43 (วัดไผ่เงิน)

นอกจากนี้ เขตบางคอแหลมยังมีสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา 2 แห่ง คือ สะพานกรุงเทพ และสะพานพระราม 3 ซึ่งเชื่อมระหว่างแขวงบางคอแหลม เขตบางคอแหลม กับแขวงสำเหร่และแขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี

สรุปบริบทเขตบางคอแหลมมีระบบการจราจรและขนส่งที่หลากหลาย เช่น ทางเรือ ทางรถสาธารณะประจำทาง รถ BRT การบริหารจัดการด้านขยะมูลฝอยในพื้นที่ การจัดอบรมและเผยแพร่ความรู้ เรื่องการเตรียมความพร้อมเรื่องเหตุสาธารณภัย (อบรม อบรม) การมีส่วนร่วมของประชาชนและเอกชนให้การสนับสนุนการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน การส่งเสริมด้านกีฬาอาชีพของประชาชนอย่างสม่ำเสมอในวัดวรจรยาวาส การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เช่น มีการประชุมกรรมการชุมชน การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กลุ่มเครือข่าย ผู้นำสามารถพัฒนาชุมชนนำอยู่การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่อง เช่น การส่งเสริมการออกกำลังกาย การจัดกิจกรรมแข่งขันกีฬาการจัดการด้านสุขลักษณะด้านต่างๆ ของตลาดสด เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของตลาดสด การตรวจสอบผักสด อาหาร ให้สะอาดปลอดภัยต่อผู้บริโภคกิจกรรมป้องกันหรือประสานงานเรื่องโรคติดต่อ เช่น ไข้หวัดนก ไข้เลือดออก ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติดและแหล่งอบายมุขต่างๆ เช่น จัดกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติดศูนย์ประสานงานเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวการช่วยเหลือประสานงานเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสด้านสวัสดิการต่าง ๆ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมวันสงกรานต์ กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมวันพ่อ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริการข้อมูลข่าวสารของเขตอย่างสม่ำเสมอนอกจากนี้พบปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพน้ำในแม่น้ำคูคลองเสีย พื้นที่สวนสาธารณะมีน้อย สภาพภูมิทัศน์ไม่มีทางเดินริมแม่น้ำ แนวกำแพงป้องกันน้ำท่วมยังไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่ริมแม่น้ำเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยเนื่องจากเป็นชุมชนหนาแน่น ถนนแคบเป็นอุปสรรคในการดับเพลิงมีนโยบายการส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินการตามแนวทางพระราชดำริหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประชาชนให้ความสำคัญในการควบคุมการใช้จ่ายโดยการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การออมในภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น กระแสโลกาภิวัตน์มีการสื่อสารอย่างกว้างขวาง รวดเร็วและทั่วถึง ทำให้หน่วยงานต้องมีการพัฒนาการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพและขยายช่องทางการให้บริการ มีโครงสร้างผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากการแพทย์และสาธารณสุขที่ทันสมัยทำให้อัตราอายุเฉลี่ยสูงขึ้นจากเดิม จึงต้องมีการจัดการสวัสดิการเพิ่มขึ้น

7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พิกุล แก้วรากมุก (2552) ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพต่อการบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน และด้านการนำผลประเมินมาปรับปรุงงาน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ด้านการดำเนินงานตามแผนและด้านการตรวจสอบประเมินผล โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง

สาวิตรี ไชยสมบัติ (2552) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านและจัดลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่าบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาสูงสุด คือ ด้านการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงาน และที่มีส่วนร่วมต่ำที่สุดคือ ด้านการวางแผน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา คือ ปัจจัยการบริหาร ปัจจัยด้านการจูงใจ และปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งเป็นการศึกษาระดับของปัจจัยต่างๆ ตามความเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า ปัจจัยทั้งสามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจัดเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมสูงที่สุดคือด้านการจูงใจ รองลงมาคือ ด้านวัฒนธรรมองค์กร และที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมต่ำที่สุดคือด้านการบริหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2553) กล่าวถึง แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาสู่กิจกรรมของนักศึกษาคณะวิทยาการ จัดการระดับกิจการนักศึกษาของคณะและผู้นำนักศึกษา คณะวิทยาการ จัดการ กล่าวถึงกระบวนการส่งเสริม กลไก การจัดอบรม ให้ความรู้และทักษะการประกันคุณภาพการศึกษาแก่นักศึกษาคณะวิทยาการ จัดการ (ตัวบ่งชี้ที่ 3.2ระบบและกลไกการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา) ได้ดำเนินการจัดโครงการ “จัดการความรู้การประกันคุณภาพการศึกษาสู่กิจกรรมนักศึกษา” เพื่อให้นักศึกษาเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดเครือข่ายภายในมหาวิทยาลัยขึ้น ร่วมโครงการค่ายเครือข่ายประกันคุณภาพสำหรับนักศึกษาและได้ลงนามข้อตกลงความร่วมมือด้านเครือข่ายด้านการประกันคุณภาพนักศึกษาระหว่าง 8 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี มงคลสุวรรณภูมิ สถาบันเทคโนโลยีแห่ง อโยธยาสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ซึ่งนักศึกษาสามารถที่จะจัดกิจกรรมโครงการโดยใช้กระบวนการประกันคุณภาพ (PDCA) มาดำเนินการได้ จากตัวบ่งชี้ที่ 3.2ดำเนินการ 6 ข้อดังนี้ (1. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่ส่งเสริมผลการเรียนรู้ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ(2.จัดกิจกรรมให้ความรู้และทักษะการประกันคุณภาพการศึกษาแก่นักศึกษา (3. ส่งเสริมให้นักศึกษานำความรู้ด้านการประกันคุณภาพไปใช้ในการจัดกิจกรรมที่ดำเนินการ ได้แก่ กิจกรรมวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีน้ำจืด กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม เป็นต้น (4. สนับสนุนให้นักศึกษาสร้างเครือข่ายการส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษา(5.สรุปผลการจัดกิจกรรมตามแผนและจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือการดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผน(6.นำผล

การประเมินไปปรับปรุงแผนหรือปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษา และมีการแจ้งผลการดำเนินงานตามแผนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบผ่านการประชุม

สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2553) แนวปฏิบัติที่ดีด้านการประกันคุณภาพ สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวถึงองค์ประกอบที่ 7 การบริหารและการจัดการ แนวปฏิบัติที่ดี คือ (1.มีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องภาวะผู้นำของสภาสถาบัน และผู้บริหารทุกระดับของสถาบัน โดยมีการจัดทำระบบการประเมินตนเองของคณะกรรมการประจำสถาบันฯ และมีการประเมินผู้บริหารทุกระดับแบบ 360 องศา (2.มีช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ จากการจัดการความรู้ ในระบบฐานข้อมูลKM Site ของสถาบันฯ (3.มีแผนการพัฒนาบุคลากรที่จัดทำขึ้นในลักษณะโครงการมีส่วนร่วม และรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรเป็นรายบุคคลตามสายงาน (4.มีระบบฐานข้อมูลองค์กร โดยเป็นระบบที่สามารถเป็นได้ทั้งระบบสารสนเทศด้านการวิจัย ระบบฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพในการแลกเปลี่ยนข้อมูล เป็นช่องทางการส่งเอกสาร เป็นระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตัดสินใจ และเป็นระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการความรู้รวมถึงองค์ประกอบที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ แนวปฏิบัติที่ดี คือ (1. มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม(2.มีคณะกรรมการประกันคุณภาพเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพของสถาบันฯ ทั้งการวางแผน และการติดตามควบคุมผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย(3. จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพประจำปีของสถาบันฯ เองทุกปี(4. มีการกำหนด แผนการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพอย่างชัดเจน และมีความสอดคล้องกับปฏิทินการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัย (5. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบแต่ละตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบคุณภาพ (6. มีการจัดโครงการมีส่วนร่วมด้านการประกันคุณภาพระหว่างผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจด้านการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง(7. มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศงานประกันคุณภาพ การศึกษาของสถาบันฯ (8.มีการสร้างเครือข่าย และมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกันคุณภาพกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย(9. มีการจัดงานวิจัยเพื่อพัฒนา งานด้านการประกันคุณภาพ

ลักขณา จาตกานนท์ และคณะ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมด้านการประกันคุณภาพของบุคลากร และเพื่อพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพของคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ และจากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการประกันคุณภาพ คือ ต้องการให้มีการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพโดยปรับปรุงวิธีบริหารจัดการงานที่ทำให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพที่มีหลายเกณฑ์มาตรฐาน ไม่เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ลดภาระงานเอกสารด้วยระบบสารสนเทศ หากเกิดปัญหาการเปลี่ยนบุคลากรก็สามารถจัดเก็บข้อมูลการรายงาน ผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และจากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพ คือ ต้องสร้างความเข้าใจความเข้าใจแก่บุคลากรทุกระดับให้เห็นความสำคัญ เกิดความ

ร่วมมือ ประสานการทำงานด้วยระบบ PDCA การจัดการความรู้ การเสริมแรงจูงใจและการยกย่อง ชมเชยจะช่วยเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรวางแผนในการดำเนินงาน หาวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศ ข้อมูลที่อยู่ในส่วนกลางต้องส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่เปลี่ยนแบบเก็บข้อมูลบ่อยๆ ไม่ขอข้อมูลซ้ำซ้อนก็จะทำให้เกิดการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพแบบมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2554) แนวปฏิบัติที่ยอดเยี่ยมระดับประเทศ (Best of the Best Practices) กล่าวถึงเรื่อง 5กลยุทธ์โรงเรียนในฝัน สานต่อความฝันสร้างสรรค์สู่โรงเรียนดีประจำตำบลของนายจิรวัฒน์ สุวรรณสนธิ์ผู้บริหารโรงเรียนชุมชนวังสะพุง จังหวัดเลย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2ซึ่งมีแนวปฏิบัติที่ดี คือ 1) มีการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์โรงเรียนในฝันอย่างเป็นระบบใช้หลักการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้วงจร PDCAเชิงระบบ ครู ชุมชน และนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ 2) มีการดำเนินการตาม 5 กลยุทธ์ คือ การวางแผนดี มอบหน้าที่ตามถนัด จัดหาแหล่งทุนและผู้อุปถัมภ์ทำงานเป็นทีม และติดตามประเมินผล (3. ในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละเรื่อง ทีมผู้นำควรต้องให้ความสนใจ ให้กำลังใจ ติดตาม กำกับดูแลและเสนอแนะวิธีการใหม่ๆ แก่ทีมทำเป็นระยะ แม้ต้องลงมือปฏิบัติเองก็ถือเป็นตัวอย่าง ที่มีคุณค่า

ศรีสุตา ประเคนรี (2555) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดเทศบาล ในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5พบว่า ปัจจัยในการดำเนินงานภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนรู้ของครู และการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าเฉลี่ยระดับมากทุกตัวแปร การวิเคราะห์ปัจจัยด้วยแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ นั้น มีค่าดัชนีความกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ดี และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 จะมีคุณภาพเพิ่มขึ้น เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำที่ดี ครูจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มขึ้น ผลวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าสอดคล้องกัน คือผู้บริหารส่งเสริมศักยภาพของครู ครูควรมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วม ชุมชนมีส่วนร่วม ประชุม สนับสนุนและพัฒนาสถานศึกษา ทำให้งานวิจัยมีความชัดเจนขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

Peter (เสาวลักษณ์ ไพศาลสมบัติ. 2552: 43; อ้างอิงจาก Peter. 1993: 43) ได้นำเสนอแนวคิดและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาในประเทศออสเตรเลีย โดยในขั้นแรกกล่าวถึง ความจำเป็นของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพมีความสำคัญต่อการศึกษาอย่างยิ่ง จากนั้นได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาระบบ

การประกันคุณภาพการศึกษา โดยยึดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาการเรียนรู้อย่างชัดเจน ให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม มีการตัดสินใจ โดยใช้ฐานข้อมูลที่มีคุณภาพกำหนดระบบและวิธีการควบคุมคุณภาพ ทั้งในส่วนของกระบวนการและผลลัพธ์ และมุ่งมั่นให้สถานศึกษาเป็นเสมือนองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีการวางแผนจัดการดำเนินงานคุณภาพเชิงรุกและได้มีการสรุปการประกันคุณภาพการศึกษาว่า ไม่สามารถรับประกันคุณภาพของผู้เรียนได้ แต่กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถใช้เป็นวิธีการที่จะนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

Richardson (1998) ได้ศึกษาวิเคราะห์ผลป้อนกลับที่ส่งผลต่อคุณภาพของภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรมของวิทยาลัยเทคนิคฮ่องกง (Hong Kong Technical College) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ผลป้อนกลับ (Feedback) ของนักศึกษาในการเรียนและการได้เกรดสอดคล้องกับนโยบายของสภาการฝึกอบรมอาชีพ (Vocational Training Council: VTC) หรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาจากหลายแหล่ง ได้แก่ นโยบายด้านคุณภาพทางวิชาการของ VTC, การสัมภาษณ์หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของภาควิชาได้ และผลป้อนกลับที่ได้จากบุคลากรและนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปอยู่ในขั้นดีเลิศ แต่ยังไม่มีความหลักฐานหรือรายละเอียดที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพอย่างชัดเจน และนอกจากนี้พบว่า ปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและปรับปรุงคุณภาพมาจากทีมผู้สอนและนักศึกษามากกว่านโยบายที่กำหนดไว้ของ VTC

Lim D. (1999) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาของประเทศกำลังพัฒนา โดยมุ่งศึกษาในประเด็นของคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการให้บริการต่อชุมชน ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกำลังพัฒนาขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดบริการสื่อ/อุปกรณ์ ในการเสริมทักษะการเรียนและการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ รวมทั้งกระบวนการทางเทคนิคที่อำนวยความสะดวกในการพัฒนางานวิจัย ตลอดจนความต้องการในเรื่องของระบบการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมในแต่ละสถาบัน

Newton J. (1999) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลกระทบในการตรวจสอบคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษาในสหราชอาณาจักร ตั้งแต่ปี 1993 ถึง 1998 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบจากการใช้รูปแบบของการตรวจสอบภายนอก การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของสถาบัน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่ได้จากการวัดการปฏิบัติหรือการดำเนินงานโดยองค์กรภายนอก เช่น รายงานการตรวจสอบและการประเมินของ Scottish Higher Education Funding Council (SHEFC) และ Higher Education Quality Council (HEQC) และการตรวจสอบและประเมินภายใน โดยคณะกรรมการตามการรับรู้และประสบการณ์ ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของระบบคุณภาพ และวิธีการที่ใช้ในการตรวจสอบและประเมิน ซึ่งให้เห็นว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องมีการตรวจสอบและประเมินทั้งโดยภายในและภายนอก การตรวจสอบและประเมินสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ (Accountability)

2. การปรับปรุงคุณภาพสำหรับบุคลากร มีขอบเขตที่กว้าง ดังนั้น จึงไม่สามารถแยกส่วนของการปรับปรุงให้เป็นอิสระ ออกจากระบบการประกันคุณภาพได้

3. การปรับปรุงคุณภาพสำหรับนักศึกษา เป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งกว่าการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร เนื่องจากเป็นผลผลิตของสถาบัน

4. ควรจะมีการเพิ่มหรือขยายการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพออกไปอย่างกว้างขวาง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานต่างๆ มากขึ้น

Eliana, M. Gianfranco, R. and Matteo, T. (2008) ได้ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการประเมินมหาวิทยาลัยในประเทศอิตาลี โดยทำการสำรวจความคิดเห็นจากอธิการบดี ผู้อำนวยการด้านการบริหาร (ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการประเมิน) และหัวหน้า และสมาชิกในกลุ่มที่ทำการประเมิน (ผู้ประเมิน) ในมหาวิทยาลัยต่างๆ โดยแบ่งประเภทของปัญหาออกเป็น 6 ประเภทหลัก ได้แก่ (1. มุมมองด้านเทคนิคของการประเมิน (2. ลักษณะเฉพาะตัวของผู้ประเมิน (3. โครงสร้างและนโยบายเกี่ยวกับบุคลากรในหน่วยการประเมิน (4. การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย (5. นโยบายสาธารณะและปัจจัยด้านระบบ และ (6. ความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมและผลประโยชน์ทับซ้อน ผู้ตอบแบบสอบถามในตำแหน่งที่แตกต่างกันได้ระบุปัญหาแตกต่างกันไป โดยมีรายละเอียดของปัญหาที่สำคัญดังตารางนี้

ตาราง 9 รายละเอียดปัญหาในการประเมินคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศอิตาลี

ลำดับ ความสำคัญ ของปัญหา	หัวหน้าผู้ประเมิน	ผู้ประเมิน	อธิการบดี	ผู้อำนวยการ ด้านการบริหาร
1	การบริหารจัดการ ของมหาวิทยาลัย ผู้ประเมินได้รับ ความร่วมมือจาก หน่วยงานภายใน ไม่เพียงพอ	การบริหาร จัดการของ มหาวิทยาลัย หน่วยงานของ มหาวิทยาลัย ไม่ให้ความสนใจ การประเมิน	ผลประโยชน์ทับ ซ้อน ผู้ประเมินและ หัวข้อการประเมิน อยู่ใน สภาพแวดล้อม เดียวกัน	การบริหาร จัดการของ มหาวิทยาลัย หน่วยงานของ มหาวิทยาลัย ไม่ให้ความสนใจ การประเมิน

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับ ความสำคัญ ของปัญหา	หัวหน้าผู้ประเมิน	ผู้ประเมิน	อธิการบดี	ผู้อำนวยการ ด้านการบริหาร
2	มุมมองด้าน เทคนิค กระบวนการในการ ประเมินไม่ชัดเจน เพียงพอและไม่มี หลักการ	การบริหาร จัดการของ มหาวิทยาลัย การสื่อสารและ ความสัมพันธ์ ระหว่าง การประเมินในแต่ละ กิจกรรมไม่ เพียงพอ	ผลประโยชน์ทับ ซ้อน ผู้ประเมินและ มหาวิทยาลัยที่ถูก ประเมินมี ผลประโยชน์ทับ ซ้อนกันและไม่ เป็นอิสระต่อกัน	มุมมองด้าน เทคนิค กระบวนการใน การประเมินไม่ ชัดเจนเพียงพอ และไม่มีหลักการ
3	การบริหารจัดการ ของมหาวิทยาลัย หน่วยงานของ มหาวิทยาลัยไม่ ให้ความสนใจ การประเมิน	มุมมองด้าน เทคนิค กระบวนการใน การประเมินไม่ ชัดเจนเพียงพอ และไม่มีหลักการ	ผลประโยชน์ทับ ซ้อน ผู้ประเมินมีส่วนได้ ส่วนเสียและเกิด ความร่วมมือกัน ระหว่างหน่วยงาน ที่ทำหน้าที่ ประเมิน	ผลประโยชน์ทับ ซ้อน ผู้ประเมินและ หัวหน้าขอการประเมิน อยู่ใน สภาพแวดล้อม เดียวกัน

ที่มา: Eliana, M., Gianfranco, R.; & Matteo, T. (2008)

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการประเมินเกิดความขัดแย้งกัน โดยผู้ประเมินมีความเห็นว่าผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจไม่ให้ความสนใจในเรื่องของผลการประเมิน ในขณะที่ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยไม่เชื่อถือผลการประเมินเนื่องจากคิดว่าผู้ประเมินมีผลประโยชน์ทับซ้อนกัน จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยสรุปว่า การจัดตั้งหน่วยงานกลางระดับชาติทำหน้าที่ดูแลการประเมินคุณภาพมหาวิทยาลัย มีส่วนช่วยในการสะท้อนให้เห็นถึงระบบการประเมินคุณภาพ โดยจะต้องมีการตรวจสอบระบบการประเมินของมหาวิทยาลัยเป็นระยะเพื่อระบุปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ระบบของการประเมินจะต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำการประเมินตนเองและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการทำงานต่อไป โดยระบบของการประเมินจะต้องสอดคล้องกับกลยุทธ์และลักษณะเฉพาะของแต่ละมหาวิทยาลัย และเสริมสร้างวัฒนธรรมด้านคุณภาพภายใน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างเหมาะสม ส่วนผู้ประเมิน

จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมและรวบรวมความรู้ต่างๆ เสริมสร้างความกระตือรือร้นในการประเมิน และสร้างความเป็นมืออาชีพ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่แน่นอนและผลประโยชน์ที่ทับซ้อนกัน

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่า การดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการบริหารจัดการการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา และเป็น กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียน/ผู้รับบริการว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีคุณภาพหรือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ดังนั้น การประกันคุณภาพจึงต้องมี การตรวจสอบและประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกโดยมีมาตรฐานที่ ต้องการเกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษาสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพและ ผลผลิตที่มีคุณภาพในสถานศึกษาได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ได้ผลการประเมินการประกันคุณภาพภายนอก ปี 2554 มีผลรวมคะแนนอยู่ในระดับดีมากทั้ง 5 มาตรฐานที่ สมศ. กำหนดและนำเสนอคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีครั้งนี้ เป็นผู้อำนวยการ ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ที่ได้ผลการประเมินการประกันคุณภาพภายนอก ปี 2554 มีผลรวมคะแนนอยู่ในระดับดีมากทั้ง 5 มาตรฐานที่ สมศ. กำหนด จำนวน 2 แห่ง คือ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตห้วยขวาง(กศน.เขตห้วยขวาง) และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม (กศน.เขตบางคอแหลม)

2. ประชากรที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ได้แก่ ผู้อำนวยการ กศน. หรือ ครู กศน. หรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานใน กศน.เขตห้วยขวาง และ กศน.เขตบางคอแหลม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล (Key informants) ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้อำนวยการ ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของ กศน.เขตห้วยขวาง กศน.เขตบางคอแหลม กศน.เขตจอมทอง กศน.เขตภาษีเจริญ กศน.เขตราชบุรีบูรณะ และ กศน.เขตบาง

บอน จำนวน 14 คน โดยกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีครั้งนี้ โดยการสัมภาษณ์ เป็นการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้อำนวยการ กศน.เขตห้วยขวาง จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการ กศน.เขตบางคอแหลม จำนวน 1 คน ครู กศน.เขตห้วยขวาง จำนวน 1 คน และครู กศน.เขตบางคอแหลม จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา กศน.เขตห้วยขวาง จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา กศน.เขตบางคอแหลม จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้แก่ ผู้อำนวยการ กศน.จำนวน 3 คน ครู กศน.จำนวน 3 คน และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาจำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นคำถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้างจะได้แนว ปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อนำมาสู่การทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมิน คุณภาพการศึกษา

2. นำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้ประเด็น หัวข้อการสนทนาเป็นองค์ประกอบในการสนทนา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาดำเนินการ วิพากษ์ในการตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำไปใช้คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพ การศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. แบบสัมภาษณ์

2. ประเด็นการสนทนากลุ่มตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของ การประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไปใช้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือตามลำดับดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์

1.1 ศึกษาเอกสารผลการประเมินประกันคุณภาพภายนอกของศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ปี 2554 ที่มีผลรวมคะแนนอยู่ในระดับดีมากทุกมาตรฐาน ทั้ง 2

แห่ง คือ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม

1.2 ศึกษาเนื้อหาสาระ กรอบแนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพของ กศน. เพื่อนำมาใช้ในการตั้งหัวข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

1.3 นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมขึ้นมาสร่างแบบสัมภาษณ์โดยอาศัยกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการและด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

1.4 นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาตามกรอบแนวคิด แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อดำเนินการในลำดับต่อไป

1.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ให้ความเห็นชอบ แล้วไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

1.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท พิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องและความชัดเจนของสำนวนภาษาอีกครั้ง และทำการปรับแก้ตามคำแนะนำ เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์มากที่สุด

2. การสนทนากลุ่มเรื่องคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยได้แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการและด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 ร่างคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามองค์ประกอบคู่มือที่ดีที่ได้จากการศึกษาและทบทวนเอกสารงานวิจัยในบทที่ 2 โดยมีองค์ประกอบของคู่มือ ดังนี้ 1) ปกนอก 2) ปกใน 3) คำนำ 4) สารบัญ 5) บัญชีตาราง/บัญชีภาพประกอบ 6) เนื้อหา มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาและส่วนที่ 3 แนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเองและแบบการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) 7) บรรณานุกรม 8) ภาคผนวกและ 9) ผู้จัดทำคู่มือ

2.3 นำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ให้ความเห็นชอบ พิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้อง และทำการปรับปรุงตามคำแนะนำ เพื่อให้คู่มือมีความสมบูรณ์

2.4 กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำไปใช้คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่าคู่มือที่จัดทำขึ้นมีความเห็นด้วยใน รูปแบบคู่มือน่าสนใจหรือไม่ เนื้อหาในคู่มืออ่านแล้วเข้าใจหรือไม่ และนำไปใช้ได้จริงหรือไม่ โดย ผู้วิจัยได้นำคู่มือฉบับสมบูรณ์ไปขอความคิดเห็นกับผู้อำนวยการ ครู กศน. ผู้รับผิดชอบงานประกัน คุณภาพการศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.5 นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จะได้ข้อคิดเห็นของความเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. นำแบบสัมภาษณ์พร้อมหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้สัมภาษณ์คือผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการ ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตบางคอแหลม

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ การศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเองตาม กำหนดเวลาที่นัดหมายไว้

4. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และได้แนวปฏิบัติที่ดีของการ ประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการและด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

5. ผู้วิจัยร่างคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทให้ความเห็นชอบ พิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้อง

6. ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) เพื่อตรวจสอบความเป็นไป ได้ของการนำไปใช้คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีประเด็นการสนทนากลุ่มกับผู้อำนวยการ หรือครู กศน. หรือ ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ 2 ในประเด็นการสนทนากลุ่ม 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) รูปแบบของคู่มือ 2) เนื้อหา และ 3) การนำไปใช้ของคู่มือ

7. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม จะได้ข้อคิดเห็นของความเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้ และได้แนวทางไปปรับปรุงคู่มือ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการดังนี้

1. สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จะได้แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการและด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
3. ร่างคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. การสนทนากลุ่มผู้อำนวยการ หรือครู กศน. หรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำไปใช้คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
5. นำประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จะได้ข้อคิดเห็นของความเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้และการปรับปรุงคู่มือ

หมายเหตุ : ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

ผู้วิจัยได้ขอความยินยอมการเข้าร่วมการศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลทุกคนด้วยวาจาก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูล และขออนุญาตก่อนการบันทึกเทปในการนำเสนอข้อมูล ได้มีการนำเสนอเป็นภาพรวมของการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ไม่มีการนำเสนอระบุตัวบุคคล และมีการเสนอข้อมูลใด ๆ ที่อาจจะทำให้ระบุถึงตัวบุคคลที่ให้ข้อมูลได้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการประเมินประกันคุณภาพภายนอกของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง และศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลมแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการ บริหารจัดการและด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมิน คุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและนำเสนอคู่มือแนว ปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยโดยผู้วิจัยได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้เสนอผลการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ 3 ด้าน คือ สรุปผลการสัมภาษณ์ สำหรับครูผู้สอน สรุปผลการสัมภาษณ์สำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษาและสรุปผลการสัมภาษณ์ สำหรับผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา

2. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ได้แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมิน คุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและร่างคู่มือแนวปฏิบัติ ที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่ง ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือครู กศน. หรือผู้รับผิดชอบงานประกัน คุณภาพการศึกษา เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำไปใช้คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการ ประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และได้ ข้อคิดเห็นของความเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์และวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพ การศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

แบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กศน.เขตห้วยขวาง วุฒิการศึกษาผู้ให้สัมภาษณ์ ปริญญาตรีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาออกแบบตกแต่งภายใน ตำแหน่งปัจจุบัน ครู กศน.ตำบล ประสบการณ์การทำงาน กศน. 10 ปี

กศน.เขตบางคอแหลม วุฒิการศึกษาผู้ให้สัมภาษณ์ ปริญญาตรีคณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาส่งเสริมและสื่อสารการเกษตร ตำแหน่งปัจจุบัน ครู กศน.ตำบล ประสบการณ์การทำงาน กศน. 12 ปี

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอน

แนวคำถามเกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนการสอนของครู กศน. ประกอบด้วยคำถามหลัก 8 ข้อ จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของครู กศน. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตห้วยขวาง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม ผู้วิจัยสามารถสรุปตามแนวคำถามในการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

ตาราง 10 ผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอน

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
1. ผู้สอนมีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังต่อไปนี้ อย่างไรบ้าง		
1.1ด้านความรู้	1. ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมด้านการนำเสนอผลงานการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2. ผู้เรียนสามารถสรุปผลการเรียนรู้จากการออกไปศึกษาดูงานอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับข้อมูลที่ได้และการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร ตลอดจนการนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมหรือนำไปประกอบอาชีพ ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย ไม่เกิดการสูญเปล่า	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชา กำหนดโดยโครงสร้างหลักสูตร ตัวชี้วัดรายวิชา จากนั้นนำมาสู่กระบวนการวิเคราะห์ความยากง่ายเนื้อหา เพื่อกำหนดวิธีการเรียน ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ตามที่วิเคราะห์ร่วมกันกับผู้เรียน บรรยาย/เรียนรู้ด้วยตนเอง/สอนเสริม/กิจกรรมค่าย/การเรียนรู้แบบโครงงาน หลังจากแยกกิจกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือการประเมินแต่ละกิจกรรม ง่ายในการกำหนดและประเมินให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้โดยตรงประเด็น
1.2ทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด	ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมด้านการตั้งสมมติฐานในการทำโครงงานต่างๆ ว่าการดำเนินโครงงานเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ปัญหา/อุปสรรคคืออะไร เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการอย่างเป็นระบบขั้นตอน นำไปสู่การแก้ปัญหา ปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้อย่างชัดเจน เกิดประสิทธิผลที่ดี	ในแง่ผู้สอนต้องทำความเข้าใจในหลักสูตรรายวิชาและพยายามจับประเด็นเนื้อหาหลัก เพื่อจะนำไปอธิบายในภาพรวมของรายวิชาให้ผู้ร่วมงานและนักศึกษาได้เข้าใจได้ง่ายและตรงกัน อาจจะอธิบายในรูปแบบ Mind Mapping ซึ่งจะง่ายต่อการแก้ไข ส่งผลให้ง่ายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	หรือนำโครงการที่ทำไปต่อยอดเกิดสิ่งใหม่ เพื่อพัฒนาอาชีพได้ต่อไป	
1.3 หลักการและความสัมพันธ์	การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจับประเด็นที่น่าสนใจในปัจจุบัน นำมาเชื่อมโยงกับเนื้อหา สารรายวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ เน้นเรียนแบบบูรณาการในรายวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันนำมาเรียนรู้ร่วมกันให้เป็นระบบ จากแนวคิดในปัจจุบัน ความรู้และการเรียนรู้ จะเป็นในรูปแบบขององค์ความรู้รวม การเรียนรู้ไม่ต้องแยกเรียนรู้ในรายวิชา อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้ได้พร้อมกันได้ด้วย	สถานศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความสอดคล้องกับหลักสูตร ให้ผู้เรียนเกิดอัตลักษณ์ตามที่สถานศึกษากำหนด และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายตามปรัชญา วิสัยทัศน์พันธกิจของสถานศึกษา
1.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ที่จะเกิดขึ้นกำหนดจากสถานศึกษา โดยนำมาจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นำมาใช้วัดและวิเคราะห์ผู้เรียนในระหว่างเข้าเรียนจนถึงจบการศึกษา แบ่งเป็น กลุ่มคุณธรรม เพื่อพัฒนาตนเอง คุณธรรมเพื่อพัฒนาการทำงาน คุณธรรมเพื่อพัฒนาสังคม และกลุ่มจริยธรรมความเป็นไทย	ผู้เรียนปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นการปฏิบัติตนที่ดีอยู่แล้ว ดังนั้นสถานศึกษาควรดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนครองตนให้เป็นคนดี จะทำให้ตนเองเกิดความสุขส่งผลไปถึงชุมชน และสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข
2. ผู้สอนมี การศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลเป็น รายบุคคล แล้วนำ ข้อมูลมาใช้ในการ วางแผนการจัดการ เรียนรู้ที่ท้าทาย ความสามารถของ ผู้เรียนอย่างไรบ้าง	ให้ผู้เรียนกรอรายละเอียดประวัติส่วนตัวพอสังเขป จากนั้นเริ่มพูดคุยสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกของผู้เรียน เพื่อจะได้ทราบปัญหาและความต้องการเบื้องต้นของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการแบ่งกลุ่มการจัดกิจกรรมการสอนได้ตามความต้องการ ง่ายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ถ้าแบ่งกลุ่มตามทักษะอาชีพจะได้มีความชำนาญในตัวเนื้อหาโครงการ	จัดประสบการณ์และการเรียนรู้ตามสภาพจริง ทำกิจกรรมตามใบงาน ใบความรู้ โครงการรายวิชา ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อท้าทายความสามารถของผู้เรียน มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตั้งแต่เริ่มสมัครเข้าเรียน ก่อนการเรียน โดยการละลายพฤติกรรมผู้เรียนระหว่างการเรียน โดยการสังเกตและการ

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	ซึ่งง่ายกว่าการไปเรียนรู้ใหม่ตั้งแต่เริ่มต้น เพราะสมาชิกมีทักษะอยู่แล้ว	วัดผลการเรียนระหว่างภาค และประเมินผู้เรียนหลังจากการเรียน เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการรับการศึกษา โดยนำผลต่างๆ มาประเมินและออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย ครูมีการจดบันทึก ติดตามและประเมินผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3. ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายอย่างไรบ้าง	จากข้อมูลประวัตินักศึกษารายบุคคล และการซักถามข้อมูล ทำให้แบ่งและจำแนกกลุ่มออกมาได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งจะได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ร่วมกับระดับทักษะการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล โดยสามารถออกมาเป็นในรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้	พัฒนาและจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่กำหนดไว้ มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อทราบความก้าวหน้าของผู้เรียน ในการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนด และสอดคล้องหลักสูตรแกนกลาง และจุดเน้นของสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามสามารถ ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะที่สำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
		เหมาะสม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ประเมินผลโดยเน้นพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
4. ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างไรบ้าง	การจัดรูปแบบและกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานและการนำเสนอเป็นกระบวนการให้ผู้เรียนแสดงความสามารถของตน โดยกระบวนการกลุ่มแลกำหนดเนื้อหาหรือหัวข้อที่น่าสนใจและอยากเรียนรู้ ผู้เรียนจะเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่ม และมีการบริหารจัดการหน้าที่ของแต่ละคนในสมาชิกกลุ่ม	จัดห้องศูนย์สื่อและเทคโนโลยี ห้องสมุดชุมชนไว้บริการผู้เรียน/ผู้รับบริการ การสืบค้น แนะนำแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาในชุมชนและเว็บไซต์ทางการศึกษาให้ผู้เรียนที่สนใจไปศึกษาเรียนรู้ จัดการเรียนรู้นอกสถานศึกษา เพื่อเสริมความรู้ นอกห้องเรียน จัดศูนย์แนะแนวการศึกษา เพื่อบริการแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน มีการจัดหรือส่งเสริมให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามอรรถาศัยที่มีคุณภาพ เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการประชาสัมพันธ์ การให้บริการทางการศึกษาเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าถึงได้
5. ผู้สอนมีการจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน		
5.1 ผู้สอนเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมหรือไม่อย่างไร	เนื้อหาและสื่อการสอน ในตัวเนื้อหาจะนำมาจากหลักสูตรในแต่ละรายวิชา จากนั้นจับประเด็นในเนื้อหา นำมาเปรียบเทียบกับเนื้อหาและสื่อการสอนที่อยู่ในปัจจุบันหรือในโลกอินเทอร์เน็ต เพราะว่าเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้เรียนยุคใหม่ได้ดี โดยเฉพาะสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งจะเห็นภาพและเสียง	ผู้สอนเตรียมและใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายสนองต่อความต้องการของผู้เรียน/ผู้รับบริการ โดยผ่านความเห็นชอบคณะกรรมการพัฒนาจัดหาสื่อ มีระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพที่เข้าถึงได้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามความสนใจ ความถนัดหรือความจำเป็น จนเกิดความรู้

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	รวมถึงขั้นตอนในการนำเสนอ โดยครูผู้สอนมีหน้าที่นำเสนอแนะและเลือกสื่อที่เหมาะสมกับรายวิชาการเรียนรู้ ซึ่งสำคัญมาก ครูต้องดูและศึกษาสื่อตัวนั้นก่อน ให้ผู้เรียนนำไปใช้ศึกษา	ความเข้าใจ ความตระหนัก เจตคติที่ดี หรือมีความสามารถได้ด้วยตนเองมี การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้บุคคลในชุมชน สังคม เกิดการเรียนรู้ จนสามารถสร้างความรู้ ทักษะ มีการถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดพลังสร้างสรรค์และใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการเลือกตัดสินใจอย่างเหมาะสม
5.2 ผู้สอนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่อย่างไร	ในกลุ่มรายวิชาที่จำเป็นต้องใช้สื่อที่เป็นภูมิปัญญาเข้ามาช่วยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยส่วนมาก มักจะเป็นประเภททักษะการประกอบอาชีพ และการใช้เทคโนโลยีจากภูมิชาวบ้าน หรือการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมถึงเป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในความรู้ต่างๆ	จัดและส่งเสริมให้ภูมิปัญญาหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน แหล่งเรียนรู้ ร่วมจัดการศึกษาหรือส่งเสริมให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตาม อรรถาธิบายที่มีคุณภาพ เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการประชาสัมพันธ์ การให้บริการทางการศึกษาเพื่อกระตุ้น หรือให้ผู้เรียน/ผู้รับบริการเข้าถึงได้ บุคลากรผู้จัดการศึกษาตามอรรถาธิบาย ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาตาม อรรถาธิบายอย่างมีคุณภาพ มีการประเมินผล และนำผลการประเมินไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีทำเนียบแหล่งเรียนรู้และระบบการให้บริการข้อมูล
5.3 ผู้สอนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่	การใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก เพราะเทคโนโลยีเกิดขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ให้รวดเร็ว	นำคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ มีห้อง ICT เพื่อการสืบค้น ห้องสมุดประชาชน วิทยุทัศน์ โทรทัศน์ และรายการ ETV ของ กศน. เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
สอนหรือไม่ อย่างไร	ยิ่งขึ้น ช่วยลดเวลาและเสริมสร้าง จินตนาการการเรียนรู้ อีกทั้งยังตอบ โจทย์ความต้องการของผู้เรียนในยุคนี้ และอนาคต โดยเฉพาะสื่อวีดิทัศน์ ช่วยสอนในรายวิชาต่างๆ แก่ผู้สอน จำเป็นต้องเลือกและทดลองใช้สื่อ ก่อนผู้เรียน จึงจะสามารถแนะนำ ผู้เรียนได้ เพราะบางวีดิทัศน์บางสื่อ ทำออกมาเผยแพร่ก็ยังไม่ตรงกับ เนื้อหาสาระรายวิชา และคุณภาพการ นำเสนอไม่ดีเท่าที่ควร	และผ่านทางช่องทาง Line Facebook ในการจัดการเรียนการ สอน
6. ผู้สอนมีการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน		
6.1 ผู้สอนมีการ ประเมิน ความก้าวหน้าของ ผู้เรียนด้วยวิธีใด อย่างไร	สังเกตจากการตรวจใบงานที่ได้แจก ให้นักศึกษาทำและจากการแยกกลุ่ม ทำโครงการจากการแบ่งหน้าที่ บทบาทของแต่ละคนในกลุ่มตั้งแต่เริ่ม จนถึงขั้นตอนการนำเสนอ จะเห็น พฤติกรรมและพัฒนาการผู้เรียน การ แยกกันไปรวบรวมข้อมูลจากแหล่ง ต่างๆ จากการสัมภาษณ์และข้อมูล จากอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะเป็น แหล่งข้อมูลที่สะดวกต่อการค้นคว้า และเข้าถึงมากที่สุดสำหรับในยุค ปัจจุบัน	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ร่วมกันโดยใช้วิธีการคละ ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันทั้ง พื้นฐาน ความรู้เดิม อายุเพื่อให้ ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิด สร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดไตร่ตรองได้ดีขึ้น มีการจัด กิจกรรมปรับพื้นฐานในวันปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับพื้นฐานวิชา หลัก เช่นภาษาไทยภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และมี กิจกรรมการอบรมความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นนักศึกษา พร้อมทั้งการลงทะเบียนในรายวิชา ต่างๆ หรือผู้เรียนไม่สามารถมาพบ กลุ่มตามเวลาที่กำหนดได้ ครูมีการ มอบหมายงานและสอนนอกเวลา

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
6.2 ผู้สอนมีการวางเงื่อนไขให้ผู้เรียนประเมินความก้าวหน้าของตนเอง และนำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างไร	ให้ใบงานในหัวข้อประเด็นต่างๆ แล้วนำมาเสนอรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินการ ประเมินจากการซักถาม การตอบคำถามและเนื้อหาเอกสาร สามารถเป็นตัวชี้วัดในระดับหนึ่ง ซึ่งการนำผลงานมานำเสนอในแต่ละครั้ง จะกำหนดให้เป็นคะแนนในส่วนคะแนนเก็บ ในหัวข้อแฟ้มสะสมผลงาน ก็จะเป็นอีกหนึ่งวิธีกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	1. มีการสื่อสารสร้างความเข้าใจเรื่อง การทดสอบตามระบบ N-Net ซึ่งวัดผลสาระพื้นฐานที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการดำเนินชีวิตและการพัฒนาคุณภาพชีวิต 2. จัดทำโครงการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นหรืออยู่ในคุณภาพระดับดี โดยการจัดกิจกรรมสอนเสริมทั้ง 5 สาระ และส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านหนังสือตามเนื้อหาวิชาที่เรียนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรทำแบบฝึกทักษะต่างๆ แบบทดสอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ในวิชาที่เรียน
7. ผู้สอนมีการวิเคราะห์ผลการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการประเมินการสอน แล้วนำมาใช้ในการซ่อมเสริมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไรบ้าง	ในระหว่างทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยทั่วไปผู้สอนมักจะวิเคราะห์ผลการเรียนได้ว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหารายวิชาไม่น้อยเพียงใดจากการซักถาม การตอบคำถาม การทำแบบฝึกหัด การสังเกต หรือทั้งการสอนในเนื้อหาใหม่ที่มีความเชื่อมโยงกับเนื้อหาเก่า ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาเก่า ผู้สอนจะสังเกตได้จากการสอบถาม รวมถึงค่าผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนว่าสามารถวัดได้จากการทดสอบก่อนและหลังเรียน ซึ่งจะเห็นพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ในช่วงนี้ผู้สอนสามารถนำผลจากทั้งสองส่วน มาปรับปรุงกิจกรรม	ผู้สอนมีการวิเคราะห์ผลการประเมิน และนำมาใช้ในการสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน โดยมีการจัดสอนเสริมในเนื้อหาวิชาที่ยากสำหรับผู้เรียน ผู้สอนทุกคนจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งผลให้การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัดเป็นอย่างดี ส่งผลให้สถานศึกษามีผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีคุณภาพระดับดีมาก พัฒนาการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมผู้เรียน

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	การเรียนการสอนได้ตลอดเวลา จนถึงสุดท้ายกระบวนการวัดผลการสอบปลายภาคจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งหมดทั้งเทอม	เป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องให้มีมาตรฐานในการดำเนินงานมากขึ้น พัฒนาการวัดและประเมินผล การอ่าน การวิเคราะห์ เขียนให้มีมาตรฐานการวัดในทิศทางเดียวกัน และส่งเสริมกระบวนการคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านความคิดสร้างสรรค์อันจะส่งผลให้คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์มีคุณภาพในระดับสูงขึ้น
8. ผู้สอนมีการศึกษาและพัฒนากิจการกระบวนการเรียนรู้		
8.1 ผู้สอนมีการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร	มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ในทุกเทอม โดยจะนำผลการบันทึกหลังสอน นำมาวิเคราะห์หาสาเหตุและกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนากิจการทางด้านพฤติกรรมของผู้เรียนให้ดีขึ้น มีการทดลองนำเครื่องมือจากแหล่งต่างๆ นำมาประยุกต์ ปรับใช้ให้เหมาะกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อจะได้ผลตามที่ต้องการ จากนั้นสรุปผลจากการนำเครื่องมือไปใช้ นำผลมาปรับปรุงทั้งวิธีการและเครื่องมือถ้าสรุปผลออกมาไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์	สถานศึกษาจัดหาคู่มือในการทำวิจัยให้ครู ได้ศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้การทำวิจัยในชั้นเรียนทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความรู้เรื่องการวิจัย จัดทำแนวทางทำวิจัย และจัดการอบรมให้ครูผู้สอนผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาเพื่อช่วยให้การทำวิจัยมีระบบสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8.2 ผู้สอนมีการพัฒนาสื่อและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร	ตามปกติจะมีการประเมินการใช้สื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่แล้ว ประจำปีการศึกษา โดยเครื่องมือจะเป็นมาตรฐานของสถานศึกษา นำมาใช้และปรับใช้	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการจัดหาหนังสือแบบเรียนให้ผู้เรียนได้ยืมเรียน จัดมุมหนังสือไว้บริการในศูนย์ มีห้องสมุดประชาชนเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อความคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	เหมาะสมกับสถานการณ์ จะได้ผลที่สรุปออกมาในระดับหนึ่ง ซึ่งก็เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดในเรื่องการประเมินและพัฒนาสื่อในตัวสื่อมีอยู่ 2 ส่วน คือ (1) สื่อที่ กศน.จัดให้เป็นมาตรฐานตามงบประมาณ เช่น แบบเรียน คู่มือ เป็นต้น (2) คือ สื่อที่ผู้สอนนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมในทุกครั้ง หรือสื่อที่ผู้สอนเลือกมาเอง จากแหล่งข้อมูลภายนอกที่หลากหลาย	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีการพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
8.3 ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร	เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยยึดถือความแตกต่างระหว่างบุคคล จะสามารถจำแนกลักษณะของผู้เรียนออกมาได้เป็นรายบุคคล จากนั้นนำมารวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันโดยผู้สอนจะให้ผู้เรียนดำเนินการตามกระบวนการกลุ่มในเบื้องต้น ในส่วนที่เป็นปัญหาระหว่างดำเนินการกิจกรรมกลุ่ม ผู้สอนต้องเข้าไปเสริมและเสนอแนะในรายบุคคลที่ผู้สอนมีข้อมูลอยู่แล้ว นำศักยภาพของแต่ละบุคคลมาใช้และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน และการเรียนรู้แบบกลุ่มให้มากที่สุด การจัดกระบวนการเรียนแบบรายบุคคล เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าประสงค์ แต่น่าจะเน้นให้ผู้เรียนร่วมกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ฝึกแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเรียนรู้ทักษะการหาความรู้แบบกลุ่ม	จัดโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการคิดจากการทำแผนผังความคิด การเรียนรู้โดยการทำโครงงาน และการเรียนรู้กระบวนการคิดจากกระบวนการกลุ่ม การระดมความคิด การนำเสนอผลงาน เพื่อให้ผู้เรียนรู้กระบวนการอย่างเป็นระบบขั้นตอน นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กศน.เขตห้วยขวาง วุฒิกศษ.ผู้ให้สัมภาษณ์ ปริญญาโทคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา การศึกษาผู้ใหญ่ ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสถานศึกษา ประสบการณ์การทำงาน กศน. 9 ปี
กศน.เขตบางคอแหลม วุฒิกศษ.ผู้ให้สัมภาษณ์ ปริญญาโทคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา การ บริหารการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสถานศึกษา ประสบการณ์การทำงาน กศน. 10 ปี

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา

แนวคำถามเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยคำถามหลัก 4 ข้อ จากข้อมูลการ ให้สัมภาษณ์ของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตห้วยขวาง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม ผู้วิจัย สามารถสรุปตามแนวคำถามในการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

ตาราง 11 ผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
1. ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านวิชาการดังนี้ อย่างไรบ้าง		
1.1 การพัฒนาหรือ การดำเนินการ เกี่ยวกับการให้ ความเห็นการ พัฒนาสาระ หลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตร มี 2 หลักสูตร คือ 1. หลักสูตรการศึกษานอกระบบฯ พ.ศ.2551 ในรายวิชาเลือกยวภาษาต ทำประโยชน์ให้ผู้เรียนสอดคล้องวิถี การดำเนินชีวิต การทำปฐมพยาบาล CPR นำไปใช้ได้ โดยหลักสูตรมีการ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร บุคคลภายนอก และกรรมการ สถานศึกษา ร่วมกันพัฒนาหลักสูตร 2. หลักสูตรอาชีพ ตามความต้องการ ของประชาชน โดยมีการประชุม องค์กร ผู้นำท้องถิ่น เรื่องปัญหาความ ต้องการอาชีพ/ทักษะชีวิต โดยอาชีพ เช่น ช่างซ่อมประปา ให้เยาวชนมีส่วน ร่วมในอาชีพ กิจกรรมติ่งลองยาว ช่างแอร์ ช่างตัดผม โดยทำหลักสูตร	มีการวางแผนการดำเนินงานอย่าง เป็นระบบครบวงจรคุณภาพ PDCA 4 ขั้นตอน มีการจัดทำแผนการ ปฏิบัติงานประจำปี งบประมาณทุก ปีงบประมาณ และแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา มีการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตร ท้องถิ่น มีการพัฒนาหลักสูตรโดย ได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถานศึกษา มีการ มอบหมายการปฏิบัติงานตาม โครงสร้างการบริหารงาน โดยแบ่ง การบริหารออกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ (1) กลุ่มงานอำนวยการ (2) กลุ่มจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย (3) กลุ่มภาคีเครือข่าย

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	ขึ้น มอบหมายงานอาชีพ วิทยาการ ชุมชน จัดทำหลักสูตร 40 ชั่วโมงขึ้นไป ให้ผู้เรียนทำอาชีพได้ บางหลักสูตรมี การพัฒนาเพิ่มขึ้น ทักษะสื่อสาร การ ท่องเที่ยว เปิดสอนภาษาเพื่อการ สื่อสาร มีการปรับหลักสูตรตาม ประชากรที่เรียนและงบประมาณที่ ได้รับ	และกิจการพิเศษ มีการดำเนินการ และประชุมขอความคิดเห็นจาก คณะกรรมการสถานศึกษา โดยจัด การศึกษาหลายรูปแบบเพื่อ ตอบสนองความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย
1.2 การวางแผน งานด้านวิชาการ	ประชุมบุคลากร มอบหมายหน้าที่ ออกคำสั่งแต่งตั้ง เพื่อวางแผนงาน บุคลากรในการจัดกิจกรรม แบ่ง บทบาท กำหนดตัวบุคคล จัดทำแผน ประจำปี พิจารณาปัญหาที่พบโดยใช้ แบบสอบถาม ความต้องการของ บุคลากรโดยการพูดคุยสอบถาม สภาพปัญหา มีประชุมแลกเปลี่ยน หลังการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพ นักศึกษา เจ้าของปัญหานำไปใส่ไว้ใน สรุปผลการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุง Action ในรอบหน้า ซึ่งใช้หลัก PDCA เป็นกระบวนการในการทำงาน	มีการวางแผนการดำเนินงานเป็น ระบบครบวงจรคุณภาพ PDCA แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยได้รับ ความเห็นชอบจากคณะกรรมการ สถานศึกษา โดยการจัดการศึกษา หลายรูปแบบ เช่น หลักสูตรชั้น พื้นฐานนอกระบบ ในรูปแบบพบกลุ่ม/ ทางไกล/ประเมินเทียบระดับ หลักสูตร ภาคีศึกษาต่อเนื่อง ให้พัฒนาผู้เรียนด้าน ต่างๆ ในรูปแบบกิจกรรม พัฒนา ทักษะชีวิต พัฒนาสังคมชุมชน และ พัฒนาอาชีพ
1.3 การจัดการ เรียนการสอนใน สถานศึกษา	เป็นไปตามเกณฑ์ของ กศน. กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบ พ.ศ.2551 ONIE MODEL 4 ขั้นตอน กำหนดจำนวนครู และผู้เรียน ครูทำตามบทบาทหน้าที่ กำกับติดตามการเรียนการสอน ทำงานเป็นทีม รับนักศึกษาเท่ากัน 80 คน ทำตารางคำสั่งมอบหมายการ ปฏิบัติงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	จัดการศึกษาหลายรูปแบบเพื่อสนอง ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายใน รูปแบบการพบกลุ่ม ประเมินเทียบ ระดับ ให้พัฒนาผู้เรียนด้านต่างๆ ใน รูปแบบกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาสังคม ชุมชน และพัฒนาอาชีพ การพัฒนาหลักสูตรโดยได้รับความ เห็นชอบจากคณะกรรมการ สถานศึกษา โดยแบ่งการบริหาร

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
1.4 การพัฒนา หลักสูตรของ สถานศึกษา	ในวิชาเลือกบังคับ ให้มีความ สอดคล้องกับหลักสูตรเพิ่มเติม โดยมี การประชุมคณะกรรมการบริหาร หลักสูตร แต่งตั้งโดยคณะกรรมการ ของ กศน.เอง ให้พัฒนาหลักสูตร กศน.ยังขาดความรู้ในเนื้อหาหลักสูตร ศึกษารายละเอียด ประสานงาน บุคลากรที่เป็นผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญมา พัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการ ของบุคคลตามขั้นตอนในการปรับปรุง หลักสูตรต่อเนื่อง ให้ครูติดตามอย่าง สม่ำเสมอ เก็บเอกสารดาวโหลดอย่าง ต่อเนื่อง ใช้ระบบสารสนเทศช่วยจัด ข้อมูล	ออกเป็น 3 กลุ่มงาน มีการ ดำเนินการและประชุมขอความ คิดเห็นจากคณะกรรมการ สถานศึกษา โดยจัดการศึกษาหลาย รูปแบบ ตอบสนองความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมาย
1.5 การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้	วางแผนการทำงาน 2 ส่วน 1. พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เรียนรู้การบริหารงาน การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การติดตามงาน ให้ ส่งแผน-ผลการปฏิบัติงานทุกเดือน ส่ง แผนการเรียนการสอนและบันทึกการ สอนนิเทศ การติดตามพื้นที่ที่ได้รับ มอบหมาย 2. พัฒนาการเรียนรู้ในระบบโซนของ สนง.กศน.กทม. (โซนกรุงเทพมหานครกลาง) เชิญบุคลากรประชุมภาพรวมกลุ่มโซน ทราบถึงปัญหา การเขียนแผนการ สอน การผลิตสื่อ พัฒนาบุคลิกภาพ วิจัยชั้นเรียน ให้กศน.ในโซน 9 เขต ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นำไปปรับใช้ กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	สนับสนุนการทำวิจัยเพื่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา จัดพัฒนาแหล่ง การเรียนรู้ของชุมชนอย่าง หลากหลาย มีการกำหนดระเบียบ การวัดผล ประเมินผล และการ เทียบโอนผลการเรียนของ สถานศึกษา มีการจัดทำทะเบียน นักศึกษาเป็นปัจจุบัน มีการวัดและ ประเมินผลทั้งแบบอิงมาตรฐาน

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
1.6 การวัดผล ประเมินผล และ ดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้	ใช้กระบวนการทำงานวงจรเต็มมิ่ง ใช้ การมอบหมายหน้าที่ ออกคำสั่งความ รับผิดชอบ มีคณะกรรมการ รับผิดชอบ แต่งตั้ง การทำงานยึดตาม แนวทางการศึกษานอกระบบ การเทียบโอน มีการมอบหมายครูทุกคนสามารถเทียบโอนได้ ใช้เพื่อนช่วย เพื่อน/พี่ช่วยน้อง ผูกทักษะการเทียบ โอนได้ ส่งต่อให้คณะกรรมการเทียบ โอนได้ ยึดตามเกณฑ์ใช้คู่มือเป็น เครื่องมือในการเทียบโอน	
1.7 การวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพ การศึกษาใน สถานศึกษา	กำหนดไว้ในการประเมินบุคลากร เพื่อพัฒนาผู้เรียน กำหนดอย่างน้อย 1 เรื่องต่อ 1 ภาคเรียน มีการให้ ความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องในเรื่อง วิธีการวิจัย โดยหัวข้อการวิจัยเกิดจาก ปัญหาจริงๆ ระหว่างสอน	จัดหาคู่มือในการทำวิจัยให้ครูได้ ศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้การทำวิจัยใน ชั้นเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ ทั้งการ วิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ เพื่อนำ ผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง โดยมอบหมายให้บุคลากร ที่มีความรู้ในเรื่องการวิจัยจัดทำแนว ทางการทำวิจัย และจัดการอบรมให้ ครูผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้รับการ พัฒนาเพื่อช่วยให้ทำวิจัยมีระบบ สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยมา ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
1.8 การพัฒนาและ ส่งเสริมให้มีแหล่ง เรียนรู้	มอบหมายให้ครูและผู้เรียนดำเนินการ จัดหนังสือ/วารสาร/สิ่งพิมพ์หมุนเวียน เข้าบ้านหนังสืออัจฉริยะ (บ้านหนังสือ ชุมชน) โดยวางแผนส่งเสริมให้ผู้เรียน เข้าไปใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ห้องสมุดการ์ตูน มีการจัดกิจกรรม หลากหลาย ทำเป็นปฏิทิน/ทัวร์ ห้องสมุดให้ผู้เรียนเข้าเรียนรู้	จัดส่งเสริมให้บุคลากรครูทุกคน ได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนหรือ วิชาครูตามที่คุรุสภากำหนด มากกว่า 20 ชั่วโมงต่อปี ให้ครูเข้า อบรม ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน ทางวิชาการ การประกันคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง และให้นำความรู้มา พัฒนางานในวิชาชีพ ส่งเสริมครูให้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	ทำบัตรห้องสมุด และรับหนังสือ บริจาค จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในชุมชน ใช้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม	จัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ การผลิตสื่อ
1.9 การนิเทศ การศึกษา	ใช้หลักการ PDCA มีการแต่งตั้ง บุคลากรปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มี การรายงานผล ติดตามผลจาก เครื่องมือในการนิเทศโดยแบ่งเป็น 1. นิเทศภายใน มีการประชุมรายงาน ผล ผ่านสื่อ Facebook, Line และให้ กำลังใจบุคลากร 2. นิเทศภายนอกโดยคณะกรรมการ สถานศึกษา ให้ความสำคัญกับ เครือข่าย เช่น ค่ายคุณธรรมสู่สังคม ให้คณะกรรมการสถานศึกษาร่วม ปฏิบัติธรรม	1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการ นิเทศ ละการปฏิบัติงาน 2. มีการประชุมร่วมกันอย่าง สม่ำเสมอต่อเนื่อง อย่างน้อยสัปดาห์ ละ 3 ครั้ง เพื่อติดตาม ปรับปรุง และพัฒนาตลอดเวลา โดย ผู้อำนวยการและคณะทำงานที่ได้รับ มอบหมาย มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องและมี ประสิทธิภาพ
1.10 การแนะแนว	มีการทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการทำงาน อย่างชัดเจน ครูทุกคนมีหน้าที่แนะ แนว แนะแนวด้วยวาจาและเอกสาร เช่น การติดประกาศ มีการส่ง บุคลากรเข้าอบรมตามสถาบันต่างๆ ในเรื่องแนะแนว มีการเชิญบุคลากร ของมหาวิทยาลัยแนะแนวอย่าง ต่อเนื่อง ภาคเรียนละ 4 แห่งแนะแนว การศึกษาต่อ	จัดบริการให้แนะแนววิธีการศึกษา แนะแนวการศึกษาต่อ แนะแนวการ ประกอบอาชีพ และการให้คำ ปรึกษาเป็นรายบุคคล โดยจัดศูนย์ แนะแนวการศึกษา Advice Center เพื่อบริการแนะนำให้คำปรึกษาแก่ ผู้เรียน/ผู้รับบริการ
1.11 การพัฒนา ระบบการประกัน คุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษา	การทบทวนให้มีความรู้ความเข้าใจ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ เพราะครูมีการ เปลี่ยนแปลงลาออก ให้เห็นความ จำเป็น ความสำเร็จ ยึดแนวทาง ระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาเป็นหลัก สมศ.	สถานศึกษาได้จัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา และจัดทำ แผนปฏิบัติการประจำปีต่อเนื่อง งาน/โครงการตามแผนปฏิบัติการ ประจำปี มีตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) สอดคล้องและครอบคลุม

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	และมาตรฐานการศึกษาของชาติ	มาตรฐานการศึกษาต้นสังกัด มีกระบวนการดำเนินงานเป็นระบบบริหารคุณภาพ PDCA สถานศึกษาประเมินตนเองและรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี และหน่วยงานต้นสังกัดได้มาตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาทุก 3 ปี
1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	การส่งเสริมชุมชนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยจัดทำแผนการปฏิบัติงานทุกเดือน และรายงานผลการปฏิบัติงาน และเสนอของบประมาณในการจัดกิจกรรมผ่านทางครูผู้รับผิดชอบ ในแต่ละปีงบประมาณมีการกระจายงบประมาณในการจัดกิจกรรมลงสู่ชุมชน หรือถ้าไม่มีงบประมาณให้ใช้ภาคีเครือข่ายร่วมจัดกิจกรรมโดยไม่ใช้งบประมาณ	1. มีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในเขตบางคอแหลม ที่สามารถจัดบริการการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 2. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ 3. นำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารองค์กร และจัดการบริการการเรียนรู้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ
1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	1. มีการประชุมและประสานงานความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในกลุ่มโซน 9 เขต 2. ประสานงานกับองค์กรอื่น เช่น NIDA ให้ครูและผู้เรียนอบรมคอมพิวเตอร์ พัฒนาความรู้ด้าน ICT อบรมการใช้สื่อ สนับสนุนคอมพิวเตอร์ให้กับ กศน. สนับสนุนวิทยากรสอนเสริมในรายวิชาให้ผู้เรียน กศน. ให้ครูได้อบรมเทคนิคการสอน การสร้างจิตอาสา	ประสานงานโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงานด้านการพัฒนาวิชาการ มีการประสานงานกับเอกชน หน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานทางราชการ ร่วมมือกันจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นคณะกรรมการประเมินผลเทียบระดับการศึกษา เป็นอาสาสมัคร กศน. เป็นวิทยากรให้การอบรมความรู้ด้านต่างๆ

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	พิจารณาตามความถนัดและความต้องการของครู มีคำสั่งแต่งตั้งการทำงาน ให้ครูได้เข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานอื่น และได้รับความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ ตามความเหมาะสมและจำเป็น มีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้	จัดหาคู่มือในการทำวิจัยให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้การทำวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนส่งเสริมและมีส่วนร่วมงานวิชาการกับภาคีเครือข่ายที่ทำงานร่วมกับ กศน. โดยทำ MOU ความร่วมมือในการทำงาน
1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา	ประชุมจัดทำระเบียบ ข้อตกลงและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เช่น การทำวิจัยในชั้นเรียน 5 บท เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน	ดำเนินการตามขั้นตอน การนำผลการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลทุกกิจกรรมไปปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นระบบครบวงจร PDCA ที่สมบูรณ์
1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาหนังสือแบบเรียน และให้ถือปฏิบัติในการจัดซื้อเพื่อการศึกษาตามเกณฑ์การใช้งบประมาณในการจัดซื้อ	ผู้อำนวยการ กศน. และครูร่วมกันพิจารณาคัดเลือกหนังสือเรียน รายวิชาต่างๆ ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่องที่หลากหลาย ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน/ผู้รับบริการโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดหาสื่อ และเป็นไปตามเกณฑ์การสรรหาสื่อประกอบการเรียน
1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและ	ส่งเสริมให้จัดโครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	มอบหมายให้ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนของเขต และบริจาคสื่อให้กับห้องสมุดเพื่อการสืบค้นข้อมูลได้	ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาระบบการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน/ผู้รับบริการ ผู้เรียนมีสมุดบันทึกการอ่านซึ่งผู้เรียนบันทึกการอ่าน การค้นคว้า ส่งครูสัปดาห์ละ 2 ครั้ง และสรุปการใช้ห้องศูนย์สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมให้ครูมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องคอมพิวเตอร์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง มีการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล
2. ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านงบประมาณดังนี้ อย่างไรบ้าง		
2.1การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอสำนักงานกศน. จังหวัด และสำนักงาน กศน. ตามลำดับ	วางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยแสดงรายรับ-รายจ่ายล่วงหน้า มีระยะเวลากำหนดที่แน่นอน กำหนดกิจกรรมหรือโครงการที่จะดำเนินงาน ให้บรรลุตามแผนประมวชบุคคลการใช้ฐานข้อมูลเดิมในการประมาณขอ งบประมาณ ใช้แนวทางการดำเนินงานและเกณฑ์การเบิกจ่าย จากปีที่ผ่านมา และเสนอหน่วยงานต้นสังกัดพิจารณางบประมาณ	แต่งตั้งคณะทำงานในการทำงาน แผน การเงิน บัญชี พัสดุ รับผิดชอบในการจัดทำแผน งบประมาณและคำขอตั้ง งบประมาณเพื่อเสนอหน่วยงานต้น สังกัดในแผนมีการประมาณการ วางแผนจัดกิจกรรม/โครงการ และ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นที่ใช้ใน ปีงบประมาณ
2.2 การจัดทำ แผนปฏิบัติการใช้ จ่ายเงินตามที่ได้รับ จัดสรรงบประมาณ	จัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณและมีการติดตามแผนเป็นระยะ มีการ รายงานระบบ E - budget และ รายงานผลงานรายไตรมาส	การเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีโดยการประมาณการ เป็น งบดำเนินงาน หมวดค่า สาธารณูปโภค และงบรายจ่ายอื่น โดยให้ใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนดไว้ในแต่ละประเภท

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
		งบประมาณ ซึ่งรายงานการใช้งบประมาณ E - budget ในการเสนอแผนและรายงานผลเป็นไตรมาส
2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	แต่งตั้งและมอบหมายงานแผน บัญชีการเงิน พัสดุ พิจารณาจากการขออนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณจากเจ้าหน้าที่การเงิน จึงจะมีการอนุมัติให้จ่ายเงินงบประมาณ และดูจากแผนการประมาณการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ได้ส่งหน่วยงานต้นสังกัด	มีการมอบหมายงานแผน บัญชีการเงิน พัสดุ จะมีการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาทำหน้าที่พิจารณาจากหนังสือขออนุมัติการใช้จ่ายเงินจากเจ้าหน้าที่การเงินของศูนย์ ผ่านการตรวจสอบรายละเอียดอย่างรอบคอบ จึงจะมีการอนุมัติการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และดูแผนการใช้จ่ายเงินจากเจ้าหน้าที่แผน
2.4 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ	รายงานผลการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรม/โครงการ เป็นรายไตรมาส และสิ้นสุดปีงบประมาณ ว่ามีการใช้งบประมาณเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ให้กับหน่วยงานต้นสังกัด สรุปกิจกรรม/โครงการ และรายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการสถานศึกษาทราบผลการปฏิบัติงานในรอบปี	จัดทำรายงานการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรม/โครงการ เป็นรายไตรมาส (3 เดือน) และรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ (12 เดือน) ว่ามีการใช้งบประมาณเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ ส่งให้กับหน่วยงานต้นสังกัด สรุปข้อมูลสารสนเทศ และรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาด้วย
2.5 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ	มีการตรวจสอบ ติดตาม นิเทศการใช้งบประมาณของสถานศึกษา และให้หน่วยงานต้นสังกัดติดตามอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามการใช้งบประมาณอย่างถูกต้องและชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้ และทบทวนแผนงานว่าควรมีการปรับปรุงหรือไม่	มีการบริหารงบประมาณต้องใช้แบบร่วมกันรับผิดชอบ โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาเป็นผู้ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามการใช้งบประมาณที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและชัดเจน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการได้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
		อย่างไร และมีความจำเป็นต้องปรับปรุง หรือทบทวนแผนงานหรือไม่
2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ	มีการตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ ในแต่ละโครงการที่ได้เสนอโครงการ และสรุปผลนิเทศติดตาม และรายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ให้ทราบถึงปัญหาที่พบในการจัดโครงการและได้ดำเนินการแก้ไขได้เรียบร้อยแล้ว	มีการตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ ของแต่ละกิจกรรม/โครงการ ดูจากเป้าหมายและผลผลิตที่ได้รับทำสรุปผลการตรวจสอบ ติดตาม นิเทศ และให้เสนอปัญหาที่ทำให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ สถานศึกษาเร่งแก้ปัญหาได้ทัน และรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาด้วย
2.7 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา	ติดตามการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาทั้งภายในสถานศึกษาและใช้ร่วมกันกับภาคีเครือข่าย และสนับสนุนให้บุคลากรและสถานศึกษาร่วมมือกันใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	การกำกับ ดูแลการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็น คน เงินวัสดุ และการบริหารจัดการ ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนทั้งสิ้น ให้หน่วยงานภายในสถานศึกษาและสถานศึกษาในพื้นที่ใช้ทรัพยากรร่วมกัน วางระบบการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกับบุคคลและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และสนับสนุนให้บุคลากรและสถานศึกษาร่วมมือกันใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
2.8 การวางแผนพัสดุ	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจวัสดุและครุภัณฑ์ สำรวจสภาพของวัสดุและครุภัณฑ์ว่าพร้อมใช้งานหรือใช้งานไม่ได้ โดยจัดทำทะเบียนคุมและดูระเบียบการใช้ทรัพย์สินตามความจำเป็นและเหมาะสม	ทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการหรือบุคลากรสำรวจวัสดุและครุภัณฑ์เพื่อให้รู้ถึงสภาพการใช้งานสามารถจำหน่าย บริจาค หรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามระเบียบในกรณีที่หมดสภาพหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินที่เป็นวัสดุและครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบัน ทั้งที่ซื้อหรือจัดหาจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ และที่ได้จากการบริจาคที่ยังไม่ได้บันทึกมูลค่าไว้ให้มีการบันทึกทะเบียนคุม และจัดทำระเบียบการใช้ทรัพย์สินที่สถานศึกษาหาเอง เสนอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา
2.9 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ	นำโปรแกรมที่มีความทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ระบบ GMIF ซึ่งเป็นการทำทะเบียนคุมอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้	จัดทำแผนและจัดหาพัสดุทั้งในส่วนที่สถานศึกษาจัดหาเองและที่ร่วมมือกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นจัดหา จัดทำระบบฐานข้อมูลในรูป Excel เก็บข้อมูลพัสดุของสถานศึกษา
2.10 การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ	มีการทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่พัสดุให้รับผิดชอบในการควบคุมการเบิกจ่ายพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบและมีการตรวจสอบสภาพการใช้งานพัสดุที่ใช้งานไม่ได้ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาและจำหน่ายพัสดุ	ทำคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรที่ทำหน้าที่พัสดุให้จัดทำทะเบียนคุมให้เป็นปัจจุบัน กำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ ให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บ ควบคุม และเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระบบ และแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีในการตรวจสอบสภาพ บำรุงรักษาและซ่อมแซม

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
		ก่อนและหลังการใช้งาน สำหรับ พัสดุที่ใช้งานไม่ได้ ให้ตั้ง คณะกรรมการขึ้นพิจารณาและทำ จำหน่ายพัสดุนั้นออกไป
2.11การจัดหา ผลประโยชน์จาก ทรัพย์สิน	ถ้ามีการได้รับประโยชน์จากทรัพย์สิน ที่เครือข่ายจัดให้ ศูนย์จัดทำทะเบียน ข้อมูล จัดทำแนวปฏิบัติหรือระเบียบ ของสถานศึกษา ให้เป็นไปตาม ระเบียบของการได้มาจากทรัพย์สิน อย่างถูกต้องและชัดเจน	จัดทำทะเบียนข้อมูล แนวปฏิบัติ หรือระเบียบของสถานศึกษาเพื่อ จัดการรายได้ และบริหารรายได้และ ผลประโยชน์ตามแต่ละสภาพของ สถานศึกษา ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง จัดหา รายได้และผลประโยชน์และจัดทำ ทะเบียนคุม เก็บรักษาเงินและ เบิกจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบ
2.12 การเบิกเงิน จากสำนักงาน กศน. จังหวัด	มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบกิจกรรม/ โครงการ ประสานงานการเงิน บัญชี พัสดุ ปฏิบัติงานตามแผนการใช้ งบประมาณที่ได้นำเสนอขออนุมัติ งบประมาณตามแผนปฏิบัติการ ประจำปี แล้วเสนอต่อหน่วยงานต้น สังกัดในการพิจารณาเบิกเงิน งบประมาณให้สถานศึกษา	ให้ผู้รับผิดชอบงานการเงิน บัญชี พัสดุ จัดทำแผนการใช้งบประมาณ รายไตรมาส กำหนดปฏิทิน ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติ การประจำปีงบประมาณ แล้วสรุป แยกเป็นรายไตรมาสเป็นงบบุคลากร งบดำเนินการ งบรายจ่ายอื่น และ งบดำเนินการ และงบพิเศษที่เป็น กิจกรรมไป เสนอแผนการใช้ งบประมาณรวม เพื่อขออนุมัติเงิน ผ่านคณะกรรมการสถานศึกษา รวบรวมเสนอหน่วยงานต้นสังกัด
2.13 การรับเงิน การ เก็บรักษาเงิน และ การจ่ายเงิน	เบิกจ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตามรายการที่ได้รับจัดสรรงบ ประมาณประจำปี และมีการออก หลักฐานการจ่ายเงินและเก็บรักษา เงินรายได้สถานศึกษาตามระเบียบที่ กำหนดไว้	มีการเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นไป ตามแผนปฏิบัติการประจำปีและ อนุมัติการใช้งบประมาณตาม ประเภทและรายการตามที่ได้รับ จัดสรรงบประมาณ ใช้จ่ายเงินและ เก็บรักษาเงินรายได้สถานศึกษา

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
		ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบ และหนังสือกระทรวงการคลังในการขออนุมัติวงเงินสำรองและวงเงินนำฝากธนาคารของสถานศึกษา มีการมอบอำนาจเกี่ยวกับรายได้สถานศึกษา หลักเกณฑ์อัตราและวิธีการนำเงินรายได้สถานศึกษาไปจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การรับจ่ายและเก็บรักษาเงินอุดหนุนทั่วไปให้ปฏิบัติตามระเบียบและหนังสือกระทรวงการคลัง และสำนักงานกศน.ในเรื่องการรับเงินหรือสิ่งที่มีผู้บริจาค ตามหลักการใช้จ่ายงบประมาณ
2.14 การนำเงินส่งคลังผ่านสำนักงาน กศน.จังหวัด	ทำบัญชีการเงินสรุปยอดรับจ่ายคงเหลือทุกครั้งและส่งเงินรายได้สถานศึกษาเสนอต่อสังกัด	เจ้าหน้าที่การเงินการบัญชีนำส่งเงินรายได้สถานศึกษาผ่านธนาคารหรือส่งส่วนราชการผู้เบิกต้นสังกัด แยกตามประเภทของเงิน คือเงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืน-เงินรายได้ เพื่อนำส่งคลังสำนักงาน กศน.จังหวัด และบันทึกเงินรายได้สถานศึกษาและสรุปยอดเงินคงเหลือ
2.15 การจัดทำบัญชีการเงิน	มีการจัดทำบัญชีการเงินทุกครั้ง เพื่อตรวจสอบและรายงานความถูกต้องเรื่องเงินของสถานศึกษา	เจ้าหน้าที่การเงินการบัญชีตรวจสอบความถูกต้องของเงินสดและเงินฝากธนาคารตามรายงานเงินคงเหลือ และเงินฝากธนาคาร มีการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีโดยใช้โปรแกรม Excel บันทึกข้อมูล

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
2.16 การจัดทำ รายงานทางการเงิน และงบการเงิน	มีการทำรายงานประจำปีการใช้ งบประมาณและจัดส่งรายงานให้ หน่วยงานต้นสังกัด	จัดทำรายงานประจำปี โดยจัดทำงบ แสดงฐานะการเงิน จัดทำงบ แสดงผลการใช้เงินและจัดส่ง รายงานประจำปีให้หน่วยงานต้น สังกัดทราบ
2.17 การจัดทำหรือ จัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และ รายงาน	มีการบันทึกการรับรับและจ่ายเงิน งบประมาณ โดยสรุปรายการรายการ รับ-จ่ายเงินตามสภาพจริง	มีการบันทึกบัญชีประจำวัน ให้ ครอบคลุมการรับเงินงบประมาณ การรับ-จ่ายเงินงบประมาณ ให้สรุป รายการบันทึกบัญชีทุกวัน ทำการ สรุปรายการรับ-จ่ายเงินอย่างเป็น ระบบ
3. ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคลดังนี้ อย่างไรบ้าง		
3.1การดำเนินการ เกี่ยวกับการเลื่อนขั้น เงินเดือน	การเลื่อนขั้นเงินเดือน ใช้กรอบการ ประเมินผลงานของบุคลากร มีเกณฑ์ การประเมินจากต้นสังกัด ให้บุคลากร จัดทำแฟ้มสะสมผลงาน บันทึกความ ดี และสัมภาษณ์การปฏิบัติงานในปีที่ ผ่านมาตามเกณฑ์และการปฏิบัติงาน ตามสภาพจริง	มีการประเมินผลงานจากครูและ บุคลากรของสถานศึกษาทุกปี ซึ่งจะ มีเกณฑ์การประเมินบุคลากรตาม เนื้อหา โดยมีการให้บุคลากรจัดทำ แฟ้มสะสมผลงาน บันทึกความดี สัมภาษณ์ผลการปฏิบัติงาน เพื่อ เตรียมความพร้อมในการประเมิน เลื่อนขั้นเงินเดือน
3.2 การลาป่วย ลา กิจ ลาพักผ่อน	การลาได้ตามระเบียบที่กำหนดและ ข้อตกลงกันในที่ประชุมของ สถานศึกษา ใช้ประชาธิปไตยในการ ตัดสินใจ รวมถึงมีการทำรายงานสรุป วันลาส่งหน่วยงานต้นสังกัดทุกเดือน	การลาป่วย ลา กิจ ลาพักผ่อนเป็น สวัสดิการของสถานศึกษาที่ให้ บุคลากรสามารถลาได้ตามระเบียบ ที่กำหนดไว้ และรายงานสรุปวันลา ส่งหน่วยงานต้นสังกัดทราบทุก เดือน
3.3 การประเมินผล การปฏิบัติงาน	ใช้แบบประเมินจัดลำดับการประเมิน บุคลากร โดยมีผู้ประเมินบุคลากรจะ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ข้าราชการ บุ คลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และภาคี เครือข่ายร่วมกันประเมินผล	มีการประเมินผลจากการปฏิบัติงาน จริงและจัดทำผลการปฏิบัติงานใน รูปแบบต่าง ๆ และการบรรจุ เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ตามคำ รับรองการปฏิบัติงานตาม ปีงบประมาณ เสริมสร้างและ

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
3.4 การให้ข้อมูลในการดำเนินการทางวินัย	มีการชี้แจงและให้ข้อมูลในกรณีเมื่อมีผู้ทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ให้ผู้อำนวยการดำเนินการสืบสวนพิจารณา ตักเตือน หรือเรียกคุยในเบื้องต้น และมีการคาดโทษไว้	พัฒนาให้บุคลากรมีวินัย ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการเข้าร่วมอบรม สร้างขวัญและกำลังใจ จูงใจ และให้บุคลากรมีวินัย มิให้บุคลากรทำผิดวินัย ดูแลเอาใจใส่สังเกตการณ์ และสิ่งที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัยได้
3.5 การให้ความร่วมมือในการสืบข้อเท็จจริง	ให้ความร่วมมือในการสืบข้อเท็จจริงก่อนการสอบสวนทางวินัย และถ้าพบว่าผิดจริงให้รายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด	ให้ความร่วมมือในการสืบข้อเท็จจริงเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการเตรียมการสอบสวนทางวินัย อาจร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงก็แล้วแต่กรณี หากพบว่าไม่จริง ให้ยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบ หากพบว่าจริง ผู้อำนวยการศูนย์ต้องพิจารณาดำเนินการทางวินัยตามระเบียบที่กำหนด
3.6 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์	ให้บุคลากรสามารถร้องทุกข์เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน และให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ปฏิบัติงานได้	ให้บุคลากรมีเสรีภาพในการร้องทุกข์ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือไม่พอใจในการปฏิบัติงาน และให้คำปรึกษาเบื้องต้น แนะนำการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และตรวจสอบคำอุทธรณ์และคำร้องทุกข์ของบุคลากรได้
3.7 ดำเนินการเบื้องต้นเกี่ยวกับการออกจากราชการของบุคลากร	มีการดำเนินการเบื้องต้นเกี่ยวกับการออกจากราชการของบุคลากรตามกระบวนการขั้นตอนให้ถูกต้องตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ และรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด	ดำเนินการเบื้องต้นเกี่ยวกับการออกจากราชการของบุคลากร กรณีเกษียณอายุราชการ ให้ประสานการดำเนินการตรวจสอบรายชื่อผู้จะเกษียณอายุราชการและส่งรายชื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ กรณีลาออกจากราชการให้รับเรื่องการลาออกจากราชการของครูและบุคลากรและเสนอรายชื่อให้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
		หน่วยงานต้นสังกัด กรณีการให้ออกจากราชการ ให้ตรวจสอบข้อมูลของผู้ออกจากราชการแล้วเสนอรายชื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ
3.8 การจัดทำฐานข้อมูลบุคลากร	จัดทำแฟ้มประวัติรายบุคคล แผนปฏิบัติงาน กิจกรรมการเรียนการสอน และคำสั่งงานที่ได้รับมอบหมาย รวม 4 แฟ้ม และนำเสนอผลการปฏิบัติงานเพื่อสู่การประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรและสู่งานประกันคุณภาพได้	จัดทำฐานข้อมูลบุคลากร เพื่อสะดวกต่อการเข้าถึงและการใช้งานได้อย่างรวดเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานด้วยระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารบริหารจัดการ
3.9 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์	มีการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้พิจารณาโดยการปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีได้	มีการเสนอและจัดทำบัญชีรายชื่อการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้พิจารณาโดยรอบคอบว่าผู้นั้นประพฤติดีและปฏิบัติงานราชการหรือปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนด้วยความอุทิศสละ ซื่อสัตย์ และเอาใจใส่ต่อหน้าที่อย่างดียิ่ง
3.10 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	มีการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเมื่อถึงวาระและบุคคลนั้นทำคุณประโยชน์ต่อสังคมได้เป็นอย่างดี	ส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเมื่อครบกำหนดการยื่นประเมินวิทยฐานะ ให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา หาข้อมูลประกอบในการประเมินอย่างสม่ำเสมอ
3.11 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ	มีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับบุคลากรและภาคีเครือข่ายที่ทำคุณประโยชน์ให้กับสถานศึกษา มีการส่งรายชื่อเข้าร่วมด้วย	ส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรและภาคีเครือข่ายที่ทำคุณประโยชน์กับสถานศึกษา เสนอชื่อเข้าประกวดระดับกรมและระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
3.12 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ	ส่งเสริมให้บุคลากรที่ไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูได้เรียนประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู	ส่งเสริมให้บุคลากรที่ไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูได้เรียนประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูเพิ่มเติมตามสิทธิที่พึงได้ และกำกับติดตาม ดูแลจรรยาบรรณวิชาชีพจากครู จากการประเมินการสอนจากผู้เรียนและภาคีเครือข่าย
3.13 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	มีการกำหนดข้อตกลงการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการกำกับ ติดตาม และให้ข้อเสนอแนะต่อบุคลากรในการปฏิบัติงาน ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนด	ส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้บุคลากรดำเนินการทางวินัย ศึกษาความรู้ในเรื่องกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานมีการกำกับ ติดตามและให้ข้อเสนอแนะต่อข้าราชการในการปฏิบัติงาน และประพฤติตนให้เป็นไปตามระเบียบทางราชการที่กำหนดไว้
3.14 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต	มีการกำกับ ติดตาม หาข้อมูลให้บุคลากรได้รับใบอนุญาตเพื่อประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้บุคลากรประกอบวิชาชีพครูได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ	ศึกษาความจำเป็นและดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิ ได้มีโอกาสศึกษาต่อตามความต้องการของตนและหน่วยงานทางการศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบายและหลักเกณฑ์ของสำนักงาน กศน. และสายนงานวิชาชีพครู
3.15 การพัฒนาข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่	ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับงานบริหาร เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลที่ได้รับมอบหมาย นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน	1. จัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกฎหมายและระเบียบทางราชการให้ถูกต้องและเหมาะสม

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
บริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น		อย่างต่อเนื่อง 2. ส่งบุคลากรเข้าอบรมการพัฒนา งานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย อย่างสม่ำเสมอ
4. ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านการบริหารทั่วไป อย่างไรบ้าง		
4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ	นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใช้ในการจัดการเรียนรู้และการบริหารสถานศึกษา ในเรื่องการบริหารจัดการข้อมูล ข้อมูลด้านบุคลากร-ผู้เรียน และครู งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลด้านบริหารทั่วไป ส่วนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาใช้รายงานผ่านทางเอกสารประชาสัมพันธ์ และสรุปผลการปฏิบัติงาน	มีการกำหนดแผนงาน พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร และได้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลครอบคลุมองค์ประกอบในการประกันคุณภาพ และพันธกิจของสถานศึกษาทุกด้าน มีการนำเอาข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารจัดการ โดยใช้ทักษะการตัดสินใจวางแผน แก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานด้านต่างๆ มีการติดตามและประเมินผลการใช้ระบบฐานข้อมูล และได้้นำการประเมินไปปรับระบบฐานข้อมูลให้ถูกต้อง
4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา	มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเชิงเครือข่ายส่งเสริม สนับสนุนงานการศึกษาของสถานศึกษากำหนดแผนโครงการหรือกิจกรรม เข้าร่วมอบรม กำกับติดตามงานอย่างต่อเนื่อง	มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ได้รับความร่วมมือ ร่วมใจ ได้รับการสนับสนุนจากวัด คณะกรรมการสถานศึกษา ภาคีเครือข่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ ภูมิปัญญา อาสาสมัคร ชุมชน ให้ความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมทำ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา	มีการวางแผนการบริหาร มีการกำหนดกลยุทธ์ วางแผนการปฏิบัติงานประจำปี แผนพัฒนาการศึกษา และการบริหารโครงการตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	เป้าหมายในการบริหารจัดการ ได้มีการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ตามนโยบายที่สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
		และหน่วยงานต้นสังกัด มีระบบ ข้อมูลสารสนเทศ มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน มีการนำผลไปปรับปรุงและพัฒนา งาน
4.4 งานวิจัยเพื่อ พัฒนานโยบายและ แผน	มีการสนับสนุนให้บุคลากรใน สถานศึกษาทำวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา	สนับสนุนการทำวิจัยเพื่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อค้นหาแนวทางการ แก้ปัญหาผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียน และนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัด กระบวนการเรียนการสอนร่วมกับ ครู
4.5 การจัดระบบการ บริหารและพัฒนา องค์กร	ใช้หลักการบริหารที่เป็นระบบครบ วงจร PDCA เพื่อการปฏิบัติงานตาม โครงสร้าง กศน. และพิจารณา ความสามารถและความเหมาะสมของ บุคคลในการปฏิบัติงาน	จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี มีการ พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ การประสานกับ หน่วยงานภาคีเครือข่ายร่วมมือกัน จัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4.6 การพัฒนา มาตรฐานการ ปฏิบัติงาน	แต่งตั้งมอบหมายงานแบ่งกลุ่มงานใน สถานศึกษา มีการกำหนดระยะเวลา ในการปฏิบัติงานหรือโครงการที่ ชัดเจน กำกับ ติดตามคุณภาพงาน ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ตามแนว ทางการดำเนินงานของสถานศึกษา	จัดทำคำสั่งมอบหมายงานแบ่งกลุ่ม งานในการจัดการอย่างชัดเจน มี การกำกับ ติดตามผลการ ดำเนินงานแต่ละกิจกรรม/โครงการ และกิจกรรมที่มอบหมาย และส่ง บุคลากรอบรมพัฒนาตนเองอยู่ เสมอและในภาพรวมโซนกรุงเทพใต้ ได้จัดโครงการพัฒนาบุคลากรตาม ปีงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ
4.7 งานเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	สถานศึกษามีระบบการบริหารและ การจัดการศึกษาที่นำไปสู่คุณภาพ ของผู้เรียน และระบบสารสนเทศที่มี ประสิทธิภาพ เป็นระบบ ถูกต้อง	1. มีจุดติดตั้งอินเทอร์เน็ตตาม กศน. แขวงทั้ง 3 แขวง 2. มีห้องสมุดตู้คอนเทนเนอร์ให้ ประชาชนและผู้เรียนมาเรียนรู้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	สมบูรณ์ เป็นปัจจุบันและสามารถเรียกใช้ข้อมูลได้ตลอดเวลาเช่น ห้องสมุดประชาชนเขต การใช้คอมพิวเตอร์ของภาคีเครือข่ายในการประเมินผลการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียน	3. จัดทำห้องศูนย์สื่อ ห้องคอมพิวเตอร์ เพื่อผู้เรียนได้มาศึกษาค้นคว้าตลอดเวลา 4. จัดหาสื่อเสริมให้กับผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีจากโทรศัพท์มือถือถึงกันได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์ให้มากที่สุด
4.8 การดำเนินงานธุรการ	มีการแต่งตั้งให้บุคลากรปฏิบัติงานในหน้าที่ธุรการของสถานศึกษา ในการจัดเก็บ สืบค้นข้อมูล ทำทะเบียนรับ-ส่งหนังสือให้กับสถานศึกษา	จัดทำคำสั่งแต่งตั้งให้มีบุคลากรในการจัดทำงานธุรการสารบรรณของสถานศึกษา จัดหาครุภัณฑ์และอุปกรณ์ในการทำงานธุรการ จัดหาวัสดุจัดหาเอกสารและคู่มือในการปฏิบัติงานสารบรรณ จัดให้มีระบบการจัดเก็บหนังสือราชการหรือเอกสารต่าง ๆ ของทางราชการอย่างมีระบบจัดให้มีทะเบียนรับ - ทะเบียนส่งหนังสือราชการตรวจร่างหนังสือโต้ตอบต่างๆ
4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	มีการมอบหมายโดยทำคำสั่งการรักษาเวรยามของสถานศึกษา และมีการกำกับติดตามให้เป็นระบบและมีความปลอดภัยมากที่สุด	มีการวางแผนการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับอาคารสถานที่จัดทำคำสั่งเกี่ยวกับเรื่องการอยู่เวรสถานศึกษา จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการรักษาความปลอดภัยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการตรวจเวรสถานศึกษาจัดให้มีการบันทึกเหตุการณ์ในการอยู่เวรสถานศึกษา
4.10 การรับนักศึกษา	จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการรับสมัครนักศึกษา จัดให้มีครูแนะแนวให้คำปรึกษา และเจ้าหน้าที่สมัครและมีขั้นตอนการสมัครขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาอย่างชัดเจน	จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการรับสมัครนักศึกษาทุกภาคเรียนของทกปี โดยมีครูคอยให้คำแนะนำและทำหน้าที่รับสมัคร ซึ่งในระหว่างปีการศึกษา ถ้ามีผู้เรียนสนใจสมัคร

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
		ให้รับสมัครเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาในภาคเรียนต่อไป
4.11 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ให้ครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับภาคีเครือข่ายจัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้กับประชาชนในชุมชน ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้และเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ แก่ประชาชนในชุมชน และจัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน	สถานศึกษาได้ทำ MOU กับภาคีเครือข่ายร่วมกันจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่มีคุณภาพให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้
4.12 การทัศนศึกษา	มีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียนร่วมกิจกรรม เช่น กิจกรรมค่ายคุณธรรม ลูกเสือ ยุวกาชาด ที่นำเอาวิถีชีวิตความเป็นอยู่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	มีกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียนพาผู้เรียนเรียนรู้ตามค่ายต่างๆ มอบให้คณะครูแต่ละกลุ่มพาผู้เรียนเรียนรู้นอกห้องเรียนตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ พร้อมทั้งให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากที่ครูได้พาไปทุกภาคเรียน
4.13 งานกิจการนักศึกษา	จัดตั้งองค์กรนักศึกษา กศน.เขต ให้คณะกรรมการองค์กร มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	มีการจัดตั้งองค์กรนักศึกษา กศน.เขต โดยมีตัวแทนนักศึกษาของกลุ่มเป็นผู้นำในการจัดตั้งองค์กรสนับสนุน กำกับ ดูแลให้นักศึกษามีบทบาทในการร่วมจัดกิจกรรมในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี
4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา	มีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาที่หลากหลาย ทั้งเอกสาร การประชุมกับหน่วยงานภายนอก หรือสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่งานของสถานศึกษาให้ประชาชนทราบ	มีการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาโดยมอบหมายให้กลุ่มงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์งานการศึกษาให้กับผู้เรียน/ผู้รับบริการที่สนใจ โดยมอบหมายให้ครูลงพื้นที่

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
		ประชาสัมพันธ์งานการศึกษาให้ประชาชนได้รู้จัก กศน.มากขึ้น
4.15 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา	ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมกับภาคีเครือข่าย พัฒนาความสามารถในการจัดการศึกษาประเมิณผล และความร่วมมือในการจัด และดำเนินงาน อนุญาตการจัดการศึกษาร่วมกัน	ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชนในเขตพื้นที่ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ จัดกิจกรรม ทักษะชีวิต พัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคมชุมชน และเศรษฐกิจพอเพียง
4.16 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น	ประสานงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมจัด กำกับ ติดตามและ ประเมิณผลการจัดการศึกษาร่วมกัน	ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความพร้อมในการจัดการศึกษาประเมิณความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามคำร้องขอพิจารณาให้ความเห็นในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีการประสาน ติดตาม และประเมิณผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง
4.17 การรายงานผลการปฏิบัติงาน	จัดทำเล่มสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี กิจกรรม/โครงการทุกปีงบประมาณ เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดและจาก สมศ.	สถานศึกษาจะมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน กิจกรรม/โครงการทุกปีงบประมาณ โดยสรุปความพึงพอใจทุกกิจกรรม ทำเป็นรูปเล่มใช้เพื่อรองรับการประเมินจากหน่วยงานต้นสังกัดและการประเมินจาก สมศ.

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
4.18 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน	มีระบบการจัดการควบคุมภายใน บุคลากรมีหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการทำแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน มีประชุมทุกสัปดาห์เพื่อติดตามงาน และประเมินผลการปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/โครงการให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน	สถานศึกษามีระบบการจัดการควบคุมภายใน มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความเหมาะสมของบุคลากร จัดทำแผนการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อที่จะเป็นคู่มือในการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง มีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติงานร่วมกัน มีการจัดประชุมทำงานอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และทบทวนการปฏิบัติงาน ซึ่งข้อมูลที่จัดทำ สามารถเผยแพร่ให้บุคลากรทราบโดยทั่วกันได้

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน
คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กศน.เขตห้วยขวาง วุฒิการศึกษาผู้ให้สัมภาษณ์ ปริญญาโทคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ครูผู้ช่วย ประสบการณ์การทำงาน กศน. 12 ปี

กศน.เขตบางคอแหลม วุฒิการศึกษาผู้ให้สัมภาษณ์ ปริญญาโทคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ครู คศ.1 ประสบการณ์การทำงาน กศน. 8 ปี

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา

แนวคำถามเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยคำถามหลัก 7 ข้อ จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง และศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม ผู้วิจัยสามารถสรุปตามแนวคำถามในการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

ตาราง 12 ผลการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
1. สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างไร	กำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาที่สามารถนำมาปฏิบัติใช้ได้จริง 6 มาตรฐาน 26 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวชี้วัดสามารถใช้ได้จริง ตรงนี้ปฏิบัติอยู่ที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาได้กำหนดกรอบทิศทางการทำงานได้ชัดเจน มีการมอบหมายบทบาทหน้าที่ของครูแต่ละคน ตามมาตรฐานของสถานศึกษากำกับ ติดตาม แนะนำ เสริมแรง และผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนตามมาตรฐานของสถานศึกษา นำไปปฏิบัติได้จริงเป็นรูปธรรม ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์มีภาวะผู้นำมีระบบการกำกับติดตาม เน้นการมีส่วนร่วม นิเทศโดยเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมด้วย	1. ประชุมคณะทำงานร่วมกันว่าในแต่ละงานมีมาตรฐานขั้นตอนอย่างไร เช่น ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 แต่ควรจะได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 2. ผลการทดสอบทดสอบระดับชาติ N-Net มีการตั้งมาตรฐานว่าต้องมีคะแนนเฉลี่ยในทุกมาตรฐานสูงกว่าระดับจังหวัดและระดับประเทศจากการกำหนดมาตรฐานในระดับที่สูงกว่าระดับดี ทำให้ทุกกิจกรรมมีผลการประเมินระดับดี - ดีมาก คะแนนการทดสอบทดสอบระดับชาติ N-Net ของผู้เรียนโดยเฉลี่ยมีค่าสูงกว่าระดับจังหวัดและระดับประเทศส่งผลให้ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกทั้ง 2 ครั้ง อยู่ในระดับดีมาก
2. สถานศึกษาจัดทำแผนการประกันคุณภาพการศึกษามีแนวทางอย่างไร	1. เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร เริ่มจากผู้บริหารและครูทุกประเภท เช่น ในปีงบประมาณ 2560 ต้นเดือนตุลาคมหรือปลายเดือนกันยายน เราเริ่มมีการประชุมเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่แผนการประกันคุณภาพการศึกษา ขณะนี้มีแผนระยะ 4 ปี (ปี 2559 - 2562) การมีส่วนร่วมของบุคลากรและเชิงภาคีเครือข่าย คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมจัดทำแผนประจำปีหรือแผนการประกันคุณภาพสถานศึกษาเชิญผู้ที่เกี่ยวข้อง	สถานศึกษาจัดทำแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้ 1. ใช้ระบบการทำงานด้วยวงจรคุณภาพ PDCA 2. สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพ 3. ประชุมทีมงานเพื่อร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	มีผู้บริหาร คณะครู ภาควิชาเครือข่ายองค์กรนักศึกษาร่วมประชุมด้วย เพื่อรับฟัง รับทราบทิศทาง นโยบาย ยุทธศาสตร์ของสำนักงาน กศน. แนวทางการจัดทำแผน รวมถึงการจัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษา 2. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานโดยให้ภาควิชาเครือข่ายและ คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษาและเป็น คณะกรรมการสถานศึกษา ใช้ระบบมาตรฐานมาตรฐาน 6 มาตรฐาน 26 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวกำหนดว่าจะมอบหมายให้ครูท่านใดรับผิดชอบใน มาตรฐานไหน ตัวบ่งชี้ไหน ซึ่งจะแยกย่อยออกไป 3. ในปี 2558 ที่ผ่านมา การจัดทำ SAR แบบคำสั่งบุคลากรเป็นผู้ร่วมดำเนินงานที่สำคัญงานจะลุล่วงไปได้ อย่างไร ขึ้นอยู่กับผู้บริหารติดตามงานและกำหนดจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เช่น ในไตรมาสนี้ทุกอย่างจะต้องเสร็จ กำกับติดตามว่างานเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่	4. นำวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา มาสร้างแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา 5. นำข้อเสนอของ สมศ. มาจัดเป็นโครงการเพื่อตอบข้อซักถามของสมศ. 6. นำทั้ง 5 ข้อที่กล่าวมา รวบรวมเป็นงานที่ตอบตามตัวบ่งชี้ของ สมศ. และเตรียมเอกสารในการรองรับสมศ. ต่อไป
3. สถานศึกษามีการรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และได้คำนึงถึงการประกันคุณภาพอย่างไร	การจัดเก็บเอกสาร มีระบบสารสนเทศเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ 1. เก็บในรูปของเอกสาร จัดเข้าแฟ้ม 2. จัดเก็บไว้ในเว็บไซต์สถานศึกษา กศน.แขวง เอกสารที่จัดเก็บ เช่น ผลการดำเนินงานของแต่ละโครงการหรือกิจกรรม จะปรากฏในรูปเล่มเอกสาร	สถานศึกษามีแนวทางรวบรวมเอกสาร ดังนี้ 1. ทำงานประจำให้มีประสิทธิภาพ และจัดทำอย่างสม่ำเสมอ เช่น แผนการสอน บันทึกหลังสอน วิจัยในชั้นเรียน และกำหนดการจัดส่งในทุกสัปดาห์ โดยมีเจ้าหน้าที่เก็บรวบรวม

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	ทั้งหมดในสรุปผลการปฏิบัติงาน ภาคผนวกของรูปเล่ม จะมีร่องรอยหลักฐานของเอกสารว่าทำตั้งแต่เปิดกลุ่ม การแต่งตั้งคณะกรรมการ หนังสือเชิญวิทยากร คำสั่งแต่งตั้งวิทยากร โครงการเห็นชอบ อนุมัติ แผน รายชื่อ จะอยู่ในเล่มเอกสาร ส่วนอีกแบบหนึ่งให้เอาไปไว้รูปแบบของเทคโนโลยี คือ เว็บไซต์ เช่น ผลการดำเนินงานโครงการ มีทั้งรูปภาพ และสรุปรายละเอียดโครงการอย่างย่อ	2. มอบหมายบุคลากรทำเอกสารต่างๆ เช่น ผลการตรวจสุขภาพ ผลการสอบ N - Net เป็นปัจจุบันและต่อเนื่องในทุกภาคเรียน 3. ในแต่ละตัวบ่งชี้มีเจ้าหน้าที่เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่กำหนดว่าในแต่ละตัวบ่งชี้ต้องการเอกสารอะไร และควรให้ใครเป็นคนทำ 4. ประชุมทีมงานและร่วมกันศึกษาตัวบ่งชี้ว่าในแต่ละตัวบ่งชี้ควรมีเอกสารอะไรเพิ่มเติม และถ้าเอกสาร 1 ชิ้นใช้ได้มากกว่า 1 ตัวบ่งชี้ ควรจัดทำเอกสารนั้นเพิ่มหรือไม่อย่างไร 5. มอบหมายเจ้าหน้าที่ศึกษาเอกสารที่มีและต้องจำได้ว่า เอกสารแต่ละชิ้นมีข้อมูลอะไร และตรงกับตัวบ่งชี้ใดของมาตรฐาน
4. สถานศึกษามีวิธีการตอบคำถาม สมศ.อย่างไร	1. สถานศึกษาไม่รู้ว่า สมศ. จะถามอะไร จึงได้ทำการมอบหมายให้ครูรับผิดชอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของสมศ. และจัดทำคำสั่ง 2 คำสั่ง คือ คำสั่งระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และคำสั่งคณะกรรมการตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของ สมศ. 2. สถานศึกษายึดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เช่น บุคลากรที่รับผิดชอบเรื่องผู้เรียน/ผู้รับบริการ สถานศึกษาจะเชื่อมโยงตามมาตรฐานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของ	ในการตอบคำถามของ สมศ. สถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินการตอบคำถาม ดังนี้ 1. มอบหมายบุคลากรของสถานศึกษาให้รับผิดชอบแต่ละมาตรฐาน และให้มีการศึกษางานในมาตรฐานของตัวเอง และมีหัวหน้างานประกันคุณภาพคอยซักถามถึงความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานที่ตนเองรับผิดชอบ 2. นำบุคลากรของสถานศึกษาไปศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ผ่านการประกันคุณภาพแล้ว และ

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
	สมศ. ดังนั้นสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้ครูมีเวลาการเตรียมข้อมูลหลักฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพของ สมศ. และเตรียมการตอบคำถามของ สมศ. ด้วย 3. เตรียมการก่อนที่ สมศ.เข้า 1 สัปดาห์ ทีมเข้มเรื่องการตอบคำถาม โดยการระดมความคิดว่าจะมีคำถามอะไรบ้าง โดยดูจากข้อมูลเก่าและถามผู้ที่ผ่านการประเมินแล้ว และถามผู้รู้ประกอบกัน แล้วตั้งเป็นคำถามจำลองขึ้น แล้วฝึกตอบคำถามก่อนลงสนามจริง ถ้ามีคำถามใหม่ในสถานการณ์จริง ได้เตรียมการให้มีผู้ช่วยตอบคำถาม 4. มีการเตรียมเอกสารและคู่มือให้กับคณะกรรมการแต่ละคน คู่มือได้ติดบัญชีสารบัญสีเพื่อเป็นตัวชี้ถึงเอกสารที่เตรียมในแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้สะดวกในการหาเอกสารได้ง่าย	สอบถามเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับคำถามที่ สมศ.ถามในแต่ละตัวบ่งชี้ และนำคำถามมารวบรวมกันวิเคราะห์ เพื่อตอบคำถามของการประกันสถานศึกษาตนเอง 3. ดำเนินการประชุมเจ้าหน้าที่ และให้ครูทุกท่านตั้งคำถาม ถามผู้รับผิดชอบแต่ละตัวบ่งชี้ และตรวจสอบคำตอบว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่
5. สถานศึกษามีการเตรียมตัวการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างไร	สถานศึกษาจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษา มีการมอบหมายงาน มีการกำกับติดตามงาน โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	สถานศึกษามีการเตรียมตัวรองรับการประกันคุณภาพ ดังนี้ 1. ทำคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบรายตัวบ่งชี้ พร้อมแต่งตั้งนายประกันในการรวบรวมปัญหา ข้อเสนอแนะ และตรวจสอบรายมาตรฐาน 2. ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ผ่านการประกันคุณภาพ แล้วนำข้อดีของแต่ละที่มาพัฒนางานของสถานศึกษา

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อคำถาม	กศน.เขตห้วยขวาง	กศน.เขตบางคอแหลม
		3. สร้างความเข้าใจให้บุคลากรว่า การประกันคุณภาพเป็นเรื่องที่ดี ไม่ใช่งานที่เพิ่ม 4. รวบรวมเอกสารที่จำเป็นต้องใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา
6. สถานศึกษาจัดทำเล่มการอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างไร	สถานศึกษาจัดทำคู่มือดำเนินงานระบบจัดทำประกันคุณภาพสถานศึกษา และคู่มือการดำเนินงานเตรียมพร้อมรับประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาทำแจกคู่มือทั้งสองเล่มให้กับครูทุกคน โดยคู่มือได้มาจากข้อมูลที่มีหน่วยงานต้นสังกัดได้ทำไว้ สถานศึกษานำคู่มือนั้นมาปรับใช้เป็นคู่มือของสถานศึกษาเอง	1. ศึกษาเล่มเอกสารการประกันคุณภาพจากตัวอย่างของกรม 2. ทำคำสั่งแต่งตั้งบุคลากร เพื่อรับผิดชอบทำรูปเล่ม 3. มอบหมายให้บุคลากรตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
7. ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้ความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับการประเมินประกันคุณภาพการศึกษา ให้ความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับการประเมินประกันคุณภาพอย่างไร	สถานศึกษาให้ความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับการประเมินประกันคุณภาพสถานศึกษา เพราะถ้าไม่ผ่านการประเมินจะเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อสถานศึกษาซึ่งผู้บริหารได้กำชับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเตรียมความพร้อมในการตอบคำถามหรือสัมภาษณ์ในการจัดเก็บข้อมูล หลักฐานร่องรอย รวมถึงการเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการให้ข้อมูลต่อ สมศ. เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ภาครีเอกชน ร่วมในการให้ข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อเตรียมรับการประเมินของ สมศ.	บุคลากรทุกคนของสถานศึกษามีแนวคิดว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา ทุกคนต้องร่วมใจกันทำ พร้อมทั้งจะลุยไปด้วยกัน บุคลากรทุกคนมีการเสนอแนวคิดในการเตรียมการจัดทำเอกสารที่เป็นรูปแบบของสถานศึกษา รวมถึงมีการกำหนดรางวัลให้บุคลากร ถ้าสถานศึกษามีผลการประกันคุณภาพได้ตามที่กำหนด

สรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม ในเรื่องของการประเมินประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลภาพรวมการสัมภาษณ์ในภาพรวมได้ดังนี้

ตาราง 13 สรุปผลภาพรวมการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ด้าน ของผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา

ด้าน	สรุปผลในภาพรวม
การจัดการเรียนการสอน	1. ครูและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหารายวิชา เพื่อออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ บรรยาย กิจกรรมค่าย การทำโครงงาน การใช้สื่อเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด คิดเป็น และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ กศน. ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดเน้น/นโยบาย/ยุทธศาสตร์ของ กศน. 2. ครูมีการสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลสู่การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริงและความต้องการเบื้องต้นของผู้เรียน มีการประเมินผลทุกช่วงเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการศึกษา 3. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการใช้สื่อ เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการการเรียนรู้ ประเมินผลโดยเน้นพัฒนาการของผู้เรียน และทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 4. การจัดรูปแบบและกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานและการนำออกมานำเสนอเป็นกระบวนการให้ผู้เรียนแสดงความสามารถของตน มีการแนะนำศูนย์สื่อ/ห้องสมุดประชาชน/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเว็บไซต์ทางการศึกษา ให้ผู้เรียนไปศึกษาเรียนรู้ เสริมความรู้นอกห้องเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ได้

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้าน	สรุปผลในภาพรวม
การจัดการเรียนการสอน (ต่อ)	5. ครูเตรียมและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เว็บไซต์ Line Facebook เป็นต้น 6. ผู้สอนสังเกตจากการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงาน ซึ่งผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดไตร่ตรองได้ดีขึ้น และมีการนำเสนอรายงานความก้าวหน้าของผลงานโดยประเมินจากการซักถาม ตอบคำถาม และเนื้อหา รวมทั้งมีการมอบหมายงานเพิ่มเติมให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วย 7. ผู้สอนมีการวิเคราะห์ผลการประเมินและนำมาใช้ในการสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน โดยมีการจัดสอนเสริมในเนื้อหาวิชาที่ยากสำหรับผู้เรียน ผู้สอนทุกคนจัดทำวิจัยในชั้นเรียน มีการวัดและประเมินผลก่อน-ระหว่าง-หลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนการสอน และปรับรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนสอนให้เหมาะกับผู้เรียน 8. ผู้สอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดทำวิจัยชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เลือกใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ผิกระดมความคิด การนำเสนอผลงาน และการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม
การบริหารจัดการ	1. ด้านวิชาการ 1.1 สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องตามวิถีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน 1.2 การวางแผนการดำเนินงานเป็นระบบวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) และมีการประชุมบุคลากร มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำคำสั่งแต่งตั้งเพื่อการดำเนินการที่เป็นระบบ 1.3 มีการนิเทศและติดตามงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้าน	สรุปผลในภาพรวม
การบริหารจัดการ (ต่อ)	1.4 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา 1.5 มีการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เรียนรู้การบริหารงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การติดตามงาน ให้ส่งแผน-ผลการปฏิบัติงานทุกเดือน ส่งแผนการเรียนการสอนและบันทึกการสอน 1.6 การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ยึดตามระเบียบและกฎเกณฑ์ของสำนักงาน กศน. ทั้งแบบอิงมาตรฐานและตามสภาพจริง 1.7 สนับสนุนให้ครูทำวิจัยชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยการพัฒนาครูเข้าร่วมอบรมและจัดทำคู่มือวิจัยให้ครูศึกษาเพิ่มเติม 1.8 ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้และประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ได้แก่ ชุมชน ห้องสมุดประชาชน วัด โรงเรียน เป็นต้น ในการจัดกิจกรรมการศึกษา 1.9 สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ยึดแนวทางระบบการประกันคุณภาพภายในและ สมศ. เป็นหลักในการปฏิบัติงาน 1.10 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา โดยประชุมร่วมกันพิจารณาคัดเลือกหนังสือ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสื่อ และเป็นไปตามเกณฑ์การสรรหาสื่อประกอบการเรียน 2. ด้านงบประมาณ 2.1 สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี โดยมีการประชุมร่วมกันประมาณการใช้จ่ายเป็นงบลงทุน งบดำเนินงาน และงบรายจ่ายอื่น ซึ่งใช้ฐานการใช้จ่ายจากปีที่แล้ว

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้าน	สรุปผลในภาพรวม
การบริหารจัดการ (ต่อ)	2.2 จัดทำคำสั่งแต่งตั้งและมอบหมายงานแผน บัญชี การเงิน พัสดุ พิจารณาและเสนอขออนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณ ตามระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณ/พัสดุ 2.3 มีการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นรายไตรมาส จนถึงสิ้นปีงบประมาณ ว่ามีการใช้งบประมาณเป็นตาม แผนที่กำหนดไว้ และสรุปรายงานกิจกรรม/โครงการที่ ดำเนินการในปีงบประมาณส่งหน่วยงานต้นสังกัด รวมถึง รายงานผลการดำเนินงานในรอบปีกับคณะกรรมการ สถานศึกษา ได้แก่ สรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี รายงาน การประเมินตนเอง (SAR) การรายงานทางการเงินระบบ GMIF เป็นต้น 3. ด้านการบริหารงานบุคคล 3.1 การเลื่อนขั้นเงินเดือน ใช้กรอบการประเมินผลงานของ บุคลากร มีเกณฑ์การประเมินจากต้นสังกัด ให้ครูและ บุคลากรจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน บันทึกความดี และ สัมภาษณ์การปฏิบัติงานในรอบปีตามสภาพจริง 3.2 การลาป่วย ลากิจ ลาพักผ่อน ให้ลาได้ตามระเบียบที่ กำหนดและขอตกลงกันในที่ประชุมของสถานศึกษา รวมทั้งสรุปรายงานวันลาส่งหน่วยงานต้นสังกัดทราบทุก เดือน 3.3 จัดทำฐานข้อมูลบุคลากรเป็นแฟ้มประวัติรายบุคคล แผนปฏิบัติงาน กิจกรรมการเรียนการสอน และคำสั่งงานที่ ได้รับมอบหมาย เพื่อง่ายต่อการประเมินผลงานของแต่ละ บุคคลและสู่งานประกันคุณภาพได้ 3.4 ส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับบุคลากรและภาคี เครือข่ายที่ทำคุณประโยชน์ให้กับสถานศึกษา มีการมอบ รางวัล เกียรติบัตร เสนอชื่อเข้าประกวดระดับกรมและ ประเทศอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้าน	สรุปผลในภาพรวม
การบริหารจัดการ (ต่อ)	3.5 ส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมของบุคลากร โดยให้ความรู้และมีการกำหนดข้อตกลงการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการกำกับ ติดตาม และเสนอแนะให้ปฏิบัติตามระเบียบทางราชการที่กำหนดไว้ 3.6 มีการกำกับ ติดตาม หาข้อมูลให้บุคลากรได้รับโอกาสเข้าศึกษาต่อและได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ 3.7 ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เรื่องการบริหาร เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล 4. ด้านการบริหารทั่วไป 4.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการประชุมร่วมกับบุคลากร เพื่อจัดโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษา แบ่งสายงาน การบังคับบัญชา บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบรายบุคคล และจัดทำคำสั่งแต่งตั้งการปฏิบัติงานเป็นกลุ่มงานอย่างเป็นระบบ 4.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษาจัดทำโครงสร้างด้านการประกันคุณภาพ นำวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนการทำงาน กำหนดกลยุทธ์ วางแผนการปฏิบัติงานประจำปี แผนพัฒนาการศึกษา และการบริหารกิจกรรม/โครงการตามนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด 4.3 ผู้อำนวยการสถานศึกษาเน้นการทำงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานภายนอก และภาคีเครือข่าย รวมทั้งให้บุคลากรประสานงานการจัดกิจกรรม/โครงการร่วมกัน โดยใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรของภาคีเครือข่ายเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษา 4.4 มีขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับผู้เรียนตั้งแต่การประชาสัมพันธ์การรับสมัครจนจบการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีคำสั่งแต่งตั้งการปฏิบัติงาน เน้นแนว ให้คำปรึกษา และดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 4.5 ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนำนวัตกรรม

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้าน	สรุปผลในภาพรวม
การบริหารจัดการ (ต่อ)	สื่อเทคโนโลยี และการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน และส่งเสริมด้านวิชาการแก่ชุมชน 4.6 จัดให้มีองค์กรนักศึกษาให้ความร่วมมือและช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรม/โครงการของสถานศึกษา 4.7 มีการรายงานผลการปฏิบัติงานทุกกิจกรรม/โครงการส่งหน่วยงานต้นสังกัด 4.8 สถานศึกษามีระบบการจัดการควบคุมภายใน แบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน การประชุมคณะทำงาน มีคำสั่งแต่งตั้งการทำงานที่เป็นระบบ มีการติดตาม ตรวจสอบ และทบทวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ
การประกันคุณภาพการศึกษา	- กำหนดมาตรฐานการศึกษาจากการประกันคุณภาพภายในโดยต้นสังกัด โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากร มีการกำหนดกรอบทิศทางการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน มีการมอบหมายภารกิจและประชุมการทำงานร่วมกัน - ประชุมสร้างความเข้าใจของบุคลากร ใช้ระบบการทำงานวงจรคุณภาพ PDCA จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพ จัดทำปฏิทินการทำงาน ทำแผนการปฏิบัติงานประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา - ประชุมชี้แจงการปฏิบัติงานและสรุปผลการปฏิบัติงานตามกิจกรรม/โครงการ เพื่อจัดเก็บเอกสารที่สรุปผลการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมเป็นรูปเล่มและประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง - เตรียมเอกสารและคู่มือการประกันคุณภาพให้คณะกรรมการแต่ละคน ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ผ่านการประกันคุณภาพแล้ว และเตรียมความพร้อมโดยระดมความคิดของบุคลากรเรื่องการตอบคำถามของหน่วยงานต้นสังกัดและ สมศ. - จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มีการมอบหมายงาน มีการกำกับติดตามงาน รวบรวมปัญหา/ข้อเสนอแนะ และรวบรวมเอกสารที่ใช้ในการประกันคุณภาพ

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้าน	สรุปผลในภาพรวม
การประกันคุณภาพ การศึกษา (ต่อ)	6. ศึกษาคู่มือการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก นำมาปรับเป็นเล่มคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพของสถานศึกษาเองเพื่อเตรียมประกันคุณภาพ 7. บุคลากรทุกคนให้ความสำคัญเรื่องการประเมินประกันคุณภาพในเรื่องการเตรียมความพร้อมในการตอบคำถามหรือสัมภาษณ์ในการจัดเก็บข้อมูล หลักฐานร่องรอย เตรียมบุคลากรในการให้ข้อมูลต่อ สมศ. รวมทั้งให้รางวัลบุคลากร ถ้าสถานศึกษามีผลการประกันคุณภาพได้ตามที่กำหนด

ส่วนที่ 2 ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ของผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือครู กศน. หรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา

จากการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ของผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน (ผู้อำนวยการ กศน.เขตบางบอน ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการสถาบันทางไกล ผู้อำนวยการ กศน.เขตจอมทอง ผู้อำนวยการ กศน.เขตภาษีเจริญ) ครู กศน. จำนวน 3 คน (ครู กศน.เขตจอมทอง ครู กศน.เขตภาษีเจริญ ครู กศน.เขตบางบอน) และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 คน (ครู กศน.เขตบางบอน ครู กศน.เขตราษฎร์บูรณะ) ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเรื่องการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการสนทนากลุ่ม ดังนี้

ตาราง 14 สรุปผลการสนทนากลุ่มของผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงาน
ประกันคุณภาพการศึกษา

ประเด็นการสนทนากลุ่ม	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ		
	ผู้อำนวยการ	ครู กศน.	ผู้รับผิดชอบงาน ประกันคุณภาพ การศึกษา
รูปแบบของคู่มือ	- รูปร่าง ขนาด ตัวอักษรใหญ่ อ่าน ง่าย มีแผนภาพ สัญลักษณ์ ใช้สีเพื่อ ช่วยให้อ่านง่าย มี จัดวางเป็นระบบ	- การจัดวางรูปแบบ มีความเหมาะสม ชัดเจน อ่านง่าย ตกแต่งเพิ่มสีสันที่ สวยงามและชัดเจน	- การแบ่งหัวข้อและ แบ่งส่วนชัดเจน การใช้อักษรอ่าน ง่าย ใช้สีเพิ่มจุดเด่น ของตัวอักษร
เนื้อหาคู่มือ	- เนื้อหาของคู่มือ อาจจะใช้แนวคิด การประกันคุณภาพ แบบวงจร PDCA ประกอบด้วย 1. การกำหนด เกณฑ์ในการ ประเมิน คือตัว P 2. การประเมิน คุณภาพภายใน	- การพิมพ์เนื้อหาให้ ถูกต้องและชัดเจน - การอธิบาย แผนภาพให้เป็น ภาษาให้อ่านและ เข้าใจง่าย ชัดเจนดี - นำ PDCA เป็น แนวทางการจัดทำ คู่มือได้ - ลดขั้นตอนการ	- ตรวจสอบการ พิมพ์ถูก-ผิดของ เนื้อหา - การอธิบาย แผนภาพให้เป็น ภาษาให้อ่านและ เข้าใจง่ายขึ้น - กล่าวถึงเรื่องการ ประเมินตนเองใน คู่มือก็ได้ เป็นส่วน
	แบ่งเป็นประเมิน ตนเองและประเมิน จากต้นสังกัดคือ ตัว D 3. ประเมินภายนอก จากผู้เรียน การจัด กิจกรรม การบริหาร จัดการ การประกัน คุณภาพ และชุมชน เป็นตัว C	ปฏิบัติงานตาม แผนภาพได้	หนึ่งในการใช้การ ประเมินภายนอก - เนื้อหาทำเป็น วงจร PDCA เห็น ชัดเจน เข้าใจง่าย เป็นระบบ

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนากลุ่ม	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ		
	ผู้อำนวยการ	ครู กศน.	ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา
เนื้อหาคู่มือ(ต่อ)	4. การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา งานของสถานศึกษา ตัว A		
การนำไปใช้ของคู่มือ	- นำไปประยุกต์ใช้ ในสถานศึกษาได้ ส่วนหนึ่ง เนื่องจาก เนื้อหาที่ปรากฏใน คู่มือ จะนำไปใช้ได้ ทุกเกณฑ์ที่ สมศ. กำหนด (ไม่ว่าจะ เปลี่ยนเกณฑ์ที่รอบ) นำแนวคิดการ ประกันคุณภาพ การศึกษา แบบ PDCA ไปใช้ในการ ปฏิบัติงานของ สถานศึกษา เพื่อ เตรียมการประเมิน สมศ. และแนวทาง การเขียนรายงาน การประเมินตนเอง	- สามารถใช้เป็น แนวทางหนึ่งในการ ดำเนินงานของ สถานศึกษา โดย นำมาปรับใช้ให้เข้า กับบริบทของ สถานศึกษาได้	- นำคู่มือไป ปรับปรุงแก้ไขให้ เป็นแนวทางการ ดำเนินงานของ สถานศึกษาในเรื่อง การจัดการเรียนการ สอน การบริหาร จัดการ และการ ประกันคุณภาพ การศึกษา

สรุปผลการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) กับผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเรื่องความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพ

การศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้วิจัยสามารถสรุปผลในภาพรวมการสนทนากลุ่ม ดังนี้

ตาราง 15 สรุปผลภาพรวมการสนทนากลุ่มของผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา

ประเด็นการสนทนากลุ่ม	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
รูปแบบของคู่มือ	รูปร่างและสีสันทันเหมาะสมในการอ่านง่าย มีการจัดแบ่งหัวข้ออย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของคู่มือที่ได้ทบทวนในเรื่องแนวทางการจัดทำคู่มือ
เนื้อหาคู่มือ	- สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในและแนวทางการทำคู่มือ - เนื้อหาของคู่มือเพิ่มเติมเรื่องแนวคิดการประกันคุณภาพเป็นวงจร PDCA ประกอบด้วย คือ การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การประเมิน ยังคงยึดแนวคิดการประกันคุณภาพนี้ได้ตลอด) D คือ การประเมินคุณภาพภายใน แบ่งเป็น การประเมินตนเองและการประเมินโดยหน่วยงานต้นสังกัด C คือ การประเมินภายนอก โดยตรวจสอบผู้เรียน กระบวนการจัดกิจกรรมการบริหารจัดการ การประกันคุณภาพ และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินได้และ A คือ การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาของสถานศึกษาต่อไป
การนำไปใช้ของคู่มือ	- การนำไปใช้ของคู่มือ สามารถนำไปใช้ได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากยังไม่มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพรอบสี่ของ สมศ. - สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตนเองตามเนื้อหาที่ปรากฏในคู่มือ คือ แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และแนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเอง

หมายเหตุ: คำอธิบายประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)

1. รูปแบบของคู่มือ เช่น สีสันทัน รูปร่าง ลักษณะของคู่มือ ฯลฯ
2. เนื้อหาคู่มือเช่น ความครบถ้วนของคู่มือ ความถูกต้องของคู่มือ การทำความเข้าใจในคู่มือ ฯลฯ
3. การนำไปใช้ของคู่มือ เช่น การนำไปใช้ได้จริงหรือไม่ การนำไปประยุกต์ใช้ ฯลฯ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษาครูผู้สอนและผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง ในแต่ละด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนด้านการบริหารจัดการ ได้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ได้สัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีการสรุปผลการวิจัยที่ได้ จากบทที่ 4 รวมถึงมีการนำข้อมูลดังกล่าวมาหาแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และจัดทำเป็นคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

สรุปผลงานวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม จำนวน 6 คน ในเรื่องของการประเมินประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลภาพรวมการสัมภาษณ์ของผู้อำนวยการ กศน.เขตห้วยขวาง และผู้อำนวยการ กศน.เขตบางคอแหลม ครู กศน.เขตห้วยขวาง ครู กศน.เขตบางคอแหลม ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา กศน.เขตห้วยขวาง และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา กศน.เขตบางคอแหลม

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า

1.1 ครูและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหารายวิชา เพื่อออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ บรรยาย กิจกรรมค่าย การทำโครงการ การใช้สื่อเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด คิดเป็น และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ กศน. ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดเน้น/นโยบาย/ยุทธศาสตร์ของ กศน.

1.2 ครูมีการสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลสู่การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริงและความต้องการเบื้องต้นของผู้เรียน มีการประเมินผลทุกช่วงเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการศึกษา

1.3 ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการใช้สื่อ เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการการเรียนรู้ ประเมินผลโดยเน้นพัฒนาการของผู้เรียน และทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

1.4 การจัดรูปแบบและกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานและการนำเสนอให้นำเสนอเป็นกระบวนการให้ผู้เรียนแสดงความสามารถของตน มีการแนะนำศูนย์สื่อ/ห้องสมุดประชาชน/แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเว็บไซต์ทางการศึกษา ให้ผู้เรียนไปศึกษาเรียนรู้ เสริมความรู้นอกห้องเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ได้

1.5 ครูเตรียมและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เว็บไซต์ Line Facebook เป็นต้น

1.6 วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยการสังเกตจากการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงาน ซึ่งผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดไตร่ตรองได้ดีขึ้น และมีการนำเสนอรายงานความก้าวหน้าของผลงานโดยประเมินจากการซักถาม ตอบคำถาม และเนื้อหา รวมถึงมีการมอบหมายงานเพิ่มเติมให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วย

1.7 ครูมีการวิเคราะห์ผลการประเมินและนำมาใช้ในการสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน โดยมีการจัดสอนเสริมในเนื้อหาวิชาที่ยากสำหรับผู้เรียน ผู้สอนทุกคนจัดทำวิจัยในชั้นเรียน มีการวัดและประเมินผลก่อน-ระหว่าง-หลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนการสอน และปรับปรุงแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

1.8 ผู้สอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดทำวิจัยชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เลือกใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ฝึกระดมความคิด การนำเสนอผลงาน และการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

2. ด้านการบริหารจัดการ พบว่า

2.1 การเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยสรุปรายด้าน ดังนี้

2.1.1 ด้านวิชาการ

1) สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรท้องถิ่นให้ สอดคล้องตามวิถีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน

2) การวางแผนการดำเนินงานเป็นระบบวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) และ มีการประชุมบุคลากร มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำคำสั่งแต่งตั้งเพื่อการดำเนินการที่เป็น ระบบ

3) มีการนิเทศและติดตามงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

5) มีการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เรียนรู้การบริหารงาน การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน การติดตามงาน ให้ส่งแผน-ผลการปฏิบัติงานทุกเดือน ส่งแผนการเรียนการสอนและบันทึกการสอน

6) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ยึดตามระเบียบและกฎเกณฑ์ของสำนักงาน กศน. ทั้งแบบอิงมาตรฐานและตามสภาพจริง

7) สนับสนุนให้ครูทำวิจัยชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยการพัฒนาครูเข้าร่วมอบรมและจัดทำคู่มือวิจัยให้ครูศึกษาเพิ่มเติม

8) ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้และประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ได้แก่ ชุมชน ห้องสมุดประชาชน วัด โรงเรียน เป็นต้น ในการจัดกิจกรรมการศึกษา

9) สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ยึดแนวทางระบบการประกันคุณภาพภายในและ สมศ. เป็นหลักในการปฏิบัติงาน

10) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา โดยประชุมร่วมกันพิจารณาคัดเลือกหนังสือ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสื่อ และเป็นไปตามเกณฑ์การสรรหาสื่อประกอบการเรียน

2.1.2 ด้านงบประมาณ

1) สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี โดยมีการประชุมร่วมกันประมาณการใช้จ่ายเป็นงบลงทุน งบดำเนินงาน และงบรายจ่ายอื่น ซึ่งใช้ฐานการใช้จ่ายจากปีที่แล้ว

2) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งและมอบหมายงานแผน บัญชี การเงิน พัสดุ พิจารณาและเสนอขออนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณตามระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณ/พัสดุ

3) มีการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นรายไตรมาสจนถึงสิ้นปีงบประมาณ ว่ามีการใช้งบประมาณเป็นตามแผนที่กำหนดไว้ และสรุปรายงานกิจกรรม/โครงการที่ดำเนินการในปีงบประมาณส่งหน่วยงานต้นสังกัด รวมถึงรายงานผลการดำเนินงานในรอบปีกับคณะกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ สรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี รายงานการประเมินตนเอง (SAR) การรายงานทางการเงินระบบ GMIF เป็นต้น

2.1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

1) การเลื่อนขั้นเงินเดือน ใช้กรอบการประเมินผลงานของบุคลากร มีเกณฑ์การประเมินจากต้นสังกัด ให้ครูและบุคลากรจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน บันทึกความดี และสัมภาษณ์ การปฏิบัติงานในรอบปีตามสภาพจริง

2) การลาป่วย ลากิจ ลาพักผ่อน ให้ลาได้ตามระเบียบที่กำหนดและข้อตกลงกันในที่ประชุมของสถานศึกษา รวมทั้งสรุปรายงานวันลาส่งหน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกเดือน

3) จัดทำฐานข้อมูลบุคลากรเป็น 4 แฟ้ม ได้แก่ แฟ้มประวัติรายบุคคล แผนปฏิบัติงาน กิจกรรมการเรียนการสอน และคำสั่งงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่ออำนวยความสะดวก ประเมินผลงานของแต่ละบุคคลและส่งเสริมประกันคุณภาพได้

4) ส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับบุคลากรและภาคีเครือข่ายที่ทำให้คุณประโยชน์ให้กับสถานศึกษา มีการมอบรางวัล เกียรติบัตร เสนอชื่อเข้าประกวดระดับกรมและประเทศอย่างต่อเนื่อง

5) ส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมของบุคลากร โดยให้ความรู้และมีการกำหนดข้อตกลงการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการกำกับ ติดตาม และเสนอแนะให้ปฏิบัติตามระเบียบทางราชการที่กำหนดไว้

6) มีการกำกับ ติดตาม หาข้อมูลให้บุคลากรได้รับโอกาสเข้าศึกษาต่อและได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ

7) ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เรื่องการบริหาร เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

2.1.4 ด้านการบริหารทั่วไป

1) ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการประชุมร่วมกับบุคลากร เพื่อจัดโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษา แบ่งสายงานการบังคับบัญชา บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ รายบุคคล และจัดทำคำสั่งแต่งตั้งการปฏิบัติงานเป็นกลุ่มงานอย่างเป็นระบบ

2) ผู้อำนวยการสถานศึกษาจัดทำโครงสร้างด้านการประกันคุณภาพ นำวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนการทำงาน กำหนดกลยุทธ์ วางแผนการปฏิบัติงานประจำปี แผนพัฒนาการศึกษา และการบริหารกิจกรรม/โครงการตามนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด

3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาเน้นการทำงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานภายนอก และภาคีเครือข่าย รวมทั้งให้บุคลากรประสานงานการจัดกิจกรรม/โครงการร่วมกัน โดยใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรของภาคีเครือข่ายเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษา

4) มีขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับผู้เรียนตั้งแต่การประชาสัมพันธ์การรับสมัครจนจบการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีคำสั่งแต่งตั้งการปฏิบัติงาน เน้นแนว ให้คำปรึกษา และดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

5) ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนำนวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยี และการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน และส่งเสริมด้านวิชาการแก่ชุมชน

6) จัดให้มีองค์กรนักศึกษาให้ความร่วมมือและช่วยเหลือครู ในการจัดกิจกรรม/โครงการของสถานศึกษา

7) รายงานผลการปฏิบัติงานทุกกิจกรรม/โครงการส่งหน่วยงานต้นสังกัด

8) สถานศึกษามีระบบการจัดการควบคุมภายใน แบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน การประชุมคณะทำงาน มีคำสั่งแต่งตั้งการทำงานที่เป็นระบบ มีการติดตาม ตรวจสอบ และทบทวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

2.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษาใช้ระบบวงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) ในการบริหารงาน

2.3 ผู้บริหารให้บุคลากรทุกคนที่รับผิดชอบจัดทำรายงานผลการปฏิบัติการและรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

3. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า

3.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาจากการประกันคุณภาพภายในโดยต้นสังกัด โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากร มีการกำหนดกรอบทิศทางการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน มีการมอบหมายภารกิจและประชุมการทำงานร่วมกัน

3.2 ประชุมสร้างความเข้าใจของบุคลากร ใช้ระบบการทำงานวงจรคุณภาพ PDCA จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานการประกันคุณภาพ จัดทำปฏิทินการทำงาน ทำแผนการปฏิบัติงานประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3 ประชุมชี้แจงการปฏิบัติงานและสรุปผลการปฏิบัติงานตามกิจกรรม/โครงการ เพื่อจัดเก็บเอกสารที่สรุปผลการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมเป็นรูปเล่มและประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

3.4 เตรียมเอกสารและคู่มือการประกันคุณภาพให้คณะกรรมการแต่ละคน ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ผ่านการประกันคุณภาพแล้ว และเตรียมความพร้อมโดยระดมความคิดของบุคลากรเรื่องการตอบคำถามของหน่วยงานต้นสังกัดและ สมศ.

3.5 จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มีการมอบหมายงาน มีการกำกับติดตามงาน รวบรวมปัญหา/ข้อเสนอแนะ และรวบรวมเอกสารที่ใช้ในการประกันคุณภาพ

3.6 ศึกษาคู่มือการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก นำมาปรับเป็นเล่มคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพของสถานศึกษาเองเพื่อเตรียมรองรับการประกันคุณภาพ

3.7 บุคลากรทุกคนให้ความสำคัญเรื่องการประเมินประกันคุณภาพ ในเรื่องการเตรียมความพร้อมในการตอบคำถามหรือสัมภาษณ์ในการจัดเก็บข้อมูล หลักฐานร่องรอย เตรียมบุคลากรในการให้ข้อมูลต่อ สมศ. รวมถึงการให้รางวัลบุคลากร ถ้าสถานศึกษามีผลการประกันคุณภาพได้ตามที่กำหนด

จากผลการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ของผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน (ผู้อำนวยการ กศน.เขตบางบอน ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการสถาบันทางไกล ผู้อำนวยการ กศน.เขตจอมทอง ผู้อำนวยการ กศน.เขตภาษีเจริญ) ครู กศน. จำนวน 3 คน (ครู กศน.เขตจอมทอง ครู กศน.เขตภาษีเจริญ ครู กศน.เขตบางบอน) และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน

2 คน (ครู กศน.เขตบางบอน ครู กศน.เขตราษฎร์บูรณะ) ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเรื่องการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้วิจัยสามารถสรุปผลภาพรวมการสนทนากลุ่มของผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ได้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะดังนี้

1. รูปแบบของคู่มือมีรูปร่างและสีสันทันเหมาะในการอ่านง่าย มีการจัดแบ่งหัวข้ออย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของคู่มือที่ได้บทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องในเรื่องแนวทางการจัดทำคู่มือ

2. เนื้อหาคู่มือ

2.1 เนื้อหาสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในและทฤษฎีการทำคู่มือ

2.2 เนื้อหาของคู่มือเพิ่มเติมเรื่องแนวคิดการประกันคุณภาพเป็นวงจรเสมือน PDCA ประกอบด้วย คือ การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนเกณฑ์การประเมิน ยังคงยึดถึงแนวคิดการประกันคุณภาพนี้ได้ตลอด) D คือ การประเมินคุณภาพภายใน แบ่งเป็น การประเมินตนเองและการประเมินโดยหน่วยงานต้นสังกัด C คือ การประเมินภายนอก โดยตรวจสอบผู้เรียน กระบวนการจัดกิจกรรม การบริหารจัดการ การประกันคุณภาพ และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินได้และ A คือ การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาของสถานศึกษาต่อไป

3. การนำไปใช้ของคู่มือ

3.1 การนำไปใช้ของคู่มือ สามารถนำไปใช้ได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากยังไม่มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพรอบสี่ของ สมศ.

3.2 สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตนเองตามเนื้อหาที่ปรากฏในคู่มือ คือ แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และแนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเอง

3.3 เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน จัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความต้องการของผู้เรียน มุ่งจัดการศึกษาให้ผู้เรียน/ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจสถานศึกษามีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินประกันคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและการสนทนากลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผลการสัมภาษณ์ของผู้อำนวยการ ครู กศน. และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ของ กศน.เขตห้วยขวางและ กศน.เขตบางคอแหลม ซึ่ง

ได้ข้อมูลจากการสรุปทမ်းภาษาและศึกษาบริบทของสถานศึกษาของทั้งสองแห่งมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันสามารถอภิปรายเป็นแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินประกันคุณภาพของศูนย์การศึกษา นอกระบบและศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยรายด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนจากการสัมภาษณ์ครู กศน.ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยได้สรุปเป็นรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนที่ดีจากการสรุปผลเป็น รูปแบบ TADEMERD Model ดังนี้

1.1.1 กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (Targeted Learning: T) คือ ครูกำหนด วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการเรียนรู้ ประสบการณ์ ของผู้เรียน ความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียน ทักษะกระบวนการคิด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของ กศน. ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการทำโครงการ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการ อย่างเป็นระบบขั้นตอน ผูกการคิดแบบ Mind Mapping นำไปสู่การแก้ปัญหา ปรับปรุงการ ดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น โดยการทำโครงการให้มีการนำเสนอโครงการเป็นกลุ่ม แบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล คิดแบบต่อยอด ผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ คิดอย่างมีเหตุมี ผล เกิดประสิทธิผลที่ดี หรือนำโครงการที่ทำไปต่อยอดเกิดสิ่งใหม่เพื่อพัฒนาอาชีพได้ต่อไป ตาม แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1.2 วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล (Analyze Individual Learners: A) คือ ครูทำการ วิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียน ตามแบบวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล โดยให้ผู้เรียนกรอกรายละเอียด ประวัติส่วนตัวพอสังเขป จากนั้นเริ่มพูดคุย สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกของผู้เรียน เพื่อจะได้ทราบปัญหา และความต้องการเบื้องต้นของผู้เรียน เริ่มสมัครเข้าเรียน ก่อนการเรียน โดยการละลายพฤติกรรม ผู้เรียนและระหว่างการเรียนรู้ สังเกตและการวัดผลการเรียนระหว่างภาค และประเมินผู้เรียนหลังจาก การเรียนเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการรับการศึกษา ครูนำข้อมูลดังกล่าวมา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนรายบุคคล จัดบันทึก ติดตามและประเมินผู้เรียนอย่าง สม่ำเสมอ

1.1.3 ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (Design of Learning: D) คือ จัดการ เรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ครูเป็นผู้เปิดประเด็นและเชื่อมโยงความรู้ และให้ผู้เรียนมี ความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมใน รูปแบบเกมส์ การทดลอง การสร้างสถานการณ์ การแสดงบทบาทสมมติ โดยผู้เรียนไปหาข้อมูลแล้ว นำมาบันทึกในแบบบันทึกการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ซึ่งครูมีการประเมินผลโดยเน้น พัฒนาการของผู้เรียน และวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพและผู้เรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด

1.1.4 จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ (Environment of Learning: E) คือ จัด สภาพแวดล้อมในห้องเรียน โดยให้ผู้เรียนร่วมกันคิดและจัดให้อำนวยต่อการจัดการเรียนการ

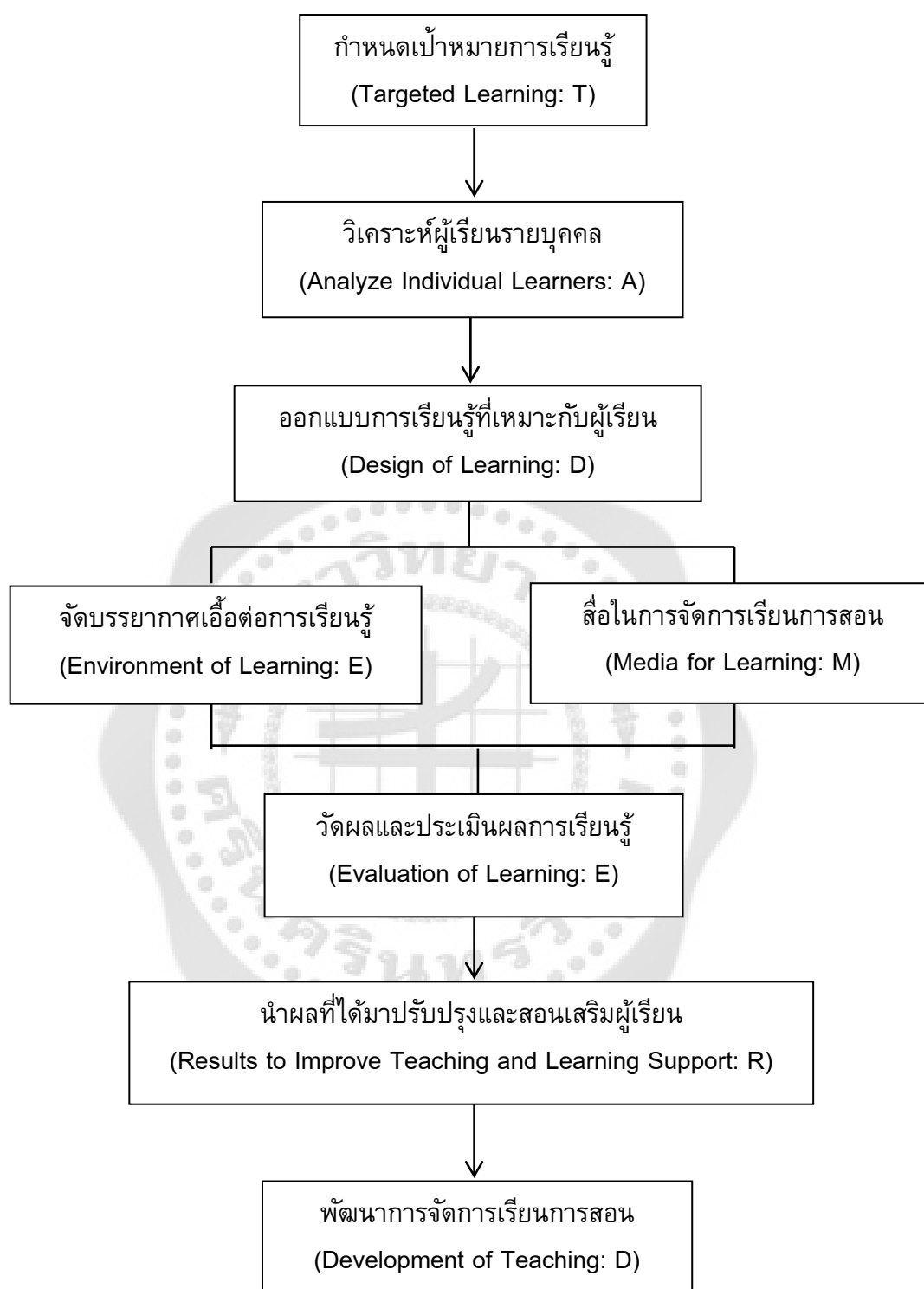
สอน ในการส่งเสริมและสร้างเสริมผู้เรียนในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม สร้างความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ทำให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน

1.1.5 สื่อในการจัดการเรียนการสอน (Media for Learning: M) คือ ครูจัดเตรียมสื่อ/อุปกรณ์/เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ ติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนโดยใช้ Line Facebook ให้ผู้เรียนใช้สมาร์ทโฟนเข้าอินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จัดห้องศูนย์สื่อ ศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดประชาชน การให้ใบความรู้ การให้ใบงาน การใช้สื่อ ETV ของสำนักงาน กศน. โดยครูต้องเลือกและทดลองใช้สื่อก่อนผู้เรียน จึงจะแนะนำผู้เรียนใช้ได้

1.1.6 วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation of Learning: E) คือ จัดกิจกรรมปรับพื้นฐานในวันปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับพื้นฐานวิชาหลัก เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งครูประเมินผู้เรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนแต่ละรายวิชาด้วยแบบทดสอบ เพื่อติดตามพัฒนาการของผู้เรียนว่าผู้เรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนได้มีการพัฒนาและเข้าใจในเนื้อหาของรายวิชาที่เรียนมากน้อยเพียงใด จัดทำแฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียน สร้างความเข้าใจเรื่องการทดสอบตามระบบ N-Net ทดลองทำแบบทดสอบเก่า เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นหรืออยู่ในระดับดี

1.1.7 นำผลที่ได้มาปรับปรุงและสอนเสริมผู้เรียน (Results to Improve Teaching and Learning Support: R) คือ นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ โดยนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนโดยตรง ได้แก่ สอนเสริมจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น วิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ให้ตรงกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน (8) พัฒนาการจัดการเรียนการสอน (Development of Teaching: D) คือ บันทึกหลังสอนจากการจัดการเรียนการสอนทุกครั้งเพื่อสังเกตผลการพัฒนาของผู้เรียนในแต่ละครั้ง และบันทึกปัญหาอุปสรรคที่พบระหว่างการเรียนการสอนและนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งสังเกตการสอนของครูผู้สอนเองว่ามีข้อควรปรับปรุงอย่างไรบ้างในการสอนแต่ละครั้ง โดยประเมินการใช้สื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำปัญหาจากการบันทึกหลังการสอนจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน และนำไปปรับปรุงในการเรียนการสอนครั้งต่อไป

รูปแบบแนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนการสอนTADEMARD Modelได้แนวทางจากหลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครูมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญา “คิดเป็น” และยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยเน้นพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ และสร้างองค์ความรู้สำหรับตนเอง และชุมชน สังคม ซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ กศน. หรือ ONIE Model

ภาพประกอบ 11 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบของTADEMARD Model

1.2 ด้านการบริหารจัดการจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน โดยผู้วิจัยได้สรุปเป็นรูปแบบของการบริหารจัดการที่ดีจากการสรุปเป็นรูปแบบPSRModel ดังนี้

1.2.1 การเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการ(Preparation of Management: P)4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านวิชาการ (Academic: A) คือ งานที่ครอบคลุมเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริการ การสอน การวัดและประเมินผล ติดตามผลและสรรหาสื่อการสอน รวมทั้งพัฒนาผู้สอน ตลอดจนการดำเนินกิจการของสถานศึกษาจะต้องเป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นที่ปรับปรุงให้ทันสมัยขึ้น ดังนั้นเมื่อมีการพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องพัฒนาครูด้วย เพราะการใช้หลักสูตรในสถานศึกษาจะมีส่วนเกี่ยวข้องไปถึงการจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน วิธีสอน การใช้อุปกรณ์การสอนและการประเมินผลด้วย ถ้ามองในด้านของงานสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ หลักสูตร การสอน อุปกรณ์การสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ วัดผลการศึกษา งานวิจัย และการนิเทศการศึกษา

2) ด้านงบประมาณ (Budget: B) คือ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน สามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ จัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน โดยสถานศึกษาจัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน งานโครงการ จัดทำกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลาง ทำคำขอรับงบประมาณของสถานศึกษาและกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลางเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสม สอดคล้องเชิงนโยบายจัดทำร่างข้อตกลงบริการผลผลิตของสถานศึกษาที่จะต้องทำกับเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อได้รับงบประมาณการจัดสรรงบประมาณ

3) ด้านการบริหารงานบุคคล (Human Resources Management: H) คือ การบริหารงานบุคคลในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ต้องการและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีกระบวนการสำคัญ ดังนี้ การกำหนดนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลเพื่อเป็นกรอบในการบริหาร เน้นที่นโยบายและระเบียบที่จำเป็นแก่การดำเนินงาน ได้แก่ วางแผนกำลังคน บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดคนให้เหมาะกับลักษณะงาน การพัฒนาบุคลากร การให้เงินเดือนและค่าตอบแทน งานทะเบียนประวัติหรือข้อมูลบุคลากร ประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการพิจารณาความดีความชอบ งานวินัยและการดำเนินงานทางสวัสดิการ ประโยชน์เกื้อกูลและสิทธิประโยชน์ การให้ออกจากราชการ และการรับบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ โดยงานทะเบียนประวัติบุคลากรมีการบริหารจัดการฐานข้อมูลบุคลากรแบ่งเป็น 4 แฟ้ม

หลัก ได้แก่ แฟ้มประวัติรายบุคคล แผนปฏิบัติงาน กิจกรรมการเรียนการสอน และคำสั่งงานที่ได้รับมอบหมาย

4) ด้านการบริหารทั่วไป (General Management: G) คือ การดำเนินการเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งานธุรการและงานสารบรรณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การเงิน การบัญชี งานพัสดุ งานของอาคารสถานที่ งานกิจการนักศึกษา งานความสัมพันธ์กับชุมชน และระบบควบคุมภายในที่ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบและเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

ดังนั้น ผู้บริหารที่ดีจึงจำเป็นต้องมีความรู้ มีทักษะในการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันได้แบ่งงานออกเป็น 4 ด้านดังนี้ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงบประมาณ ซึ่งงานแต่ละงานมีความสำคัญต้องดำเนินการให้ถูกต้องและรวดเร็ว เป็นปัจจุบัน และในแต่ละงานก็ยังใช้ข้อมูลสารสนเทศจากโปรแกรมที่แตกต่างกัน การบริหารงานทั่วไปและการบริหารงานบุคคลมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ด้านงานธุรการใช้โปรแกรม E-Office การบริหารงานการเงินใช้โปรแกรม E-Budget, GMIF และการบริหารงานวิชาการจะใช้โปรแกรม IT เพื่อประมวลผลงานทะเบียนและวัดผลของผู้เรียน เนื่องด้วยการบริหารงานของสถานศึกษาจะเกี่ยวข้องกับบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจหลักในการบริหารและใช้ข้อมูลสารสนเทศ และมีทักษะในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้ด้วยตนเอง โดยผู้บริหารต้องคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้มีหน้าที่จัดทำข้อมูลตามระบบการใช้โปรแกรมข้อมูลสารสนเทศ มีระบบติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดำเนินการกรอกข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ให้การสนับสนุนบุคลากรในสถานศึกษาให้ได้รับการอบรมพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของข้อมูลสารสนเทศที่ทางสถานศึกษาได้จัดทำขึ้นก่อนนำไปใช้ และสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนมีความรู้ และสามารถสืบค้นข้อมูลสารสนเทศได้ โดยข้อมูลสารสนเทศที่จัดทำขึ้นจะต้องนำไปใช้ในการให้บริการสถานศึกษา ผู้บริหารจัดทำฐานข้อมูลบุคลากรแบ่งแยกเป็น 4 แฟ้มหลัก ได้แก่ แฟ้มประวัติรายบุคคล แผนปฏิบัติงาน กิจกรรมการเรียนการสอน และคำสั่งงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งเน้นการประสานงานกับภาคีเครือข่ายผู้บริหารจัดทำ MOU (Memorandum of Understanding หรือ บันทึกความข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสองฝ่าย) เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาด้วย

1.2.2 การบริหารเชิงระบบ (System Approach: S) โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) เป็นการตรวจสอบทบทวนการดำเนินงานด้วยตนเอง คือ

P: Plan การวางแผนการปฏิบัติงาน/การวางระบบ กำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดแนวทางการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลา v กำหนดงบประมาณ กำหนดผู้รับผิดชอบ

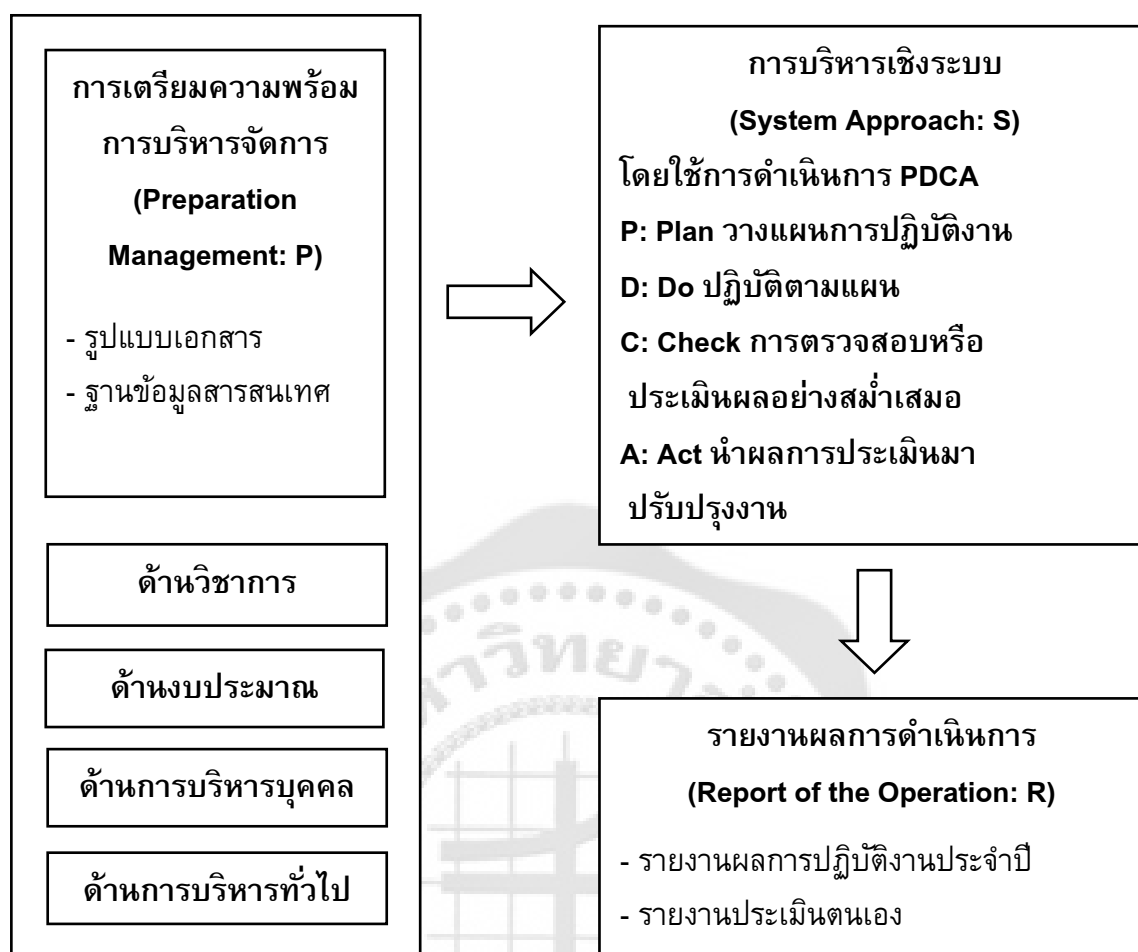
D: Do การปฏิบัติตามแผน ซึ่งขั้นตอนนี้บุคลากรทุกคนต้องปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติการของสถานศึกษาและแผนย่อยของตน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีหน้าที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีความสุข มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก จัดหาทรัพยากรให้เพียงพอ มีการกำกับติดตาม ให้ขวัญกำลังใจบุคลากรเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม นอกจากนั้น ผู้บริหารได้มีเทศการทำงานของบุคลากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

C: Check การตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรม/โครงการอย่างสม่ำเสมอ

A: Act การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานและปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากร หลังจากประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานการประเมินของสถานศึกษาแล้ว สถานศึกษาควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาจุดเด่น-จุดด้อยของแต่ละระบบเพื่อวางแผนในระยะต่อไป

1.2.3 รายงานผลการดำเนินการ (Report of the Operation: R) คือ การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติการประจำปี ให้บุคลากรที่รับผิดชอบงานแต่ละกิจกรรมจัดทำสรุปงานตามแผนงานประจำปี และจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและนำไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาได้

รูปแบบแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการ PSR Model ผู้บริหารต้องมีการจัดระบบการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎหมาย จุดเน้น ระเบียบของหน่วยงานต้นสังกัด ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพของการบริหารการศึกษา ทำให้งานและกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน และต่อเนื่อง ส่งผลให้เป็นที่ต้องการของผู้เรียน/ผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ปริมาณผู้เรียนเพิ่มมากขึ้นและเป็นที่ยอมรับของผู้มาใช้บริการโดยทั่วไป ซึ่งรูปแบบนี้ได้แนวทางการบริหารจัดการจากบทความของโรงเรียนบ้านสะเอะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พ.ศ.2556 เรื่องกิจกรรมสำคัญและวิธีการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จัดรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยกระบวนการ STSS (System Approach, Teamwork, Socialization, Supervision Monitoring and Evaluation) และระบบการดำเนินงานโดยใช้วงจรการบริหารคุณภาพของ เดมมิง PDCA (Plan Do Check Action) เน้นการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล มากำกับดูแลการบริหารงาน และยังสอดคล้องกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของหลักการบริหารที่เป็นกระบวนการครบวงจร (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Doing) การร่วมกันตรวจสอบ (Checking) และการร่วมกันปรับปรุง (Action) ของสำนักทดสอบทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพประกอบ 12 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการ ในรูปแบบของ PSR Model

1.3 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้วิจัยได้สรุปเป็นรูปแบบของการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้จากการสรุปเป็นรูปแบบ SPIPAMIModel ดังนี้

1.3.1 สถานศึกษามีการตั้งมาตรฐานงานสูงและนำไปปฏิบัติได้จริง (Standard High and Practical: S) คือ ประชุมคณะทำงานร่วมกันศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพของสถานศึกษา พิจารณาสาระสำคัญในมาตรฐานตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ปรัชญา วิสัยทัศน์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา และกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละงานมีมาตรฐานขั้นตอนอย่างไร ได้แก่ ตัวบ่งชี้นี้ต้องได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผลการสอบทดสอบระดับชาติ N-Net มีการตั้งมาตรฐานว่าต้องมีคะแนนเฉลี่ยในทุกมาตรฐานสูงกว่าระดับจังหวัดและระดับประเทศ ซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษากำหนดกรอบทิศทางการทำงานได้ชัดเจน มีการมอบหมายบทบาทหน้าที่ของครูแต่ละคน ตามมาตรฐานของสถานศึกษากำกับ ติดตาม

แนะนำเสริมแรง และเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนตามมาตรฐานของสถานศึกษา นำไปปฏิบัติได้จริงเป็นรูปธรรม มีวิสัยทัศน์มีภาวะผู้นำมีระบบการกำกับติดตาม เน้นการมีส่วนร่วม นิเทศโดยเชิงคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมด้วย

1.3.2 จัดทำแผนการประกันคุณภาพ (Planning of the quality assessment: P) คือ จัดทำแผนอย่างเป็นระบบพื้นฐานของข้อมูลสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สมบูรณ์ ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมที่เป็นส่วนประกอบหลักของการจัดการศึกษาและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ ประชุมเพื่อกำหนดทิศทางของการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่แผนการประกันคุณภาพการศึกษา (แผนระยะยาว 3 - 5 ปี) เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร และเชิงภาคีเครือข่าย คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมจัดทำแผนประจำปี หรือแผนการประกันคุณภาพ ในแบบวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA)

1) การวางแผน (Plan) คือ วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบโดยใช้ข้อมูลตามสภาพจริง กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนที่สะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการ กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนของบุคลากร การใช้งบประมาณและทรัพยากร เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

2) การปฏิบัติ (Do) คือ ลงมือปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนา ที่กำหนดไว้ในแผน ขณะเดียวกันมีการตรวจสอบระหว่างการปฏิบัติด้วยว่าดำเนินไปในทิศทางที่กำหนดไว้หรือไม่

3) ตรวจสอบ (Check) คือ ประเมินผลที่ได้รับจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนา ซึ่งทำให้ทราบว่าการปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยกำหนดความถี่ของการตรวจสอบตามความเหมาะสม

4) ปรับปรุงให้เหมาะสม (Act) คือ พิจารณาผลการตรวจสอบ และนำผลการตรวจสอบมาดำเนินการ ซึ่งถ้ามีผลการปฏิบัติงานที่ดี ให้นำกระบวนการปฏิบัตินั้นมาจัดทำเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ทางกลับกันถ้าผลงานยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ต้องนำผลการประเมินมาพิจารณาว่าควรดำเนินการอย่างไรต่อไป เพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้

1.3.3 จัดเก็บเอกสารสม่ำเสมอและรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (Information Storage and Reporting Activities: I) คือ จัดเก็บข้อมูลเป็นเอกสารและข้อมูลสารสนเทศไว้ในสื่อต่าง ๆ ได้แก่ รายงานข้อมูลเว็บไซต์ Facebook Line สะดวกต่อการค้นหาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ โดยคำนึงถึงระบบของการค้นหาให้สะดวกต่อการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน รวมทั้งจัดทำสรุปผลการดำเนินงานและจัดเข้าแฟ้มแต่ละกิจกรรม/โครงการให้ครอบคลุมตัวบ่งชี้ได้ตามมาตรฐานของการประกันคุณภาพเพื่อเป็นร่องรอยหลักฐานของเอกสารอย่างเป็นระบบ

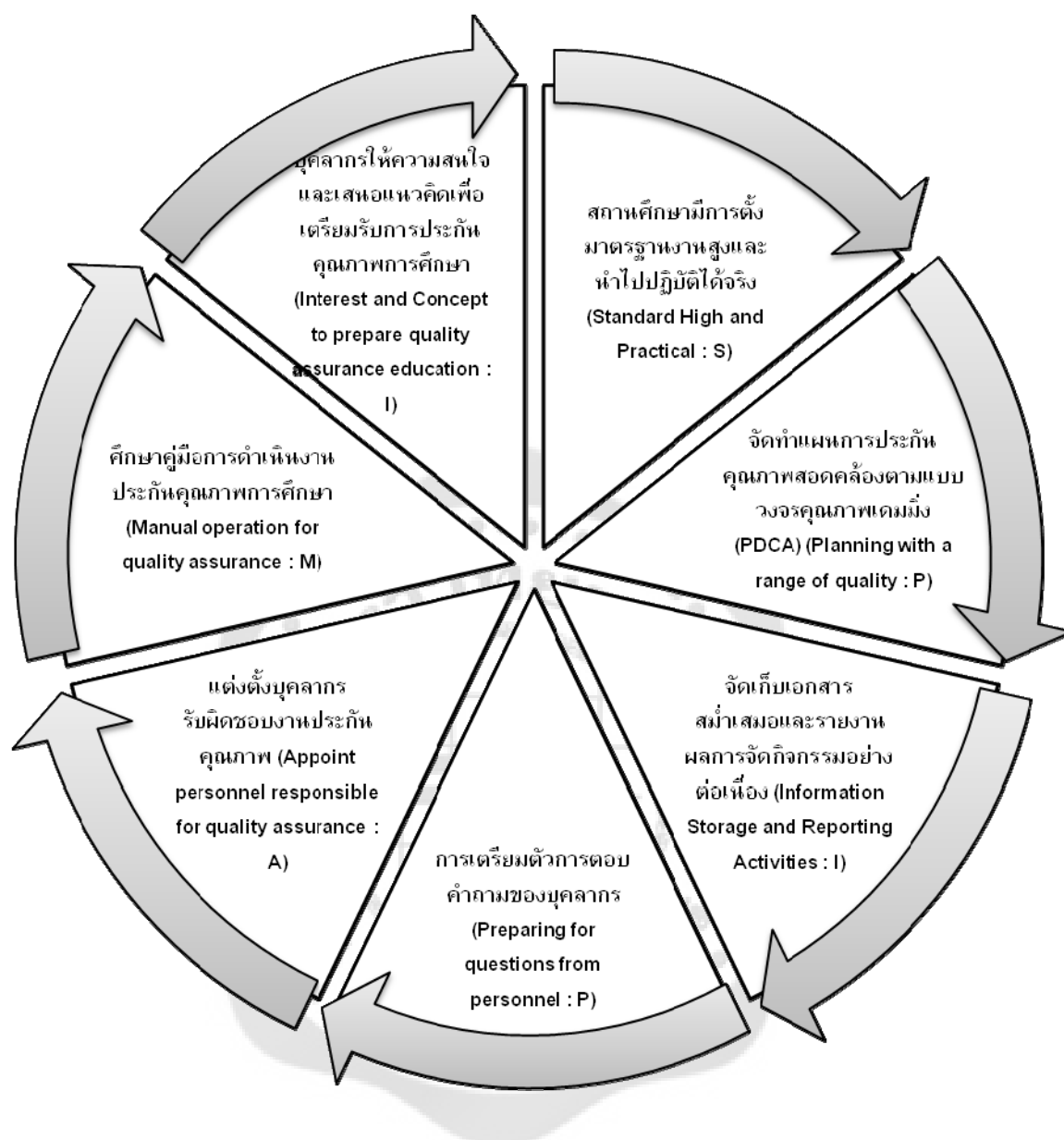
1.3.4 การเตรียมตัวการตอบคำถามของบุคลากร (Preparation for questions from personnel: P) คือ บุคลากรในสถานศึกษาจัดเตรียมรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ติดพร้อมการตอบคำถาม สร้างคำถามจำลองและตอบคำถามแก่ผู้ประเมินได้

1.3.5 แต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบงานประกันคุณภาพ (Appoint personnel responsible for quality assurance: A) คือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลหรือผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและมีกระบวนการสร้างความเข้าใจในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถร่วมกันวางแผนกำหนดภารกิจและปฏิทินการติดตามตรวจสอบและมีการประสานงานอย่างเป็นระบบ

1.3.6 ศึกษาคู่มือการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา (Manual operation for quality assurance: M) คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการศึกษาคู่มือการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อมุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและพัฒนาสถานศึกษา

(7) บุคลากรให้ความสนใจและเสนอแนวคิดเพื่อเตรียมรับการประกันคุณภาพการศึกษา (Interest and Concept to prepare quality assurance education: I) คือ สถานศึกษาควรทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่าย ในด้านความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้จากการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยนำเสนอแนะจากการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งที่แล้วมาวิเคราะห์ เสนอความคิดเห็น แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพและกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนร่วมกันทำประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานตามปกติ กำกับติดตามให้มีการดำเนินงานให้ครบวงจรคุณภาพ PDCA จนเกิดวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา

รูปแบบแนวปฏิบัติที่ดีด้านการประกันคุณภาพการศึกษา SPIPAMIModelซึ่งได้แนวทางการปฏิบัติที่ดีจากคู่มือแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ พ.ศ.2556 ใช้เป็นแนวปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา และพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ภาพประกอบ 13 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในรูปแบบของ SPIPAMIModel

2. การสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ได้แก่ ผู้อำนวยการ กศน. ครู กศน. ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา กศน. และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ไม่ได้ปฏิบัติงานใน กศน.เขตห้วยขวาง และ กศน.เขตบางคอแหลม จำนวน 8 คนซึ่งหัวข้อประเด็นการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 3ประเด็น ดังนี้

2.1 รูปแบบของคู่มือ จากการศึกษารูปแบบคู่มือลักษณะการจัดวางมีความเหมาะสมสวยงาม มีแผนภาพประกอบ มีสีสัน ตัวอักษรอ่านง่ายชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบคู่มือแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.ศ.2556ผู้วิจัยได้นำแนวทางจากการทบทวนคู่มือและ

สนทนากลุ่มเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคู่มือได้แก่ 1) ปกนอก 2) ปกใน 3) คำนำ 4) สารบัญ 5) บัญชีตาราง/บัญชีภาพประกอบ 6) เนื้อหา มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาและส่วนที่ 3 แนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเองและแบบการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) 7) บรรณานุกรม 8) ภาคผนวก และ 9) ผู้จัดทำคู่มือ

2.2 เนื้อหาคู่มือ จากการศึกษาเนื้อหาในคู่มือ พบว่าควรเพิ่มเติมเรื่องแนวคิดการประกันคุณภาพเป็นหลักใหญ่ในวงจรคุณภาพ PDCA คือ การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน D คือ การประเมินคุณภาพภายใน C คือ การประเมินภายนอก และ A คือ การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาของสถานศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการทำคู่มือที่ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวทางการจัดทำคู่มือและกำหนดองค์ประกอบไว้ 9 หัวข้อ รวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน สำนักบริหารงานการศึกษาของโรงเรียน

2.3 ตรวจสอบการนำไปใช้ จากการตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า สามารถนำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประยุกต์ใช้เป็นแนวทางของสถานศึกษาของตนเองตามเนื้อหาที่ปรากฏในคู่มือ ซึ่งสอดคล้องกับคู่มือแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.ศ. 2556

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของการประเมินคุณภาพการศึกษา จะต้องได้รับความร่วมมือของผู้อำนวยการสถานศึกษาและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา นักศึกษา หน่วยงาน ภาคีเครือข่ายเป็นกำลังสำคัญและกลไกที่ขับเคลื่อนคุณภาพของการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมากกว่าการมุ่งเน้นที่ผลคะแนนจากการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการสร้างการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษานั้น

2. การปฏิบัติงานของสถานศึกษาควรมีกระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการส่งเสริมให้ครูนำความรู้และประสบการณ์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผู้อำนวยการสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและตามสภาพจริง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญกำลังใจบุคลากร การเสริมแรง การส่งบุคลากรรับการอบรมและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากร (Team Work) ที่เข้มแข็งต่อไป

3. ครูควรได้รับการพัฒนาในเรื่องการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูได้จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ และนำผลการประเมินใช้สู่การพัฒนาปรับปรุงผู้เรียน รวมทั้งครูได้สร้างทักษะและประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ใหม่กับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. สถานศึกษาควรพัฒนาเกณฑ์การประเมินที่สะท้อนบริบทของสถานศึกษาโดยพิจารณาเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกที่ไม่เหมือนกันเพื่อการมีแนวปฏิบัติที่ดีของสถานศึกษาของตนเองมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต
2. ควรศึกษางานแต่ละกลุ่มงานในสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกด้านและหลากหลาย ได้แก่ ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และแก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ.2545. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รพช.).
- กลุ่มข้อมูลและสารสนเทศ สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). รายงานสารสนเทศและสถิติทางการศึกษา ปีการศึกษา 2556. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กลุ่มงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2551). การประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. (2550). การประกันคุณภาพการศึกษา: แนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR). กรุงเทพฯ: ประเสริฐพาณิชย์
- การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การคุรุสภา.
- ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์; และมาเรียม นิลพันธ์. (2543). การศึกษาและการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน อาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.). วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- งานประกันคุณภาพการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. (2556). คู่มือแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ พ.ศ.2556. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- นุติ รุ่งสว่าง. (2543). การพัฒนาคู่มือการสร้างหลักสูตรระดับโรงเรียน สำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- นิติธร ปิลวาสน์. (2556). การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance in Education). สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2558, จาก <http://taamkru.com/th/การประกันคุณภาพการศึกษา>
- ธนาวิษญ์ จินดาประดิษฐ์; และจารุวรรณ ยอดระฆัง. (2552). การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2550). จัดการความรู้สู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2551). เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิกุล แก้วรากมุก. (2552). *ความคิดเห็นของบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพต่อการบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการทั่วไป). เชียงราย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). *รายงานแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาสู่กิจกรรมของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เรืองชัย จรุงศิริวัฒน์. (2554). *เทคนิคและวิธีการเขียนคู่มือการปฏิบัติงาน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โรงเรียนบ้านสะเอะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. (2556). *การบริหารจัดการโรงเรียนด้วยกระบวนการ STSS (System Approach, Teamwork, Socialization, Supervision Monitoring and Evaluation)*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2558, จาก www.02.143.158.35/km/index.php?name=research&file=readresearch&id=8
- ลักขณา จาตกานนท์, ดวงรัตน์ แซ่ตั้ง, เนนิสา ไชยปุระ; และธนพรรณ บุญยรัตกลิน. (2554). *การพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- วันทนา เมืองจันทร์; และเต็มจิต จันทคา. (2548, เมษายน-พฤษภาคม). *การจัดการความรู้ที่ฝังลึกในตัวตน*. วารสารสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 2: 4.
- ศรีสุตา ประเคนรี. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดเทศบาล ในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (การบริหารการพัฒนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. ถ่ายเอกสาร.
- สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2553). *แนวปฏิบัติที่ดีด้านการประกันคุณภาพ สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2548). *กัลยาณมิตรประเมิน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สาวตรี ไชยสมบัติ. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ยะลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ถ่ายเอกสาร.
- เสถียร คามิศักดิ์. (2553). *การเขียนคู่มือการปฏิบัติงาน ข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไป วิชาชีพเฉพาะ เชี่ยวชาญเฉพาะ และพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เสาวลักษณ์ ไพศาลสมบัติ. (2552). การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) สังกัดเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2554). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- . (2554). แนวปฏิบัติที่ยอดเยี่ยมระดับประเทศ (Best of the Best Practices). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ: ก.พลพิมพ์ (1996).
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2549). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ.2549 - 2553) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ.2549. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- . (2554). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ.2554. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). คู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. นนทบุรี: ไทยพับลิก เอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานเขตห้วยขวาง. (2559). ข้อมูลทั่วไปในพื้นที่และแผนปฏิบัตินโยบาย ปี 2559. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.bangkok.go.th/huakhwang>
- สำนักงานเขตบางคอแหลม. (2559). ข้อมูลทั่วไปในพื้นที่และแผนปฏิบัตินโยบาย ปี 2559. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.bangkok.go.th/bangkholae>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

- อุ้นตา นพคุณ. (2546). *กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- เอกวุฒิ ไกรมาก. (2541). *การสร้างคู่มือในการจัดหาและการใช้ประโยชน์ในวิทยาการท้องถิ่น สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา*. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- American Productivity; & Quality Center. (1996). *Knowledge Management Consortium Benchmarking Study: Best Practice Report*. Houston, TX: American Productivity and Quality Center.
- Coombs, P.H. (1973, December). Non-formal Education for Rural Development. *Journal of Northeast Asian Studies*. 25: 12-13.
- David, K.; & Keehn, T.B. (1971). *Non-School Population Education*. Chicago: Mimeographed.
- Eliana, M., Gianfranco, R.; & Matteo, T. (2008). *The fifteen year evaluation experience in Italian universities with its crisis factors and a desire for Europe*. Implementing and Using Quality Assurance: Strategy and Practice, a Selection of Papers from the 2nd European Quality Assurance Forum.
- Harper, J.R. (1999). *The role of teams in quality assurance and improvement planning in two Illinois middle schools*. Dissertation, Ed.D. (Educational Administration). Illinois: The Northern Illinois University. Retrieved March 8, 2006, from URL: <http://thailis.uni.net.th/dao>; Dissertation Abstracts International; Pub No AAI9960416.
- Knowles, M.S. (1984). *The Adult Learner: A neglected Species*. 3rd ed. Houston: Gulf Publish.
- Lim, D. (1999). Quality Assurance in Higher Education in Developing Countries. *Assessment & Evaluation in higher Education*. 24(4): 379-390.
- Liston, C. (1999). *Managing quality and standards*. Buckingham, England: Open University Press.
- Newton, J. (1999). *An Evaluation of the Impact of External Quality Monitoring on a Higher Education College (1993-1998)*. *Assessment & Evaluation in higher Education*. 24(2): 215-235.
- Richardson, K.E. (1998). Qualitifiable Feedback: Can it Really Measure Quality?. *Quality Assurance in Education*. 6(4): 212-219.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผลการประเมินประกันคุณภาพภายนอก
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต

**ผลการประเมินประกันคุณภาพภายนอกของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2554
โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา (สมศ.)**

มาตรฐาน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต																														รวม (ค่าเฉลี่ย)										
	คลองเตย	คลองสาน	ดินนาหวาย	จตุจักร	จอมทอง	ดอนเมือง	ดินแดง	ดุสิต	ตลิ่งชัน	ธนบุรี	บางกอกน้อย	บางกอกใหญ่	บางกะปิ	บางขุนเทียน	บางเขน	บางคอแหลม	บางแค	บางซื่อ	บางพลัด	บางรัก	บึงกุ่ม	ปทุมวัน	ประเวศ	ป้อมปราบศัตรูพ่าย	พญาไท	พระโขนง	พระนคร	ภาษีเจริญ	มีนบุรี	ยานนาวา		ราชเทวี	ราชบุรีบูรณะ	ลาดกระบัง	วัฒนา	สวนหลวง	สัมพันธวงศ์	สทาร์	หนองแขม	หนองจอก	ห้วยขวาง
มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา วัตถุประสงค์ กลยุทธ์และแผนจัดการศึกษา	3.67	3.33	3.67	3.67	3.67	3.00	3.67	3.33	4.00	3.67	3.67	3.33	3.67	3.67	3.33	4.00	3.67	3.67	4.00	3.33	3.33	4.00	3.33	4.00	3.00	3.00	4.00	3.67	3.00	3.33	3.33	4.00	3.00	4.00	3.00	3.33	3.67	4.00	3.00	4.00	3.46
มาตรฐานที่ 2 การจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานนอกระบบ	2.78	2.44	2.56	2.33	2.56	2.56	2.89	2.56	2.67	2.67	2.67	2.56	2.67	2.78	3.11	3.00	2.78	2.22	2.56	2.44	2.67	2.67	2.56	2.78	2.22	2.33	2.44	2.67	2.22	2.33	2.67	2.78	2.33	2.89	2.33	2.44	2.78	2.78	2.44	3.00	2.54
มาตรฐานที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาอาชีพและทักษะชีวิต	3.75	2.75	3.50	3.75	3.25	3.25	3.50	3.00	3.25	3.25	3.50	3.25	3.75	3.75	3.25	3.50	3.50	3.50	3.00	3.00	3.00	3.25	3.25	3.00	3.00	2.75	3.25	3.25	3.75	3.00	3.50	3.50	2.75	3.75	3.00	3.75	3.75	3.00	3.75	3.23	
มาตรฐานที่ 4 การบริหารจัดการ	3.50	2.75	3.25	3.25	3.25	3.00	3.50	3.25	3.00	3.25	4.00	3.25	3.25	3.75	3.50	3.50	3.25	3.25	3.50	3.25	3.00	3.50	3.00	3.25	3.00	3.25	4.00	3.75	3.00	3.50	3.25	4.00	2.75	4.00	3.25	3.00	4.00	4.00	2.75	4.00	3.29
มาตรฐานที่ 5 การประกันคุณภาพ ภายใน	3.67	3.33	3.67	3.67	3.67	3.33	3.67	3.67	3.67	3.67	4.00	3.00	3.67	3.67	3.00	3.67	4.00	3.33	4.00	3.33	3.00	3.67	3.33	3.67	3.33	3.33	4.00	3.67	3.00	3.67	3.33	4.00	3.00	4.00	3.00	4.00	4.00	3.00	4.00	3.46	
รวม (ค่าเฉลี่ย)	3.47	2.92	3.33	3.33	3.28	3.03	3.45	3.16	3.32	3.30	3.57	3.08	3.40	3.52	3.24	3.53	3.44	3.19	3.41	3.07	3.00	3.42	3.09	3.34	2.91	2.93	3.54	3.40	2.99	3.17	3.22	3.66	2.77	3.73	2.92	2.95	3.64	3.71	2.84	3.75	3.20
ระดับ	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดีมาก	ดี	ดี	ดีมาก	ดี	ดีมาก	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดีมาก	ดี	ดี	ดี	ดี	ดีมาก	ดี	ดีมาก	ดี	ดี	ดีมาก	ดีมาก	ดี	ดีมาก	ดี

ที่มา : <http://aqa.onesqa.or.th/SummaryReport.aspx>

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0519.12/ 3813

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

5 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัมมนาบุคลากรในสังกัดเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม

เนื่องด้วย นางสาวสุภาพร บุญเทียมยิ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” โดยมี อาจารย์ ดร.สมลนิตย์ เกิดหนูวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่สัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู กศน. และบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง ในหัวข้อเรื่อง “แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิธำรง)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 702 6814

ที่ ศธ 0519.12/ 3814

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

5 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบหลักสูตรในสังกัดเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง

เนื่องด้วย นางสาวสุภาพร บุญเทียมยิ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” โดยมี อาจารย์ ดร.สุมนิตต์ เกิดหนูวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุมัติขอความเห็นชอบผู้บริหารสถานศึกษา ครู กศน. และบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง ในหัวข้อเรื่อง “แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตห้วยขวาง ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิธำรงกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 702 6814

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีดังนี้

1. นายทศพล ทิพย์ไพฑูรย์

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตจอมทอง

2. นางนันทพร นามแสง

ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนานาชาติคินเดอร์แบร์รอคาเดมี

ผู้ประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

3. นางภคินันท์ เสาเงิน

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าข้าม จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ผู้ประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

4. นางวีรยา ตะราช

ครูชำนาญการพิเศษ คศ.3 โรงเรียนวัดท่าข้าม จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย

ภาคผนวก ง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (สำหรับครูผู้สอน)

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (สำหรับครูผู้สอน)
เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลในการหาแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน
3. โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ทุกข้อตามการรับรู้ของท่านจากการทำงานที่ตรงกับความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการทำวิจัย และผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของท่านไว้เป็นความลับ การเสนอผลการศึกษาจะเป็นภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

สุภาพร บุญเทียมยิ่ง
 นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

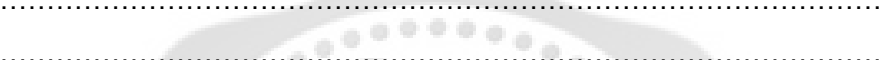
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
2. วุฒิการศึกษา
☐ 1. ปริญญาตรี ☐ 2. ปริญญาโท ☐ 3. ปริญญาเอก
 คณะ สาขาวิชา
3. ตำแหน่งในปัจจุบัน
4. ประสบการณ์การทำงาน
5. วันที่ทำการสัมภาษณ์
6. เริ่มการสัมภาษณ์ เวลา เสร็จการสัมภาษณ์ เวลา
7. สถานที่ทำการสัมภาษณ์
8. ผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

1. ผู้สอนมีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังต่อไปนี้ อย่างไรบ้าง

1.1 ด้านความรู้

1.2 ทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด

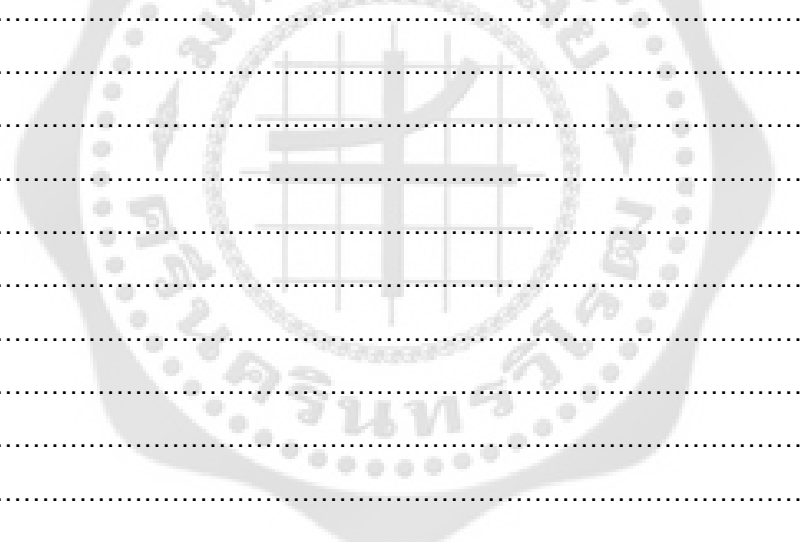
1.3 หลักการและความสัมพันธ์

[illegible]

1.4 คุณสมบัติที่พึงประสงค์

[illegible]

2. ผู้สอนมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียนอย่างไรบ้าง

5. ผู้สอนมีการจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน

5.1 ผู้สอนเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.2 ผู้สอนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.3 ผู้สอนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

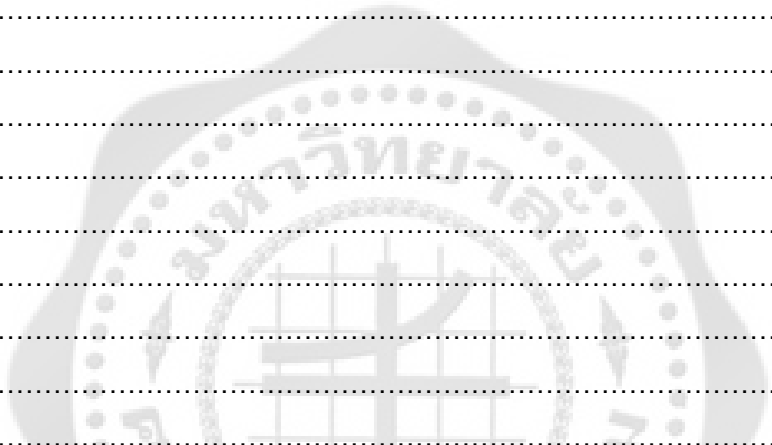
.....

.....

.....

.....

7. ผู้สอนมีการวิเคราะห์ผลการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการประเมินการสอน แล้วนำมาใช้ในการซ่อมเสริมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไรบ้าง

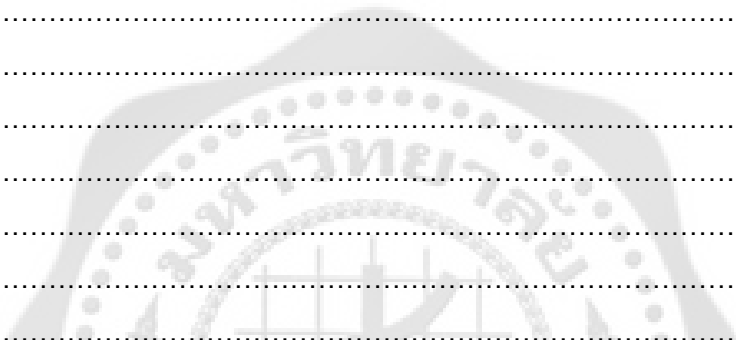

8. ผู้สอนมีการศึกษาและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้

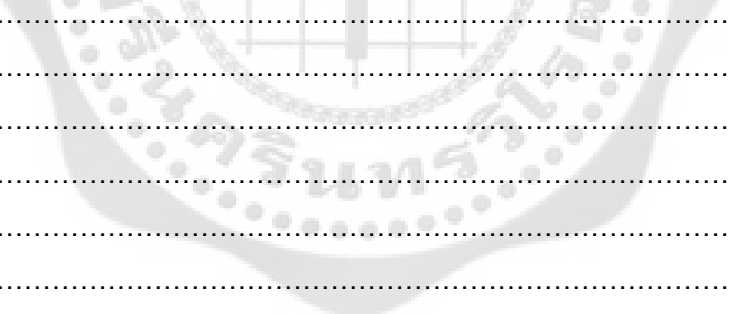
8.1 ผู้สอนมีการศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาการจ้ดกระบวนการจัดการเรียนรู้หรือไม่
อย่างไร

[illegible]

8.2 ผู้สอนมีการพัฒนาสื่อและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

8.3 ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (สำหรับผู้ดำเนินการสถานศึกษา)

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย(สำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา)
เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลในการหาแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ด้านการบริหารจัดการ
3. โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ทุกข้อตามการรับรู้ของท่านจากการปฏิบัติงานที่ตรงกับความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการทำวิจัย และผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของท่านไว้เป็นความลับ การเสนอผลการศึกษาจะเป็นภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

สุภาพร บุญเทียมยิ่ง
 นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
2. วุฒิการศึกษา
☐ 1. ปริญญาตรี ☐ 2. ปริญญาโท ☐ 3. ปริญญาเอก
 คณะ สาขาวิชา
3. ตำแหน่งในปัจจุบัน
4. ประสบการณ์การทำงาน
5. วันที่ทำการสัมภาษณ์
6. เริ่มการสัมภาษณ์ เวลา เสร็จการสัมภาษณ์ เวลา
7. สถานที่ทำการสัมภาษณ์
8. ผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ด้านการบริหารจัดการ

1. ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านวิชาการดังนี้ อย่างไรบ้าง

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความสำคัญการพัฒนาสาระหลักสูตร

ท้องถิ่น

[illegible]

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

[illegible]

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

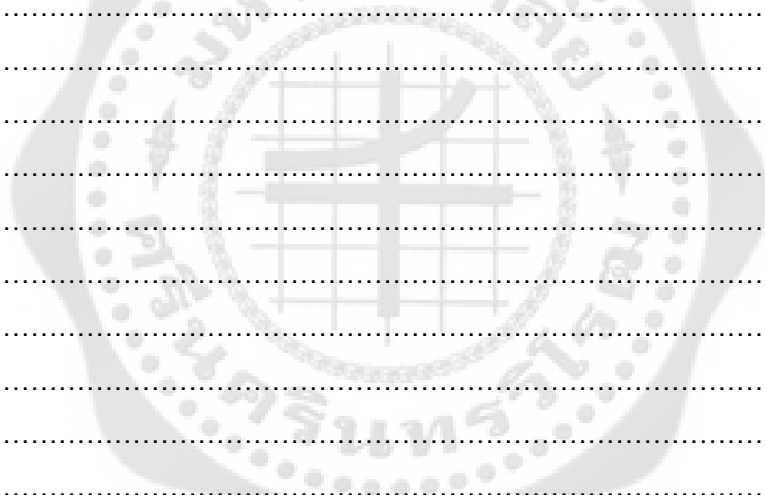
1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

This image shows a single sheet of white paper with ten evenly spaced horizontal dashed lines, typical of primary school handwriting practice paper. The lines extend across the entire width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. At the bottom of the page, there is a light blue shaded area that tapers off towards the center, resembling a decorative footer or a shadow effect.

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

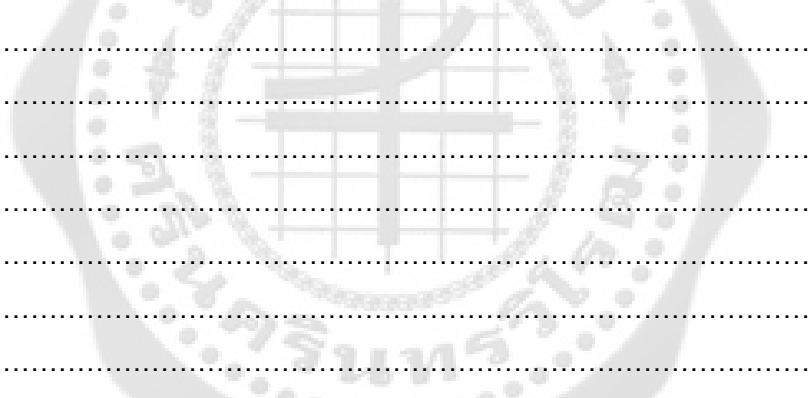

1.9 การนิเทศการศึกษา

[illegible]

1.10 การแนะแนว

1.11 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

[illegible]

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

[illegible]

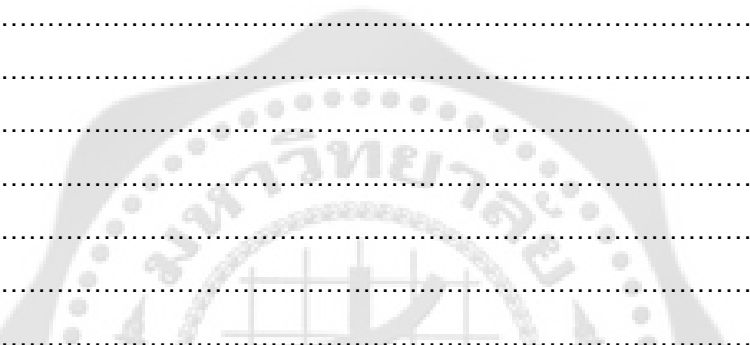
1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

[illegible]

1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

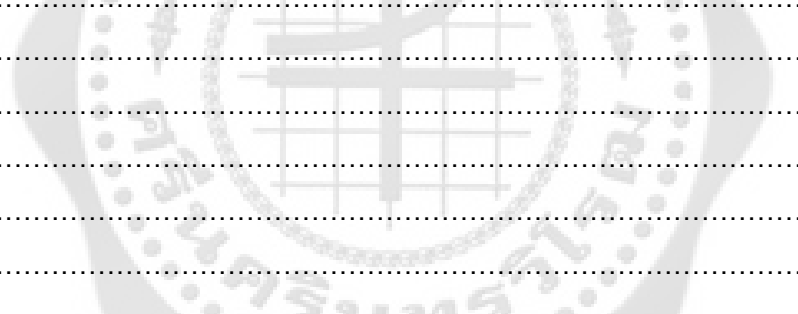

2. ผู้อำนวยการสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านงบประมาณดังนี้ อย่างไรบ้าง

2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอสำนักงาน กศน. จังหวัด และสำนักงาน กศน. ตามลำดับ

2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ

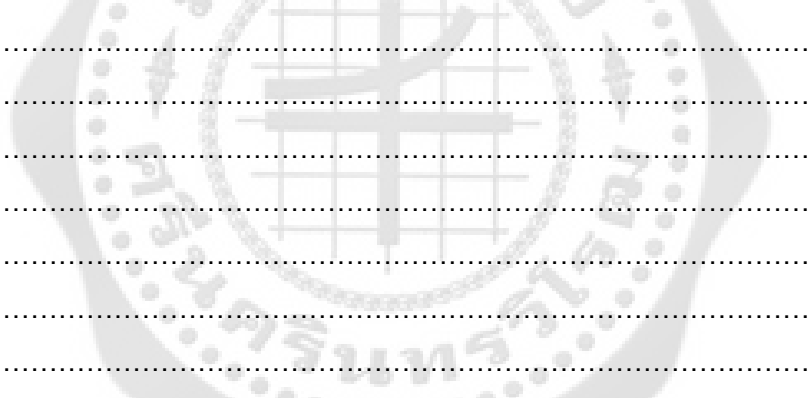
2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

[illegible]

2.4 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

[illegible]

2.5 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

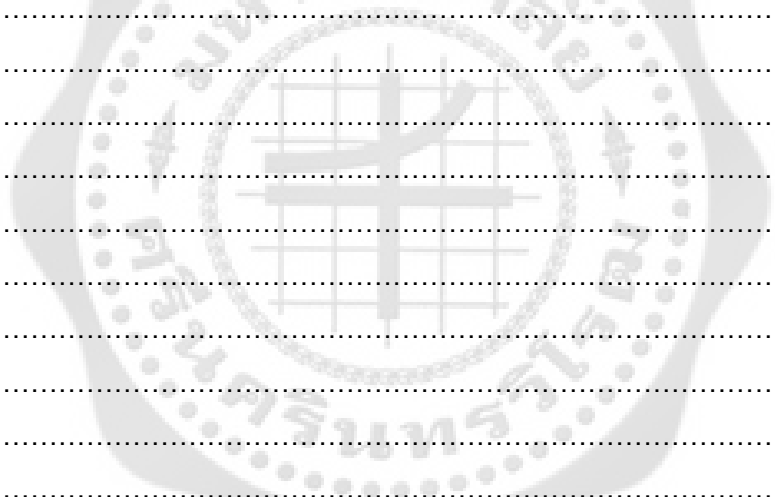
2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

[illegible]

2.7 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

[illegible]

2.8 การวางแผนพัสดุ

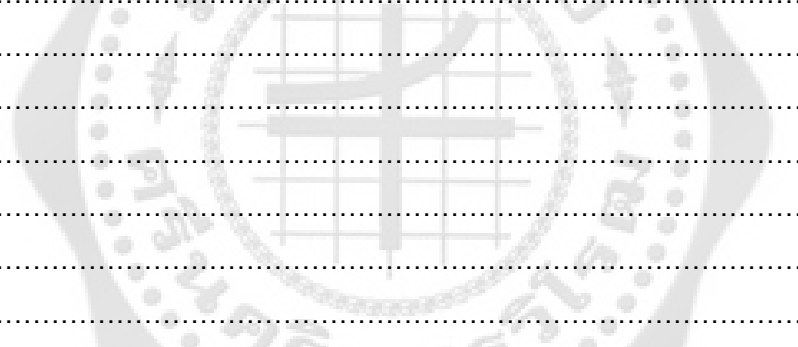
2.9 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

This image shows a single sheet of white paper with ten evenly spaced horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are thin and light gray, extending across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

2.10 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. At the bottom of the page, there is a light blue shaded area that tapers off towards the center, resembling a decorative footer or a shadow effect.

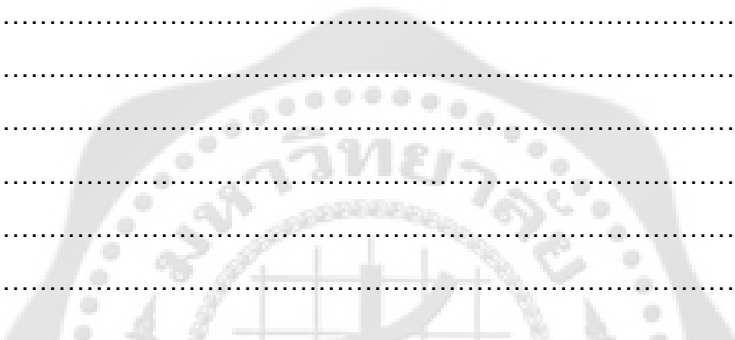
2.11 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

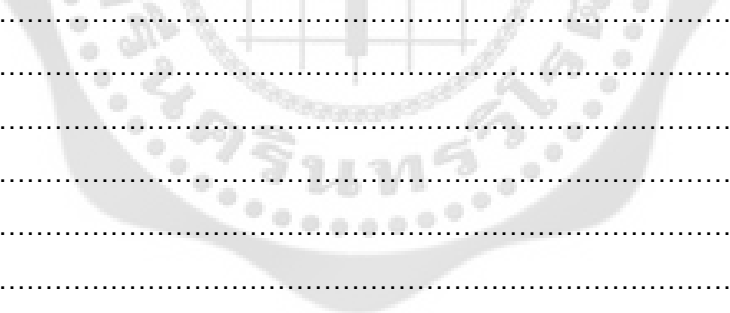
2.12 การเบิกเงินจากสำนักงาน กศน.จังหวัด

[illegible]

2.16 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

2.17 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3.10 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

[illegible]

3.11 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

3.12 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins or other markings on the paper.

3.13 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.14 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.15 การพัฒนาข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

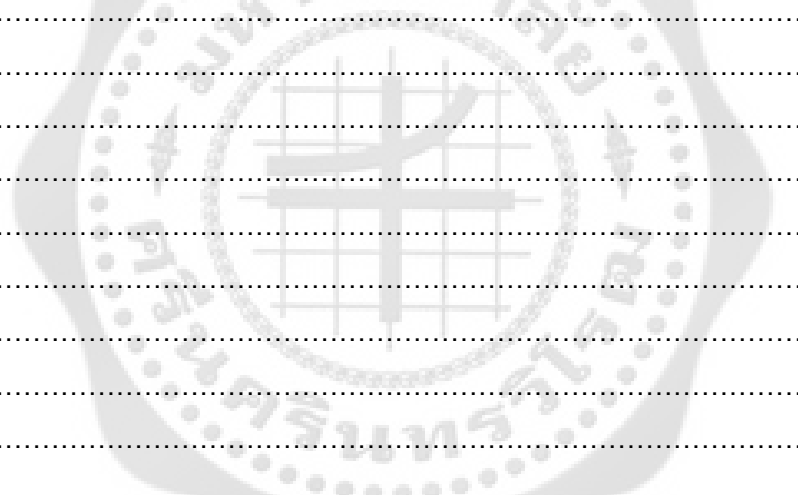
.....

.....

4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน

This section contains ten sets of three horizontal dotted lines each, intended for handwriting practice or free writing. The lines are evenly spaced across the page.

4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน

[illegible]

4.10 การรับนักศึกษา

[illegible]

4.11 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย

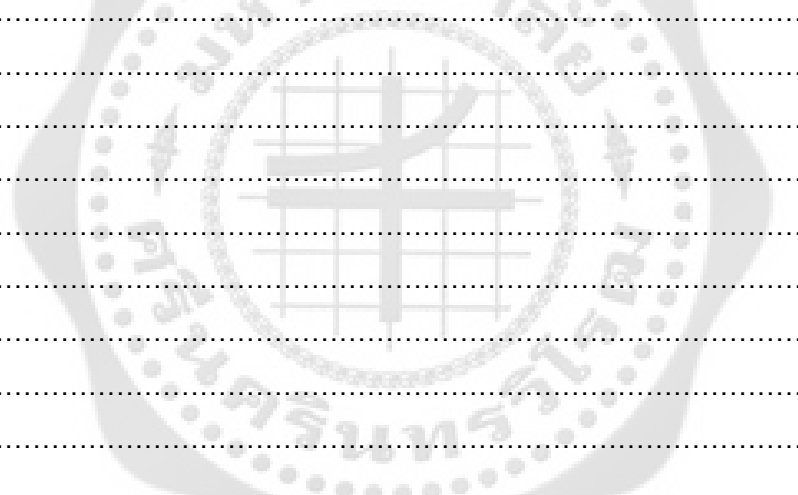
4.12 การทัศนศึกษา

[illegible]

4.13 งานกิจการนักศึกษา

[illegible]

4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

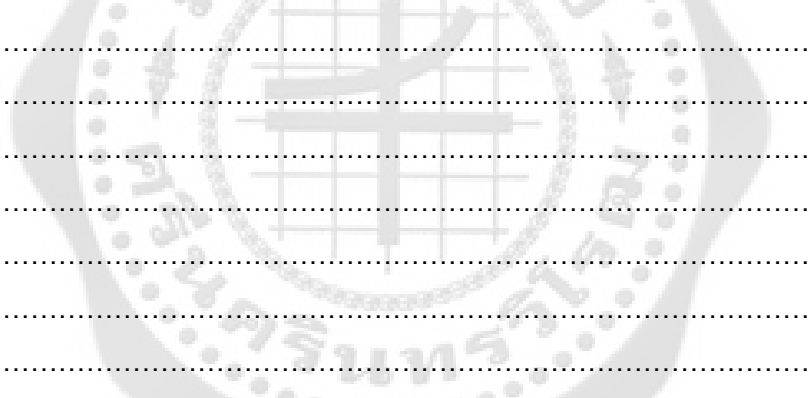
4.15 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

[illegible]

4.16 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. At the bottom of the page, there is a light blue shaded area that tapers off towards the center, resembling a decorative footer or a shadow effect.

4.17 การรายงานผลการปฏิบัติงาน

4.18 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

This image shows a single sheet of white paper with ten evenly spaced horizontal dotted lines, typical of primary school handwriting practice paper. The lines extend across the full width of the page, leaving margins at the top and bottom. There are no other markings, text, or illustrations on the page.

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
(สำหรับผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา)

**แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (สำหรับผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา)
เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย**

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลในการหาแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
3. โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ทุกข้อตามการรับรู้ของท่านจากการปฏิบัติงานที่ตรงกับความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการทำวิจัย และผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของท่านไว้เป็นความลับ การเสนอผลการศึกษาจะเป็นภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

สุภาพร บุญเทียมยิ่ง
นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

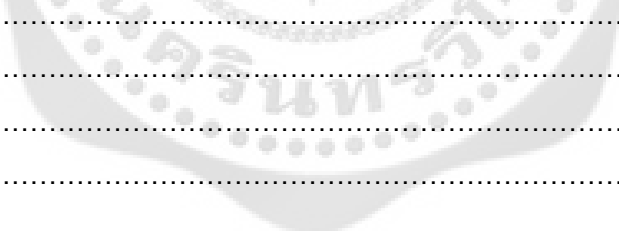
1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
2. วุฒิการศึกษา
☐ 1. ปริญญาตรี ☐ 2. ปริญญาโท ☐ 3. ปริญญาเอก
 คณะ สาขาวิชา
3. ตำแหน่งในปัจจุบัน
4. ประสบการณ์การทำงาน
5. วันที่ทำการสัมภาษณ์
6. เริ่มการสัมภาษณ์ เวลา เสร็จการสัมภาษณ์ เวลา
7. สถานที่ทำการสัมภาษณ์
8. ผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

1. สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างไร

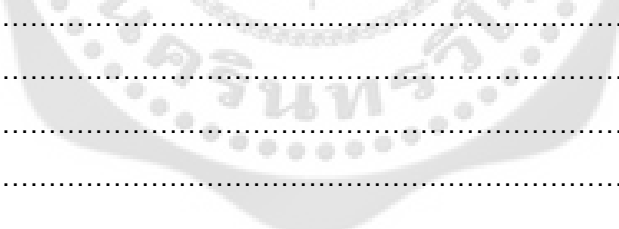
2. สถานศึกษาจัดทำแผนการประกันคุณภาพการศึกษามีแนวทางอย่างไร

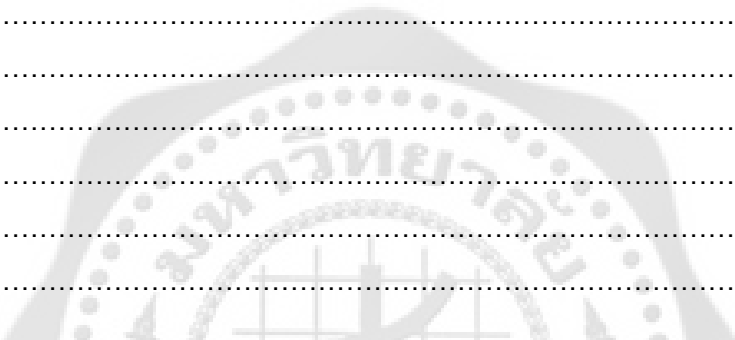
3. สถานศึกษามีการรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และได้คำนึงถึงการประกันคุณภาพอย่างไร

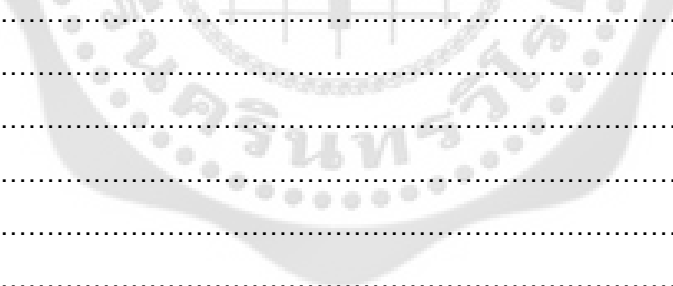
4. สถานศึกษามีวิธีการตอบคำถาม สมศ.อย่างไร

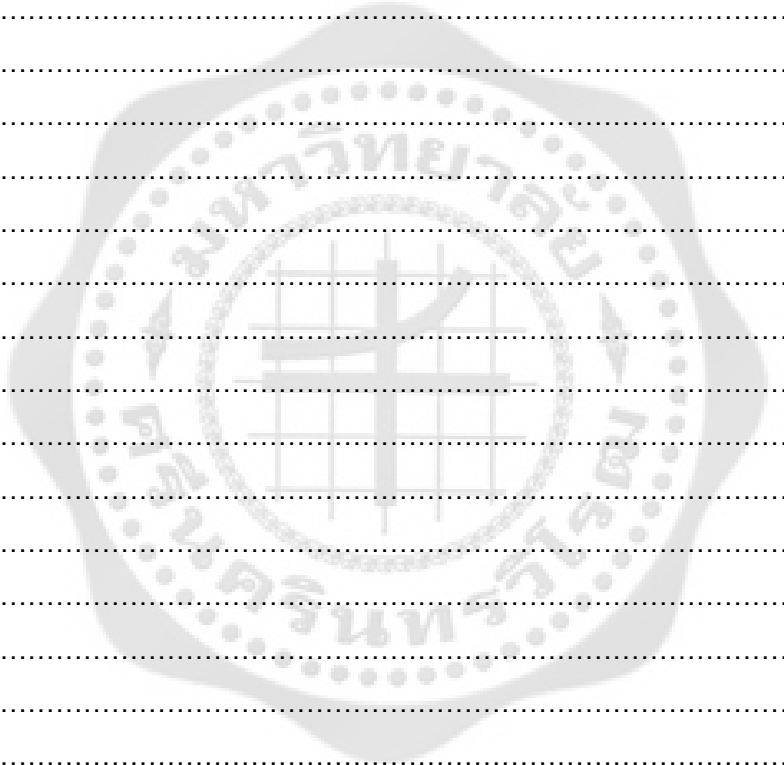
5. สถานศึกษามีการเตรียมตัวการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างไร

The logo of the University of Jember is a circular emblem. It features a central shield with a book and a torch. The shield is surrounded by a ring of dots. The text "UNIVERSITY OF JEMBER" is written in English around the top half of the circle, and "UNIVERSITAS JEMBER" is written in Indonesian around the bottom half. The logo is rendered in a light gray, semi-transparent style.

6. สถานศึกษาจัดทำเล้มการอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างไร

7. ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้ความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับการประเมินประกันคุณภาพอย่างไร

ภาคผนวก ช

คำอธิบายประเด็นการสนทนากลุ่ม
(Focus group Discussion)

หัวข้อประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)
คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

คำอธิบายประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)

1. รูปแบบของคู่มือ เช่น สี สัน รูปร่าง ลักษณะของคู่มือ ฯลฯ
2. เนื้อหาคู่มือเช่น ความครบถ้วนของคู่มือ ความถูกต้องของคู่มือ การทำความเข้าใจในคู่มือ ฯลฯ
3. การนำไปใช้ของคู่มือ เช่น การนำไปใช้ได้จริงหรือไม่ การนำไปประยุกต์ใช้ ฯลฯ

ภาคผนวก ซ

คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คู่มือแนวปฏิบัติที่ดี
ของการประเมินคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

คู่มือแนวปฏิบัติที่ดี
ของการประเมินคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

คำนำ

แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงวิธีปฏิบัติที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จภายใต้เงื่อนไขหรือสภาพแวดล้อมที่สถานศึกษาเผชิญอยู่โดยการศึกษาผลการประเมินประกันคุณภาพสถานศึกษาปี 2554 แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการและด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีการสรุปวิธี ปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อเผยแพร่ให้สถานศึกษาอื่นสามารถเป็นแนวทางสู่การนำไปใช้ประโยชน์ได้ คู่มือเล่มนี้ มีเนื้อหาที่สำคัญ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพ ส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และส่วนที่ 3 แนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเอง

ผู้เขียนหวังว่า แนวปฏิบัติที่ดีเล่มนี้จะเป็นแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษาต่อไป

สุภาพร บุญเทียมยิ่ง
ธันวาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 แนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพ	228
ส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา	231
ส่วนที่ 3 แนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเอง	242
แบบการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)	245
แผนภาพ	
แผนภาพ 1 การประกันคุณภาพ	229
แผนภาพ 2 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนการสอน	234
แผนภาพ 3 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการ	238
แผนภาพ 4 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	241
แผนภาพ 5 การเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)	243
บรรณานุกรม	257
ภาคผนวก	258
ภาคผนวก ก	259
ภาคผนวก ข	260
ภาคผนวก ค	262

ส่วนที่ 1

แนวคิดเรื่อง
การประกัน
คุณภาพ

แนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติการกิจหลักอย่างมีระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) จนทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพและมาตรฐานของดัชนีชี้วัด ระบบและกระบวนการผลิต ผลผลิต และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพ มีคำที่เกี่ยวข้อง 4 คำ คือ **การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน การประเมินภายใน การประเมินภายนอก การนำผลการประเมินไปใช้** ดังแผนภาพ 1

แผนภาพ 1 การประกันคุณภาพ

1. การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินคือ แนวคิดและหลักการในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553โดยมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อให้ความมั่นใจว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน ระบบการประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

แนวคิดและทิศทางในการประเมินคุณภาพภายนอกครอบคลุมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 1) ประเมินอิงเกณฑ์ตามจุดเน้นของสถานศึกษา
- 2) ประเมินจากผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ตามมาตรา 51 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติโดยให้น้ำหนักร้อยละ 80 และใช้ข้อมูลเฉลี่ยย้อนหลัง 3 ปี
- 3) ประเมินโดยวิธีการและข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และเชิงพัฒนาการ โดยพิชญพิจารณา (Peer Review)
- 4) ประเมินโดยการยืนยันรายงานการประเมินตนเองที่ถูกต้องเชื่อถือได้เพื่อกระตุ้นให้การประกันคุณภาพภายในมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น
- 5) ประเมินในเชิงกระบวนการ โดยให้น้ำหนักร้อยละ 20 และให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เครื่องมืออุปกรณ์คุณภาพและความพร้อมของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการประกันคุณภาพภายใน
- 6) ลดจำนวนตัวบ่งชี้และจำนวนมาตรฐานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยถ่ายโอนตัวบ่งชี้และมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าและกระบวนการให้อยู่ในระบบการประกันคุณภาพภายใน

2. การประเมินคุณภาพภายใน คือ การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

3. การประเมินคุณภาพภายนอก คือ กระบวนการติดตาม ตรวจสอบ ระบบ ประเมิน กลไกและการดำเนินงานการประกันคุณภาพ เพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษา โดยผู้ประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.ผู้ประเมินภายนอกมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง ไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้ง การประเมินคุณภาพภายนอกจะนำไปสู่การเข้าถึงคุณภาพการศึกษาด้วยความเป็นกลาง เพื่อสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง

4. การนำผลการประเมินไปใช้ คือการกระทำตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มาปรับปรุงและวางแผนการดำเนินงาน ตระหนักถึงการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษา เพื่อที่จะแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุดและนำไปสู่การแก้ไขการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ส่วนที่ 2

แนวปฏิบัติ
ที่ดีของการ
ประเมิน
คุณภาพ
การศึกษา

แนวทางปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา

แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) หมายถึง วิธีปฏิบัติที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ภายใต้เงื่อนไขหรือสภาพแวดล้อมที่สถานศึกษาเผชิญอยู่ โดยการศึกษาผลการประเมินประกันคุณภาพสถานศึกษาปี 2554 แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้านการจัดการเรียนการสอน 2. ด้านการบริหารจัดการ และ 3. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะอาดจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน ซึ่งได้สรุปเป็นรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนที่ดีจากการสรุปผลเป็นรูปแบบ **TADEMERD Model** ดังนี้

1.1 กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (Targeted Learning : T) คือ ครูกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการเรียนรู้ ประสบการณ์ของผู้เรียน ความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียน ทักษะกระบวนการคิด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ กศน. ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการทำโครงการ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการอย่างเป็นระบบขั้นตอน ผูกการคิดแบบ Mind Mapping นำไปสู่การแก้ปัญหา ปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น โดยการนำโครงการให้มีการนำเสนอโครงการเป็นกลุ่ม แบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล คิดแบบต่อยอด ผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ คิดอย่างมีเหตุผล เกิดประสิทธิผลที่ดี หรือนำโครงการต่อยอดเกิดสิ่งใหม่เพื่อพัฒนาอาชีพได้ต่อไป ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล (Analyze Individual Learners : A) คือ ครูทำการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียน ตามแบบวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล โดยให้ผู้เรียนกรอกรายละเอียดประวัติส่วนตัวพอสังเขป จากนั้นเริ่มพูดคุย สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกของผู้เรียน เพื่อจะได้ทราบปัญหาและความต้องการเบื้องต้นของผู้เรียน เริ่มสมัครเข้าเรียน ก่อนการเรียน โดยการละลายพฤติกรรมผู้เรียนและระหว่างการเรียนรู้ สังเกตและการวัดผลการเรียนระหว่างภาค และประเมินผู้เรียนหลังจากการเรียนเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการรับการศึกษา ครูนำข้อมูลดังกล่าวมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนรายบุคคล จัดบันทึก ติดตามและประเมินผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

1.3 ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (Design of Learning : D) คือ จัดการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ครูเป็นผู้เปิดประเด็นและเชื่อมโยงความรู้ และให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมใน

รูปแบบเกมส์ การทดลอง การสร้างสถานการณ์ การแสดงบทบาทสมมติ โดยผู้เรียนไปหาข้อมูลแล้วนำมาบันทึกในแบบบันทึกการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ซึ่งครูมีการประเมินผลโดยเน้นพัฒนาการของผู้เรียน และวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและผู้เรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด

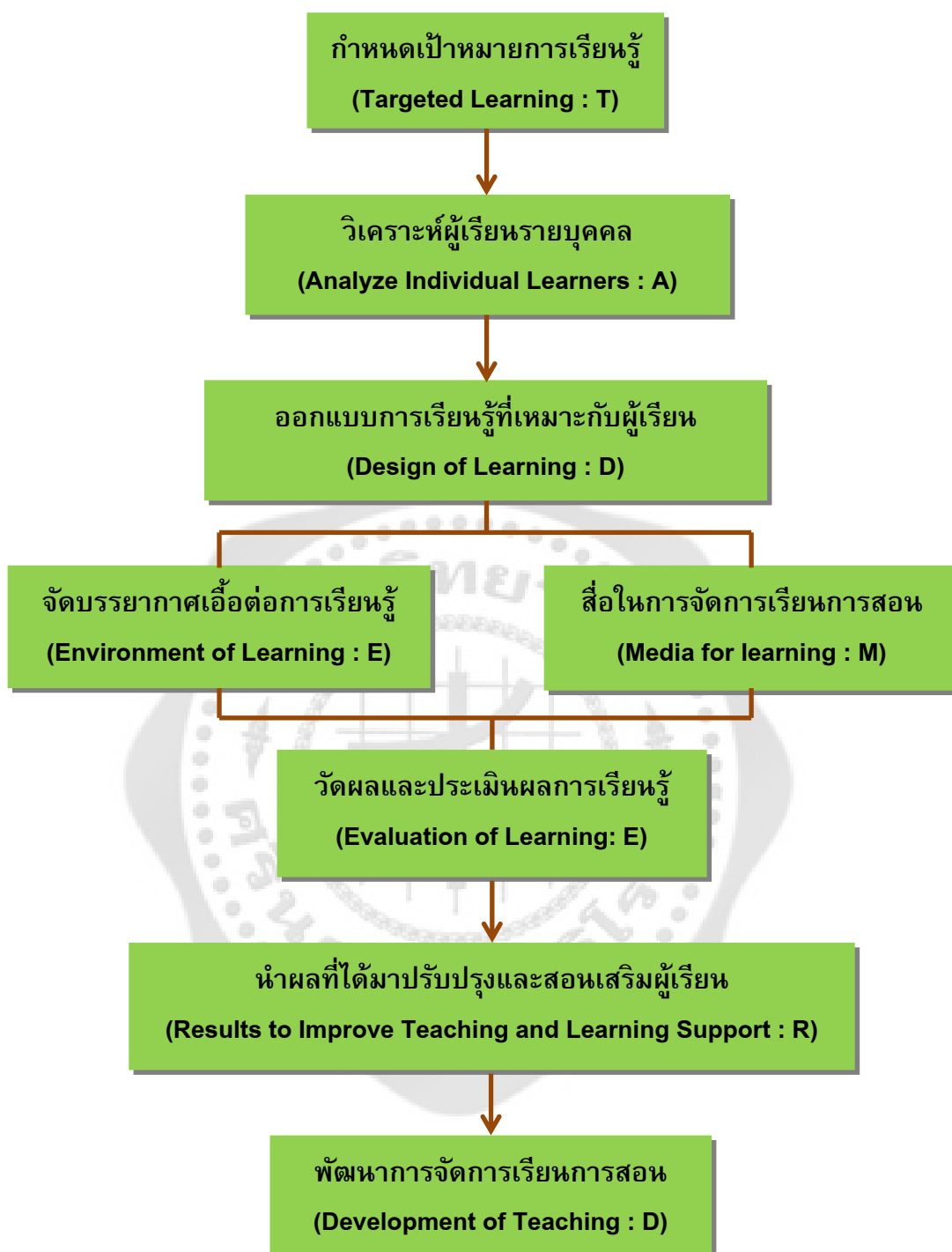
1.4 จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ (Environment of Learning : E) คือ จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน โดยให้ผู้เรียนร่วมกันคิดและจัดให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน ในการส่งเสริมและสร้างเสริมผู้เรียนในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม สร้างความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ทำให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน

1.5 สื่อในการจัดการเรียนการสอน (Media for Learning : M) คือ ครูจัดเตรียมสื่อ/อุปกรณ์/เทคโนโลยีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ ติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนโดยใช้ Line Facebook ให้ผู้เรียนใช้สมาร์ทโฟนเข้าอินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จัดห้องศูนย์สื่อ ศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดประชาชน การให้ใบความรู้ การให้ใบงานการใช้สื่อ ETV ของสำนักงาน กศน. โดยครูต้องเลือกและทดลองใช้สื่อก่อนผู้เรียน จึงจะแนะนำผู้เรียนใช้ได้

1.6 วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation of Learning: E) คือ จัดกิจกรรมปรับพื้นฐานในวันปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับพื้นฐานวิชาหลัก เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งครูประเมินผู้เรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนแต่ละรายวิชาด้วยแบบทดสอบ เพื่อติดตามพัฒนาการของผู้เรียนว่าผู้เรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนได้มีการพัฒนาและเข้าใจในเนื้อหาของรายวิชาที่เรียนมากขึ้นน้อยเพียงใดจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียน สร้างความเข้าใจเรื่องการทดสอบตามระบบ N-Net ทดลองทำแบบทดสอบเก่าเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหรืออยู่ในระดับดี

1.7 นำผลที่ได้มาปรับปรุงและสอนเสริมผู้เรียน (Results to Improve Teaching and Learning Support : R) คือ นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ โดยนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนโดยตรง ได้แก่ สอนเสริมจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น วิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ให้ตรงกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน

1.8 พัฒนาการจัดการเรียนการสอน(Development of Teaching : D) คือ บันทึกหลังสอนจากการจัดการเรียนการสอนทุกครั้งเพื่อสังเกตผลการพัฒนาของผู้เรียนในแต่ละครั้ง และบันทึกปัญหาอุปสรรคที่พบระหว่างการเรียนการสอนและนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งสังเกตการสอนของครูผู้สอนเองว่ามีข้อควรปรับปรุงอย่างไรบ้างในการสอนแต่ละครั้ง โดยประเมินการใช้สื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำปัญหาจากการบันทึกหลังการสอนจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน และนำไปปรับปรุงในการเรียนการสอนครั้งต่อไป

แผนภาพ 2 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนการสอน รูปแบบของTADEMERD Model

2. ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานขององค์กรที่ต้องมีคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำปัจจัยทางการบริหารจัดการ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการมาใช้อย่างเป็นกระบวนการโดยผ่านหน้าที่หลัก คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน การงบประมาณ และการเป็นผู้นำ ให้การทำงานบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้สรุปเป็นรูปแบบของการบริหารจัดการที่ดีจากการสรุปเป็นรูปแบบ **PSR Model** ดังนี้

2.1 การเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการ (Preparation of Management : P)

4 ด้าน ดังนี้

2.1.1 ด้านวิชาการ (Academic : A) คือ งานที่ครอบคลุมเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริการ การสอน การวัดและประเมินผล ติดตามผลและสรรหาสื่อการสอน รวมทั้งพัฒนาผู้สอน ตลอดจนการดำเนินการของสถานศึกษาจะต้องเป็นไปตามหลักสูตร สถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นที่ปรับปรุงให้ทันสมัยขึ้น ดังนั้นเมื่อมีการพัฒนาหลักสูตร จำเป็นต้องพัฒนาครูด้วย เพราะการใช้หลักสูตรในสถานศึกษาจะมีส่วนเกี่ยวข้องไปถึงการจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน วิธีสอน การใช้อุปกรณ์การสอนและการประเมินผลด้วย ถ้ามองในด้านของงานสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ หลักสูตร การสอน อุปกรณ์การสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ วัดผลการศึกษา งานวิจัย และการนิเทศการศึกษา

2.1.2 ด้านงบประมาณ (Budget : B) คือ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหาร มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน สามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียนโดยสถานศึกษาจัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน งานโครงการจัดทำกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลางทำคำขอรับงบประมาณของสถานศึกษาและกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลางเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องเชิงนโยบายจัดทำร่างข้อตกลงบริการผลผลิตของสถานศึกษาที่จะต้องทำกับเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อได้รับงบประมาณการจัดสรรงบประมาณ

2.1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล (Human Resources Management : H) คือ การบริหารงานบุคคลในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ต้องการและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีกระบวนการสำคัญ ดังนี้การกำหนดนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลเพื่อเป็นกรอบในการบริหาร เน้นที่นโยบายและระเบียบที่จำเป็นแก่การดำเนินงานได้แก่ วางแผนกำลังคน บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดคนให้เหมาะกับลักษณะงาน การพัฒนาบุคลากร การให้เงินเดือนและค่าตอบแทน งานทะเบียนประวัติหรือข้อมูลบุคลากร

ประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการพิจารณาความดีความชอบ งานวินัยและการดำเนินงานทางสวัสดิการ ประโยชน์เกื้อกูลและสิทธิประโยชน์การให้ออกจากราชการ และการรับบำเหน็จบำนาญข้าราชการ โดยงานทะเบียนประวัติบุคลากรมีการบริหารจัดการฐานข้อมูลบุคลากรแบ่งเป็น 4 แฟ้มหลัก ได้แก่ แฟ้มประวัติรายบุคคล แผนปฏิบัติงาน กิจกรรมการเรียนการสอน และคำสั่งงานที่ได้รับมอบหมาย

2.1.4 ด้านการบริหารทั่วไป (General management : G) คือ การดำเนินการเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งานธุรการและงานสารบรรณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การเงิน การบัญชี งานพัสดุ งานของอาคารสถานที่ งานกิจการนักศึกษา งานความสัมพันธ์กับชุมชน และระบบควบคุมภายในที่ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบและเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

ดังนั้น ผู้บริหารที่ดีจึงจำเป็นต้องมีความรู้ มีทักษะในการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันได้แบ่งงานออกเป็น 4 ด้านดังนี้ การบริหารงานวิชาการการบริหารงานบุคคลการบริหารงานทั่วไป และการบริหารงบประมาณ ซึ่งงานแต่ละงานมีความสำคัญต้องดำเนินการให้ถูกต้องและรวดเร็ว เป็นปัจจุบัน และในแต่ละงานก็ยังใช้ข้อมูลสารสนเทศจากโปรแกรมที่แตกต่างกัน การบริหารงานทั่วไปและการบริหารงานบุคคลมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ด้านงานธุรการใช้โปรแกรม E-office การบริหารงานการเงินใช้โปรแกรม E-budget, GMIF และการบริหารงานวิชาการจะใช้โปรแกรม IT เพื่อประมวลผลงานทะเบียนและวัดผลของผู้เรียน เนื่องด้วยการบริหารงานของสถานศึกษาจะเกี่ยวข้องกับบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจหลักในการบริหารและใช้ข้อมูลสารสนเทศ และมีทักษะในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้ด้วยตนเอง โดยผู้บริหารต้องคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้มีหน้าที่จัดทำข้อมูลตามระบบการใช้โปรแกรมข้อมูลสารสนเทศ มีระบบติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดำเนินการกรอกข้อมูลให้เป็นปัจจุบันให้การสนับสนุนบุคลากรในสถานศึกษาให้ได้รับการอบรมพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของข้อมูลสารสนเทศที่ทางสถานศึกษาได้จัดทำขึ้นก่อนนำไปใช้ และสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนมีความรู้ และสามารถสืบค้นข้อมูลสารสนเทศได้โดยข้อมูลสารสนเทศที่จัดทำขึ้นจะต้องนำไปใช้ในการให้บริการสถานศึกษา ผู้บริหารจัดทำฐานข้อมูลบุคลากรแบ่งเป็น 4 แฟ้มหลัก ได้แก่ แฟ้มประวัติรายบุคคล แผนปฏิบัติงาน กิจกรรมการเรียนการสอน และคำสั่งงานที่ได้รับมอบหมายรวมทั้งเน้นการประสานงานกับภาคีเครือข่ายผู้บริหารจัดทำ MOU(Memorandum of Understanding หรือบันทึกความเข้าใจตกลงความร่วมมือระหว่างสองฝ่าย) เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

2.2 **การบริหารเชิงระบบ (System Approach : S)** โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) เป็นการตรวจสอบทบทวนการดำเนินงานด้วยตนเอง คือ

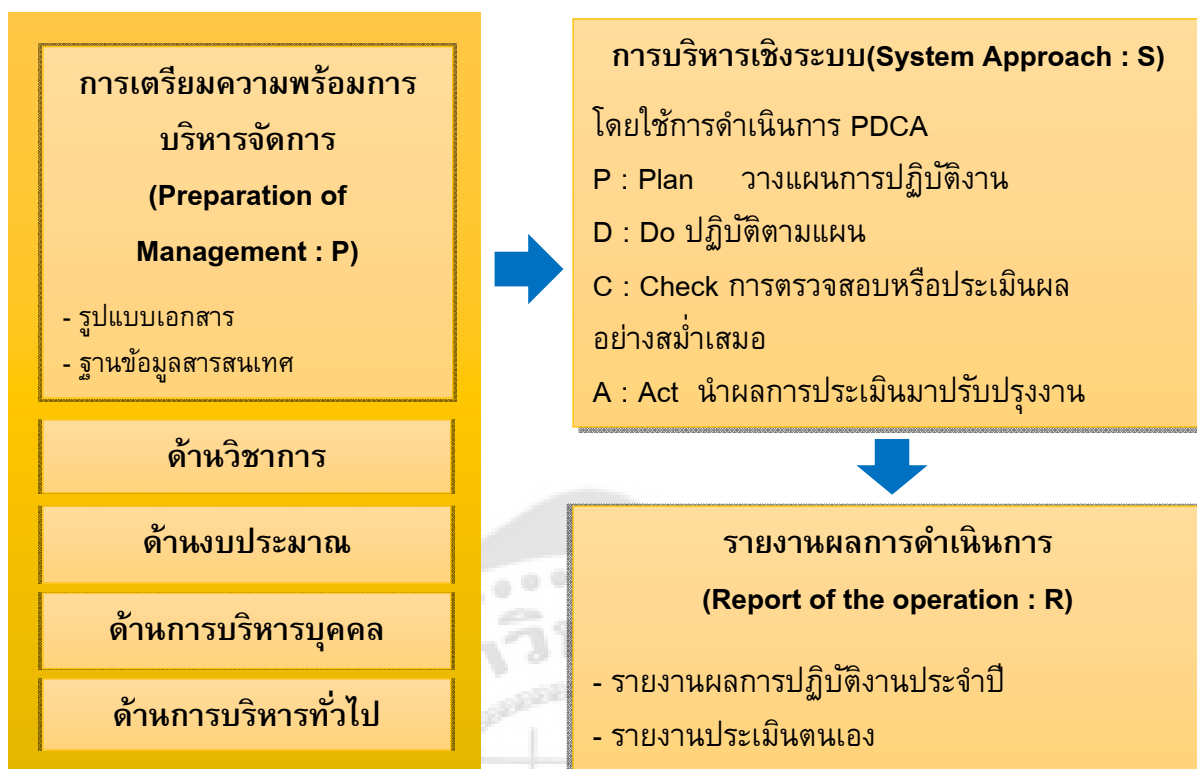
P : Plan การวางแผนการปฏิบัติงาน/การวางระบบ กำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดแนวทางการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลากำหนดงบประมาณ กำหนดผู้รับผิดชอบ

D : Do การปฏิบัติตามแผน ซึ่งขั้นตอนนี้บุคลากรทุกคนต้องปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติการของสถานศึกษาและแผนย่อยของตน ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีความสุข มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก จัดหาทรัพยากรให้เพียงพอ มีการกำกับติดตาม ให้ขวัญกำลังใจบุคลากรเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม นอกจากนั้นผู้บริหารนิเทศการทำงานของบุคลากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

C : Check การตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรม/โครงการอย่างสม่ำเสมอ

A : Act การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานและปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากร หลังจากประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานการประเมินของสถานศึกษาแล้ว สถานศึกษาควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาจุดเด่น-จุดด้อยของแต่ละระบบเพื่อวางแผนในระยะต่อไป

2.3 **รายงานผลการดำเนินการ (Report of the operation : R)** คือ การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติการประจำปี ให้บุคลากรที่รับผิดชอบงานแต่ละกิจกรรมจัดทำสรุปงานตามแผนงานประจำปี และจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและนำไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาได้

แผนภาพ 3 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการ รูปแบบของPSR Model

3. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงการทำการกิจกรรมหรือการปฏิบัติการกิจหลักอย่างมีระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) จนทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพและมาตรฐานของดัชนี ชีววัด ระบบและกระบวนการผลิต ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ประกอบด้วยการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกซึ่งได้สรุปเป็นรูปแบบของการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้จากการสรุปเป็นรูปแบบ **SPIPAMIModel** ดังนี้

3.1 สถานศึกษามีการตั้งมาตรฐานงานสูงและนำไปปฏิบัติได้จริง (Standard High and Practical : S) คือ ประชุมคณะทำงานร่วมกันศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพของสถานศึกษา พิจารณาสาระสำคัญในมาตรฐานตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ปรัชญา วิสัยทัศน์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษาและกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละงานมีมาตรฐานขั้นตอนอย่างไร ได้แก่ ตัวบ่งชี้นี้ต้องได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผลการสอบทดสอบระดับชาติ N-Net มีการตั้งมาตรฐานว่าต้องมีคะแนนเฉลี่ยในทุกมาตรฐานสูงกว่าระดับจังหวัดและระดับประเทศ ซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษากำหนดกรอบทิศทางการทำงานได้ชัดเจน มีการมอบหมายบทบาทหน้าที่ของครูแต่ละคน ตามมาตรฐานของสถานศึกษากำกับ ติดตาม

แนะนำเสริมแรง และเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนตามมาตรฐานของสถานศึกษา นำไปปฏิบัติได้จริงเป็นรูปธรรม มีวิสัยทัศน์มีภาวะผู้นำมีระบบการกำกับติดตาม เน้นการมีส่วนร่วม นิเทศโดยเชิงคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมด้วย

3.2 จัดทำแผนการประกันคุณภาพ (Planning of the quality assessment : P) คือ จัดทำแผนอย่างเป็นระบบพื้นฐานของข้อมูลสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สมบูรณ์ ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมที่เป็นส่วนประกอบหลักของการจัดการศึกษาและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ ประชุมเพื่อกำหนดทิศทางของการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่แผนการประกันคุณภาพการศึกษา (แผนระยะยาว 3 - 5 ปี) เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร และเชิญภาคีเครือข่าย คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมจัดทำแผนประจำปีหรือแผนการประกันคุณภาพ ในแบบวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA)

3.2.1 การวางแผน (Plan) คือ วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบโดยใช้ข้อมูลตามสภาพจริงกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนที่สะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการ กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนของบุคลากร การใช้งบประมาณและทรัพยากร เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

3.2.2 การปฏิบัติ (Do) คือ ลงมือปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนา ที่กำหนดไว้ในแผน ขณะเดียวกันมีการตรวจสอบระหว่างปฏิบัติด้วยว่าดำเนินไปในทิศทางที่กำหนดไว้หรือไม่

3.2.3 ตรวจสอบ (Check) คือ ประเมินผลที่ได้รับจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนา ซึ่งทำให้ทราบว่าการปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยกำหนดความถี่ของการตรวจสอบตามความเหมาะสม

3.2.4 ปรับปรุงให้เหมาะสม (Act) คือ พิจารณาผลการตรวจสอบ และนำผลการตรวจสอบมาดำเนินการ ซึ่งถ้ามีผลการปฏิบัติงานที่ดี ให้นำกระบวนการปฏิบัตินั้นมาจัดทำเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ทางกลับกันถ้าผลงานยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ต้องนำผลการประเมินมาพิจารณาว่าควรดำเนินการอย่างไรต่อไป เพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้

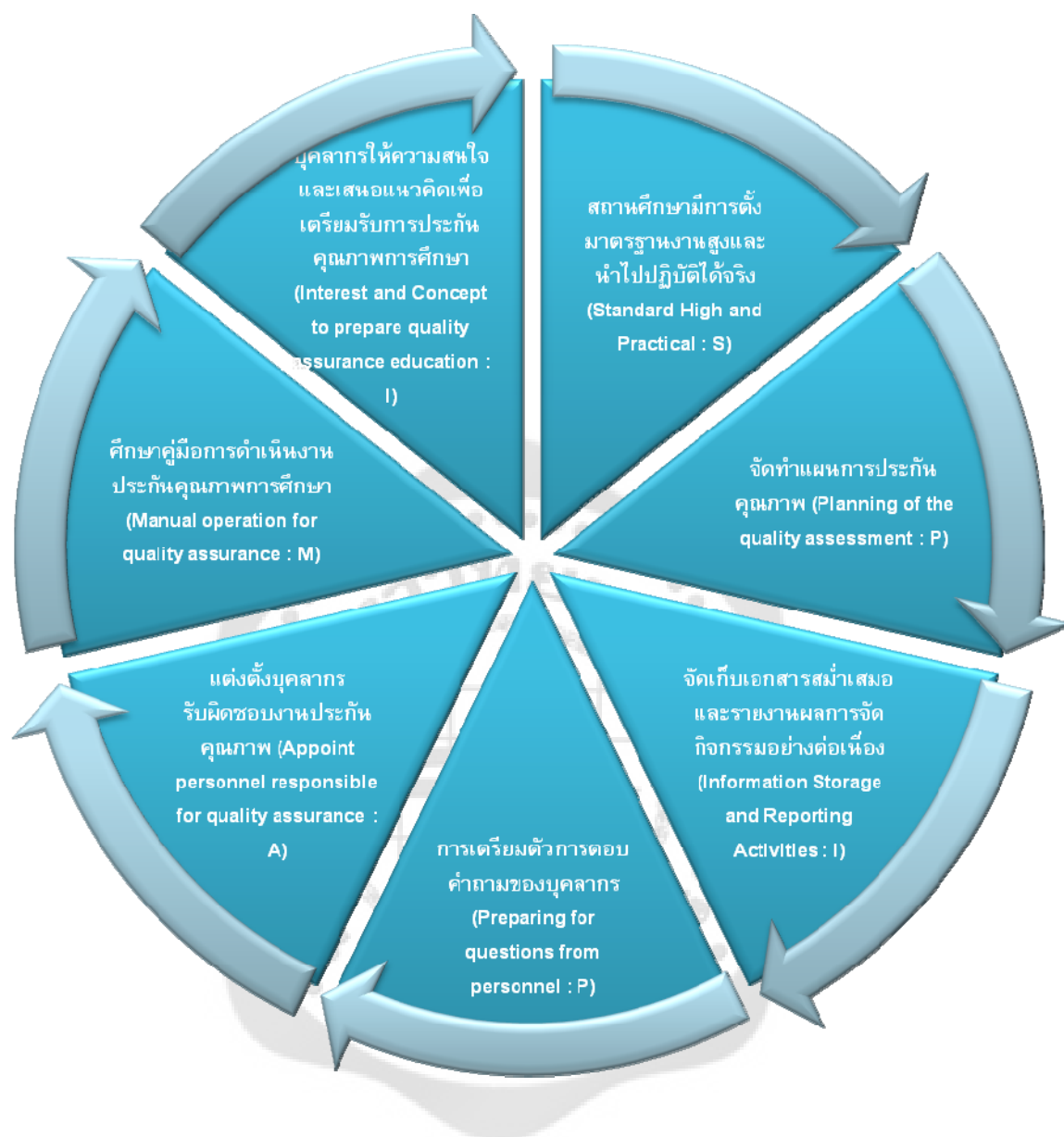
3.3 จัดเก็บเอกสารสม่ำเสมอและรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (Information Storage and Reporting Activities : I) คือ จัดเก็บข้อมูลเป็นเอกสารและข้อมูลสารสนเทศไว้ในสื่อต่าง ๆ ได้แก่ รายงานข้อมูลเว็บไซต์ Facebook Line สะดวกต่อการค้นหาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ โดยคำนึงถึงระบบของการค้นหาให้สะดวกต่อการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน รวมทั้งจัดทำสรุปผลการดำเนินงานและจัดเข้าแฟ้มแต่ละกิจกรรม/โครงการให้ครอบคลุมตัวบ่งชี้ได้ตามมาตรฐานของการประกันคุณภาพเพื่อเป็นร่องรอยหลักฐานของเอกสารอย่างเป็นระบบ

3.4 การเตรียมตัวการตอบคำถามของบุคลากร (Preparing for questions from personnel : P) คือบุคลากรในสถานศึกษาจัดเตรียมรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่เกี่ยวข้องกับการตอบคำถาม สร้างคำถามจำลองและตอบคำถามแก่ผู้ประเมินได้

3.5 แต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบงานประกันคุณภาพ (Appoint personnel responsible for quality assurance : A) คือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลหรือผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและมีกระบวนการสร้างความเข้าใจในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถร่วมกันวางแผนกำหนดภารกิจและปฏิทินการติดตามตรวจสอบและมีการประสานงานอย่างเป็นระบบ

3.6 ศึกษาคู่มือการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา (Manual operation for quality assurance : M) คือส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการศึกษาคู่มือการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อมุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและพัฒนาสถานศึกษา

3.7 บุคลากรให้ความสนใจและเสนอแนวคิดเพื่อเตรียมรับการประกันคุณภาพการศึกษา (Interest and Concept to prepare quality assurance education : I) คือ สถานศึกษาควรทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่าย ในด้านความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้จากการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยนำข้อเสนอแนะจากการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งที่แล้วมาวิเคราะห์ เสนอความคิดเห็น แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพและกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษารวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนร่วมกันทำประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานตามปกติ กำกับติดตามให้มีการดำเนินงานให้ครบวงจรคุณภาพ PDCA จนเกิดวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา

แผนภาพ 4 แนวปฏิบัติที่ดีด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
รูปแบบของ SPIPAMIModel

ส่วนที่ 3

แนวทางการ

เขียน

รายงานการ

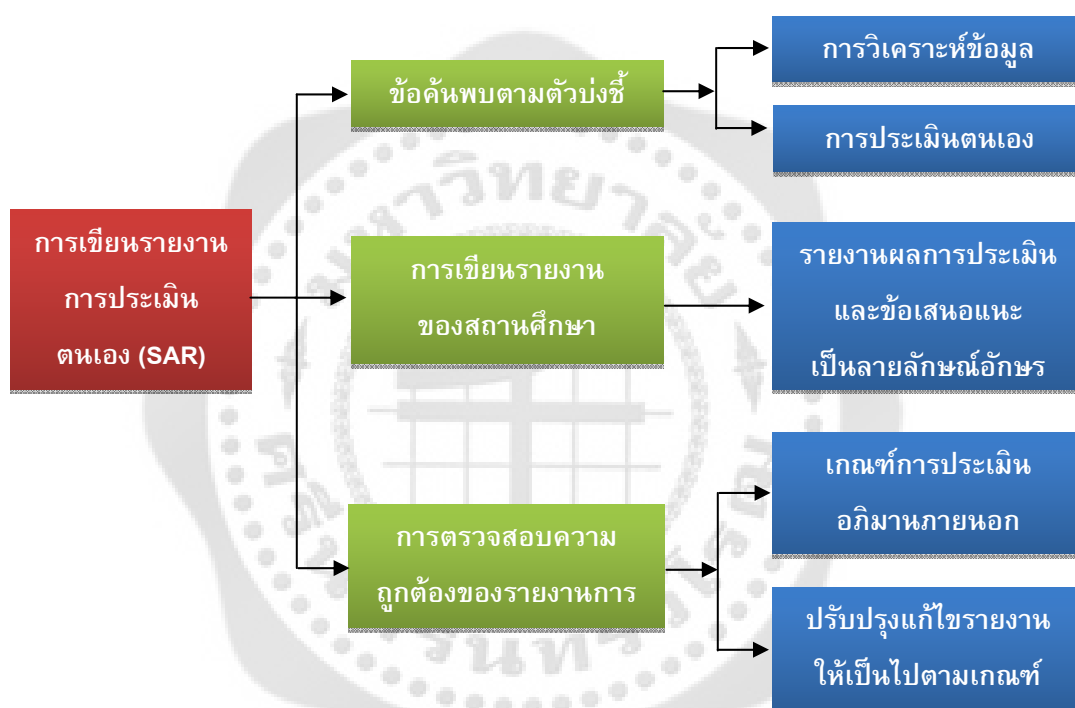
ประเมิน

ตนเอง

แนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเอง

แนวทางการเขียนรายงานการประเมินตนเอง(Self Assessment Report : SAR) คือ การนำเสนอผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา แผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะต้องสะท้อนผลงานที่ได้ดำเนินการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร มีจุดดี จุดด้อยและข้อจำกัดที่ต้องพัฒนาอะไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาระยะต่อไป รวมทั้งเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

แผนภาพ 5 การเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)

การเขียนรายงานการประเมินตนเอง สถานศึกษาต้องนำเสนอข้อมูลในส่วนที่เป็นข้อมูลพื้นฐานและภารกิจที่หน่วยงานดำเนินการ ตลอดจนกระบวนการที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ ผู้เขียนรายงานจึงต้องนำเสนอถึงแนวปฏิบัติที่เป็นจุดเด่น (Best Practice) เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและบุคคลทั่วไปได้รับรู้และเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อทราบ ในรายงานการประเมินตนเองประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 บท คือ

บทที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาประกอบด้วย ชื่อสถานศึกษา สังกัด ประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา ข้อมูลชุมชน สรุปข้อมูลของสถานศึกษา การวิเคราะห์ SWOT ของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย โครงสร้างการบริหาร แผนงาน ผลการดำเนินงาน

บทที่ 2 การประกันคุณภาพภายใน เขียนให้เห็นว่า สถานศึกษามีการวางระบบประกันคุณภาพอย่างไร ได้แก่ การสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาได้ดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพอย่างไรบ้าง สถานศึกษามีวิธีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างไร วิธีการเก็บข้อมูลตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้มีวิธีการอย่างไร เป็นต้น

บทที่ 3 วิธีการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การประเมิน ขอบเขตการประเมิน กรอบการประเมิน การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเขียนรายงาน

บทที่ 4 ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา เป็นการนำเสนอผลการประเมิน สถานศึกษาควรนำเสนอผลการประเมินตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน หรือตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ในการที่จะเสนอให้ย้อนกลับไปดูในส่วนที่ 3 ว่ามีการกำหนดไว้อย่างไร หรือนำเสนอผลการประเมินเป็นรายมาตรฐานและตัวบ่งชี้ได้

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะประกอบด้วย สรุปผลการประเมิน จุดเด่น-จุดด้อยในการพัฒนา

จำนวนหน้าของเอกสารรายงานการประเมินตนเอง ควรจะมีตั้งแต่ 20 หน้าขึ้นไป และไม่ควรมากเกิน 50 หน้า ส่วนรายละเอียดที่เป็นข้อมูลประกอบควรนำไปไว้ในภาคผนวกหรือในแฟ้มเอกสารที่เป็นข้อมูลสนับสนุน

แบบการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)

1. หน้าปก
2. คำนำ
3. สารบัญ
4. บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
5. เนื้อหาบทที่ 1 - 4
6. ภาคผนวก

1.หน้าปก (จัดรูปแบบหรือตกแต่งเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมและสวยงาม)

รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self - Assessment Report)

ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต.....
สำนักงาน กศน. จังหวัด.....

สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

2. คำนำ (สามารถใช้แนวทางของสำนักงาน กศน. หรือแนวทางของศูนย์ กศน. อำเภอ/เขตได้)

คำนำ

ตามที่กฎกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ ภายใน สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ..... กำหนดให้สถานศึกษาต้อง ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายใน โดยกำหนดให้ต้องมีการประเมิน คุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รวมถึงต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ประจำปี และเสนอรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้น สังกัด ภาควิชาเครือข่าย และเผยแพร่ต่อสาธารณชน รวมถึงเพื่อนำผลการประเมินตนเองของ สถานศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย

ในการนี้เพื่อเป็นการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงฯ ดังกล่าว ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต..... จึงได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเพื่อตรวจประเมินศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต..... โดยการวิเคราะห์แผนการปฏิบัติงานประจำปีร่วมกับรายงานผล การดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหารคณาจารย์ เจ้าหน้าที่นักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้ดำเนินการ และสรุปผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและผู้รับบริการ ทั้งนี้คณะกรรมการประเมินได้ใช้ มุมมองโดยปรับการประเมินให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงปรัชญา วิสัยทัศน์อัตลักษณ์ และลักษณะเฉพาะของสถานศึกษาให้มากที่สุด

คณะกรรมการประเมินได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากคณะผู้บริหาร บุคลากร และ คณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล เพื่อยืนยันสภาพการ ดำเนินงานจริงของสถานศึกษาทำให้การตรวจประเมินเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งคณะกรรมการ ประเมินขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

คณะกรรมการประเมิน หวังว่าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ/เขต..... จะได้นำผลการประเมินนี้ไปใช้ในการรักษาจุดเด่น และพัฒนาจุดที่ควรปรับปรุง ตามบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและนำไปสู่การพัฒนาผลงานในทุกพันธกิจตามความมุ่งหมาย ปรัชญาวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาต่อไป

(.....)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ/เขต.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

3. สารบัญ(ใช้แนวทางของสำนักงาน กศน.)ประกอบด้วย

1. คำนำ
2. สารบัญ
3. บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
4. บทที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา
5. บทที่ 2 ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา
6. บทที่ 3 ผลการประเมินตนเอง
7. บทที่ 4 การสรุปผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา
8. ภาคผนวก
9. บรรณานุกรม (ถ้ามี)

4. บทสรุปสำหรับผู้บริหาร(ใช้แนวทางของสำนักงาน กศน.)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ศูนย์การศึกษาณกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต..... (บริบทสถานศึกษาอย่างย่อ)..... โดยผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ตามรายมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ ของสำนักงาน กศน. สามารถสรุปผลการประเมิน ได้ดังนี้

สรุปผลการประเมินตนเองตามรายมาตรฐานของสถานศึกษา โดยภาพรวมในแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ของสถานศึกษา มีดังนี้

.....

.....

สรุปผลการประเมินตนเองตามกฎกระทรวงพ.ศ.2553

.....

.....

จุดเด่น

.....

.....

จุดที่ควรพัฒนา

.....

.....

๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา

๒ ทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต

๒ สรุปผลการประเมินตนเองโดยภาพรวมในแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของสถานศึกษา

๒ ตาราง 1 สรุปผลการประเมินตนเองโดยภาพรวมในแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของสถานศึกษา (ทำตารางให้ครบทุกมาตรฐานและตัวบ่งชี้)

มาตรฐาน	น้ำหนัก (คะแนน)	ผลการประเมินตนเอง	
		คะแนนที่ได้	ระดับคุณภาพ
มาตรฐานที่ 1.....			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
ตัวบ่งชี้ที่ 1.1.....			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
ตัวบ่งชี้ที่ 1.2.....			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง

ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต..... มีค่าคะแนนผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาโดยภาพรวม เท่ากับ อยู่ในระดับคุณภาพ

๒ ตาราง 2 สรุปผลคุณภาพของสถานศึกษาโดยภาพรวมตามกฎหมายกระทรวงฯพ.ศ.2553

มาตรฐานกฎหมายกระทรวง	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก (คะแนน)	ผลการประเมินตนเอง ของสถานศึกษา	
			คะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
.....				ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
.....				ดีมาก/ดี/ปรับปรุง

5. เนื้อหาบทที่ 1 - บทที่ 4 (ใช้แนวทางของสำนักงาน กศน.)

บทที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

๒ สภาพทั่วไปของสถานศึกษา

ชื่อสถานศึกษา

ที่อยู่

โทรศัพท์ โทรสาร :

E-mail ติดต่อ :

สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด.....

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

๒ ประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา

.....

.....

๒ ทำเนียบผู้บริหาร

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ระยะเวลา ที่ดำรงตำแหน่ง
1			
2			

๒ งบประมาณ

.....

.....

๒ จำนวนผู้เรียน ผู้รับบริการ และจำนวนผู้สอน

.....

.....

๒ จำนวนบุคลากรของสถานศึกษา

.....

.....

๒ แหล่งเรียนรู้และภาคีเครือข่าย

.....

.....

๒ เกียรติยศ ชื่อเสียง ผลงาน/และโครงการ/กิจกรรม ดีเด่นของสถานศึกษา

.....

.....

๒ ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกโดยภาพรวมของสถานศึกษา

.....

.....

บทที่ 2

ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

๒ ทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา

.....

.....

๒ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดความสำเร็จ

.....

.....

๒ กลยุทธ์

.....

.....

๒ แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

เป้าประสงค์	กลยุทธ์	โครงการ/ กิจกรรม	เป้าหมาย ปีงบประมาณ.... (คน)	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	เกณฑ์ ความสำเร็จ (ร้อยละ)
.....					
.....					

๒ แผนปฏิบัติงานประจำปี

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย	พื้นที่	ระยะเวลา	งบประมาณ
.....						
.....						

๒ เป้าหมายความสำเร็จตามรายมาตรฐาน

มาตรฐาน	คะแนนเต็ม	ผลการประเมินตนเองของ สถานศึกษา	
		ค่าคะแนน	ระดับคุณภาพ
มาตรฐานที่ 1			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
มาตรฐานที่ 2.....			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
รวมคะแนนโดยภาพรวม			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง

๒ ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาทุกโครงการในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา และปีที่ประเมินตนเอง
ดังนี้

โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณปี		งบประมาณปี		งบประมาณปี	
	เป้าหมาย	ผลผลิต	เป้าหมาย	ผลผลิต	เป้าหมาย	ผลผลิต
.....						
.....						

บทที่ 3

ผลการประเมินตนเอง

๒ ผลการประเมินตนเอง(ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในของสำนักงาน กศน.) เช่น

สถานศึกษาประเมินตนเองตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย จำนวน มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ ได้ผลการประเมิน ดังนี้

ตัวอย่างมาตรฐานที่1.....

มาตรฐาน	คะแนนเต็ม	ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา	
		ค่าคะแนน	ระดับคุณภาพ
ตัวบ่งชี้ที่ 1.1.....			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
ตัวบ่งชี้ที่ 1.2.....			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
ผลรวมของคะแนน			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง

ผลการประเมินตนเองภายในสถานศึกษามาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน/ผู้รับบริการ ได้คะแนนอยู่ในระดับคุณภาพผลการประเมินตนเองดังกล่าว เกิดจากความตระหนักและความพยายาม ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

ข้อมูลความตระหนัก

.....

.....

ข้อมูลความพยายาม

.....

.....

หลักฐานการประกอบการดำเนินงาน

.....

.....

สรุปผลการประเมินตนเองในมาตรฐานที่ 1

จากการประเมินตนเองของสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 1 พบว่าสถานศึกษา บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานที่ 1 ที่กำหนดไว้ โดยมีจุดเด่น จุดควรพัฒนา และข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนา ดังนี้

จุดเด่น

.....

.....

จุดควรพัฒนา

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

(หมายเหตุ : ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาใส่ข้อมูลให้ครบตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้)

บทที่ 4

การสรุปผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

๔ การสรุปผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

การสรุปผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา สามารถสรุปผลได้เป็น 2 ส่วน คือ

1) สรุปผลการประเมินตนเองในภาพรวมของสถานศึกษา(ตามรายมาตรฐานและตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 1

สถานศึกษากำหนดเป้าหมายความสำเร็จโดยภาพรวมของสถานศึกษา ไว้ที่ระดับคุณภาพ ซึ่งสถานศึกษาได้ประเมินตนเองในมาตรฐานที่ ไว้ดังนี้

มาตรฐาน	น้ำหนัก (คะแนน)	ผลการประเมินตนเองของ สถานศึกษา	
		คะแนนที่ได้	ระดับคุณภาพ
มาตรฐานที่ 1.....			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
ตัวบ่งชี้ที่ 1.1			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
ตัวบ่งชี้ที่ 1.2			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
มาตรฐานที่ 2			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
ตัวบ่งชี้ที่ 2.1			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
ตัวบ่งชี้ที่ 2.2			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
รวม			ดีมาก/ดี/ปรับปรุง

(หมายเหตุ : ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาใส่ข้อมูลให้ครบทุกมาตรฐาน และตัวบ่งชี้)

สรุปผลการประเมินตนเองในมาตรฐานที่ 1

จากการประเมินตนเองของสถานศึกษาในมาตรฐานที่ 1 พบว่าสถานศึกษา บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานที่ 1 ที่กำหนดไว้ โดยมีจุดเด่น จุดควรพัฒนา และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ดังนี้

จุดเด่น

.....

.....

จุดควรพัฒนา

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

2) การสรุปผลการประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 รวม 4 ด้าน คือ (1) ผลการจัดการศึกษา (2) การบริหารจัดการ (3) ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ (4) ด้านการประกันคุณภาพภายใน

เมื่อสถานศึกษาได้ประเมินตนเองตามรายมาตรฐานแล้ว สถานศึกษาต้องตอบให้ได้ว่า ผลการดำเนินงานมีผลสัมฤทธิ์โดยภาพรวมตามจุดมุ่งหมาย ของกฎกระทรวงเป็นอย่างไร ในแต่ละด้าน ดังนี้

การสรุปผลการวิเคราะห์ตนเองของสถานศึกษา

.....

.....

จุดเด่น

.....

.....

จุดควรพัฒนา

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

๒ แนวทางการพัฒนาสถานศึกษา

.....

.....

๒ ทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต

.....

.....

๒ ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

.....

.....

6. ภาคผนวก

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553
พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)
พ.ศ.2543
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ครั้งที่ 2) พ.ศ.2545. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รพช.).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). คู่มือการประเมินคุณภาพ
ภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558). ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา
พ.ศ.2554. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน).

ภาคผนวก ก

**พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545
และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553**

หมวด 6

มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาได้ไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

ภาคผนวก ข

พระราชกฤษฎีกา

จัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)

พ.ศ.2543

หมวด 1

การจัดตั้ง วัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่

มาตรา 5 ให้จัดตั้งองค์การมหาชนขึ้นเรียกว่า “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)” เรียกโดยย่อว่า “สมศ.”

มาตรา 6 ให้สำนักงานมีที่ตั้งของสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดใกล้เคียง

มาตรา 7 ให้สำนักงานมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา 8 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่หลัก ดังนี้

(1) พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก กำหนดกรอบ แนวทาง และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

(2) พัฒนามาตรฐานและเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก

(3) ให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก

(4) กำกับดูแลและกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่ดำเนินการโดยผู้ประเมินภายนอก รวมทั้งให้การรับรองมาตรฐาน ทั้งนี้ ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานอาจดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกเองก็ได้

(5) พัฒนาและฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอก จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพหรือวิชาการ เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ

(6) เสนอรายงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสำนักงบประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา รวมทั้งเผยแพร่รายงานดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 9 นอกจากอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 8 ให้สำนักงานมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินต่าง ๆ
- (2) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน
- (3) ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์การหรือหน่วยงานในประเทศหรือต่างประเทศหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกิจการที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน
- (4) จัดให้มีและให้ทุนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการประเมินคุณภาพการศึกษา
- (5) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินการของสำนักงาน
- (6) มอบให้บุคคลทำกิจการที่อยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน
- (7) ให้ประกาศนียบัตร หนังสือรับรอง และเครื่องหมายวิทยฐานะในกิจกรรมที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน
- (8) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน และตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ภาคผนวก ค

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553

หมวด 3

การประกันคุณภาพภายนอก

ข้อ 37 การประกันคุณภาพภายนอกให้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการ ดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (2) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม และโปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
- (3) สร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน
- (4) ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
- (5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และพัฒนาการจัดการศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น
- (6) ความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกสิทธิ์ ปรักฎา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา

ข้อ 38 ในการประกันคุณภาพภายนอก ให้สำนักงานทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา
- (2) มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา
- (3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในในกรณีที่มีความจำเป็นต้องทำการประเมินคุณภาพภายนอกจากมาตรฐานอื่นเพิ่มเติมจากมาตรฐานที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานประกาศกำหนดมาตรฐานอื่นได้โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

ข้อ 39 วิธีการในการประกันคุณภาพภายนอก ให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานกำหนด

ข้อ 40 ในกรณีที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกแสดงว่า ผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ให้สำนักงานแจ้งเป็นหนังสือพร้อมแสดงเหตุผลที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานแก่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษานั้น และให้สถานศึกษานั้นปรับปรุงแก้ไขโดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ

และดำเนินการตามแผน เพื่อขอรับการประเมินใหม่ภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการประเมินครั้งแรก

ให้สถานศึกษาเสนอแผนพัฒนาคุณภาพต่อสำนักงานเพื่อพิจารณาอนุมัติภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการประเมินตามวรรคหนึ่ง

ข้อ 41 ในกรณีที่สถานศึกษาไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในกำหนดเวลาตามข้อ 40 ให้สำนักงานรายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

**คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการประเมินคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย**

ผู้จัดทำ

นางสาวสุภาพร บุญเทียมยิ่ง
การศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสุภาพร บุญเทียมยิ่ง
วันเดือนปีเกิด	28 เมษายน 2519
สถานที่เกิด	แขวงบुकโคล เขตธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	15/42 ถนนริมคลองบางสะแก แขวงบางค้อ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร 10150
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตจอมทอง เลขที่ 38 สำนักงานเขตจอมทอง แขวงบางมด เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10150
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จาก สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ
พ.ศ. 2541	บริหารธุรกิจบัณฑิต จาก มหาวิทยาลัยสยาม
พ.ศ. 2544	ประกาศนียบัตรบัณฑิต จาก สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2557	ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตจังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2559	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ